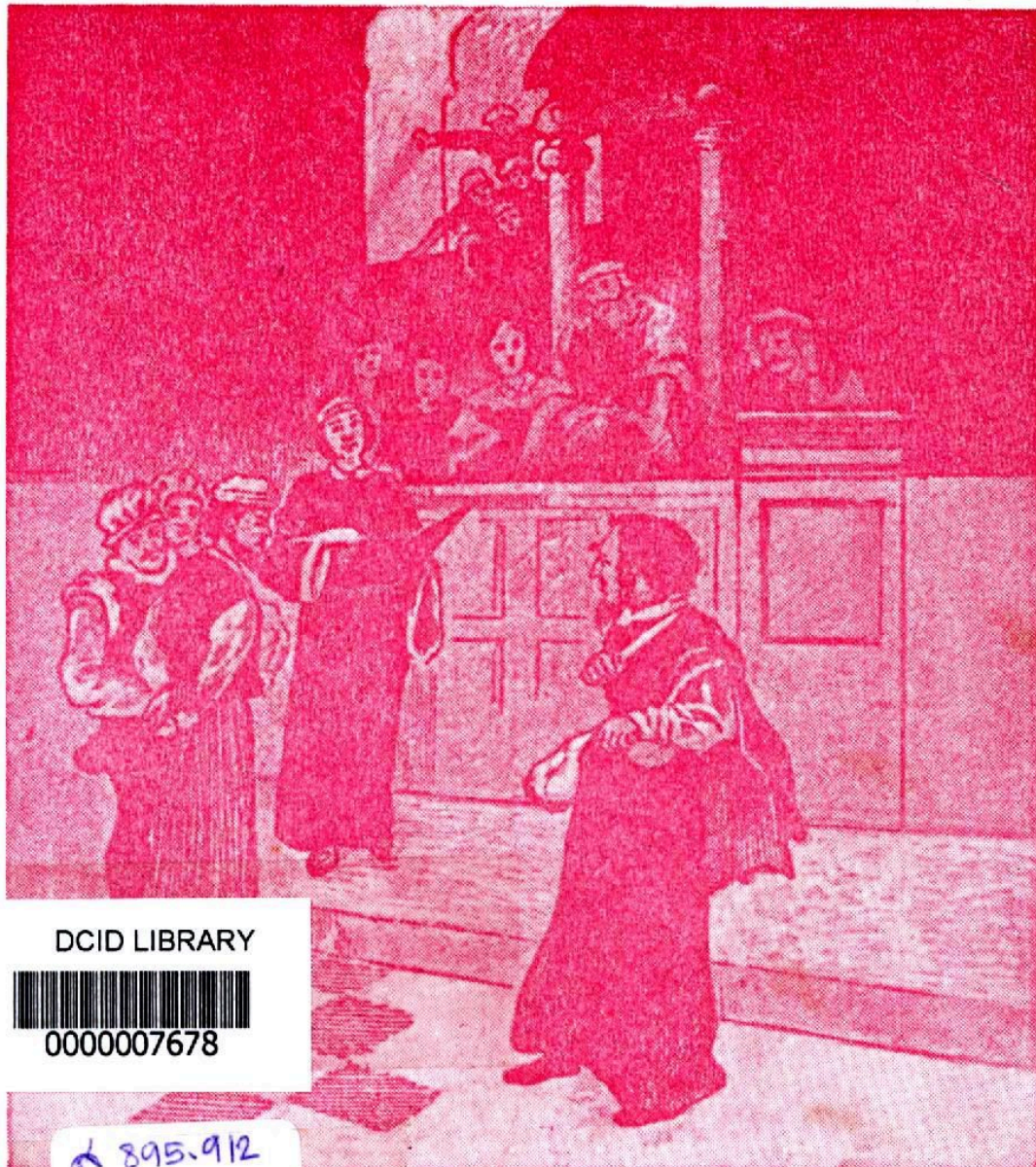

หนังสืออ่านกวีนิพนธ์ เรื่อง เวนิสวานิช

DCID LIBRARY

0000007678

895.912

ว.ท

5467

ค.4

พระราชทานรางวัล
ผู้ชนะเลิศการแข่งขัน
ศิลปกรรมแห่งชาติ
ปี 2547

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสืออ่านกวีนิพนธ์
เรื่อง เวนิสวานิช

ของ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สี่สิบ ๑๕,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๓๒

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๑๗.๐๐ บาท

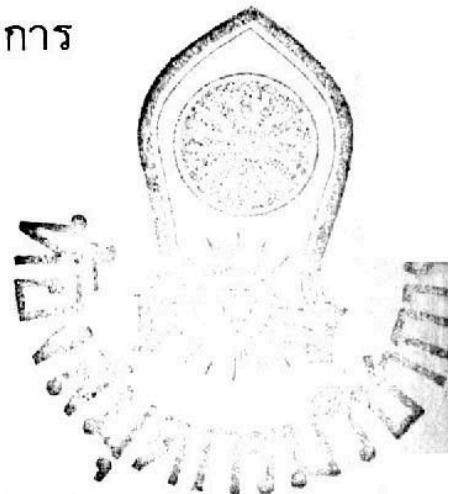
(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

องค์การค้ำของคุรุสภาจัดพิมพ์จำหน่าย

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

เลขทะเบียน 24235 4.5

วันที่ 29 พ.ค. 2534

เลขเรียกหนังสือ.....

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้เคยกำหนดให้หนังสืออ่านกวีนิพนธ์ เรื่อง เวนิสวาณิช เป็นแบบเรียนวรรณคดีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ นั้น บัดนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ และกำหนดให้หนังสืออ่านกวีนิพนธ์ เรื่อง เวนิสวาณิช เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา สำหรับเลือกอ่านประกอบวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย กระทรวงศึกษาธิการจึงอนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนต่อไปได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๖

(นายบรรจง ชูสกุลชาติ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำเนา

ใบสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับแบบเรียนฉบับพิเศษ

ฉบับที่ ๒/๑๒๐

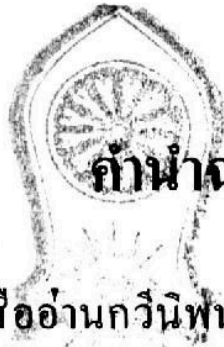
วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๖

พระราชบัญญัติเวนีสวาณิชแปลฉบับนี้ มีพระราชประสงค์เพื่อทรง
ทะนุบำรุงการศึกษา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้เป็น
แบบเรียน, กระทรวงศึกษาธิการได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นฉบับศึกษา ครั้งที่ ๑
พ.ศ. ๒๔๖๖ สำหรับชั้นมัธยมตอนกลางกับตอนปลาย ให้โรงเรียนทั้งหลาย
ในชั้นที่กำหนดนี้ เลือกใช้ประกอบการศึกษาได้ด้วยแบบเรียนฉบับนี้ เพื่อ
สำเร็จประโยชน์สมพระราชประสงค์, จะได้เป็นการสนองพระเดชพระคุณ
โดยควรแก่พระราชอุปการ.

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

จางวางเอก

เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ

ก้านำฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๓๘

หนังสืออ่านกวีนิพนธ์ เรื่อง เวนิสวาณิชนี้ กระทรวงศึกษาธิการ
เคยกำหนดให้ใช้เป็นแบบเรียนวรรณคดีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ตาม
หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และได้กำหนด
ให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับเลือกอ่านประกอบวิชาภาษาไทย ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑
ในปัจจุบัน

เรื่อง เวนิสวาณิชนี้ เป็นบทละครที่แสดงลักษณะนิสัยตัวละครที่
น่าสนใจ และผิดแผกแตกต่างกัน หากผู้สนใจศึกษาลักษณะนิสัยตัวละคร
ในเรื่อง จนสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้ถูกต้องก็จะได้หลักธรรมในการดำรง
ชีวิตได้อย่างดี

กรมวิชาการหวังว่าผู้อ่าน จะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และ
ได้รับประโยชน์จากการอ่านหนังสือเล่มนี้โดยเฉพาะผู้ที่สนใจในการเรียน
การสอนภาษาไทย

วันที่... ๒๗ ... ๓.๑.๒๕๔๔
เลขทะเบียน... ๘ ๐๕๗๐๘ค.๔
เลขเรียกหนังสือ... ๘ ๘๙๕.๙๑๒

มรท
๐ ๕๔๖๐

๗๓

(นายสุรเดช วิเศษสุรการ)

อธิบดีกรมวิชาการ

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๖

คำนำฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖

ในการพิมพ์แบบเรียน เวนิสวาณิช ครั้งที่ ๑๖ นี้ กรมวิชาการพิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะทำคำอธิบายเกี่ยวกับแบบเรียนเล่มนี้ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียน จึงได้มอบให้นางสาวสุลี เกิดสว่าง เป็นผู้ทำคำอธิบายประกอบ และขอให้นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ เป็นผู้ตรวจแก้ไขให้เรียบร้อย ดังปรากฏในฉบับพิมพ์ครั้งนี้ กรมวิชาการหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนและครูผู้สอนสมความมุ่งหมาย

กรมวิชาการ

พฤศจิกายน ๒๕๐๑

คำนำ

วิลเลียม เชกสเปียร์ เป็นจิตรกรผู้มีชื่อเสียงปรากฏ, ไม่จำเพาะแต่ในหมู่ชนชาติอังกฤษ อันเป็นชาติของเขาเอง, ทั้งชนชาติอื่น ๆ ทั่วไปในยุโรป ก็นับถือว่าเป็นกวีสำคัญ, และเรื่องละครซึ่งเชกสเปียร์แต่ง ได้มีผู้แปลเป็นภาษาต่าง ๆ จากภาษาอังกฤษเป็นอันมาก ส่วนเรื่องละครของเชกสเปียร์, ถึงแม้จะมีอายุล่วงมาตั้งสามร้อยปีแล้ว, ก็ยังมีผู้เล่นอยู่จนทุกวันนี้, ทั้งในประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ เช่น ในประเทศอังกฤษเอง และอเมริกา, ทั้งในประเทศอื่น ๆ ทั่วไปในทวีปยุโรป และได้มีผู้เล่นบ้างแล้วในประเทศญี่ปุ่น.

เรื่องละครของเชกสเปียร์, นอกจากเป็นเรื่องสำหรับเล่นออกโรงให้คนดู, เขาย่อมยกย่องกันว่าเป็นหนังสือที่ควรอ่าน, เพราะเป็นแบบอย่างอันดีแห่งจิตรกวีนิพนธ์ เต็มไปด้วยโวหารอันกล้าและถ้อยคำรจนาอย่างสละสลวย โดยมากเป็นกาพย์อังกฤษ ชนิดที่เรียกว่า “กลอนเปล่า” (Blank Verse), คือไม่มีสัมผัส เป็นแต่จำกัดบรรทัดละ ๑๐ พยางค์, แต่บางแห่งก็มีกลอนสัมผัสปนอยู่, และบางแห่งก็มีร้อยแก้วปนอยู่.

เมื่อคำนึงดูว่า ในภาษายุโรปโดยมากมีคำแปลบทละครของเชกสเปียร์แล้ว, และในภาษาญี่ปุ่นก็มีแล้ว, ข้าพเจ้าก็ออกจะนึกละอายแก่ใจ ที่ในภาษาไทยเราไม่มีบ้างอย่างเขา จริงอยู่ข้าพเจ้าได้ทราบอยู่ว่า มีผู้ได้นิพนธ์เรื่องของเชกสเปียร์ขึ้นแล้ว ๓ ราย, คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ ได้ทรงพระนิพนธ์เรื่อง “โรเมโอและยูลีเชีย” เรื่อง ๑ กับได้ทรงพระนิพนธ์เรื่อง “คอมดี ออฟ เออร์เรอร์ส” (Comedy of Errors) ซึ่งทรงเรียกนามว่า “หลงไหลได้ปลื้ม” อีกเรื่อง ๑, กับหลวงธรรมาภิมณฑ์ (เถิก จิตรกรเถิก) ได้แต่งเรื่อง “เวนิสวานิช” คำฉันท์อีกเรื่อง ๑, แต่ที่แต่งไว้แล้วทั้ง ๓ รายนี้ ไม่ตรงตามแบบเดิมของเชกสเปียร์สักรายเดียว เพราะเรื่อง “โรเมโอและยูลีเชีย” กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ทรงไว้เป็นอย่างนิทานร้อยแก้วเรื่อง “หลงไหลได้ปลื้ม” เป็นคำพูดที่ไม่ได้แปลตรง, เป็นแต่แต่ง “ตามเค้า,” และแปลงตามตัวละคร

๖

เป็นไทย และเรื่อง “เวนิสวาณิช” ของหลวงธรรมาภิรมณ์เป็นคำฉันท์, ไม่ใช่เป็นบทละคร.

ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้เลือกเรื่อง “เวนิสวาณิช” มาแต่งเป็นภาษาไทย, คงรูปให้เป็นละครเจรจาโต้ตอบกันตามแบบของเชกสเปียร์เดิม, และถ้อยคำผูกเป็นกลอนไทย เพื่อให้รูปคล้ายของเดิมที่สุดที่จะขยับขยายให้เป็นไปได้.

ส่วนในการแปลก็ได้พยายามที่จะแปลให้ใกล้เคียงของเดิมมากที่สุดที่จะทำได้ ; แต่ข้าพเจ้าเองก็รู้สึกอยู่ดีว่ามีที่บกพร่องอยู่มาก. ข้อแก้ตัวของข้าพเจ้าคงมีอยู่เป็นข้อสำคัญอันหนึ่งก็คือ, ภาษาของเชกสเปียร์นั้น ถึงแม้คนชาติอังกฤษเองก็ถือกันว่าเป็นของยาก, และเขาจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งแห่งหลักสูตรสำหรับสอบไล่วิชาภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย, นอกจากนี้ถ้าหากจะมีความบกพร่องและไม่สละสลวยอีกบ้าง ก็เป็นเพราะสำนวนของข้าพเจ้าเอง และการประพันธ์อ่อนอยู่. เพราะต้องแต่งอยู่ในที่บังคับนั้นแล ; ฉะนั้น ขอจินตกวีและนักเลงหนังสือจงให้อภัยแก่ข้าพเจ้าบ้างเถิด.

(พระปรมาภิไธย) งาม. วชิราวุธ ป.ร.

วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	ก
เวนิสวาณิช	๑
ตัวละคร	๑
เนื้อเรื่อง	๓
พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	(๑)
ประวัติของเชกสเปียร์	(๔)
ที่มาของเรื่อง	(๑๐)
ชนิดของคำประพันธ์	(๑๑)
เรื่องย่อ	(๑๑)
การศึกษาลักษณะนิสัยของตัวละคร	(๑๔)
หลักในการอ่านลักษณะนิสัยของตัวละคร	(๑๔)
ตัวละครสำคัญในเรื่อง	(๑๕)
คำอธิบายศัพท์และข้อความ	(๔๖)

เวนิสวาณิช

ตัวละคร

พ่อเมืองเวนิส
เจ้ามอริออคโค
เจ้าอาร์ระคอน

อันโตนิโอ,
บัสซานิโอ,

สะลานิโย
สะละรีโน
กราติยาโน
สะเลรีโย

ลอเรนโซ,
ไชล्लอก,
ตูบาล,
ลานซุสล็อต ก๊อบโบ,
ตาเผ่าก๊อบโบ,
เลโอนาร์โด,
บัลทะซาร์
สเตฟาโน
นางปอร์เซีย,
นางเนริสซา,
เช็สสิกา,

ผู้ปรารภนางปอร์เซียเป็นชายา

เวนิสวาณิช ผู้หนึ่ง
สหายของอันโตนิโอ และผู้ปรารภ
นางปอร์เซียอีกรายหนึ่ง

สหายของอันโตนิโอและบัสซานิโอ

ชู้ของนางเช็สสิกา
ยิวผู้มีทรัพย์
ยิว, สหายของไชล्लอก
ตลก, คนใช้ของไชล्लอก
บิดาของ ลานซุสล็อต
คนใช้ของบัสซานิโอ

คนใช้ของนางปอร์เซีย
หญิงสาวผู้รับมรดกมั่งมี
สาวใช้ของนางปอร์เซีย
บิดาของไชล्लอก

นอกจากนี้มีการเมืองเวนิส, พนักงานศาลยุติธรรม, ผู้คุม, คนใช้ของนาง-
ปอร์เซีย, และคนอื่น ๆ

สถาน : ที่ในเมืองเวนิสบ้าง, กับที่ตำบลเบ็ลมอนด์ อันเป็นสำนักแห่งนาง-
ปอร์เซีย, ที่บนฝั่งประเทศอิตาลี

องก์ที่ ๑

ตอนที่ ๑

ถนนแห่งหนึ่ง, เมืองเวนิส.

อันโตนิโอ, สะละรีโน, และสะลानीโย, เดินออกมา.

อันโต.   จริงหนอเป็นอย่างไรใจเหี่ยวแห้ง :
                เหมือนอ่อนแรง, อีกเธอก็เหนื่อยอ่อน,
                เหตุไฉนใจเหงาและเร่าร้อน,
                และออกอ่อนเพื่ออะไรก็ไมรู้,
                สาเหตุเพื่อสิ่งใดไม่รู้ได้
                แต่แน่แท้เศร้าใจจะนี้อยู่,
                ทำให้ฉันงงไปไม่พินิจ
                แทบมิรู้จักตัวว่าเป็นใคร.

สะละ.   จิตของเกลอเพลอไพล่ไปลดเลี้ยว
                ท่องเที่ยวอยู่ที่กลางทะเลใหญ่ ;
                ในน่านน้ำเกตราสง่าไบ
                ของเกลอไซร์เล่นคว้างกลางสาคร.
                เหมือนผู้ดีหรือเศรษฐีมีสง่า
                โอ้อ่าฟาสินธุ์สโมสร
                เป็นกระบวนนาวิศรีสุนทร
                อันงามงอนในมหาชลาลัย ;
                เมื่อยามผ่านเรืออื่นตั้งหมื่นแสน

ตะลา.

กึ่งามแม่นหงส์ทองฟองน้ำใส
 เรืออื่น ๆ ลำน้อย ๆ ที่คล้อยไป
 พลงไ้ไบพลงเคารพอภิวันท์.
 จริงหนอแม้ฉันมีนาวิค้ำ
 เทียวแล่นท้องธารอย่างเกลอขวัญ
 อันดวงใจคงเป็นห่วงปวงทรัพย์นั้น
 คงไ้ฝฝืนถึงเรือเหลืออาลัย.
 คงหมั่นเด็ดใบหญ้ามาโปรยดู
 เพื่อให้รู้ลมพัดจัดทางไหน ;
 คงนั่งมองแผนที่อยู่ร่ำไป
 จนเจนใจท่าเรือและลู่ทาง.
 ยามแลเห็นสิ่งใดที่สามารถ
 อาจบันดาลเป็นภัยให้กิดขวาง
 คงทำให้ใจสั่นและพริ่นพลง,
 คงนั่งครางอยู่ละเกลอ.

ตะละ.

เออเห็นใจ !

ส่วนตัวฉันแม้จะเป่ากับข้าวร้อน
 ลมปากเองน่าจะย่อนเอาจนไ้
 เพราะเกรงลมจะไปเพิ่มพายุไ้
 ให้พัดกล้ำเกินไปในสาคร.
 เมื่อเห็นนาพิกาทรายอันปรายไป
 จะโอดโอยอกร้าวฤทัยถอน
 เพราะนี่ก็ถึงหาดกลางหว่างสาคร
 กิดสุนทรนาวิที่สุตรัก,
 จนเรือยั้บอับปางกลางสมุทร

เส้าหักทรุดตำทรายเคราะห์ร้ายหนัก.
 อิกยามไปไหว้พระจะเศร้านัก
 จะเผือดพักตร์ยลกำแพงแรงศิลา,
 คงชวนให้คำนึงถึงนาวิ
 วิตกกกลัวจะรีไปโดนผา
 จนทะลุปรุกกว้างข้างนาวา
 และสินค้าสารพัดกระจัดกระจาย
 นึกถึงปวงเครื่องเทศวิเศษสรรพ
 นึกถึงผ้าแพรพรรณอันหลากหลาย
 จะเปียกน้ำซ้าลอยละล่องละลาย
 น่าเสียดายของดี ๆ มีราคา;
 นึกถึงภัยต่าง ๆ กลางสมุทร
 ของดี ๆ ที่สุดแสนสง่า
 อาจจะยับย้อยไปในพริบตา
 ดังนั้นมิใช่เล่นฉันเห็นใจ.
 ถ้านึกห่วงปวงทรัพย์นับค่าหมื่น
 จะแข็งขันไม่วิตกได้ฉัน ?
 เพราะฉะนั้นอันโตนิโอไชร์
 เขาเศร้าใจเพราะเป็นห่วงปวงสำเภา.
 อันโต. หามิได้ : ฉันไชร์ไม่ประมาท,
 ฉันมิอาจไวใจไปอย่างเขลา,
 มิได้รวมวัตถุบรรจุนะเภา
 เพียงลำเดียว, เพื่อนเราอย่าแคลงใจ;
 มิได้ค้างทางเดียวในเที่ยวนี้
 หรือลงทุนเต็มทีก็หาไม่;

เหตุฉะนี้มิได้มีความห่วงใย
สินค้าไซ้รมิได้ทำเข้าใจเลย.

สะละ. รักผู้หญิงกระมังนะ.

อันโต. อ๊ะ ! ไม่จริง !

สะละ. ไม่รักหญิง ? ถ้าเช่นนั้นละเพื่อนเอ๋ย
ก็ต้องว่าสาเหตุไม่มีเลย,
เศร้าเฉย ๆ เพราะไม่อยากจะเฮฮา ;
ถ้าเช่นนั้นใคร ๆ ที่ใจเศร้า
แสรังเร้งร่ำปองป้อหวัร่อร่า
และโลดเล่นเต้นรำซ้ำหุยา
ก็จะว่าจิตไม่เศร้าได้เท่ากัน.
จริง ๆ หนอคนเรานี้มีต่าง ๆ
ทั้งรูปร่างกิริยาแสนน่าขัน ;
บางคนมีแต่สนุกทุกคืนวัน
หัวเราะขันเหมือนนกแก้วแจ้ว ๆ ไป ;
บางคนหุบปากไว้ไม่แย้มหัว
จำอวดเล่นรอบตัวหาขันไม่,
ไม่รู้จักสนทนาฮากับใคร
เหมือนเป็นไข้ไม่รู้สร้างไม่วางวาย.

(บัสซานิโอ, ลอเรนโซ, และกราดิยาโน เดินออกมา.)

สะลา. อ้อนี่แน่ท่านบัสซานิโอ,
อีกทั้งกราดิยาโนผู้สหาย
และลอเรนโซสนิทมิตรสามชาย,
ออกมาแล้ว. ฉันหมายจะขอลา :
เพราะตัวท่านคงอยากพบญาติมิตร

- ผู้รักใคร่อย่างสนิทนั้นมากกว่า.
- สะละ. แม้สามมิตรนี้ไซ้ยังไม่มา
ฉันก็ใคร่สนทนากับเพื่อน.
- อันโต. ส่วนตัวฉันรักเธอเสมอภาค.
แต่เธอหากมีกิจเป็นปฐม
ที่จะต้องไปกระทำ, คำคารม
พูดผสมเพื่อให้เพราะเหมาะอาลา.
- สะละ. ข้าลาก่อนละนะนายสหายแก้ว.
- บัลสา. เออแล้วเมื่อไรจะไปหา ?
จะได้พูดกันเล่นเย็นวิญญูณ.
- สะละ. ว่าง ๆ จะไปหาอย่าขัดใจ.
(สะละรีโน กับสะลานิโย เข้าโรง.)
- ลอ. นี่แน่ท่านบัลसानิโย เมื่อท่านได้มาพบอันโตนิโยแล้วตั้งปรารภ
ข้าพเจ้าทั้งสองก็จะขอลาท่านต่อไป : แต่ขอให้ท่านกำหนดไว้ด้วย
เถิดนา ว่าเมื่อถึงเวลาที่จะกินภัตตาหาร เชิญท่านไปรับประทานอาหาร
กับข้าพเจ้าแห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งสุดแท้แต่ท่านจะเหมาะใจ.
- บัล. เอาเถิดอย่าสงสัย เราจะไปตามปรารภ.
- กรา. ไฉนนั้นอันโตนิโยเพื่อน
ไยหน้าเจื่อนบุดบึ้งตึงนักหนา ;
หรือท่านระวังท่วงทีกริยา
เกรงชนจะนินทาหรือว่าไร ?
คนที่ทำหน้าที่ชิงแข่งชื่อ
คนทั้งหลายจะนับถือก็หาไม่ ;
เชื่อข้าเถิดหน้าเธอแปลกแฉกเหลือใจ
จนเพื่อนแทบจำไม่ได้สักน้อยนิด.

จนจอกแห่น้ำสวระระกะเห็น
น้ำเน่าเหม็นเต็มไปด้วยบั้งหนอน ;
แสรังทำขริมขี้มเซาเหมือนหาวนอน
หวังให้ชนนิกรเขากล่าวชม
ว่าตัวเป็นนักปราชญ์ฉลาดหนัก
รู้แหลมลึกสารพัดเป็นปฐม,
เหมือนเจ้าผีมีอิทธิฤทธิ์อุดม
ร้องคารมว่า “กุศักดิ์สิทธิ์แฮ !
เมื่อยามกุ้อปากอยากพูดจา
ถึงแม้หมากก็อย่าเห่าอย่าหอนแฮ !”
จริงนะ, อันโตนิโย, จริงแท้ ๆ !
ฉันรู้แน่คนเช่นนั้นมันมารยา,
อยากได้ชื่อว่าเป็นปราชญ์ฉลาดรู้
เพราะหุบปากนิ่งอยู่เท่านั้นหนา ;
เมื่อใดเผยปากขึ้นสนทนา
ถ้อยคำไม่เป็นภาษาอันพึงใจ.
ใครยินแล้วไม่แคล้วการติฉิน
ปวงกวินนิทหาว่าบ้าใหญ่.
ฉันจะกล่าวต่อไปอีกก็ได้
แต่เอาไว้คราวอื่นจึงสนทนา.
เชื่อฉันเถิดเพื่อนรัก ๆ จงเชื่อ,
เอาความขริ่มเป็นเหยื่อเพื่อตกหา
ซึ่งถ้อยคำสรรเสริญของโลก
เหมือนมุ้งตกปลาบ้าไม่เข้าที่.
ลอเร็นโซเพื่อนยามาเถิดเพื่อน

อย่าร่อเทือน-ลาก่อนทั้งสองศรี :

ไว้เมื่อกินอิมหน้าสำราญดี
แล้วจึงมีเทศน์ธรรม์กันต่อไป.

ลอ. ถ้าเช่นนั้นฉันลากว่าจะเย็น :
ฉันนี้เห็นจะต้องทำเป็นขริ่มใหญ่
เหมือนปราชญ์เกีที่ว่ามานั้นไซ้,
เพราะจำใจจำต้องขีมิขริ่มอยู่เอง.
เพราะว่ากราดิยาโนในเชิงปาก
สู้เขายาก, พุดไม่ทันฉันต้องเน่ง.

กรา. เกลอคองแทบไม่ได้ยินเสียงตนเอง
ถ้าอยู่กับเพื่อนผู้เก่งสักสองปี.

อันโต. เอาเถิดเกลอคอดัดอีกไม่ช้า
ฉันจะหมั่นพุดจาให้ควรที่.

กรา. ดีแล้วเพื่อน, ลิ่นคนหนึ่งไม่ดี
ที่ควรนึ่งนั้นก็มิแต่ลิ่นโค,
กับลิ่นหญิงโง่รังทั้งรูปชั่ว
จนไร้ผิวควรสงบเพื่อปิดโปง,
ผู้ฉลาดปราชญ์เปรี๊ยะมีเรื่องโว
หาเรื่องพุดได้อักโขไม่ร้อนใจ
(กราดิยาโน กับลอเร็นโซ เข้าโรง.)

อันโต. อย่างไรเพื่อน, จะว่าอย่างไร ?

บัล. กราดิยาโนมักพุดมากปากไม่อยู่สุข พุดพลอดพล่อยสนุก ๆ ไม่มี
สาระอะไร พุดเหลว ๆ ได้ยิ่งกว่าใคร ๆ ในเมืองเวนิส. ในคำพุด
จะมีสุภาพติดอยู่ที่แต่ชนิดเดียวยากจริงเจียวจะคันในคำสนทนา ประ-
หนึ่งว่าข้าวเปลือกเพียงสองเมล็ดน้อย เข้าไปแฝงกระจอยร่อยอยู่

ในกระบุงเกลบ : คั่นทั้งวันก็แทบจะหาไม่พบได้ ; และถึงเมื่อพบแล้วไซร้ก็ไม่มีราคา เป็นอันป่วยการหา, ไม่เป็นประโยชน์อะไร.

อันโต.

เออ ๆ นี่แน่เกลอข้าขอถาม
แม่รูปงามอยู่หนตำบลไหน
ที่เกลอว่าชอบจิตและจิตใจ
จะบอกให้มิใช่หรือในวันนี้ ?

บัส.

อันโตนิโยพี่ชายสหายแก้ว
เพื่อนรู้แล้วว่าทรัพย์ของฉันนี้
ได้ชักไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทวี,
เพราะเหตุที่หน้าใหญ่เกินกำลัง.
แต่มิใช่จะปนเพราะตนโหด,
ใช่จะโทษผู้ใด ; ใจฉันตั้ง
อยู่เพียงที่ตรงจะประทะประทั้ง
ใช้หนี้สินรุงรังที่คั่งค้าง.
อันโตนิโยเธอนี้สิมีคุณ
ทั้งให้ทุนให้รักไม่เว้นว่าง ;
เพราะความรักเพื่อนไซร้ไม่จิตจา
จึงเป็นทางที่หวังหยั่งเมตตา.
ขอเล่าความตามจริงทุกสิ่งสรรพ
ขอฟังเพื่อนเตือนฉันช่วยปรึกษา,
ทำใจฉันจึงจะได้สมวิญญูณ์
พ้นบรรดาหนี้สินสิ้นห่วงใย.
อันโต. บัสลานิโยจงรีบเร่งพาที,
ถ้าแม้หนี้ฉันค้างทั้งหมดไซร้
เป็นสิ่งที่สุจริตไม่ติดใจ

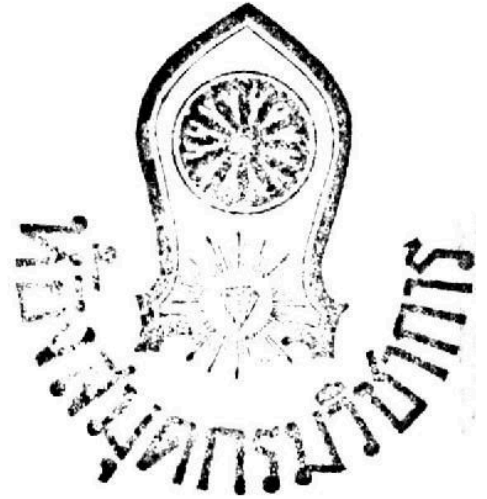
บัส.

เหมือนตัวเพื่อนเองไซ้รู้ผู้ซื้อตรง.
 เอาเถิดทั้งเงินทองของตุข้า,
 แม้กายา, แลทรัพย์, ซึ่งประสงค์
 จะยอมยกให้ได้ตั้งใจจง,
 ยอมปลดปลงทุกสิ่งไม่เสียดาย.
 เมื่อเด็ก ๆ ยามเสียลูกศรหนึ่ง
 เคยรำพึงเพื่อหาลูกศรหาย,
 และยิงเข้าไปอีกลูก, ถูกอุบาย,
 ยิงมุ่งหมายไปทางข้างเดียวกัน ;
 แต่คราวนี้คอยจ้องมองแม่นย้า
 เพื่อจดจำที่ตกโดยแม่นมั่น,
 และโดยยอมเสียลูกศรเป็นสองจะนั้น
 มักได้อันหายแรกกลับคืนมา.
 ที่เล่าเรื่องเมื่อยังเด็กเล็กอยู่นั้น
 ก็เพราะฉันมีความปรารถนา
 จะขอให้สหายช่วยเมตตา ;
 อันตัวข้าเป็นหนี้เพื่อนอยู่มากแล้ว,
 และเหมือนเด็กไม่รู้จักระวังระไว
 ทรัพย์ที่ยืมหมดไปนะเพื่อนแก้ว ;
 แต่ถ้าเพื่อนยิงศรไปตามแนว
 ทิศเดิมแล้วข้านี้จะดีใจ.
 จะคอยดูทางเล็งเฟ่งไว้มัน
 แล้วตัวฉันจะหาคืนให้จงได้,
 อย่างน้อยหนี้รายที่สองเป็นต้องใช้ ;
 ถึงอย่างไรขอเพื่อนจงเมตตา.

อันโต. เพื่อนก็รู้อยู่แล้วเพื่อนแก้วเอ๋ย,
ฉันไม่เคยขัดเพื่อนเสนาหา
ไฉนพูดไม่เป็นเรื่องเปลืองเวลา;
ที่เพื่อนยาสงสัยใจข้านี้,
ข้าโกรธยิ่งกว่าที่เพื่อนจะผลาญทรัพย์
ของข้าจนย่อยยับสรรพในปี :
จงบอกเถิดต้องประสงค์สิ่งใดมี
จะช่วยให้สมที่อารมณ์จินต์.

บัส. ที่เบ็ลมอนด์มีนางสาวงามองค์
อนงค์รับมรดกมากมวณสิน;
นางแสนงามอร่ามพร้งทั้งกายิน
อิกงามสิ้นท่วงทีกริยา;
อนึ่งนางมีสกุลคุณสมบัติ
สารพัดงามยิ่งกว่างามหน้า :
บางครั้งวชายดาร์บจับนัยน์ตา
เหมือนหนึ่งให้ที่ท่ายินดี.
นางนั้นชื่อปอร์เซียผู้โฉมเจิด,
งามประเสริฐสลับสละอองศรี
ไม่น้อยกว่าโฉมตรูผู้บุตรี
แห่งคาโตเสนีโรมโบราณ.
กล่าวคือนางปอร์เซียเมียบรูตัส
ผู้จะจัดแรงฤทธิ์จิตทหาร,
จนออกชื่อลือลงพงศาวดาร
เพราะนางคราญงามพร้อมทั้งกายใจ.
แต่ปอร์เซียของฉันทันนั้นไม่แพ้,

เกียรติหล่อนแพร่ทั่วธรณีใหญ่,
 เพราะชายหนุ่มจากแคว้นแดนไกล ๆ
 จากสี่ทิศต่างไปเพื่อชมนาง.
 ผมหล่อนเหลือองเรืองอุไรเหมือนไหมทอง
 และฟูฟ่องที่หน้าผากทั้งสองข้าง,
 เปรียบเหมือนแก้วแพรวพร้อยลอยอยู่กลาง
 คัดนางค์เพื่อให้คนเฝ้าชม.

อันโตนิโอแม้ฉันนั้นมีสิน
 จะได้ชมโฉมยุพินประสงค์สม,
 ฉันเชื่อใจว่าจะได้ตั้งอารมณ์
 ลาภอุดมคงจะได้สมใจปอง !

อันโต.

เพื่อนก็รู้อยู่ว่าบรรดาทรัพย์
 ของฉันสรรพอยู่ทะเลสิ้นทั้งผอง ;
 ไม่มีเหลืออยู่เลยทั้งเงินทอง,
 หรือสิ่งของที่จะค้าหากำไร :
 ฉะนั้นจึงเที่ยวถามตามตลาด
 บางที่จะสามารถหยิบยืมได้,
 ลองดูชื่อเสียงฉันนั้นเป็นไร
 เวนิสเชื่อเพียงใดได้รู้กัน :
 ฉันจะช่วยเพื่อนยาอย่าฉงน
 จนได้เงินพอใช้สมเฝ้าฝัน,
 ช่วยเพื่อนถึงเบ็ลมอนด์ด้วยเร็วพลัน
 ถึงแจ่มจันทร์ปอร์เซียอย่าเสียใจ.
 เพื่อนจงไปเที่ยวถามตามชาวเมือง,
 ฉันจะช่วยสืบเรื่องกู้เงินให้,

[องค์ ๑. ต. ๑]

เวนิสวาณิช

แม่ประสบพบผู้ให้กู้ไสร

อย่าสงสัยฉันจะเป็นธุระเอง. [ต่างคนต่างเข้าโรง.]

ตอนที่ ๒

เบ็ลมอนด์. ห้องหนึ่งในเรือนนางปอร์เซีย.

นางปอร์เซียกับเนริสสาออกมา.

ปอร์. จริงนะเนริสสา, ข้าน้อยเปื้อนหน้าโลกอันใหญ่นี้จริง ๆ.

เนริส. ถ้าความทุกข์ของคุณหญิงมีมากมาย และล้นหลายเท่าความสมบูรณ์
ละก็น่าเปื้อนอยู่ : แต่ดูเหมือนผู้ที่กินอิมหน้าสำราญมากเกินไป ก็
อาจจะเปื้อนใช้ได้เท่ากับคนที่อดอาหาร. ถ้าจะให้มีความสุขสำราญ
อย่างจริงจังก็ต้องนั่งอยู่กลาง ๆ หว่างมั่งมีกับความจน : เขาว่าคน
ที่มั่งมีเป็นเศรษฐีมีหลายหลัก มักจะผมหงอกเร็วกว่าธรรมดา ;
แต่ส่วนคนมีเงินตราแต่เพียงพอกิน มักสมถวิลอายุยืนอยู่นานปี.

ปอร์. ภาษิตดี, และช่างกล่าวให้ไพเราะ

เนริส. ถ้ามีต่อให้เหมาะ ๆ ก็จะได้ดีเหลือใจ

ปอร์. ถ้าการทำสิ่งใด ๆ สำเร็จง่าย สำเร็จตายเท่าที่เราคิดว่าดี, กฎน้อย
ก็คงจะได้เป็นวิหารหลวง, และปวงทักกระห่อมคนเข้ญใจ ก็คง
จะได้เป็นวังเจ้านายไปหมด. นักพรตผู้ประพฤติสมปากสอน เป็น
ผู้ประเสริฐเลิศสุนทรควรอภิวาท : ฉันสามารถสอนคนยี่สิบคน
ให้ได้รู้เหตุผลสิ่งดีชั่ว, แต่ตัวฉันจะกลับไปเป็นผู้หนึ่ง ในยี่สิบซึ่ง
จะประพฤติตามตัวฉันสอน น่าจะเร่าร้อนลำบากยิ่งกว่าเทศนา.
ความฉลาดอาจรจนาดั่งบัญญัติ เพื่อบังคับสารพัดจิตปาณะ ; แต่
โทษะอาจจะโดดโลดข้ามรั้ว ไม่เกรงกลัวบัญญัติเลยก็มี : นี่มักเป็น
ธรรมดาของคนรุ่น ๆ มักเฉียวฉุนโลดข้ามความตักเตือน เหมือน
กระต่ายข้ามป่าแผ้วเข้าป่า. แต่พูดเช่นนี้ดูที่ทำไมใช้ทางดีที่จะ
เลือกหาสามีมาเป็นคู่เสนาหา. อนิจจา, คำว่าเลือกนี้แหละน่าอัศจรรย์.
ชายที่ฉันชอบใจก็เลือกไม่ได้ตามปรารถนา, ชายที่ไม่ชอบอัชฌาก็จับได้

ไม่ได้ ; น่าอัศจรรย์ที่ความประสงค์ของพ่อผู้ล่วงลับตามมาบังคับใจของลูกผู้ยังเป็น ๆ. เนริสสาหล่อนไม่เห็นความยากบ้างหรือ, คือฉันจะเลือกผู้ใดก็ได้ ไม่ได้ หรือจะไม่ยินยอมกับใคร ๆ ก็ไม่ได้เหมือนกัน.

เนริส. ท่านบิดาของคุณนายนั้นท่านเป็นคนดี : ผู้ที่มีคุณสมบัติเมื่อยามถึงเวลาตาย มักจะให้อุบายไว้อย่างสำคัญ : เหตุฉะนั้นการเลือกสรรตามที่กำหนดไว้ให้เลือกหีบทองเงินหรือตะกั่ว, ใครเลือกถูกก็ได้ตัวคุณนายด้วยไซ้, คงไม่มีใครเลือกถูกสมกมล เว้นแต่บุคคลผู้รักใคร่คุณนายจริง ๆ. แต่คุณหญิงชอบใจผู้ใดบ้าง ในระหว่างพวกที่มาดูตัวบัดนี้ ?

ปอร์. หล่อนลองกล่าวชื่อผู้ที่สักหน่อยหรือ ; พ่อหล่อนเอ๋ยชื่อ ฉันจะบอกลักษณะให้ ; เมื่อฉันบอกลักษณะอย่างไรก็คอยฟัง แล้วชั่งน้ำหนักความรักมากหรือน้อยคอยรำพึง.

เนริส. หนึ่ง, เจ้าชายเมืองนะโปลี.

ปอร์. ท่านผู้นี้ควรจะเป็นม้า เพราะพูดจาได้แต่เรื่องม้าของตัวเอง ; ช่างน่าหัวเราะยกย่องเป็นความฉลาดที่สามารถใส่เกือกม้านั่นเองได้. ฉันสงสัยว่ามารดาของเธอนั้นจะได้สนิทติดพันกับช่างใส่เกือกม้า.

เนริส. ถัดลงมาก็มี เคนตี ปะละติน.

ปอร์. ไม่เป็นชิ้น, เห็นแต่นั่งทำหน้าบึ้ง, ขมึงทิ้งประหนึ่งจะพูดกระโชกกระชาก ว่า “ถึงไม่ยอมได้ฉันก็ตามที่ต้องเลือกเดี๋ยวนี้, หาไม่ได้เห็นกัน :” เธอฟังนิทานอะไรขึ้น ๆ ไม่ยิ้มจนนิด : ฉันห้วนจิตเกรงว่ากว่าจะแก่เฒ่า จะกลายเป็นขร้วหน้าเจ้า เป็นเต่าตุ่น, เพราะแต่รุ่น ๆ ยิ้มไม่เป็นเสียเช่นนี้. ให้ฉันแต่งกับกะโหลกผีคาบกระดูกขาจะเป็นสุขสนุกกว่าต้องคลอเคลีย เป็นเมียท่านทั้งสองราที่วามาแล้ว. คุณพระช่วยขอให้แคล้วท่านทั้งสอง !

เนริส.

เมสเสียร์เลอะบอง ฝรั่งเศสเล่า, เป็นฉันใด ?

ปอร์.

พระเจ้าสร้างมาแล้วอย่างไร ๆ ก็ต้องให้เป็นคน. แต่แท้จริงฉันรู้สึก
 ตนว่าการเย้ย ไม่ควรเลย ไม่ควรที่จะทำเช่นนั้น ; แต่น่าขันฝรั่งเศส
 นั้นหนักหนา ! – ม้าของเขาดีกว่าของเจ้านะโปลี : นีวหน้าได้สนิท
 ดีกว่าเคานตี ปะละติน : มีลักษณะของคนทั้งสิ้นแต่ไม่เหมือนผู้ใด :
 ยืนเสียงนกร้องในไพร, เขาต้องพลอยรำเต้น : เห็นเงาของตนเอง
 ก็ต้องเอากระบี่แทง : ถ้าฉันแต่งกับท่านผู้นี้, ก็เท่ากับมีผัวยี่สิบคน
 พร้อม ๆ กัน. ถ้าหากเขาชังฉัน, ฉันก็จะยอมให้อภัย ; เพราะถ้า
 เขารักใคร่ฉันจนไหลหลง, ฉันคงตอบแทนเขาให้เพียงพอไม่ได้.

เนริส.

ถัดนั้นไปคือฟอลคอนบริดจ์ ขุนนางหนุ่มจากเมืองอังกฤษนั้นเป็น
 อย่างไร ?

ปอร์.

ฉันไม่เคยพูดอะไรเลยกับเขา ; เพราะเขาไม่เข้าใจเรา, เราก็หมด
 ปัญญา : ภาษาละตินฝรั่งเศสหรืออิตาลีเขาพูดไม่ได้เลย, เช่นนี้
 จะทำอย่างไร ? ส่วนตัวฉันเองไซร์หล่อนก็อาจเป็นพยาน สาบาน
 ว่าฉันไม่รู้ภาษาอังกฤษ, จะพูดแม้แต่น้อยนิดก็ไม่ได้. ที่จริงเขา
 นั้นไซร์เหมือนรูปภาพ อันช่างเขียนไว้พอให้ทราบว่าเป็นชายดี ;
 แต่ใครเล่าในโลกนี้จะสามารถอาจสนทนากับหุ่นยนต์, จนปัญญา.
 อีกพิศดูเสื้อผ้านักดูพิลึก ! ฉันนึกว่าเสื้อเห็นจะซื้อที่อิตาลี, กางเกง
 ที่จะซื้อที่เมืองฝรั่งเศส. หมวกประเทศเยอรมนีมีราคา, กิริยาเที่ยว
 เก็บตกทั่ว ๆ ไป.

เนริส.

ขุนนางสกอตเป็นอย่างไรเล่าเจ้าขา ?

ปอร์.

ฉันเห็นว่าชอบหยิบยืมของเพื่อนบ้าน ; เช่นเมื่อวานขอยืมกำหมัด
 จากเพื่อนอังกฤษ, แล้วสาบานว่าตั้งใจจะใช้หนี้ ในเมื่อมีโอกาส
 และกำลัง : ฝรั่งเศสดูเหมือนรับเป็นนายประกัน, จะยอมให้กำหมัด
 อีกอันถ้าต้องการ.

- เนริส. เออ ก็ท่านชายหนุ่มชาติเยอรมัน หลานเจ้าสักรัชนีนั้นชอบหรือไม่ ?
- ปอร์. ฉันชอบใจน้อยนักเวลาเช้า, เมื่อยังไม่เมาสุรา ; เวลาบ่ายซังน้ำหน้า, เมื่อเวลาที่เมาแเอ้ : ถึงแม้เวลาที่ตีพร้อมพรั่ง, ก็ยังเร็วกว่ามนุษย์ ; และเวลาที่เลวที่สุด, ก็ไม่ดีกว่าเดรัจฉาน : หากว่ามีเหตุการณ์เคราะห์ร้ายใหญ่, ฉันก็ยังหวังใจว่าจะไม่ต้องพึ่งท่านผู้นี้.
- เนริส. แต่ก็นักเขาเผอิญมีความประสงค์, และเผอิญเลือกหีบตรงความปรารถนา, ถ้าคุณนายไม่ยอมแต่งงานกับเขานั้น มันมิเป็นการขัดคำสั่งของคุณบิดาฤ ?
- ปอร์. อือ ! แม้เกรงจะต้องรื้อนรำคาญใจ ก็ขอให้หล่อนช่วยด้วยสักหน่อย จงคอยหาสุราไรน์ถ้วยใหญ่ ๆ ไปตั้งไว้ริมหีบใบที่ผิด ; ฉันคิดว่าถึงแม้ปีศาจดุบรรจอยู่ในหีบนั้นก็ตามที, แต่เพราะมีเหยื่อล่ออย่างพอใจ เขานั้นไซ้คงเลือกเอาหีบนั้นเป็นแน่ละ. จริงนะแม่เนริสสา ฉันคงหาอุบาย โยกย้ายหลีกเลี้ยงให้จงได้ เพราะฉันนี้ไม่พอใจเป็นภรรยาแห่งผ้าชีวฐบุสุราเช่นท่านผู้นั้น.
- เนริส. คุณนายไม่ต้องพรั่นหัวนใจ ว่าจะต้องแต่งงานกับท่านผู้ใดที่กล่าวนามมาทั้งนั้น : เขาได้บอกแก่ดิฉันแล้วว่ามีความตั้งใจ ต่างคนต่างจะกลับไปบ้านของตน. ไม่พูดกวนให้คุณนายกังวลอีกต่อไป, เว้นเสียแต่จะมีทางได้สมความมุ่งหมาย โดยอุบายอย่างอื่นนอกจากการเลือกสรร หีบทั้งสามใบนั้นตามคำสั่งคุณบิดา.
- ปอร์. ถึงแม้ว่าฉันจะต้องอยู่จนแก่แรดแปดสิบปี และคงเป็นพรหมจารีอยู่จนชีวิตหาไม่, ก็ไม่ยอมแต่งงานกับใครนอกจากตามที่คุณพ่อสั่ง. ฉันยินดีจริงๆ จังๆ ที่พวกผู้ชายเหล่านั้น เขายอมจำนนโดยจับพลันไม่หวังต่อไป ; ไม่มีผู้ใดในหมู่นั้นแม้แต่สักคนหนึ่งซึ่งฉันจะพอใจให้อยู่มากกว่าให้ไปพ้น ; และฉันขอให้เทวดาเดินหนช่วยพิทักษ์รักษา เขาทั้งหลายในเวลาเดินทางไป.

เนริส. คุณนายจำไม่ได้หรือเมื่อคุณพ่อยังอยู่ ดูเหมือนมีชาวเมืองเวนิส
ผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นผู้รู้วิชาชาญและเป็นทหารกล้า มากับท่านมาร์ควิส-
มอนเฟร์รัต.

ปอร์. จำได้ถนัด, เขาชื่อบัสซานิโอ.

เนริส. นั้นแหละเจ้าข้า ; บรรดาผู้ชายใด ๆ ที่ดิฉันได้เคยพบยังไม่เคยประสบ
ผู้ใดที่ควรคู่กับยอดหญิง ยิ่งไปกว่าท่านผู้นี้.

ปอร์. ดิฉันจำเขาได้ดีเหมือนกัน ; และจำได้มั่นว่าเขาดีสมที่หล่อนชมไว้.
(คนใช้ผู้หนึ่งออกมา.)

มาทำไม ? ธุระอะไร ?

คนใช้. แยกทั้งสี่ขอพบคุณนาย, เพื่อจะลาไป : กับมีคนใช้มาจากคนที่ห้า
คือเจ้าเมืองมอรรอคโค ; เขาบอกข่าวว่า เจ้านายของเขาจะมาถึงที่นี่
ในเวลาค่ำวันนี้.

ปอร์. ถ้าฉันสามารถรับรองคนที่ห้านี้ ด้วยความยินดีเท่าที่จะส่งคนอื่นอีก
สี่ไป ฉันก็จะกล่าวว่าดีใจที่เขามา ; ถ้าเขามีคุณสมบัติเป็นสัตบุรุษ
นักบุญ แต่ผิวพรรณทารุณเหมือนหน้าผี ฉันก็เห็นจะต้องการให้
เขาให้ศีลให้ฉันบวชชี ดีกว่าที่จะให้เป็นภรรยา.

ไปด้วยกันเนริสสา, (พูดกับปอร์) นำหน้าไป ! (พูดกับเนริสสา
อีก) ช่างกระไรพอส่งรายหนึ่งนี้พ้นประตู, ผู้อื่นมาทันที,
แทบไม่มีเวลาหาสุขใจ. (พากันเข้าโรง.)

ลานในเมืองเวนิส.

บัสซานิโอ กับ ไซล๊อค ออกมา.

- ไซ. สามพันเหรียญ ; อ้อ.
- บัส. ขอยืมสักสามเดือนเถอะนาย.
- ไซ. สามเดือน ; อ้อ
- บัส. ฉันได้บอกนายแล้ว, ว่าอันโตนิโอจะเป็นนายประกัน.
- ไซ. อันโตนิโอจะเป็นนายประกัน ; อ้อ.
- บัส. นายจะให้ฉันกู้ได้หรือไม่ ? จะให้ความพอใจแก่ฉันหรือไม่ ? ฉันจะได้รับคำตอบของนายเมื่อไร ?
- ไซ. สามพันเหรียญ, กู้สามเดือน, และอันโตนิโอเป็นนายประกัน.
- บัส. ก็นายจะว่าอย่างไร ?
- ไซ. อันโตนิโอเขาเป็นคนดีอยู่.
- บัส. นายเคยได้ยินใครกล่าวร้ายถึงเขาบ้างหรือ ?
- ไซ. อ้อ, เปล่าเลย, เปล่าเลย ; การที่ฉันกล่าวว่าเขาเป็นคนดีนั้น, พรารถนาจะให้ นาย เข้าใจว่า เขาเป็นประกันพอแล้ว แต่ทุนรอนของเขาก็ไม่สู้จะแน่นอนนัก ; เขามีกำปั่นลำหนึ่งไปค้าทางตรีโปลิส, อีกลำหนึ่งไปทางอินเดีย ; นอกนี้ฉันได้ยินเขาพูดกันที่กลางตลาดว่ามีลำที่สามไปทางเม็กซิโก, ลำที่สี่ไปทางเมืองอังกฤษ, กับยังมีการค้าขายภายนอกเมืองอีกหลายราย, ที่เขาได้ลงทุนไว้มาก. แต่เรือหรือก็เป็นแต่กระดาน, และกะลาสีก็เป็นแต่เพียงมนุษย์ : มีทั้งหนูปกหนูน้า, โจรบกและโจรน้ำ คือ สลัด ; อีกทั้งมีอันตรายคลื่น, ลม, และศิลา. แต่ถึงกระนั้นก็ดี, คน ๆ นั้น นับว่าเป็นอันเพียงพอ. สามพันเหรียญ ; ฉันเห็นจะพอยอมให้เขาเป็นประกันได้ดอก.

บัส. ไว้ใจเถิดว่าเชื่อได้.

ไซ. ฉันจะไว้ใจว่าเชื่อได้ ; และเพื่อให้เป็นที่วางใจได้, ฉันจะไตร่ตรองให้ดี. ฉันจะขอพบพูดกับอันโตนิโอสักหน่อยได้หรือไม่ ?

บัส. เชิญนายไปกินอาหารด้วยกันเถิด.

ไซ. เออ, ก็จะทำให้ไปดมเนื้อหมูนั้นสิ ; จะให้ไปกินของที่ศาสนานาซารีดของนาย เสกเอาผีร้ายเข้าไปสิงไว้แล้วนั้นสิ ! ฉันยอมจะซื้อกับนาย, ขายกับนาย, พุดกับนาย, เดินกับนาย, และอื่น ๆ; แต่ฉันไม่ขอกินร่วมกับนาย, ดื่มร่วมกับนาย, หรือสวดมนต์ร่วมกับนาย ! ข้าวดลาดมีอะไรบ้าง ? นั้นใครเดินทางมาทางนี้ ?

(อันโตนิโยออกมา.)

บัส. น้อย่างไรเล่าสินยอร์อันโตนิโย.

ไซ. (บ่น) ดู ๆ ราวคนขายสุรา
ซึ่งตั้งท่าประจบให้ซื้อเหล้า !
พอเห็นหน้าจ้ง ๆ ชังไม่เบา,
เกลียดเขาคริสตังชังแทบตาย.
แต่แท้จริงยิ่งกว่านั้นมันอวดดี
ทำท่วงทีกรุณาชนทั้งหลาย,
ให้กู้เงินยกดอกเบี้ยเสียมากราย
เหมือนมุ้งร้ายเราไซร์ให้เสียที.
ถ้าแม้เราเอาเปรียบได้สักหน
ลงด้วยกลให้ถล่มจนป้าปี,
คงจะได้แก้เผ็ดสำเร็จดี
ให้สมที่พยาบาทมาดมานาน.
เขานั้นชังชาติของเรา, เขาต่ำว่า
แม้ต่อหน้าพาณิชที่กลางย่าน;

ไซ.(ปน) ดูๆ ราวคนขายสุรา
 ซึ่งตั้งท่าประจบให้ซื้อเหล้า!
 พอเห็นหน้าจิ้งๆ ชังไม่เบา,
 เกลียดเขาคริสตังซังแทบตาย.

เคยดำเรา, เฝ้านินทาว่าเราพาล
 ที่อ้อมสิน, ดิการต่อกำไร;
 และเพราะเราใช้อุบายหมายพุนทรัพย์
 กลับว่ารีดแรงดอกเบี้ยยดูเสียใหญ่.
 จะยอมงดอดโทษได้ฉันใด ?
 ยอมไม่ได้ !

บัส. ไช่ลือก, เชิญทางนี้.

ไซ. ฉันกำลังคำนวณประมวลสิน
 รวมทั้งสินที่มีอยู่เต็มที,
 เท่าที่จดจำได้ในบัดนี้,
 เห็นจะไม่มีประมวลถ้วนสามพัน.
 แต่เอาเถิดจะหาให้สมใจท่าน;
 จะยืมจากตุบาลสหายฉัน
 ผู้เป็นยิวร่วมชาติสนิทกัน,
 คงได้พลัน. เออก็เดือนจึงจะใช้ ?
 (พูดกับอันโตนิโย) อ้อ, อ้อ, สินยอร์, ขอเคารพ
 ได้พบท่านยินดีหาน้อยไม่;
 กำลังกล่าวถึงท่านอยู่ไฉน
 มาเมื่อไร ตัวดีฉันมิทันรู้.

อันโต. ไช่ลือก, ท่านนั้นยอมทราบว่
 ธรรมดาฉันไม่ชอบการยืมกู้
 โดยเอาเปรียบอย่างใด ๆ, ใครก็รู้
 แน่ชัดอยู่ว่าดอกเบี้ยเสียไม่ตรี.
 แต่เอาเถิดคราวนี้ฉันมีกิจ
 ต้องช่วยมิตรผู้รักอย่างเต็มที,

จำเป็นแท้ ๆ แน่ครานี้
ที่จะประพฤติผิดจากธรรมดา.
เพื่อนของฉันบอกแล้วหรือใจน
ว่าต้องการเท่าไร ?

ไซ. เขาบอกข้า

ว่าต้องการสามพันเหรียญเงินตรา.

อันโต. ในเวลาสามเดือนไม่เชื่อไม่ใช่.

ไซ. อ้อ, ลืมไป; เขาบอกว่าสามเดือน.
ท่านผู้เพื่อนจะรับประกันให้;
แต่ข้าเจ้าคิด ๆ ยังติดใจ
เคยได้ยินท่านไซร์เปลงวาที,
ว่าไม่กู้หรือให้ใครยืมเงิน
โดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าควรที่;
ท่านยังคงเห็นตรงอยู่เช่นนั้น
หรืออย่างไร ?

อันโต. แน่ละซึ่งคงเช่นนั้น.

ไซ. เมื่อยากบชนกของชาติข้า
รับเลี้ยงแกะของอาลาบันขยัน
ยากบเป็นบุตรที่สามผู้งามครัน
ของอาบรัมผู้พันธุ์เผ่าโบราณ,
ยากบมีแกะสีขาวที่สาม

อันโต. มีข้อความเกี่ยวอะไรจงไซซาน.
เอาดอกเบี้ยหรือใจนในกิจการ ?

ไซ. ข้าจะเล่าให้ท่านพอเข้าใจ.
อันจะคิดดอกเบี้ยในการทำงาน

เช่นเราท่านเข้าใจนั้นหาไม่;
 แต่ยากบมีอุบายขยายไชร์
 ควรจำไว้เป็นคติตริตุพลาง.
 เมื่อลาบันสัญญาว่าลูกเกิด
 แต่กำเนิดตัวใดมีขนต่าง,
 จะแบ่งให้ยากบครบระวาง
 แทนค่าจ้าง, ยากบกก็ยินดี.
 ถึงฤดูตัวเมียเคลียตัวผู้
 ยากบดูเห็นเหมาะเสียเต็มที:
 ความฉลาดช่างคิดสนิทดี
 หากังไม้มากมีเปลือกสีดำ,
 มาปอกเปลือกให้เป็นลายสมหมายมัน,
 เอาไม้ั้นปักกิ่งก้านูน่าฆ่า
 ตรงหน้านางแกะทั้งหลายกายกำยำ,
 เหมือนหนึ่งนำเนะจิตให้ติดตา.
 ครั้นนางแกะท้อแก่, แน่คิดถูก,
 มันดกลูกต่างพร้อยไม่น้อยหนา,
 ลูก ๆ ล้วนอ้วนพีมีราคา
 อาต้องให้ยากบจนครบครัน
 นี่เป็นทางจำเรฐเชฐจำไว้,
 ยากบไชร์มั่งมีเพราะเหตุนั้น;
 การใช้ทรัพย์ถนอมทุนเป็นบุญครัน,
 อย่าจ้อโก่งเพื่อนกันนั้นแหละดี.
 ทีเดียวยากบอาสาอันนั้นไชร์,
 โดยตั้งใจอาศัยเคราะห์เหมาะควรที่;

อันโต.

ได้ทำโรมันเหมาะ เพราะเคราะห์ดี,
มิใช่มีฤทธิ์เดชวิเศษไกร.

เป็นเพราะเทพเทวามหาศาล
ทรงบันดาลให้เป็นเช่นนั้นได้.
นายเล่าเรื่องของชนกนี้ทำไม,
หรือหวังให้เงินงอกดอกกระจาย ?
หรือเงินทองของนายที่มีอยู่
เป็นแกะผู้แกะเมียสิ้นทั้งหลาย ?

ไซ. นายจะว่าอย่างไรตามใจนาย,
ฉันค้าขายเงินงอกออกเร็วพลัน.

อันโต. ดูเอาเถิด, เพื่อนยาบัสนานิโย,
มันอวดโอ้ยักคัมภีร์เป็นเหมาะมัน.
เหมือนปิศาจอ้างพระสูตรอันเที่ยงธรรม
เพื่อป้องกันคนด่าว่าอัปรีย.
อันคนหยาบบาปชั่วกลัวสันดาน
อ้างนักบุญเป็นพยานโอ้อิ่งมี,
เหมือนผู้ร้ายหมายมองของดี ๆ
ยืมไว้ที่เพื่อลวงปวงนักธรรม.
ผลที่นอกสุกใสในเป็นโพรง,
คือคนโกงพูดเพราะเหมาะคำขำ;
อันว่าพจน์ปดลวงปวงระยำ
แฝงในรูปงามล้ำล่อลวงตา !

ไซ. (บ่น) ถึงสามพัน; มากครั้น-เขาจะใช้
ให้ภายในสามเดือนหรือในว่า ?
คิดดอกเบี้ยส่วนสี่มีตำรา

อันโต.   แน่ะไซลือก, บอกมา; ว่าอย่างไร ?
 ไช.   หลายครั้งหนอ, สินยอร์อันโตนิโย,
                 ในท่ามกลางรียาลโตตลาดใหญ่
                 ท่านเคยกล่าวติเตียนข้าเจ้าไชร์
                 ถึงกิจการข้าให้กู้เงินทอง:
                 แต่ดูข้าสั่งดและอดกลั้น,
                 ชาติข้านั้นอดโกรธได้ทั้งผอง.
                 ท่านพูดจาด่าว่าข้าก่ายกอง,
                 ว่าจงหองเป็นมิจนาทิจิพาล;
                 ทั้งว่าข้าเป็นหมาจิ้งจกร้าย.
                 ถ่มน้ำลายรดเสื้อเมื่อเดินผ่าน,
                 ทั้งนี้เพราะตั้งจิตชังกิจการ
                 ที่ข้าใช้ธนสารของข้าเอง.
                 บัดนี้ท่านต้องการข้าช่วยกิจ
                 ให้สัมฤทธิ์ท่านมาพูดโผงเผง,
                 “แน่ะไซลือก, ข้าขอเงินของตัวเอง:”
                 ท่านนี้เก่งแท้, เห็นเป็นยอดคน.
                 ท่านผู้เคยถ่มน้ำลายรดหนดข้า,
                 เอาตีนเตะเช่นหมากลางถนน,
                 ผ่านหน้าบ้านคราใดไล่ให้พ้น,
                 บัดนี้บ่นอยู่หนอขอเงินตรา.
                 ข้าจะตอบฉันใดให้ท่านรัก ?
                 “เออสุนัขมีเงินหรือเจ้าขา ?
                 หมาหัวเน่าเอาเงินที่ไหนมา
                 ถึงสามพันเหรียญตราข้าอยากรู้ ?”

หรือให้ข้าประนมและก้มหัว,
เหมือนข้ามีค่าตัวติดท่านอยู่
และพูดเสียงกระเส่า ๆ หัวเขาคู้
ไหว้เจ้ากูแล้วตอบวาจาไป
ว่า “ได้ทำบุญเหลือเมื่อวันพุธ
ได้ถ่มทุตรดเกศา, ข้าขอไหว้;
อีกครั้งหนึ่งถีบเล่นกระเด็นไป;
ข้าขอบคุณท่านไซร์ไม่รู้วาย,
อันได้ทำจะประสงค์ซึ่งเงินทอง
ข้าขอให้ทั้งกองสมม่งหมาย?”

อันโต.

ข้าทำแล้วอย่างไรข้าไม่อาย
ไม่ย่อบกายไม่ยอมจะถ่อมตน.
ถ่มน้ำลายหรือถีบเช่นเคยไซร์,
ต่อไปก็คงทำได้อีกหน.
ถ้าจะให้กูหนีสมกมล
ก็อย่าให้ฉันคนที่ชอบกัน;
เพราะเหตุว่าธรรมชาติเป็นมิตร
คงไม่คิดดอกเบี้ยเป็นแม่นมั่น.
จงให้แก่ศัตรู, กุยมกัน
ไซร์ไม่ทันจะได้ทำให้หน้าใจ.

ไซ.

ฮะ ! ฮะ ! นี่โฉนโยโกรธเกรี้ยว ?
ข้าตั้งใจไมตรีเจียวกลับโกรธได้,
ตัวข้าเจ้านี้หวังและตั้งใจ
จะเป็นไมตรีจิตสนิทกัน;
ตั้งใจลื้มความหลังตั้งต้นใหม่,

ให้ทรัพย์สินพอใจเป็นแม่นมั่น;
ดอกเบี๋ยดอกหอยอะไรไม่เอากัน
ให้กูฉันคนสนิทจิตไม่ตรี.
บัส. เออใจดีหนักหนา.

ไซ. อย่าสงสัย.

ขอเชิญไปหาอำเภोज่าท้องที่,
ทำหนังสือสัญญาอารอริ;
และอึ่งพอเป็นที่ล้อเล่นกัน,
ถ้าหากถึงเวลากำหนดใช้
ท่านมิได้ใช้เงินกูไปนั้น,
ให้ต้องตามหนังสือคู่มือพลัน,
ตัวดีฉันจะขอสิ่งอื่นแทน.
ขอมังสังซึ่งหนักหนึ่งปอนด์ถ้วน
แล้วเอาตามแต่ที่ควร. อย่าหวังแหน.

อันโต. เออตกลง: เราสัญญา, อย่าดูแคลน,
และขมยิวว่าแสนจะใจดี.

บัส. ไม่ได้แล้ว, เพื่อนแก้วอย่าทำบ้า;
ยอมไว้ทรัพย์ดีกว่าเจียวนะพี!

อันโต. เพื่อนจะพักหนักใจไปโยมิ;
ฉันไม่ต้องเสียทีละเพื่อนเรา.
ในสองเดือนนี้แหละเพื่อนปวงกำป็น
จะกลับมาครบครันทุกใบเสา
เดือนหนึ่งก่อนเวลาสัญญาเรา
จะมีเงินใช้เขาสามเท่าตัว.

ไซ. โอ้อาบรัมบิดาของข้าเอ๋ย

กระไรเลยคริสตังซังหาชั่ว;
 เพราะใจร้ายใจแข็งระแวงกลัว
 ข้าจะคิดการชั่วทุกอย่างไป!
 นี่แน่นอน, หากสหายไม่สามารถ
 อาจหาเงินใช้ตามกำหนดได้,
 ข้าจะได้ประโยชน์โพธิผลใด
 ในการที่จะปฏิบัติตามสัญญา?
 นี้อมนุษย์ปอนด์หนึ่งซึ่งว่านี้
 มันจะดีมีค่าอะไรหนา?
 ไม่ดีเท่าเนื้อแกะเนื้อแพะนา
 หรือเนื้อโค, ตูข้าหวังไมตรี,
 จึงกล่าวเล่นเห็นพอล้อหยอกท่าน
 เพราะต้องการมิตรใจไม่เสียศรี:
 เมื่อท่านไม่พอใจจะไม่ตรี
 ขอลาที, แต่อย่าพาโลกัน.

อันโต. เออ! ไชลือก, ฉันยอมตามนายว่า.

ไช. เช่นนั้นมาเชิญไปพร้อมดีฉัน
 ยังอำเภอก่อนเพื่อทำสัญญากัน
 พอขึ้น ๆ เป็นสุขสนุกนาน;
 ฉันจะรีบไปหาเงินตราให้;
 แล้วเลยไปแวะสั่งที่ทางบ้าน,
 แล้วจะรีบกลับมามีช้านาน.

อันโต. ดีแล้วท่านยิวไชร์แสนใจดี (ไชลือกเข้าโรง.)

เออ, ตายิวผู้นี้ดูที่ตั้ง
 ทำจะเป็นคริสตังกระมังนี้:

ดีรู้จักเมตตاپราณี.
บัส. ตูข้านี้เห็นทีไม่เข้าการ.
ฉันสงสัยคำอ่อนสุนทรพจน์,
เกรงใจคดมารยาจากาหวาน.
อันโต. เอาเถิดอย่าหนักใจ, ไม่ช้านาน,
เรือคงมาทันกาลกำหนดดี.

(พากันเข้าโรง.)

องค์ที่ ๒
ตอนที่ ๑

เบ็ลมอนต์. ห้องหนึ่งในเรือนนางปอร์เซีย. เสียงแตรฝรั่งเป่า. เจ้ามอริออคโค
กับบริวารออก : แล้วนางปอร์เซียออก, พร้อมด้วยนางเนริสสาและบริวาร.

มอ.   สาวน้อยอย่างซึ่งซึ่งผิวพรรณ
          แห่งตัวฉัน, คล้ายเงาพระสุริยศรี,
          เพราะฉันอยู่ใกล้แสงแรงรวี
          จึงได้มีผิวพรรณอันคล้ายไป.
          จงหาชายชาวอุดรสุนทรร่าง
          รูปสำอาง, มาจากประเทศไหน
          ซึ่งแสงแดดแผดอ่อนหย่อนแรงไฟ
          จนแทบไม่เผาไหม้ให้ละลาย,
          แล้วจงเชือดเลือดดูให้รู้แจ้ง
          ซึ่งแรงรักในตัวนางโฉมฉาย,
          เปรียบดูเกิดโลหิตทั้งสองชาย
          ของใครฉายแสงแดงแรงกว่ากัน.
          ข้าขอบอกกวินิดาว่าผิวนี
          เคยเป็นที่คนกล้าขามขยั้น:
          อีกนารีมีโฉมประโลมพรรณ
          ทั่วเขตขัณฑ์เคยรักสมัครครอง.
          อันผิวน้ำขำนี้ไม่ขอเปลี่ยน,
          ไม่ขอเพียรผัดนวลล่องฉ่อง,
          เว้นเสียแต่เพื่อชวนแม่นวลละออง
          ให้แลต้องติดใจเพราะไมตรี.

ปอร์.

ในการเลือกภัสดาตุข้าไซร์
เลือกมิได้ตามใจโดยเต็มที
ตามต้องตาอย่างเยาวนารี;
อีกทั้งมีคำบิดาบัญชาไว้,
กำหนดซึ่งระเบียบการเลือกสรร,
ดิฉันเลือกตามใจหาได้ไม่;
ถ้าหากว่าบิดาของข้าไซร์
ท่านมิได้สั่งกันและกันวง
ให้ยอมแต่งแต่ผู้ที่เสี่ยงทาย,
ท่านเจ้าชายมีทางสมประสงค์
ได้เท่ากับผู้อื่นโดยเที่ยงตรง,
ขอท่านจงเห็นชอบ.

มอ.

ฉันขอบคุณ:

ได้ฟังว่าเพียงเท่านั้นฉันยังปลื้ม,
จนแทบลืมกลิ่นอุราสินว่าอุ่น;
จงนำสู่ผอบ, แม้สบบุญ
เผื่อจะหนุนให้ได้ครองต้องฤทัย.
ด้วยอำนาจดาบสำคัญอันใหญ่นี้,
ที่เคยผลาญโสฬีผู้เป็นใหญ่
คือตัวเจ้าอิหร่านชาญฤทธิไกร,
ผู้มีชัยชำนะถึงสามครั้ง
เมื่อยามรบสุดด้านชูลีมาน,
ข้าจะหาญแข่งผู้ที่ฤทธิขลัง
ไม่ขอหลบตาจ้องมองตาจิ้ง,
ทั้งทะนงจงจิตต่อฤทธิ

กับผู้แสนแสบนักกล้าในสากล
 จะอดทนไม่ท้อย่ออันหนึ่ง,
 จะช่วงชิงลูกน้อยไม่คอยที
 จากนางหมีแม่ลูกอ่อนสูรอนราญ,
 อีกยืมร่ำทำสิ่งหยาบที่เรื้อง
 ก็ก่อกองกลางป่าหาอาหาร,
 ขอแต่ให้ได้ภิรมย์ชมนงคราญ.
 แต่ว่าการเสี่ยงทายหมายยากนัก !
 เฮอร์คิวลีสผู้กำแหงแรงชะงัด
 ทอดดวงตาดูแข่งลัคนาแรงหย่อนหนัก,
 อาจจะแพ้เพราะคะแนนน่าแค้นนัก;
 หรือขุนพลสิทธิศักดิ์แพ้ลูกกอง.
 ดังนั้นแม้ข้าเองผู้เก่งกาจ
 แม้เคราะห์ร้ายทายพลาดแสนขุ่นหมอง,
 อาจจะซวดโฉมเฉลา, เจ้าเนื้อทอง
 อาจจะต้องตกไปเป็นของคนทราม;
 ดังนั้นข้าเหลือร่ำคาญ.

ปอร์.

ท่านจำเป็น

เสี่ยงทายเห็นโชคเจียวหนอย่าเกรงขาม,
 หรือจะไม่เสี่ยงทายเลยก็ตาม;
 ถ้าทายต้องกล่าวความมั่นสัญญา,
 ว่าถ้าแม่เลือกผิดจิตไม่สม.
 เมื่อหน้าไปไม่ภิรมย์เสนาหา
 กับหญิงอื่นในสถานการวิวาทะ:
 ขอเจ้าชายตริภคตราให้จงดี.

มอ. ฉันไม่ปองหญิงอื่นทั้งหมื่นพัน
นำฉันไปดุษอบเถิดโฉมศรี.

ปอ. ฉะนั้นเชิญสู่หอพระอย่าช้าที่
เคารพที่ฝั่งศพท่านบิดา:
เมื่อเสวยอิมหน้าและสำราญ
แล้วเชิญท่านเสวยเคราะห์.

มอ. จงเหมาะเข้า!
จะได้สุขประเสริฐเลิศโลกา
หรือเศร้ากว่าใคร ๆ ในโลกนี้.
(เป่าแตร. เข้าโรง.)

ตอนที่ ๒

เวนิส, ถนนแห่งหนึ่ง

ลานซุลีตออกมา.

ลาน.   จริง ๆ นะ จิตของข้าเจ้าเห็นจะอุดหนุนให้ข้าเจ้าหนีจากตาวินนาย
 ข้าเจ้าแน่แล้ว. มีมารมาคอยกระซิบบอกอยู่ที่ข้าง ๆ ตัวข้าเจ้า, และยวน
 ใจข้าเจ้า, พูดกับข้าเจ้าว่า “ก๊อบโบ, ลานซุลีต ก๊อบโบ, ลานซุลีต
 ตัวดี,” หรือ “ก๊อบโบตัวดี,” หรือ “ลานซุลีตก๊อบโบตัวดีเอ๋ย,
 เจ้าจงใช้ขาของเจ้า, ออกเดิน, หนีไปเถิด.” จิตของข้าเจ้าเตือนว่า
 “ไม่ได้ ; ระวังให้ดีนะ, ลานซุลีตคนชื้อ ; ระวังนะ, ก๊อบโบ
 คนชื้อ,” หรือ, อย่างที่กล่าวมาแล้ว, ว่า “ลานซุลีตก๊อบโบคนชื้อ ;
 อย่าหนี ; อย่าวิ่งไปเสียเลยเจ้าเอ๋ย.” แต่ตามารนั้นแกก็แข็งแรงมาก
 ยู่ข้าเจ้าอีก : แกว่า “เปิด !” แกว่า “ไป !” แกยุว่า “พ่อคุณเถอะ,
 ทำใจกล้า ๆ หน่อย, และหนีทีเดียว !” แต่จิตของข้าเจ้ามากอด
 คอใจของข้าเจ้า, และพูดจาอย่างนักปราชญ์ว่า “ลานซุลีตสหาย
 ชื้อเอ๋ย, เจ้าก็เป็นลูกผู้ชายที่ชื้อคนหนึ่ง” – ที่จริงพูดว่าลูกผู้หญิง
 ที่ชื้อคนหนึ่งจะเหมาะกว่า ; – เพราะพ่อของข้าเจ้าแกมันชอบกล
 อยู่ ; แกมันกระไร ๆ อยู่, แกออกจะชอบอะไรพิกลอยู่ ; – นั้น
 แหะละจิตของข้าเจ้าเตือนว่า “ลานซุลีต, อย่าไปเลย !” มารแกก็
 ยุว่า “ไป.” จิตเตือนว่า “อย่าไป.” ข้าเจ้าก็ตอบว่า “จิต, แกแนะนำ
 ดี.” และข้าเจ้าตอบด้วยว่า “มาร, แกแนะนำดี.” ถ้าจะเชื่อจิตของ
 ข้าเจ้า, ข้าเจ้าก็จะต้องทนอยู่กับตาวินนายข้าเจ้า, ซึ่งคุณพระช่วย
 เถอะ, แกเหมือนมืออะไรอย่างหนึ่งเทียว ; และถ้าข้าเจ้าหนีจาก
 ตาวิว, ก็เท่ากับข้าเจ้าเชื่อถ้อยฟังคำมาร, ซึ่งขอภัยเถอะ, แกเป็น
 ตัวหัวหน้าผีทีเดียว. ที่จริงตาวินนั้นแกเป็นผีมีรูปเหมือนมนุษย์เท่า

ถาน. จิตเตือนว่า   “อย่าไป.”
ข้าเจ้าก็ตอบว่า   “จิต แก่แฉะน่าดี.”

นั้น ; และ, ในใจของข้าเจ้า, จิตของข้าเจ้าอยู่ข้างจะใจดำ ในการที่แนะนำให้ข้าเจ้าคงอยู่กับตาวิวต่อไป. ตามารแกล้งแนะนำเป็นทางไมตรีมากกว่า : เอาเถอะมาร, ข้าเจ้าจะหนีละ ; ข้าเจ้ามอบคืนให้กับแก ; ข้าเจ้าจะหนีละ.

(ตาเผ่าก็อบโบออกมา, ถือตระกร้าหนึ่งใบ.)

ก็อบ. นี่แน่นายจำ, ได้โปรดข้าเจ้าสักหน่อยเถอะ ; บ้านนายยิวไปทางไหนกัน ?

ลาน. (ป้อ) คุณพระช่วยเถอะ, นี่พ่อในไส้ของข้าเจ้าทีเดียว ! และแกตาบอดตาใส, หรือกว่านั้น แกตาใสตาบอด, จึงไม่รู้จักข้าเจ้า : จะต้องลองสนทนากับแกสักหน่อย.

ก็อบ. นี่แน่นายหนุ่มน้อยจำ, ได้โปรดหน่อยเถอะ ; บ้านนายยิวอยู่ทางไหนกัน ?

ลาน. พอไปถึงหัวเลี้ยวหน้าละก็เลี้ยวขวา, แต่พอถึงหัวเลี้ยวหน้าต่อไปนี้ไปละก็เลี้ยวซ้าย ; แล้วก็ถึงหัวเลี้ยวหน้าอีกทีหนึ่งละก็อย่าเลี้ยวทางไหนเลย, แต่เดินอ้อมไปเข้าบ้านตาวิวทีเดียว.

ก็อบ. แม่เจ้าโวย ! ทำทางจะเดินไปให้ถูกยากเสียแล้ว, นายทราบไหม, ว่าคนคนหนึ่งชื่อลานซูล็อตที่อยู่กับเขานั้น, ยังอยู่กับเขาหรืออย่างไร ?

ลาน. อ้อ, พูดถึงคุณลานซูล็อตฤ ? (พูดป้อ) คอยดูข้าเจ้านะ ; ข้าเจ้าจะไข่น้ำตา. (พูดดัง) พูดถึงคุณลานซูล็อตฤ ?

ก็อบ. ไม่ได้เป็นคุณดอกขอรับ, เป็นแต่ลูกคนจน ๆ : พ่อของเขานะ, ผมพอจะพูดได้ว่า, เป็นคนสุจริต แต่จนมาก, และเป็นคนหากินซื้อตรงดอกขอรับ.

ลาน. เออ, พ่อของเขาจะเป็นอย่างไรก็ตามใจแกเถิด, แต่เราพูดถึงคุณลานซูล็อตต่างหาก.

ก็อบ. ขอรับ, พูดถึงสหายของนาย, ที่ชื่อลานซูล็อตนั่นแหละ.

ลาน. แต่นั่นแหละ, ตา, ขอให้เข้าใจเถอะ ว่าเราพูดถึง คุณ ลานซุลีต, ถูกไหม ?

ก๊อบ. ผมพูดถึงลานซุลีตขอรับ, สุดแท้แต่จะโปรด.

ลาน. เออ, คุณ ลานซุลีต. แต่นี้แน่ละ, อย่าพูดถึงคุณลานซุลีตอีกเลย ; เพราะตามเคราะห์และกรรมและอะไร ๆ อื่น ๆ, ทั้งตามวิสัยปัญจกัณฑ์, รูปกัณฑ์และอะไรอีกมิรู้ได้, ฉันขอบอกว่าคุณที่เราออกชื่ออยู่เมื่อแต่ก็นั้นเขามรณังเกเสียแล้ว ; หรือพูดกันตรง ๆ ไม่อ้อมค้อม, เขาไปสู่ปรโลกเสียแล้ว.

ก๊อบ. โอ๊ย ! อนิจจา ! เด็กคนนั้นมันเป็นเหมือนไม้เท้าของข้าเจ้า, เป็นเครื่องช่วยค้ำจุนเทียวขอรับ,

ลาน. นี่ข้าเจ้ารูปร่างเหมือนพลองหรือตอม่อ, จะได้ไปเป็นไม้เท้าหรือไปค้ำจุนอะไร ? พ่อไม่รู้จักฉันฤ ?

ก๊อบ. พุทโธ่ ๆ, ผมจะไปรู้จักนายอย่างไร : แต่โปรดเมตตาด้วยเถิด, บอกให้ข้าเจ้าทราบจริงหน่อยเถอะ, ว่าลูกข้าเจ้านะยังอยู่หรือตายเสียแล้ว ?

ลาน. ไม่รู้จักฉันจริง ๆ หรือพ่อ ?

ก๊อบ. พุทโธ่ ขอรับ, ผมตาบอดตาใสอยู่ด้วย ; ผมไม่รู้จักนายเลย.

ลาน. แต่ถึงแม้ตายก็ดี ๆ อยู่ บางทีก็จักไม่รู้จักเหมือนกัน ; พ่อที่รู้จักลูกของตัวเองต้องนับว่าเก่งพอใช้อยู่. เอาเถอะคะ, ฉันจะบอกข่าวลูกของพ่อให้ : ขอพรฉันเถอะ : ความจริงเป็นของที่ปิดไม่มิด : หม่าคนทั้งคนมันปิดไว้ไม่ได้นานดอก ; มีลูกอาจจะปิดไม่รับเสียได้จริง, แต่ในที่สุดความจริงมันก็ต้องกระจ่างขึ้นสักหนึ่ง.

ก๊อบ. ยืนขึ้นทีหรือนาย : ข้าเจ้าไม่เชื่อเลยว่านายเป็นลานซุลีตลูกข้าเจ้า.

ลาน. นี่แน่พ่อ, อย่าพูดเหลวไหลต่อไปอีกเลย, จะให้ศีลให้พรก็ให้เสียเถอะ : ฉันนี่แหละคือลานซุลีต, ที่เคยเป็นอ้ายแดงของพ่อ, ที่เดี๋ยวนี้เป็นบุตรของพ่อ, และจะได้เป็นลูกของพ่อต่อไปภายหน้า.

- ก๊อบ. ฉันเชื่อไม่ได้เลยว่านายเป็นลูกของฉัน.
- ลาน. ฉันก็รู้ไม่ได้แน่นอนเหมือนกันในข้อนั้น : แต่ฉันเป็นลานซูล็อต, บ่าวตายิว ; และฉันเชื่อแน่นอนว่ามาร์จะรีเมียของพ่อฉันแหละ เป็นแม่ของฉันละ.
- ก๊อบ. เมียข้าเจ้าชื่อมาร์จะรีจริงอยู่ : และถ้านายเป็นลานซูล็อตละก็ ข้าเจ้า สบตได้ทีเดียวว่าเป็นเลือดเป็นเนื้อของข้าเอง ! (กล่าวไปถูกผมของ ลานซูล็อต) พ่อเจ้าประคุณเอ๋ย ! หนวดเจ้าช่างดกจริง ๆ เจ้ามี หนวดที่ลูกคางมากกว่าอ้ายด็อบบินม้าของพ่อมีที่หางอีก.
- ลาน. ถ้าเช่นนั้นขนหางม้าของพ่อเห็นจะขึ้นถอยหลังเข้าไปในเสียวละครมัง ; เมื่อฉันเห็นมันเมื่อเร็ว ๆ นี้แหละ หางมันยังยาวกว่าหนวดฉันมาก นี่นะ.
- ก๊อบ. เจ้าเองแหละดูแปลกไปมาก ! เจ้ากับนายของเจ้าปรองดองกันดี อยู่ฤ ? พ่อเอาของมาให้นายของเจ้า, ถูกใจกันดีหรือกับตัวเจ้า ?
- ลาน. ก็กระนั้นแหละคะ. แต่ส่วนตัวฉัน, ฉันได้ตั้งใจไว้แล้วว่า จะหนี, ก็จะไปเสียอีกสักหน่อย. นายของฉันนะแกมันเป็นยิวแท้เทียว : จะเอาของกำนัลไปให้แกฤ ? ให้เชือกให้ผูกคอตายละเหมาะสมกว่า อย่างอื่น : ฉันอยู่กับแกตายอดตายอยากเหลือเกิน ; ดูทีหรือ ซี่โครง ขึ้นออกโปน ๆ เต็มไปทั้งตัว ! ที่จริงฉันดีใจที่พบพ่อ ของกำนัล นั้นเอาไปให้คุณบัสซานิโยดีกว่า, เพราะท่านให้เครื่องแต่งตัวให้ คนใช้ของท่านแต่งดีนัก : ถ้าฉันไม่ได้เป็นคนใช้ของคุณผู้นี้, ฉัน ก็จะวิ่งไปเสียจนสุดโลกเทียวละ. เออ, เคราะห์ดีจริง ! ท่านมา โน่นแล้ว : พ่อไปหาท่านสิ ; ถ้าฉันยอมเป็นข้าตายิวอีกละก็, ฉัน เองเป็นยิวไปด้วยเทียวละ,
- (บัสซานิโยเดินออกมา, พร้อมด้วยเลโอนาร์โด และคนใช้
อื่น ๆ.)

บัส. เอาดีแล้ว ; แต่ต้องขอให้เร่ง ๆ หน่อย, พอให้ได้กินข้าวเย็นอย่าง
ช้าเวลาบ่าย ๕ โมง. เอาจดหมายเหล่านี้ไปส่ง ; จัดการให้เขาลงมือ
เย็บเครื่องแต่งตัวคนใช้ ; แล้วไปบอกกราดิยาโนให้ไปหาข้าที่บ้าน.
(คนใช้คนหนึ่งเข้าโรงไป)

ลาน. ไปหาท่านสิฟอ.

ก๊อบ. ขอให้เทพยดาอารักษ์คุ้มครองรักษาได้เท่า !

บัส. เอาให้สมพรปากเถอะ ! ลุงจะต้องการอะไร ?

ก๊อบ. นี่ขอรับลูกชายของกระผม. มันเป็นเด็กคนจน

ลาน. ไม่ใช่เด็กคนจนขอรับ, แต่เป็นคนใช้ของนายยิวมั่งมี ; กระผมมี
ความต้องการ - ดังเช่นที่บิดากระผมจะได้เรียนต่อไป -

ก๊อบ. เขามีความปราศนามากขอรับ, ที่จะได้รับใช้ !

ลาน. กล่าวโดยย่อและโดยยืดย, เกล้ากระผมรับใช้นายยิวอยู่, แต่มีความ
ประสงค์ดังบิดากระผมจะได้เรียนต่อไป -

ก๊อบ. นายของเขากับตัวเขาน่ะขอรับ, ขอรับประทานโทษเถอะ, เขาไม่
ใคร่จะถูกกัน, -

ลาน. เรียนแต่สั้น ๆ, อันที่จริง นายยิวเขาได้ทำกระผมเป็นที่ไม่พอใจ
มาก, จึงทำให้ผม - ดังที่บิดากระผมจะได้เรียนต่อไป เพราะบิดา
ผมก็เป็นผู้ใหญ่กว่ากระผม -

ก๊อบ. กระผมมีนกเขาย่างมาจานหนึ่ง ซึ่งกระผมอยากจะใคร่ประทานแก่
ได้เท่า, และกระผมขอ -

ลาน. กล่าวโดยย่อ, บิดากระผมจะขอความกรุณาแห่งกระผมต่อได้เท่า,
ดังได้เท่าจะได้ทราบจากชายชราผู้นี้ ; และผมขอกราบเรียนว่า, ถึง
บิดากระผมเป็นคนชราจริง, แต่เป็นคนจน.

บัส. ใครจะพูดก็พูดเสียคนหนึ่งสิ. จะต้องการอะไร ?

ลาน. ผมต้องการมาเป็นข้าได้เท่าขอรับ.

- ก๊อบ. หนังสือยกระทงเจิม – เอียกระทงความ – มันก็เท่านั้นแหละขอรับ.
- บัส. ขำรู้จักเจ้าอยู่ดีแล้วที่เดียว ; เอาเป็นตกลงกัน : ไชยลือกนายของเจ้า เขาได้พูดกับข้าแล้ววันนี้เอง, และยอมให้เจ้าย้ายมาตามใจ, ถ้าเจ้าพอใจที่จะออกจากบ้านยิวผู้มั่งมี มาอยู่กับผู้ดีที่จนอย่างเช่นตัวข้า.
- ลาน. นายเก่ากับนายใหม่ของกระผมพอจะกล่าวได้ว่า เป็นผู้มีคุณสมบัติ ; คือได้ทำมีคุณ, นายยิวแกมีสมบัติ.
- บัส. เจ้าพูดจาแหลมอยู่. ลุง, ไปกับลูกของลุงเถอะ. ไปลาขีวนายเก่าเสียก่อน แล้วจึงค่อยไปบ้านฉัน. (พูดกับคนใช้ของตน) แล้วก็ช่วยหาเสื้อผ้าให้ถุงห่มเสียใหม่ให้ดีขึ้นอีกหน่อย : อย่าลืมนะ.
- ลาน. อย่างไรเล่า, พ่อ. ใครว่าฉันจะหานายใหม่ไม่ได้ ; ใครว่าฉันไม่รู้จักพูด ? ถ้าหาใครในเมืองนี้ได้ดีกว่าละก็เป็นอย่างประหลาดละ. ฉันนี้เคราะห์ดีมาก. ดูสิ, ลายฝ่ามือฉันมันงามพิลึก : นี้อย่างไรเล่า เส้นที่หมอดูรู้เรื่องมีลูกมีเมีย : รายหนึ่งเขาว่าจะมีเมียถึง ๑๕ คน, แต่นั่นก็ไม่สำคัญ : อีกรายหนึ่งว่าจะได้แม่ม่าย ๑๑ คน, หญิงสาว ๕ คน, ซึ่งนับว่าสำหรับผู้ชายคนเดียวก็พอใช้อยู่ : เขาว่าจะรอดจากจมน้ำตายถึง ๓ ครั้ง, แต่จะเกือบ ๆ ตายริมที่นอนยัดขนนก ; เส้นฝ่ามืองามนัก, ให้ตายสิ ! เทพยดาผู้บันดาลเคราะห์โชกต่าง ๆ เขาว่าเป็นตัวเมีย, และก็ทำทางจะโปรดปรานฉันอยู่บ้าง. ไปเถอะพ่อ, ฉันจะไปลานายยิวให้แล้วเสร็จในชั่วพริบตาเดียว.
- (ลานชุลีตกับตาเผ่าก๊อบโบพากันเข้าโรง)
- บัส. นี่แนแลโอนาร์โดจงจำไว้
ชื่อสิ่งของเตรียมให้ครบเต็มที
แล้วรีบมา, เพราะว่าคำวันนี้
จะมีการเลี้ยงมิตรสนิทใจ.
- เลโอ. กระผมจะรีบไปทำตามนายสั่ง

ให้พร้อมพรังมิให้ขาดให้แคลนได้.

(กราดิยาโนออกมา.)

- กรา. เออเน่แน่, นายของแกอยู่ไหน ?
- เลโอ. โน่นขอรับ, เดินไปและเดินมา. (เข้าโรง.)
- กรา. สินยอร์บัสนานิโย-
- บัส. ใครเรียกหนอ ?
- อ้อ ! นายกราดิยาโนสหายข้า !
- กรา. ข้าขอพึ่งเพื่อนรักด้วยสักครา.
- บัส. ประสงค์ไฉนมาชั่วอยู่ไย ?
- กรา. ขอจงอย่าหัดทานพาลซึ่งก่อน ;
ข้าขอไปเบิ้ลมอนต์ด้วยได้ไหม ?
- บัส. ถ้าจะไปก็ไม่ห้าม, ฉันตามใจ.
แต่กราดิยาโนไซ้รังพึงเตือน :
อันว่าท่วงทีกิริยา
และวาจาถือคักเกินนักเพื่อน ;
ความประพฤติเช่นนั้นฉันขอเตือน,
ในหมู่เพื่อนไม่รู้สีกนักชิงชัง ;
แต่ยามไปในหมู่ผู้แปลกหน้า,
ฉันเกรงเขาจะนิินทาว่าโอหัง.
ขอให้เพื่อนตั้งจิตคิดยับยั้ง
เหนียวรั้งตนไว้ให้จงดี,
อย่าตั้งตังหน้าไป, ใครไม่ทราบ
จะว่าหยาบลามลวนไม่ควรที่,
เขาจะพลอยว่าฉันนั้นไม่ดี
เลยเสียที.

- กรา.   อย่าวิตกให้มากไป:
 ฉันจะตั้งระว่างกิริยา
 และวาจาให้เรียบเป็นผู้ใหญ่,
 มีสัมมาคารวะกับใคร ๆ
 ทั้งจะไม่พูดหยาบลามวาจา.
 จะพกแต่คัมภีร์มีพระธรรม,
 ไม่เผลอพล้ำเป็นระเบียบเรียบทุกท่า;
 ยามผู้ใหญ่เล่าบ่นซึ่งมนตรา
 จะเอาหมวกบังหน้าสาธุการ;
 จะประพฤติเรียบร้อย, คอยดูเพื่อน
 ไม่ต้องเตือนดูด่าว่าขาน,
 จะทำให้ถูกใจแม่นงคราญ
 ทุกประการ, อย่างแห้งหรือแครงใจ.
- บัส.   เออดีแล้ว, เกลอสแล้ว, ได้ดูดี.
- กรา.   แต่คีนี่ของด-อดไม่ไหว:
 ถึงคีนี่กิริยาบ้าอย่างไร
 ขออย่าได้ถือเป็นเยี่ยงอย่างพรั่งนี้.
- บัส.   เข้าใจแล้ว. เกลอสแก้ว. ฉันกลับขอ
 ให้สนุกเพียงพอจนถึงที่,
 ขอให้เล่นเฮฮา, เพราะว่า
 สหายที่หวังสนุกสุขสำราญ.
 ฉันขอลาไปที, มีธุระ
- กรา.   ฉันก็ต้องไปเหมือนกันท่าน,
 หาลอเรนโซ่ไปมิได้นาน
 ชวนไปบ้านเกลอสวัณคีนวันนี้. (ต่างคนต่างเข้าโรง.)

ตอนที่ ๓

เวนิส. ห้องหนึ่งในเรือนของไซลોક.
นางเซสสิกากับลานซูลี้ออก.

เซส. ข้าเสียใจเจ้าจะไปเสียจากพ่อ:
บ้านนี้หนอคลายนรก, เปื่อเต็มที,
ยามเจ้าอยู่ความสุขพอมิ
อยู่พ่อที่แก้เหงาเศร้าวิญญาน;
ข้าให้เงินหนึ่งเหรียญเพียรเก็บไว้:
และข้าจะขอใช้ให้ไปหา
ลอเรนโซผู้สหายนายใหม่มา,
ยื่นสารานี้ให้อย่าใจเบา;
จงตรวจตราหาช่องมองท่วงที่
ส่งสารนี้โดยลับให้กับเขา;
จงไปเถิดอย่ารอ, พ่อกลับเหย้า
เห็นข้าพูดกับเจ้าจะโกรธา.

ลาน. ผมลานายไปที่! น้ำตาผมติดคอหอยพูดไม่ออกเสียแล้ว! แม่มีจนาทิฐิ
แสนสวย, แม่หญิงยิวน่ารัก! ถ้าครั้งนี้ผู้ชายคริสตังไม่คลังไคล้พา
เอาหล่อนไปละก็, ผมก็จะรู้สึกประหลาดใจมากทีเดียว! ลาที่
เถิดแม่คุณ. น้ำตาจะทำให้ผมเสียลูกผู้ชายเสียแล้ว: ลาที่? (เข้าโรง.)

เซส. ลานซูลี้อุต, อนิจจา, น่าเสียดาย.
โอ้เคราะห์ร้ายนี้กระไร, ในใจข้า
ให้นึกแสนละอายขายหน้าตา
ที่เป็นลูกบิดา, น่าเสียใจ!
ถึงเราเป็นธิดาสาโลहित

[องค์ ๒. ต. ๓]

เวนิสวาณิช

จะมีจิตเช่นกันนั้นหาไม่.
ลอเร็นโซเสนหายอดयाใจ,
แม้เธอไซรียืนยงคงสัจจา,
น้องจะได้สิ้นเคราะห์ เพราะจะย้าย
กลายเป็นคริสตังดังเช่นว่า,
เป็นเมียเธอบำเรอภักดา
ทุกเวลามิได้ห่างจางจิตไกล. (เข้าโรง.)

ตอนที่ ๔

เวนิส. ถนนแห่งหนึ่ง.

กราติยาน, ลอเรนโซ, สะละรีโน, และสะตานิโอ,
พากันออกมา.

ลอ. เมื่อกินหน้าจําเราจะแอบหาย
ไปตกแต่งแปลงกายเสร็จสรรพได้
ในชั่วท่มเดียวเท่านั้น.

กรา. ฉันหนักใจ
เพราะเรายังมิได้เตรียมพร้อมดี.

สะละ. คนถือไฟก็ยังไม่ได้เที่ยวหา.

สะลา. ข้าเห็นถ้าไม่จัดพร้อมเต็มที่
คงจะกลายเป็นจืดชืดสิ้นดี.

ลอ. ฟังบ้ายสี่โมงเท่านั้น, อย่าพรั่นใจ:
เหลือเวลากว่าสองชั่วโมงนาน
เพื่อเตรียมการพร้อมพรั่งตั้งใจได้.
(ลานซุ้ตถือจดหมายออกมา.)

ลานซุ้ตเพื่อนยา, มาทำไม?

มีธุระอะไรเย็นหรือร้อน?

ลาน. ขอนายได้โปรดฉีกหนังสือออกอ่านคงได้ความ.

ลอ. ฉันรู้จักลายมือ; มือโสกา
ขวยยิ่งกว่ากระดาดษวาทอักษร,
ทั้งคำหวานชวนอวยยิ่งกว่ากลอน.

กรา. จากหล่อนๆ?

ลอ. แน่ละ!

- กรา. ชะแก่งจริง.
- ลาน. ผมต้องลาต่อไปละขอรับ.
- ลอ. จะไปไหน ?
- ลาน. ขอบกมลละขอรับ, ผมได้รับใช้ให้ไปเชิญตาวินายเก่าของผม
ให้ไปกินข้าวที่บ้านท่านคริสตังนายใหม่ ในค่ำวันนี้.
- ลอ. ถ้าเช่นนั้นขอฝากถือนีไป
ส่งให้เช็สสิกาผู้ยอดหญิง,
และบอกหล่อนว่าแน่เป็นแท้จริง
ข้าไม่ทิ้งหล่อนค้างอ้างว้างใจ. (ลานชุลีตเข้าโรง.)
เพื่อนจงเตรียมการบันทึกรื่นเรึงครบ;
คนถือคบของฉันทันหาได้.
- สะลา. ถ้าจะนั้นตัวฉันจะรีบไป.
- สะละ. ฉันไซร์ก็เหมือนกัน.
- ลอ. จงพลันจร.
ฉันกับกราติยาโนจะคอยท่า
อยู่ที่กราติยาโนเขาพักผ่อน.
- สะลา. ถ้ากระนั้นฉันจะไปโดยเร่งร้อน.
(สะลานิโย และสะละรีโนเข้าโรง.)
- กรา. นั้นอักษรเช็สสิกาหรือว่าไร ?
- ลอ. ฉันไม่ปิดสหายหมายพึงบ้าง.
เจ้านวลนางหล่อนบอกอุบายไซ
ให้ฉันพาตัวนางไปอย่างไร;
ได้เตรียมไว้ทั้งของทองเงินตรา;
อีกเตรียมเครื่องแปลงกายเป็นชายบ่าว
เพื่อแม่สาวหนึ่ได้ไกลเคหา.

ถ้าแม้ว่าตายิวผู้บิดา
จะได้รอดปลอดภัยมบาล,
ก็คงเป็นเพราะธิดามารศรี
พาข้ามพ้นอเวจีนรกสถาน
อันปวงเคราะห์กรรมเครื่องรำคาญ
คงไม่พานแผ้วอนงค์ดำรงธรรม.
เว้นเสียแต่เพราะยิวอหังการ
เป็นบิดาให้กำเนิดแม่จอมขวัญ,
หล่อนต้องพลอยรับบาปกรรมของมัน
เท่านั้นแหละ, เช่นนั้นเป็นจนใจ.
ขอจงเชิญเดินพลาจมาทางนี้,
อ่านสารามารศรีด้วยก็ได้;
โฉมเจ้าเซ็สสิกาผู้ยาใจ
จะถือไฟส่องให้ฉัน ณ วันนี้. (พากันเข้าโรง.)

ตอนที่ ๕

เวนิส. หน้าบ้านไซล๊อค.

๑. ไช้ลอกกับตานขลุ้ตออก.

๒๒. เออดีแล้วไม่ช้าได้รู้สึก,
รู้สำนักสภาระแนส่ายยาก็,
ตาไขลือกหรือบัสสานิโยดี:-
เช็สสิคามานี! มึงอย่าคิด
ว่าจะได้อิมหน้าและสำราญ
เหมือนอยู่บ้านกูนี้, มึงคิดผิด:-
เช็สสิคามานี! -ที่มึงคิด
จะได้นิตยนอนนี้เกียจเหยียดกายา
คงไม่ได้สมหวัง, ทั้งนุ่งห่ม
จะได้เหมาะอารมณ์อย่าผันหา;
เช็สสิคามานีแน!

ถ่าน. แม่เซ็สสิกา!

๒๕. นั้นใครบอกมึงหว่าให้เรียกร่อง ?

ถาน. นายเคยдумว่าจะทำอะไรก็ต้องรอให้สิ่งเสมอ;
คราวนี้ผมไม่รอสิ่ง ทำไมมาโกรธผมเล่า?
(เข้สสีกาออกมา.)

เช็ด.   พ่อร้องเรียกดิฉันหรือเจ้าขา ?

๗๒. เชื้อสสิกา, นี่แน่กุนแจห้อง:
พอรับเชิญไปกินกับพวกพ้อง.
เออที่จริงจะต้องไปทำไม?
เรารู้ว่าเขาเชิญไปเียนยอ;

จะเป็นเพราะชอบพอก็กหาไม่:
แต่จะไปเพื่อชัง, ชังเป็นไร,
ไปช่วยผลาญคริสเตียนให้เตียนยอ.
เซ็สสิกางอยู่ดูเรือนชาน.

พ่อไม่อยากจากบ้านเลยเจียวหนอ:
รู้สึกว่จำเพาะเคราะห์ของพ่อ
ที่จะร้ายหมายจะรอดูร้ายดี,
นี่ก็เป็นลางท่าทางจะร้ายมัน
เพราะฝันถึงถุงเงินมากเต็มที.
ขอเชิญไปให้ได้ในคืนนี้,
เพราะนายข้ายินดีคอยสนธยา.

ตาน.

ไซ.

ตาน.

ไซ.

เออ, ฎก็เหมือนกัน.
อีกอย่างหนึ่งเขาได้คบคิดกันไว้, บางทีจะให้นาย
ได้ดูการระบำแต่งตัวแปลงด้วย.
อ้อ จะมีเต้นรำระบำบรรพ์
และตกแต่งแปลงกันด้วยหรือหว่า ?
ถ้าเช่นนั้นนี่แน่เซ็สสิกาง,
ปิดประตูเคหาลงลิ้มกลอน;
พ่อได้ยินเสียงกลองและเสียงปี่
เป่าปอดป้อมาทางนี้ละก็หล่อน
อย่าปล่อยใจเพลินเพลิดเปิดปัญชร
หรือเยี่ยมย่อนดูถนนและหนทาง,
อย่าแลดูคริสตังกำลังบ้า
ที่ผัดหน้าผัดตาอำปากกว้าง;
จงอุดหูเรือนของพ่อหนอนวลนาง,

คือหน้าต่างปิดไว้ให้มืดชิด;
อย่าให้เสียงเฮฮาเหมือนบ้าหลัง
เข้าสู่ยังเรือนของข้าบ้าจะติด.
พ่อเจ้าเอ๋ย, ไม่อยากไปจนนิด;
ยิ่งคิดยิ่งเบื่อในอุรา.
ไม่อยากกินเลี้ยงอะไรในบ้านอื่น,
แต่ต้องขึ้นผีในใจ. ไปเถิดหว่า,
ไปบอกนายว่ากูอีกไม่ช้า
จะไปสู่เคหาอย่าร้อนใจ.

ลาน. ขอรับ, ผมจะรีบไปบอกนาย, นายผู้หญิงขอรับ, ขอ
ให้เยี่ยมหน้าต่างมองออกไปดูหน่อยเถอะ;
(ร้อง) เพราะไม่ช้าคริสเตียนจะเวียนมา,
เขามีค่ามากนักจักหาไหน,
ค่าตัวยิวถึงมากสักเพียงไร
เขานั้นไชร้แพงกว่าแม่คุณเอ๋ย. (เข้าโรง.)

ไซ. นั้นมันพละมอะไรนะอ้ายบ้า ?

เช็ส. มันพูดแต่ “ขอลานาย” เฉย ๆ;
มิได้แซมแถมถ้อยอื่นอีกเลย.

ไซ. เอ๊ย, มันดีดอกแม่, แต่ตะกลาม.
ทำการงานเฉื่อยแฉะ, และทั้งวัน
มันนอนคุตมุดหัวแสนหยาบหยาม:
ใช้ไม่ได้, มันจะไปจึ่งยอมตาม,
และไล่ส่งตัดความรำคาญใจ;
และมันนั้นไปอยู่กับผู้หนึ่ง
ซึ่งพอจะเอออวยช่วยเหลือได้

ในทางการผลาญทรัพย์ที่สูญไป;
 เชื้อสลิกา, เข้าข้างในอย่าได้ช้า:
 บางทีพ่อไม่ช้าจะกลับบ้าน:
 จงทำการตามสิ่งที่เดียวหนา:
 ปิดประตู: ใครรู้จักตรึงตรา
 ไม่เสียสิน. นี่สุภาชีวิตยอดดี. (เข้าโรง.)

เชืส. ไปดีเถิดบิดา, ลูกลาก่อน;
 แม้เคราะห์ไม่มาบรรจบถึงที่,
 ลูกจะพรากรบิดาในครานี้,
 พ่อจะพรากรบุตรในไม่ช้า. (เข้าโรง.)

ตอนที่ ๖

ฉากอย่างเดิม.

กราติยานอกับสะละรีโน, มีเสื้อคลุมปลอม, ออกมา.

กรา. นี่แหละระเบียงริมเรือนใหญ่
ล่อเร็นไซสิ่งไว้ให้คอยท่า.

สะละ. ไยมาเนิ่นจวนจะเกินซึ่งเวลา.

กรา. จริง ๆ นะไยเล่า, น่าขันจริง;
เพราะธรรมเนียมชายหนุ่มกลุ้มกลัดรัก
มักแข่งข้ามนาฬิกายามหาหญิง.

สะละ. นกของนางรดีบินดีจริง
รวดเร็วยิ่งสิบเท่าแสนเขานี้ไฉ;
ในเมื่อยามไปสู่เจ้าคู่ขึ้น
ภิรมย์รื่นแรกรักกันใหม่ ๆ
ย่อมเร็วกว่าไปหาอรทัย

กรา. ผู้รักใคร่กันนานพาลจะจาง!
ก็เช่นกันทั้งนั้นแหละเพื่อนเอ๋ย
ใครเลยในโลกนี้จะมีบ้าง,
ที่ลุดจากกินเลี้ยงหิวเพียงปาง
เมื่อก่อนกิน, ไม่มีอย่างแน่ละเกลอ!
ม้าตัวไหนวิ่งได้ช้าอีกหน
รวดเร็วและอดทนเทียบเสมอ
เที่ยวที่หนึ่ง? อย่าฟังนึกเลยเน้อ.
เออเช่นนั้นมันเป็นธรรมดา.
ทุกสิ่งสรรพอันไกลอยากได้มาก,

เมื่อได้แล้วสิ้นอยากไปเจียวหนา !
 นึกเกิดเพื่อน, ขอเตือนดูเกตรา
 แรกใช้ไปจากท่าซลาลัย,
 ราวกับหนุ่มกระชุ่มกระชวยสำรวจรูป,
 ลมตามจวบตามกอดฟอด ๆ ใหญ่
 ราวกับนางโสภณิพรีพิไร,
 สาระแนแส้ใส่นัยน์อาย !
 ยามเกตรากลับท่าช่างหน้าเคร้า,
 ทั้งเชือกเสาเพลลาไปโตรมสลาย,
 เคร้าชูรูปไซ้ไอ้เหมือนชาย
 ที่ถูกหญิงผลาญฉิบหายแทบวายชนม์ !
 สะละ. ลอเร็นโซเพื่อนยาเดินมานั้น :
 แล้วจึงค่อยพูดกันต่ออีกหน.

(ลอเร็นโซออก.)

ลอ. ดูราเพื่อนยาทั้งสองคน,
 จงอย่าบ่นที่ข้ามาช้าไป;
 มิใช่ช้าแก่สิ่งให้เพื่อนเบื่อ,
 มีธุระมากเหลือมาไม่ได้:
 แต่เอาเถิดเมื่อสหายสองนายไซ้
 จะลักขู่ไปบ้างอย่างนี้,
 ข้าจะคอยเพื่อนรักไม่พักบ่น,
 ตามใจทั้งสองคนจนเต็มที.
 บ้านตาวีวพ่อตาข้าบ้านนี้.
 หล่อนจำ ! พี่มาคอยแม่ชื่นใจ !

(เช็สตีกา. แต่งกายเป็นชาย, เผยหน้าต่างออกมา.)

เช็ส. ใครร้องเรียก ? ไม่สำเหนียกถนัดแน่,
แต่ฟังเสียงขึ้นจ่าก็จำได้.

ลอ. พี่, ลอเรนโซ่ผู้ซัดใจ.

เช็ส. ลอเรนโซ่แน่ไซร์คู่ชีวิต.
เพราะรักใคร่ที่ไหนไม่มีเท่า;
เออที่เราพร้อมรักสมัครจิต,
ไม่จิตจางแน่ละหรือพ่อมิ่งมิตร ?

ลอ. สวรรค์และดวงจิตเป็นพยาน !

เช็ส. นี่แน่ จงรับหีบนี้ไป;
คงไม่เสียแรงเปล่าที่เราหาญ.
ฉันยินดีที่เป็นราตรีกาล,
เธอไม่เห็นความหาญของข้าน้อย;
เพราะนี่กายที่แปลงตกแต่งกาย
เป็นผู้ชาย, นึกกระดากมากสักหน่อย:
แต่ความรักตามัว, ตัวมีค่อย
รู้สึกผิด, จิตคอยแต่ซมกัน;
ถ้าคู่รักมีแก้ใจก่อนได้แล้ว,
ดิฉันคงไม่แคล้วถูกเย้ยหยัน,
ถึงแม้มักมเทพตัวเก่งนั้น
ก็อาจขันฉันแต่งแปลงเป็นชาย.

ลอ. เชิญลงมา, พี่ยาจะต้องวาน
ให้นางคราญถือคบนะโฉมฉาย.

เช็ส. อ๊ะ ! จะให้ถือไฟส่องความอาย !
แม้มืด ๆ อยู่ก็ร้ายอยู่พอแล้ว.

การจะให้ถือไฟเที่ยวเดินส่อง;
เหมือนเปิดของควรรปิด.

ลอ.

มิ่งมิตรแก้ว,
แม้เจ้าแต่งแปลงกายเป็นชายแล้ว
งามเพริศแพรวก็สนิทปิดได้ดี.
ขอเชิญเจ้าลงมายารอนาน;
ราตรีกาลคล้อยเคลื่อนเหมือนวิงหนี,
巴士ธานีเพื่อนยากอย่าทำพี่,
เขาจะมีเลี้ยงอาหาร ณ บ้านนั้น.

เชืต.

ฉันจะต้องปิดประตูทั่วเคหา
และรวบรวมเงินตราก่อนผายผัน,
จงคอยหน่อยไม่ช้าจะมาพลัน. (หายเข้าไปจาก
หน้าต่าง.)

กรา.

หญิงคนนั้นไม่ใช่ิว, ผิดเลิศดี!

ลอ.

ฉันรักหล่อนเหลือใจไม่แสร้างว่า;
หล่อนนั้นมีปัญญาอย่างพothi;
ส่วนความงาม, ดูไม่พลาดอาจรู้ดี,
หล่อนรักจิง. ครั้งนี้เป็นพยาน;
เหตุฉะนั้นสาวคำผู้ล้าเลิศ,
โฉมประเสริฐ, ฉลาดนัก, รักสมาน
สมัครแน, แม้ได้ไปเรือนชาน
จะยกยอดเยาวมัลย์ไวยอดใจ.

(เชืตสึกาออก.)

อ้อ, หล่อนมาแล้วหรือแก้วตา?
ไปกันเถิดเพื่อนยาอย่าช้าได้.

สหายเราที่นัดกันแล้วไซ้
จะคอยเรา, ร่ำไรไม่เข้าที. (เซสสิกาเข้าโรงกับชู,
และสะตะรีโน.)

(อันโตนิโยออก.)

อันโต.   นั่นใคร ?

กรา.   สินยอร์อันโตนิโย!

อันโต.   ชะ ๆ กราติยาโน, ช่างเป็นได้;
เพื่อน ๆ อื่นไปไหนกันหมดนี้ ?
ถึงยามหนึ่งแล้วนาเวลานี้:
เพื่อน ๆ คอยป่นปีจนระอา,
ระบำคีนี่ระงับ: ลมกลับหวน;
บัสนานีโย จะด่วนจากเคหา
ไปโดยพลันพร้อมพรั่งยังเกตรา;
ฉันให้คนเที่ยวหาเพื่อนยุ่งไป.

กรา.   ฉันมีความยินดี, คีนี่ฉัน
จะอยากเล่นระบำบรรพ์ก็หาไม่:
ฉันจำนงอยากลงสู่เรือใบ
เล่นออกสู่ซาลายในคีนี่. (พากันเข้าโรง.)

ลอ. อ้อ, หล่อนมาแล้วหรือแก้วตา ?
ไปกันเถิดเพื่อนยาอย่าช้าได้.
สหายเราที่นัดกันแล้วไซ้
จะคอยเรา, ไร่ไรไม่เข้าที่.

ตอนที่ ๗

เบ็ลมอนต์. ห้องในบ้านนางปอร์เซีย.
เสียงแตรฝรั่ง. นางปอร์เซียออก, พร้อม
ด้วยเจ้ามอริออคโคและบริวาร.

ปอร์. จงเปิดม่านสองไขให้ประจักษ์
สำแดงลักษณะสามผอบประสพศรี,
เพื่อกษัตริย์ขัตติยวงศ์พระองค์นี้
ได้ทรงเลือกด้วยดีตามตำรา.

มอ. ใบที่หนึ่งเป็นทองผ่องพิลาส,
มีอักษรประกาศความไว้ว่า,
“เลือกจะได้ของดีมีราคา
เป็นที่พึงปรารถนาแห่งหลายคน;”
ใบที่สองเป็นเงินนำเพลินพิศ,
มีลิขิตจารึกนึกงน,
“เลือกจะได้สิ่งของต้องกมล
พอสมควรแก่ตนแน่จะนั้น;”
ใบที่สามเป็นตะกั่วมันักหนา,
มีเลขาคูเหมือนเตือนให้พรั่น,
“ถ้าใครเลือกต้องสละละโดยพลัน
ทุกสิ่งสรรพบรรดาสาระมี.”
ถ้าเลือกถูกทำไฉนจะได้ทราบ ?

ปอร์. หีบใดมีรูปภาพหม่อมฉันนี้
เป็นใบถูก, แม้ผู้ใดเลือกใบนี้
เป็นสามีหม่อมฉันเป็นมั่นคง.

มอ. ขอเทวอาร์ักษ์ทรงศักดิ์ช่วย
เอื้ออำนาจดลจิตอย่าให้หลง !
ขอตรวจดูเลขาจารีกลง
ที่หลังหีบแก้พะวงจงทั่วกัน.
ทวนถอยหลังตั้งต้นไปแต่ปลาย;
รายตะกั่วจารีอย่างไรนั้น ?
“ถ้าใครเลือกต้องสละละโดยพลัน
ทุกสิ่งสรรพบรรดาสาระมี.”
จะต้องให้สิ่งไร ? ให้ตะกั่ว !
ดูน่าหวั, กรรโชกจนเกินที่.
ใครที่ยอมสละสินโดยยินดี
ก็เพราะหวังมั่งมีเพิ่มกำไร:
ผู้ฉลาดฤจะมชมสิ่งชั่ว;
ข้าจะอยากได้ตะกั่วนั้นหาไม่,
จะสละเงินทองที่ต้องใจ
แลกตะกั่วมาไยไม่ชอบกล.
หีบเงินแสงสกาหวาวสะอาด
ประกาศว่าอย่างไรดูอีกหน ?
“เลือกจะได้สิ่งของต้องกมล
พอสมควรแก่ตนแน่ฉะนั้น.”
“พอสมควรแก่ตน !” ชอบกลอยู่
มอรีอคโค, ยิ่งดูเสียให้มัน,
และลองชั่งราคาตนเองพลัน:
คิดดูค่าเรานั้นโดยจริงใจ
ก็มีพอดนแท้, แต่ตรองดู

จะควรคู่ยอดหญิงๆไหน?
แต่ว่าการที่ถ่อมตนเองไซ้
จะทำให้เสียทางได้นางงาม.
พอสมควรแก่ตน ! คือโฉมตรู
ควรเป็นคู่พิสมัย, ไม่ต้องถาม:
โดยกำเนิดคู่ควรล้นนางงาม,
อีกไม่ทราบเชิงทรัพย์นับประมวล,
อีกทั้งคุณสมบัติถนัดเห็น
แน่ว่าเป็นผู้ดีโดยถิ์ถ้วน;
ทุก ๆ สิ่งเลิศล้ำ, ข้าประมวล
ความจงรักในนวลนางพะงา.
หรือจะยังจุใจเพียงไปนี้ ?
ดูใบทองอีกที่แก๊งขา,
“เลือกจะได้ของดีมีราคา
เป็นที่พึงปรารถนาแห่งหลายคน.”
นั่นหรือคือนางร่างโสภา;
ผู้ชนยอมปรารถนาทุกแห่งหน;
ทั้งสี่ทิศทุกอาณาในสากล,
มาชมโฉมณฤมลผู้เลิศฟ้า
ทะเลทรายเดือนแฉ่นแคว้นอาหรับ
กลับกลายเป็นถนนหลวงปวงเทศา
นุเทศส่งทวยเจ้าตรงเข้ามา
ชมปอร์เซียขวัญตาน่าปลื้มใจ;
แดนสาครสลอนคลื่นเสียงครื้นครั่น
จะกีดกันต่างภาษาก็หาไม่,

ต่างคนข้ามท้องสมุทรเร่งใจ
 เหมือนข้ามคลองป้องไฟชมพูพิน.
 หีบไหนหนอมีภาพ ? หีบไหนหรือ ?
 ตะกั่วหรือจะหุ้มห้อมจอมถวิล ?
 คิดเช่นนี้ตีราคา ยอดนาริน
 ต่ำเกินการปานจะหมิ่นประมาทไป.
 ฤๅจะคิดว่านางสำอางองค์
 ผั่งเงินแวดวงฤๅเงิน ?
 รัชดาถูกกว่าเนื้ออะไร
 ถึงสิบเท่า, คิดไม่ได้ไม่ควรคิด
 อันว่ารัตนหาใดเหมือน
 ควรฝังได้แต่เรือนทองวิจิตร.
 ในอิงแลนด์เหรียญทองอันน้อยนิด
 มีรูปเทพนฤมิตอยู่กลางใจ.
 นั้นเป็นรูปแกะไว้ในรูปีย;
 แต่ที่นี้เทวีจวีไส
 คงนอนอยู่ในทองผ่องอำไพ.
 ขอบุญแจมาไซในบัดนี้;
 ฉันเลือกหีบทองสำอางพรางเสียงเคราะห์
 ขอให้เหมาะได้ประโลมแม่โฉมศรี
 จงเปิดเทอญ; แม้รูปหม่อมฉันมี
 ในหีบนี้จะยอมประนอมใจ.
 (เจ้ามอหรือคโคไขบุญแจเปิดหีบทอง)
 มอ. อโห ! นี่อะไรอยู่ในนี้ ?
 กะโหลกผีเอามาเร้นไว้เล่นได้;

ปอร์.

มอ.

ในบอกตามีอักษรมันชวนไว้!

จำจะอ่านดูให้รู้เรื่องราว.

(อ่าน) ๑ วาว ๆ บ่ใช่เนื้อ	คำดี ท้วนนา
ภษิตย๋อมเคยมี	สบไสต
บางคนวอดชีวี	แลกเปลือก นอกนอ
ภายนอกสีรุ่งโรจน์	แต่ข้างในหนอน
๑ วิชากรผิมากแมน	ความหาญ
ผิหนุ่มปัญญาปาน	เปรียบเถา*
สารตอบบ่เป็นสาร	เตือนสติ นี่เลย
ไปเถิดท่านเสียเค้า	คลาดแคล้วยินดี ๆ

คลาดแคล้วจริงแล้วแก้วพี่เอ๋ย;

เสียแรงหวังมาเซยเฉลิมศรี!

เปลวเสนห์ดับพลันแต่วันนี้,

จะต้องมีแต่หนาวร้างวิญญาน!

ขอลานางปอร์เซี่ย. แสนเสียตาย,

ทรวงมลายเศรำโถมนัสสา,

จนหมดสิ้นถ้อยคำจะอำลา:

ต้องก้มหน้าเหมือนผู้ปราชัย.

(เจ้ามอรรค์โคเข้าโรง, พร้อมด้วยบริวาร, เสียง
แตรฝรั่ง.)

ปอร์. สิ้นเคราะห์เหมาะะนักหนาในครานี้.

จงปิดมานเสียทีรอกคนใหม่.

คนพรวณนี้มีมาอีกคราใด

ขอจงได้เลือกสรรเช่นวันนี้. (เข้าโรงทั้งหมด.)

* เถา ที่ถูกเป็น เฒ่า แต่ในที่นี้ต้องการโท

ตอนที่ ๘

เวนิส. ถนนแห่งหนึ่ง.
สระรีโน และสะพานियोออก.

- สระละ. ฉันได้เห็นบัสซานิโอไป
สู่เรือใบออกแล่นที่เดียวนี้,
กราดิยาโนสหายร่วมฤดี
เขาไปด้วย, แต่ไม่มีผู้อื่นไป.
ส่วนลอเรนโซนั้นจะเห็นหน้า
อยู่ในลำเกตรางก็หาไม่.
- สระลา. ดาวยิวพาลง่านงุ่นเหวี่ยง,
ฟ้องพ่อเมือง, เชิญลงไปถึงเกตรา.
- สระละ. ไปไม่ทัน, เรือใช้ใบไปแล้ว
จึงคลาดแคล้ว, แต่แกลบอภพเจ้าว่า
เห็นลอเรนโซกับเช็สสิกา
นั่งในเรือคอนโดลาคู่กันไป.
อนึ่งอันโตนิโอเป็นพยาน,
ว่านางคราญกับคูปิสมัย
มิได้อยู่ในลำสำเภใหญ่
ของบัสซานิโอไซรั. รับประกัน.
- สระลา. ไม่เคยเห็นใครโกรธเท่าดาวยิว,
แกจนฉิวราวกับบ้าจนน่าขัน,
พุดย่องนงนักรหาน่าอัศจรรย์,
วิ่งป่วนปั่นตะโกนพาลกลางพารา:
“ลูกสาวกู! เงินของกู! อยู่ที่ไหน ?

หนีไปกับคริสตังซังน้ำหน้า !
 เอาคริสตังเงินทองของกูมา !
 ยุติธรรม ! เงินตรา, และบุตร
 อยู่ในถุง, สองถุงเงินตีตรา,
 ตราสองชั้น, มันเอาไปได้ฟ้าผ่า;
 ลูกขโมยของบิดาแสนกาฬ !
 อีกมณีสองเม็ด, เด็ดเอาไป
 ถึงสองเม็ดเพชรดี, อีชาติชั่ว
 มันติดตัวไปด้วย, ช่วยให้ได้ !
 โปรตเจ้าข้า ! ตามหาอีจัญไร !
 มันเอาไปทั้งเพชรและเงินตรา !”

สะละ. เด็ก ๆ ชาวเวนิสตามติดยิว,
 โห่ฮิ้ว ๆ ล้อลั่นขันนกกหนา,
 ร้องว่าเพชร, ลูกสาว, และเงินตรา
 ของตาบ้าแกหายเสียดายจิง !

สะลา. อันโตนิโยต้องระวังครั้งนี้,
 หาไม่ต้องเจ็บแน่, เพราะแกคลั่ง
 ประดาตาย.

สะละ.   จริงสหาย, ต้องระวัง.
 ฝรั่งเศสบอกกับฉันวันวานนี้,
 ว่าในช่องทะเลแคบระหว่าง
 ทางต่อแดนฝรั่งเศสอังกฤษที่
 คลื่นลมจัด, เรือตะเภาชาติเรานี้
 มีสินค้ายาทรัพย์, อับปางไป.
 เมื่อฟังเรื่องตัวฉันพลันนึกถึง

อันโตนิโย, และรำพึงขออย่าให้
เรือพาณิชย์ที่ยับอัปปางไชร์
เป็นเรือเพื่อนส่งไปในทางนั้น.

สภา. ควรรีบบอกอันโตนิโยให้
ทราบคดีนี้ไชร์ทุกสิ่งสรรพ;
แต่ทว่าอย่าบอกโดยฉับพลัน,
เกลือกเขานั้นฟังเล่าจะเศร้าใจ.

สละ. บรรดาชายผู้ดีอันมีศักดิ์
จะน่ารักยิ่งกว่าหาไม่ได้.
ฉันเห็นยามบัลลานิโยไชร์
ลาอันโตนิโยไปในคราวนี้:
บัลลานิโยบอกว่าจะรีบด่วน,
เขากลับตอบว่า “ไม่ควร, ไม่ควรที่
จะเร่งรัดเกินไปในคราวนี้,
จงลืมนั่นเสียที่เถิดเพื่อนยา;
เพื่อนจงรั้งยังตนอยู่จนกิจ
การสัมฤทธิ์พร้อมพรังดังตั้งหน้า;
ส่วนเรื่องบริคัณธสัญญา
กับตายิว, เพื่อนอย่าให้กวนใจ:
จงปลงใจให้สำราญในการรัก,
ผูกสมัครมิ่งมิตรพิสมัย,
อันอุบายถ่ายที่มีเท่าใด
เพื่อนจงใช้เพื่อชักความรักมา.”
ครั้นพูดเสร็จชลนัยน์ไหลคลอเนตร,
สังเกตเห็นว่าเขารักเพื่อนนักหนา,

[องค์ ๒. ต. ๘]

เวนิสวาณิช

จับมือบัสซานิโอแล้วอำลา
จากเพื่อนยายอดมิตรสนิทใจ.
ตะลา. ที่รักโลกก็เพราะรักสมัครมิตร.
เราควรคิดไปพบเขาให้ได้,
เพื่อช่วยเขาเร้าเริงบันเทิงใจ
ในวันนี้.

ตะละ. ดีแล้ว, ไปด้วยกัน. (พากันเข้าโรง.)

ตอนที่ ๕

เบ็ลมอนต์. ห้องในเรือนนางปอร์เซีย.
นางเนริสากับคนใช้ออก

เนริส. ไว ๆ เกิดเปิดม่านประสาณทอง:
เจ้าผู้ครองอาร์ระคอนสุนทรทัศน์
ได้สาบานสมแยบเยี่ยงแบบบรรพ์,
จะมาสรรสามผอบครบพิธี.
(เสียงแตรฝรั่ง. เจ้าอาร์ระคอนกับนางปอร์เซีย,
พร้อมด้วยบริวารทั้งสองฝ่าย ออกมาเป็นกระบวน.)

ปอร์. ขอเชิญทอดทัศนาเถิดราชะ,
หีบทั้งสามแจ่มจะอยู่ที่นี้,
ถ้าพระองค์ทรงเลือกหีบอันมี
รูปหม่อมฉันสมที่กำหนดไว้,
จะได้ตั้งแต่งการงานอาวาร์
ไม่เห็นเข้าทันด่วนตามควรได้:
แต่ถ้าเลือกแล้วผิดบพิตรไซร์
ต้องเสด็จกลับไปด้วยฉับพลัน.

อาร์. ข้าได้กล่าวปฎิญาณสามสถาน:
หนึ่งในการที่ข้านี้เลือกสรร
หีบใบไหนบ่ให้บอกคดีนั้น;
ข้อสองแม้เลือกสรรไม่ถูกใบ,
ต้องเลงดอดการที่มีคู่,
อยู่เือกากว่าชีวิตจะกษัย:
ข้อสามแม้เคราะห์ร้ายทายผิดไป,

ต้องการโลจากยupaไม่ช้าที.

ปอร์. ผู้ใดมาเสี่ยงเคราะห์เพื่อหม่อมฉัน
ต้องสัญญาเช่นกันสามอย่างนี้.

อาร์. ฉันก็ยอมสัญญาแล้วครานี้.

ขอโชคดีจงช่วยสมใจพลัน !

หนึ่งทอง, หนึ่งเงิน, หนึ่งตะกั่ว.

ตัวอักษรแกะไว้ว่าไรนั้น ?

“ถ้าใครเลือกต้องสละละโดยพลัน

ทุกสิ่งสรรพบรรดาสาระมี.”

หีบจะต้องผ่องผุดสุดสง่า

งามยิ่งกว่าตะกั่วมัวหมองสี

จึงจะควรให้บรรดาสาระมี,

เอาของดีแลกพรามไม่งามตา.

หีบทองผ่องผุดสุดสะอ้าน

อักษรสารชี้แจงแถลงว่า

“เลือกจะได้ของดีมีราคา

เป็นที่พึงปรารถนาแห่งหลายคน.”

ที่หลายคนปรารถนา ! คำว่า “หลาย”

น่าจะหมายขยายแบบฉบับนุสนธิ์

ว่าคนเขลาหมุ่มมากอยากดิ้นรน

เลือกรูปนอกโสภณ, ไม่พินิจ

เกินไปกว่าที่ตาของตนเห็น,

ไม่รู้สิ่งซึ่งเร้นและปกปิด,

เหมือนนกจอกทำรังอันน้อยนิด

ขีดชายคาฝ่าภัยอันตราย.

เราไม่ขอเลือกสิ่งปรารถนา
 แห่งประจักษ์กรหม่อมมากมาย,
 เพราะไม่อย่างเอาอย่างสามัญชาย,
 จนกลายเป็นทราบดีไปไม่ชอบกล.
 ขอพิศดูหีบเงินนำเพลีนพิศ,
 ดูลิขิตเขียนงามความนุสนธิ์:
 “เลือกจะได้สิ่งของต้องกลม
 พอสมควรแก่ตนแน่จะนั้น.”
 เออว่าดี; ผู้ที่หวังมีลาภ
 สิริภาพต้องพร้อมสะพรั่งสรรพ.
 ใครไม่ดีแท้จริงทุกสิ่งอัน
 ไม่ควรหมั่นสรรเสริญให้เกินไป.
 แม้ยศศักดิ์กิตติคุณของคนเรา
 ไม่หาเอาโดยทุจริตได้,
 และความชอบตอบแต่คนดีจริงไซ้,
 คงจะได้เห็นแผกแปลกนักหนา!
 ผู้ที่จนหลายคนคงมีทรัพย์!
 นายจะกลับต้องระยอบนอบน้อมข้า!
 ชนสามัญก็จะพลันขึ้นราคา
 แม้ว่าสรรจริงตามความงามดี!
 ทั้งเกียรติยศจะได้จากในหมู่
 ผู้ที่ไร้เงินทองต้องหมองศรี,
 เหมือนร่อนรำที่ปนพันสาลี
 เหลือแต่ข้าวสารดีศรีโสภณ.
 บัดนี้เราจะสรรพลันเสี่ยงโชค,

ดีประโยชน์อักษรสารอ่านอีกหน:

“เลือกจะได้สิ่งของต้องกมล
พอสมควรแก่ตนแน่จะนั้น.”

เออแน่แล้ว! ขอบุญแจ, จันแน่ใจ
ว่าไขคงถูกเหมาะเป็นแม่นมั่น. (ไขเปิดหีบเงิน.)

ปอร์. (พุดป้อง) ดูข้าจริง! อันสิ่งทีในนั้น
มันควรที่เรารู้จักด้วยจับไว.

อาร์. เอ๊ะอะไร? รูปจำอวดตาแจ้วแหว,
มองบ้องแบวมือถือหนังสือให้!
อนิจจาหวังเห็นเจ้าทรามวัย,
ช่างกระไรถูกเยาะแหยะหัดเต็มทน.

เสียแรงหวังตั้งจิตพิศวาส,
ไอ้แคล้วคลาดคราวนี้จนปี่ปน!

“เลือกจะได้สิ่งของต้องกมล
พอสมควรแก่ตนแน่จะนั้น.”

จันไม่ควรจะได้อะไรดี
กว่ารูปจำอวดนี้หรือจอมขวัญ?

นี้หรือสิ่งควรปองของรางวัล?
จันไม่ดีกว่านั้นหรือจันใด?

ปอร์. อันผู้ใดเพื่องพล้ากระทำผิด,
จะพินิจคดีด้วยไฉน;
มักแพกกันแท้ ๆ เป็นแน่ไซร์,
อย่าขัดใจ.

อาร์. จันจะอ่านซึ่งสารนี้.

(อ่าน) ๑ อัคคีเฒ่าแล้วเสร็จ	เจ็ดหน
เหมือนสติแห่งชาย	ฉลาด
เลือกใดไม่ลุลจน	เลือกผิด
นับว่าผู้สามารถ	มั่นคง
๑ คณงหลงไขว่คว้า	จวบเงา
สุขก็เพียงฉายา	แห่งสุข
ตลกแต่งตนเพรา	เพริศล่อ ตาแล
เช่นหีบใบนี้สนุก	นักหนา
๑ จะหาใครคู่เกล้า	เคียงหมอน ก็ดี
ความโง่คงตามเป็น	เพื่อนแนบ
รับลามิ่งบังอร	ไปเถิด ท่านเอ๋ย
คนโง่บ่รู้แยะ	อยู่ไย ๖

ถ้าขึ้นอยู่นานไปก็ยิ่งโง่:

โธฉันผาครานี้เสียทีใหญ่;

เมื่อขามาหิ้วบ่ามาหนึ่งไซ้,

ขากลับไปมีเป็นคู่ดูน่าอาย.

โธมิ่งมิตรวานิดาต้องลาแล้ว,

จำต้องแคล้วคลาดไปน่าใจหาย.

จะไม่ลืมคำมั่นจนวันตาย,

ไม่โยกย้ายหาผู้อื่นมาคู่ครอง. (เข้าโรง, พร้อมด้วยบริวาร.)

ปอร์.

ดูราวกับแมลงเม่าบินเข้าไฟ.

ผู้ที่ไร้สติทั่วทั้งฟอง,

เมื่อยามมาเลือกสรรมักพลันต้อง

เลือกเอาของผิด, จำเพาะเป็นเคราะห์ดี.

เนริส.

คำโบราณท่านว่าน่าเชื่อท่าน,

การวายปราณและวิวาห์รุ่งราศี
เป็นผลกุศลกรรมทำไว้มี.

ปอร์. ปิดม่านที่เนริสสาอย่ารำไร.
(คนใช้ผู้หญิงหนึ่งออกมา.)

คนใช้. คุณหญิงอยู่ที่ไหน ?

ปอร์. ทำไมนี่ ?

คนใช้. มีชายชาวเวนิสมาถึงใหม่
ที่หน้าบ้าน, แถลงสารว่านายไซร์
จะมาถึงนี้ในเร็วเวลา.
นายของเขานั้นไซร์ได้สั่งถ้อย
มายกยอเรียบร้อยเป็นนักหนา,
ทั้งฝากของดี ๆ มีราคา
มากมายมา, ข้าเห็นเป็นกำนัล.
บรรดาผู้สื่อสารสมานรัก
เห็นมานักแล้วไม่เหมือนเป็นแม่นมั่น:
ผู้ล่องหน้าครานี้เขาดีครั้น,
ราววสันต์นำฤดูคิมหะมา.

ปอร์. เท่านั้นที่เถิดนา: ข้าวิตก
จะเลยยกเอาเป็นญาติวงศ์
ของเจ้าเองเสียกระมัง, ดูตั้งมา
สรรเสริญยิ่งกว่าผู้ใด ๆ
มาเถิดมา, เนริสสา; ข้าอยากมอง
ดูบุตรของกามเทพผู้นี้ไซร์.
กิริยาท่าทางเป็นอย่างไร.

เนริส. บัสนานิโยขอให้ได้เป็นยอดรัก. (พากันเข้าโรง.)

องค์ที่ ๓
ตอนที่ ๑

เวนีส. ถนนแห่งหนึ่ง.
สะพานโยกกับสะพานรีโนออก.

- สะลา. มีข่าวอะไรบ้างกลางตลาด ?
- กียังลือกกันอยู่ไม่ขาดว่าเกตรา ที่อันโตนิโยบรรทุกสินค้ายาตามาก หากเคราะห์ร้ายไปอับปางกลางสาครที่ช่องแคบ ; นามกรเรียก สันทรายกุดวิน, เป็นที่ร้ายขึ้นชื่อมาว่าเกตราหลายล้าจมคว่ำที่นั่น, ถ้าคนที่บอกข่าวแก่ฉันเขาพูดจริง.
- สะละ. ฉันอยากให้กลายเป็นผู้หญิงตอแหล สารแนจิบปากจิบคอเจรจา, และบิบน้ำตาทำเสียดายผิวที่ตัวไม่รัก. แต่ฉันเสียใจนักที่หาเป็น เช่นนั้นไม่ ; ข่าวไม่ใช่ข่าวปั่นกันขึ้นเล่น หรือเป็นข่าวโจษกันเหลว ๆ ไหล ๆ. เสียใจที่อันโตนิโยผู้ประเสริฐ, อันโตนิโยผู้เลิศล้วนสุจริต- ทำใจฉันจึงจะคิดหาคุณศัพท์ เพื่อใช้ประดับกับนามเขาให้พอได้ ! –
- สะลา. ระวังเสียบ้างเถิดเป็นไร, เอาแต่ใจความก็พอ.
- สะละ. อ้อ, กระนั้นหรือ ? คือข้อใหญ่ ก็ว่าอันโตนิโยไซร์เสียเรือลำหนึ่ง.
- สะลา. ซึ่งฉันหวังว่าจะเป็นลำที่สุดที่จะต้องเสียไป.
- สะละ. ฉันต้อง “สาร” โดยทันใด หาไม่มบาลจะขัดคอ, โน่นแน่แก่เดิน ป้อมตามทาง สวมรูปร่างคล้ายยิว, น้าหมั่นไส้ !
- (ไซลือกออก)
- อ้อ ! ไซลือก ! มีข่าวอะไรในหมู่พ่อค้า ?
- ไซ. เธอนี้รู้ดีกว่าผู้ใด ๆ. ว่าลูกสาวฉันหนีไปเร็ว ๆ นี้.
- สะละ. จริงอยู่ ; ฉันรู้ดีด้วยว่าช่างคนไหน ได้ทำปิกให้ลูกสาวแก่ป็นเช่นนั้น.
- สะลา. และไซลือกก็รู้เหมือนกันว่าลูกของแก เหมือนนกที่ปีกแข็งแล้ว

แท้ ๆ ไม่กังขา : และเป็นธรรมดาถูกต้องจากอกพ่อ.

ไซ. ขอให้เลยตกรรกกมกกองไฟ !

สะละ. เห็นจะเอาเป็นแน่ได้ถ้ายมบาลเป็นผู้พิพากษา.

ไซ. เลือดเนื้อของข้ามาคิดคดขบถได้ !

สะละ. ตาเฒ่าเอ๋ย! พุดอะไรเล่าเช่นนี้? มีหรือเลือดเนื้อคิดคดขบถอะไร?

ไซ. ลูกสาวของข้าฉันใดจะไม่เป็นเลือดเนื้อของข้า.

สะละ. เนื้อของแกกับเชลลิกามันแพกผิด ยิ่งเสียกว่าหมีกดำสนิทผิดกับ
งา; เลือดของแกกับเชลลิกานั้นอีกไซรั ก็ผิดกันไกลราวเหล้าแดง
กับเหล้าขาว. แต่แน่, แกได้ทราบข่าวบ้างหรือไม่ ว่าอันโตนิโย
เสียเรือไปจริง ๆ ฤ?

ไซ. อ้อ! รายนี้สิเป็นเคราะห์ร้ายของฉันอีกราย : คนล้มละลาย, คน
สุรุษสุร่าย, ที่แทบจะไม่กล้าไพล่หน้าไปในตลาดริอาลโต : อ้ายคนไซ,
ซึ่งแต่ก่อนนี้เคยป้ออยู่กลางตลาด ; ให้มันเร่งระวังสัญญาของมัน
เถิด : มันเคยด่าฉันว่าเป็นผู้เชือดเนื้อคนเพราะทวงดอกเบี้ย : ให้
มันเร่งระวังสัญญาของมันเถิด : มันเคยให้คนกู้เงินไปเปล่า ๆ ฐาน
กรุณาอย่างคริสตัง ; ให้มันระวังสัญญาของมันเถิด.

สะละ. ถึงหากว่าเขาจะใช้เงินไม่ทันเวลา แกก็คงจะไม่เอาเนื้อเขา ; จะ
เอาไปจะเป็นประโยชน์อะไร ?

ไซ. เอาไปทำเหยื่อตกปลาก็ได้เป็นไรมี : อย่างน้อยก็พอที่จะเลี้ยงความ
พยาบาทของข้าได้. มันนั้นไซรัได้เคยทำให้ข้าอับอาย, และเคยทำ
ให้ข้าฉิบหายขัดลาภตั้งกึ่งล้าน ; แย้วเวลาเสีย, เยาะเวลาได้, ดูถูก
กระทั่งชาติ, กลางตลาดแย่งกำไร, ยุสหายให้แทงจิต, แหย่อมิตร
ให้ขัดใจ ; ทั้งนี้เพราะเหตุใด? เพราะเหตุที่ข้าเป็นยิวนั่นแล. นี่แน่
ยิวไม่มีตาฤ? ยิวไม่มีมือ, ไม่มีอวัยวะ, ไม่มีกายหรือเจ้าคะ, หรือ
ไม่มีสัมผัส, ตัดฉันทะและโทสะได้สิ้นหรือไฉน? ไม่กินอาหาร

เหมือนกันหรือไร, หรือถูกศัสตราไม่เจ็บไม่บาด หรือไม่มีโรคอาพาธ, ไม่รักษาด้วยยาเหมือนท่าน ไม่ร้อนไม่หนาวเพราะฤดูกาล เหมือนพวกท่านคริสตังละๆ ไฉน ? ถ้าแทงเราเข้าไฉไร, หรือเลือดไม่มี ? ถ้าแม้ว่าจี้, หรือเราจะไม่หวั่นเรา ? เพราะฉะนั้นไฉไรใครทำร้าย, จะไม่ให้เราหมายแก่แค้นหรือว่าไร ? ถ้าเราเหมือนท่านอยู่แล้วไฉไร, ก็ต้องเอาอย่างทางนั้นด้วยนา. ถ้าแม้ยิวทำร้ายคริสตัง, เขานั้นตั้งตอบแทนอย่างไร ? แก่แค้นเป็นแน่, ก็แม้คริสตังทำร้ายยิว, ยิวจะควรทำอะไรบ้าง ตามแบบอย่างคริสตัง ? แก่แค้นนั้นซี. ความอัปรีดิ์ที่พวกท่านทำอย่างมา, ข้านี้จะทำตามอย่าง ; ถึงว่าจะลำบากบ้างก็จะทำให้เก่งเกินครูด้วยซ้ำ.

(คนใช้ผู้หนึ่งออกมา.)

คนใช้. นายขอรับ, อันโตนิโยนายข้าเจ้าเขาคอยที่บ้าน ; ประสงค์พบพูดกับท่านทั้งสองรา.

สะละ. เราก็กำลังเดินไปมาหานายเจ้า.

(ตุบาลออก.)

สะลา. คนครอกนั้นมาอีกคนหนึ่งแล้ว : จะหาให้เท่าทันกันเป็นคนทีสาม เห็นจะไม่ได้, นอกจากที่ยมบาลเองจะแปลงชาติเป็นยิวเท่านั้น.

(สะลานิโย, สะละรีโน. และคนใช้เข้าโรง.)

ไซ. ว่าอย่างไร, ตุบาล ! มีข่าวอะไรบ้างจากเจนัว ? ได้พบลูกสาวฉันหรือไม่ ?

ตุ. ฉันได้ไปถึงที่บางแห่งที่ได้ยินข่าวกล่าวถึง, แต่ไม่ได้พบตัวเลย.

ไซ. นั้นแน่, อย่างนี้, อย่างนี้, อย่างนี้, อย่างนี้ ! เพชรดี ๆ ศูนย์ไปเม็ดหนึ่งเปล่า, แพงไม่เบาซื้อที่ฟรังค์ฟอร์ดถึงสองพัน ! เคราะห์ร้ายอย่างฉกรรจ์พึงจะมีแก่ชาติเราบัดนี้ ; หรือแม้จะได้มีมาตั้งแต่ก่อนข้าก็ไม่เคยรู้สึก : นึกดูเถิดเงินถึงสองพันเหรียญตรา ; ทั้ง

เครื่องเพชรพลอยนานาส่วนแต่ราคาแพง. ฉันอยากให้ลูกสาวมา
ล้มตายอยู่แค่เท่า, ขอแต่ให้อาเพชรติดหูมาด้วย ! จะไม่เสียใจเลย
ถ้ามันมามีวัยอยู่ที่ตรงหน้า, ขอแต่ให้เงินตราฉันอยู่ในหีบศพ ! ไม่
ได้พบได้ปะมันทั้งสองคนเที่ยวหรือฉันใด ? ทำไมนะ ? เสียแรง
ได้สละทรัพย์เป็นสินจ้างสินบน : หนีหายป็น, เหลือที่จะทนหนีหาย !
ผู้ร้ายเอาไปแล้วยังมีหน้า, ข้าต้องเสียค่าติดตาม : แล้วก็ไม่ได้รับความ
พอใจ, ไม่ได้แก้แค้น : และเคราะห์ร้ายทั้งหมื่นแสนก็จำเพาะประดัง
มาที่ข้า, เหลือกำลังแทบทนไม่ได้ ; ไม่มีใครถอนใจใหญ่ นอกจาก
ข้า ; ไม่มีใครต้องเปลืองน้ำตานอกจากเรา !

ตุ. ข้าก่อน, คนอื่นเขาก็เคราะห์ร้ายอีกไซ้ : เช่น อันโตนิโอ, ที่เจนนัว
เขาลือว่า -

ไซ. หา, หา, หา ? เคราะห์ร้ายหรือ ? ร้ายอย่างไร ?

ตุ. เขาว่าเรือกำปั่นใบที่ไปค้า ทางตรีโปลิสกลับมา ได้อัปปางไป.

ไซ. ขอบคุณพระเจ้า ! ขอบคุณพระเจ้า ! จริง ๆ ฤ ? จริง ๆ ฤ ?

ตุ. ฉันได้พบกับกะลาสีที่รอดมาได้จากเรือนั้น.

ไซ. ขอบใจ, ตูบาล : ข่าวดี, ข่าวดี ! อะ ๆ ! ที่ไหน ? ที่เจนนัวฤ ?

ตุ. ฉันได้ยินว่า ที่เจนนัวลูกสาวของเพื่อนได้ใช้เงินในคืนเดียวถึงแปด-
สิบเหรียญ.

ไซ. พุดเช่นนี้ราวกับเอามีดแทงทะลุอก : ข้าคงจะไม่ได้เงินนั้นคืนอีก
แล้ว : อะไรถูกลงเสียได้ถึงแปดสิบเหรียญในพักเดียว ! แปดสิบ-
เหรียญ !

ตุ. มีเจ้าหนี้ของอันโตนิโอมาเวนิสกับฉันด้วยหลายราย, และเขากล่า
กันว่าอย่างไร ๆ ก็เอาตัวไม่รอด.

ไซ. ฉันยินดีจริง ๆ : ฉันจะรังแกมันเสียใหญ่ : จะทรมานมันให้ถึงที่ ;
ฉันยินดีนัก.

ต. ช้าก่อน, คนอื่นเขาก็เคราะห์ร้ายอีกไซ้ : เช่นอันโตนิโย, ที่เจนนัวเขา
ลือว่า-

ไซ. หา, หา, หา ? เคราะห์ร้ายหรือ ? ร้ายอย่างไร ?

- ตุ.   คนหนึ่งเขาวดว่าซื้อแหวนวงหนึ่งจากลูกสาวของเพื่อน, ราคาไม่
                 ก็เหรียญ.
- ไซ.   อี้อัปรีย์! ตูบาล, เพื่อนทรมานฉันจริง ๆ หนอ : นั้นแหละแหวน
                 ปีรุคของฉัน ; ฉันได้มาจากเลอาห์ตั้งแต่เมื่อยังเป็นโสดอยู่ ; ใคร
                 จะมาให้ฉันสักพันเหรียญก็ไม่ขายพลอยสำคัญเม็ดนี้.
- ตุ.   แต่อันโตนิโยนั้นหมดตัวแน่แล้ว.
- ไซ.   เออ ! จริงอยู่, จริงอยู่, ตูบาล, ช่วยไปจ้างนักการไว้ให้ฉันคนหนึ่ง
                 เกิด : จ้างล่วงหน้าไว้เสียสักปักษ์หนึ่งเทียว. ถ้ามันไม่มีเงินใช้ ฉัน
                 จะแหวะเอาดวงใจเสียให้ได้ ; เพราะถ้าอ้ายคนนั้นมันไม่ได้อยู่ใน
                 เวนิสแล้วละก็, ฉันจะได้ปิดประตูค้าได้ตามใจ. ไปก่อนเกิดตูบาล,
                 แล้วไปพบฉันที่โรงสวด ; ไปเกิดเพื่อนตูบาล ; ที่โรงสวดของเรา
                 นะตูบาล.
                 (เข้าโรง.)

ตอนที่ ๒

เบ็ลมอนด์. ห้องในเรือนนางปอร์เซีย.
 บัสตานิโอ, ปอร์เซีย กราติยาน,
 เนริสตา, และบริวารออก.

ปอร์. ดิฉันขอให้รอสักสองวัน
 จึงค่อยสรรก็ได้, ใจออกหนัก,
 แม้เลือกผิดจะต้องพรากจากสำนัก:
 ขอเชิญพักอยู่อีกหน่อยจึงค่อยลอง.
 ใจดิฉันนี้เด่นเป็นพັນนัก,
 หรือรักบอกจะได้คู่สมสอง;
 ที่ทัดทานครานี้เพื่ออย่าช้อง,
 ถ้าแม้ชังฤจะปองประวิงไว้.
 ธรรมดานารีที่ยังสาว
 จะปาวความในอุราหาควรไม่,
 ได้แต่นั่งอ้าอึ้งคำนึงใน—
 จะพูดไปก็กระดากแสนยากครัน.
 แต่ไม่ว่าก็จะเข้าฤทัยผิด,
 จึงจำจิตจ้านรจว่าดิฉัน
 ใครให้รอสองเดือนกับสองวัน
 จึงค่อยสรรเสี่ยงเคราะห์จะเหมาะดี.
 อยากใครบอกแยบยลกลให้สรร,
 แต่เช่นนั้นผิดไปไม่ควรที่;
 จะขัดคำบิดานั้นไม่ดี:
 แต่เช่นนั้นอาจสรรพล้นผิดไป.

ว่าจะควรคู่ครองน้องแก้วพี่,
 หรือมีกรรมทำไว้จะได้ผล
 ที่ร้ายกาจจนต้องคลาดนิรมล:
 ความหมองหม่นอื่นไซ้รับได้มี.
 ถ้าเมื่อใดไมตรีมีขึ้นได้
 ระหว่างไฟกับหิมะ, นะโณมศรี,
 ทุจริตในจิตของตัวพี่
 จึงจะมีกลั้วรักแม่ดวงใจ.

ปอร์. อันคนถูกทรมานเหลือทานทน,
 หวังรอดพ้นพุดอะไรก็พุดได้.

บัส. ถ้ากระนั้นขอโทษโปรดอภัย,
 ฉันจะให้การจริงทุกสิ่งอัน.

ปอร์. สารภาพขึ้นตาข้าจะไว้
 ชีวิตให้.

บัส. ขอบใจแม่จอมขวัญ.
 สารภาพแล้วจงรักสมัครพลัน,
 นั้นเป็นคำสารภาพราบเรียบจริง.
 โชคดี; นครบาลท่านเมตตา
 สอนให้ข้าตอบจำเพาะเหมาะทุกสิ่ง!
 แต่ขอเสี่ยงทายเถิดนะ, จะประวิง
 และรอนิ่งอยู่เปลืองเวลาไย.

ปอร์. ก็ตามใจ! ในหีบใบหนึ่งนั้น
 ตัวดิฉันแฝงอยู่นา: ถ้ารักใคร่
 คงจะพบโดยแท้แน่แล้วไซ้,
 เนริสสาและใคร ๆ ห่างออกมา.

ดนตรีจงบรรเลงเพลงดนตรี,
 ระหว่างที่เธอสรรเสนาหา;
 แม้เลือกผิดช่วยไ้อ์และโศกา,
 เหมือนเสียงหงส์เมื่อเวลาจะวอดวาย:
 อนึ่งเพื่อช่วยความอุปมา,
 ฉันจะหลั่งน้ำตาให้เป็นสาย
 ชลธารเพื่อหงส์ร่อนลงตาย.
 ถ้าเลือกถูก, เพลงจะหมายอย่างไรกัน ?
 เหมือนพิณพาทย์ประโคมเสียงโหมมี
 ยามพลุกพล่านดีเกษมสันต์
 บังคมบาทวราราชฤทธิ์อนันต์
 เถลิงถวัลย์ราชไศวรบรรยา:
 หนึ่งบรรเลงเพลงเพราะเสนาะนั้
 เรียกเพื่อนรักโฉมงามยามอุษา
 ให้ตื่นขึ้นเตรียมการงานวิวาท.
 พิศดูท่วงทำยิ่่งน่ารัก.
 ทำทางหาญราวนิทานโบราณกล่าว:
 ถึงเรื่องราวอัลคิเดสวิเศษศักดิ์,
 ซึ่งลงช่วยกัลยาณพาพิภพ
 อันสำนักตรอยยกให้มังกร;
 แต่เธอนี้มีจิตเสนาหา
 ยิ่งกว่าอัลคิเดส ณ ปางก่อน,
 อัลคิเดสหวังได้แต่อัสดร
 ที่นครโตรยะจะรางวัล.
 ตัวเราเหมือนเจ้ามารศรี

ที่ถูกยกให้มังกรอันแข็งขัน;
 คนอื่น ๆ เหมือนปวงประชานันต์
 ซึ่งพร้อมกันคอยดูอยู่เรียงราย
 ขอเชิญอัลคิเดสวิเศษศักดิ์ !
 ขอยอดรักเลือกสรรพลันสมหมาย.
 เราร้อนใจนักหนา, ประดาตาย
 ยิ่งกว่าผู้เสี่ยงทายหีบอำไพ.
 ในระหว่างเวลาที่บัสดานิโยคูหีบทั้งสาม,
 มีขับร้องประสานดนตรี.

บทขับร้อง

๐ ความเอยความรัก
 เริ่มสมัครขึ้นต้น ณ หนไหน ?
 เริ่มเพาะเหมาะะกลางหว่างหัวใจ,
 หรือเริ่มในสมองตรองจงดี ?
 แรกจะเกิดเป็นใจใครรู้บ้าง ?
 อย่าอำพรางตอบสำนวนให้ควรที่
 ใครถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงรดี
 ผู้ใดมีคำตอบขอบใจเอย ฯ

๐ ตอบเอยตอบถ้อย
 เกิดเมื่อเห็นน้องน้อยอย่าสงสัย;
 ตาประสพตารักสมัครไซ้
 เหมือนหนึ่งให้อาหารสำราญครัน;
 แต่ถ้าแม้สายใจไม่สมัคร
 เหมือนฆ่ารักเสียแต่เกิดย่อมอาสัญ,
 ได้แต่ชวนเพื่อนยามาพร้อมกัน

บัส.

ร้องรำพันสงสารรักหนักหนาเอย ฯ
 ถึงฉิวนอกค่าน้อยสักปานใด
 มักลงโลกเพราะใสสุดสง่า.
 ส่วนคำแก้รอดตัวแม่ชั่วช้า,
 ถ้าแม้ว่าทนายภิปรายดี,
 อาจกลบลบลืมความที่ทราบดี,
 ลงพะวงหลงไหลได้เต็มที !
 ส่วนในกิจศาสนาแม่พาที่
 ให้ดี ๆ พลิกแพลงแสวงภิปราย,
 อาจพลิกผิดเป็นชอบรอบกาย,
 อีกคาถาบาลีมีขยาย
 จนเกลื่อนกลบลับดับสิ่งร้าย
 แต่งจนกลายเป็นกุศลวิมลธรรม !
 แม้คนชั่วอัปลักษณ์รู้จักแต่ง
 กายาแปลงเป็นสัตบุรุษผ้น:
 ส่วนคนขลาดมากมีที่ใจพรั่น
 เข้ม ๆ สั่นรวบั่นใดก่อในทราย;
 แต่ไฉนหวดอวดเคราเพราพิลาส,
 ทำองอาจเหลือเกินเงินฉุยฉาย,
 รวากับเฮอร์คิวลีสขลังกำลังกาย
 หรือเทพบุตรรุทธิ์ร้ายเจ้าสงคราม;
 คนเช่นนี้ดับขาวรวนมนโค,
 แต่มักโอ้อวดกล้าว่าไม่ขาม,
 มีแต่กากความกล้าพยายาม
 ให้คนขามขึ้นชื่อและลือชา !

อันความงามดูตามน้ำนักชิ่ง,
ตั้งนี้อัศจรรย์เห็นแน่นักหนา,
คือสิ่งใดวาวจับสายตา
ทั้งน้ำนักและราคามักย่อมเยา.

เช่นเกศาสีผ่องราวทองจรัส
ซึ่งลมพัดปลิววับ ๆ จับตาเขลา,
มักเป็นช่องของเทียม, ที่เดิมเอา
มาจากเขาซึ่งสิ้นชีวลัย.

ตั้งนี้ปวงอารมณ์เปรียบเหมือนฝั่ง
ลวงกำบังสาครอันคลื่นใหญ่:
หรืออีกหนึ่งฝั่งเปรียบผ้าสไบ
บังหญิงแขกเพื่อมิให้เห็นผิวดำ:
รวมความว่าบรรดารูปงามนอก,
มักจะหลอกคนหลงงระສ້,
เหตุฉะนั้นหีบผ่องผิวทองคำ,
อาหารคนโลภงำ, ไม่ต้องการ;
รัชดาเหมือนขำมนุษย์ใช้
เสือกไสไปมาอยู่รอบบ้าน,
จะอยากได้มาโดยไม่ต้องการ;
แต่ตะกั่วรู้ประมาณเห็นพอดี.
ทั้งสาราเขียนไว้ให้สติ
มิได้กล่าวลวงล่อ, พอควรที่,
ถูกใจฉันมากกว่าช่างพาที;
เลือกใบนี้; ขอให้สมอารมณ์จันต์ !

ปอร์. (พูดป้อง) ความรู้สึกทั้งปวง, เช่นหวังไย,

และเสียใจ, สงสัย, เจ็บใจสิ้น,
 อีกทั้งความหึงหวง, ทั้งปวงบิน
 ศูนย์ไปสิ้น, อยู่ยงคงแต่รัก!
 รักเอ๋ย, ผ่อนไรรู้; อย่าเร่งร้อน
 ค่อย ๆ ผ่อนฟังชาน, อย่าหาญหนัก!
 จันปลื้มมากจนงง, จงผ่อนพัก,
 อย่าเผยรักเพลิดเพลिनเกินงามไป!
 บัศ. ในนี้มีอะไรหนอ, ขอเปิดดู. (เปิดหีบตะกั่ว.)
 รูปโฉมตรูปอร์เซียผู้ศรีใส!
 คิลปีชาวสวรรค์จากชั้นใด
 วาดรูปได้เหมือนแท้ ๆ แม่ทราชมเชย!
 ดูตาหล่อนราวจะรับจับตาผี?
 หรือเงาส่องมองดูที่คล้ายเฉลย
 รับพี่ยา? โอษฐ์ยิ้มพริ้มชวนเชย,
 ทนต์เจ้าเอยราวมุกดน่าชื่นใจ.
 ส่วนผมนางนายช่างราวแมงมุม
 ประชุมเส้นสายทองแสนผ่องใส,
 จลادنักรู้จักเชิงชักใย
 ดักดวงใจแห่งผู้ชายคล้ายแมลงวัน;
 แต่ดวงเนตรแสนวิเศษ, ช่างไฉน
 จึงเขียนได้ครบคู่ดูคมสัน?
 เพราะเมื่อเขียนดวงหนึ่งเสร็จแล้วนั้น,
 น่าจะพลันเพลิดพิศติดวิญญูณ
 จนลืมหิริบตาของตนกลมหลวม,
 เลยหมดความพากเพียรเขียนเลขา!

บัต. เลือกไปนี้, ขอให้สมอารมณ์ จินต์ !

แต่บรรดาถ้อยคำจ้านรรจา
 สุดจะหาพอชมชื่นรมย์ใจ
 ปวงวจีเหมือนตีราคาต่ำ
 หมดถ้อยคำชมหนอให้พอได้,
 แต่ฉายงามหนักสักปานใด
 ยิ่งเลวกว่าอรรถยอदनงคราญ.
 เหลือจะชมให้สมที่งามสรรพ,
 สุดจะนับสิ่งประเสริฐเลิศสงสาร.
 นี่อักษรสำแดงแถลงการ,
 จำจะอ่านตรวจนัยเพื่อได้รู้.

(อ่าน) ๑ ท่านผู้บ่ได้เลือก	โดยหลง
เลือกเหมาะจะจำนงสบ	จิตมาด
เสียงเคราะห์เหมาะแล้วจง	พอจิต
อย่าคิดหาสิรินาฏ	อื่นครอง
๑ สมปองแน่แล้วจูง	ยินดี
ถือโชคเป็นศรีตน	ตลอดชีพ
ผันพักตร์สู่่นารี	ร่วมรัก
อย่าเนิ่นเชิญเร่งรีบ	รับขวัญ ๖

สารเสนานักหนา ! อ่างามสรรพ,
 ฉันมารับบำเหน็จเกษมสันต์.
 รู้สึกราวนักก็พากลับประชัน
 ซึ่งแข่งขันด้วยดีมีคนชม,
 ได้ยินเสียงก็ก้องร้องอวยชัย,
 ยังพะวงสงสัยไม่รู้สม—
 ฤดีว่าประชานนิยม

ปอร์.

ตนเองเป็นปฐม, หรือชมใคร;
 แม่งามเจ็ดเลศวิไลในไกววัล,
 อันตัวฉันก็พะวงยังสงสัย,
 ฉันเสี่ยงเคราะห์เหมาะแท้แน่หรือไร,
 ขอทราวม้วยจงแถลงแจ้งกิจจา.
 บัสนานิโย. เชิญดูตู่ข้านี้,
 ไม่ชั่วดีกว่าใคร ๆ: ส่วนใจข้า
 ไม่อยากให้ตนดีมีราคา
 ยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นเช่นบัดนี้;
 แต่จำเพาะเพื่อให้เหมาะเป็นคู่ครอง
 สมสองกับท่าน. สมศักดิ์ศรี,
 อยากใคร่ได้ส่งเสริมเต็มสิ่งดี
 อีกสักยี่สิบส่วนประมวลมา;
 อยากใคร่เพิ่มศุภลักษณ์สักพันส่วน,
 ใคร่ประมวลสินทรัพย์นับพันกว่า;
 เพื่อประเสริฐเอกอุดมสมหน้าตา,
 ตูข้าโลกมากเป็นพันไป,
 ทั้งคุณะ, ธนะ, สุขะ, พลัง,
 ทั้งมากมิตร, จิตอยากจะใคร่ได้
 จนเหลือที่จะประมวลถ้วนถี่ไซ้;
 แต่รวมในตัวดิฉันอันที่จริง
 ก็เป็นเพียงหญิงสาวเปล่าวิชา,
 ไร้ศึกษา, ไร้ชำนาญล้ำทุกสิ่ง;
 แต่เคราะห์ดีมีอายุยังเยาว์จริง
 พอเรียนสิ่งใด ๆ ได้โดยดาย;

อีกทั้งปรกติไซร์ไม่โง่เขลา,
 เห็นพอเข้าใจเรียนเพียรสมหมาย;
 ทั้งเต็มใจไม่ถือหรือถือกาย,
 ยอมโดยดายก็มาราบและกราบกราน,
 เคารพเธออย่างนาย, หมายเป็นเจ้า,
 เหมือนราชาเหนือเกล้าเกษมศานต์.
 อันตู่ข้าอีกทั้งบริพาร,
 ทั้งสมบัติพัสดานบรรดามี,
 ขอมอบให้เต็มใจไม่เกียจกัน:
 แต่ก่อนนั้นข้าเป็นใหญ่อยู่เต็มที,
 ครองบ้านช่อง, บ่าวข้าบรรดามี,
 อีกทั้งเป็นอิสริย์ไม่มีนาย;
 แต่บัดนี้เคหาและทรัพย์สิน
 หหมดทั้งสิ้น, อีกข้าไททั้งหลาย,
 อีกทั้งตัวดิฉันนั้นก็กลาย
 เป็นข้าเธอผู้เป็นนายเหนือดวงใจ.
 ดิฉันขอมอบแหวนแทนสมบัติ
 สารพัดที่ประนอมยอมยกให้;
 ถ้าเธอพรากจากแหวนนี้เมื่อใด,
 คือสิ้นรักหักอาลัยไม่ไยดี.
 ฉะนั้นจงรักแหวนที่แทนรัก,
 หายเมื่อใดจะประจักษ์หม่นหมองศรี,
 และบัดนั้นดิฉันจะได้ที่
 กล่าวต่อว่าสามีให้แสนอาย.
 บัศ.   สาวน้อย, หมดถ้อยจะตอบมิตร,

คงเหลือแต่โลหิตในเส้นสาย
 จะตอบแทน, แสนระรัวทั่วทั้งกาย
 ดูซัดซา, เลือดกระจายซ่านกายา,
 เหมือนได้ฟังสุรเสียงสำเนียงเร้า
 แห่งเจ้านายที่รักของปวงข้า,
 ย่อมยินเสียงยินดีและปรีดา
 ในคณาพลสถอยู่พร้อมกัน;
 ต่างคนต่างปลื้มแท้แต่สำแดง
 ถ้อยแถลงไม่ถูกเป็นแม่นมั่น,
 รู้สึกเพียงซาบซ่านบานใจครัน,
 คำตรัสนั้นปานทิพยวาริ.
 ส่วนแหวนนี้พี่จะใส่ไว้มิขาด,
 วันใดคลาดจากนิ้วที่สวมนี้,
 ต้องเป็นวันพี่ตายวายชีวี:
 รู้เถิดพี่บัสนานิโยสินชีวัน!
 บัดนี้ถึงเวลาพวกข้าเจ้า
 ผู้เฝ้าดูเสียงเคราะห์เห็นเหมาะสม,
 ควรสำแดงยินดีปรีดานันท์:
 พร้อมกันอวยชัยให้คุณนาย!
 บัสนานิโยและคุณหญิงผู้มิ่งมิตร,
 ข้าปลื้มจิตอวยชัยให้สมหมาย,
 ประสงค์ใดจงได้สะดวกดวย;
 ปวงสิ่งร้ายอย่าขวางจงห่างไกล:
 อนึ่งเมื่อแต่งงานการวิวาห์
 ถูกต้องตามสัญญากำหนดใส่ไว้,

เนวิส.

กรา.

จงเมตตาข้าขอความพอใจ,
คือขอให้ข้าแต่งเสียพร้อมกัน.

บัส. ฉันเต็มใจเจียวนา. ถ้าหาเมีย
ได้เหมาะแล้วแต่งเสียพร้อมกับฉัน.

กรา. ผมขอบใจที่คุณการุญครั้น,
ผมเห็นแล้วเหมือนกันที่พอใจ.
ตาผมมองไม่ช้ากว่าตานาย:
คุณเห็นนางโฉมฉายผู้найได้,
ผมเห็นโฉมสะอานางสาวใช้;
คุณรักได้, ผมก็รักนักเหมือนกัน.
เคราะห์ของคุณกับของผมนั้นกลมเกลียว.
อยู่ที่หีบใบเดียวกันแน่นมัน;
เพราะผมผูกเกี่ยวชวนแม่นวลจันทร์,
สู้รำพันคอแห้งพอแรงการ,
ในที่สุดนิมนุชจึงประนอม
ว่าจะยอมร่วมรักสมครสมาน
เมื่อคุณได้ตัวนายยอดนงคราญ.

ปอร์. เนริสสา, นี่เป็นการจริงหรือไร ?

เนริส. จริงเจ้าข้า, ถ้าโปรดอนุมัติตาม.

บัส. กราติยาน, ความที่กล่าวไสร้,
ไม่ถอนคืนยืนอยู่หรือว่าไร ?

กรา. จริงขอรับ, กลับไม่ได้ในโลกนี้ !

บัส. จะมีงานร่วมกันกับฉันไสร้,
ฉันพอใจเห็นประมุขเพิ่มพูนศรี.

กรา. พนันกันพันเหรียญเถิดครานี้,

- ใครจะมีลูกชายได้ก่อนกัน !
- เนริส. เงินวางประจำก่อนหรือไหน ?
- กรา. อ๊ะ ! ไม่ได้ ! เสียเปรียบเป็นแม่นมั่น.
ใครมาหนอ ? ลอเรนโซโผล่มาพลัน
พร้อมนางยิวคมสันผู้ภรรยา.
อ้อสะเลริโยผู้เพื่อนยาก
มาจากเวนิสด้วยทำไมหนา ?
(ลอเรนโซ, เชสตีกา, กับสะเลริโย ถือจดหมาย
จากเวนิส, ออกพร้อมกัน.)
- บัส. ลอเรนโซและสะเลริโย, มา
ถึงบ้านข้าต้อนรับด้วยยินดี;
ที่จริงฉันก็พึงจะมีทาง
ทำควรวางเป็นเจ้าของครองเรือนนี้.
ปอร์เซีย. ขออนุญาต ณ ครานี้
ต้อนรับเพื่อนผู้ร่วมเมืองกัน.
- ปอร์. ดิฉันพลอยยินดีปรีดาด้วย,
ช่วยต้อนรับอย่างสนิทเหมือนมิตรฉัน'
- ลอ. ผมขอบใจแท้ ๆ. แต่เดิมนั้น,
บ่มิได้หมายมั่นมาแห่งนี้;
แต่เผอิญพบสะเลริโยก่อน,
เขาวังวอนให้มาด้วยถึงนี้,
เหลือจะขัดคำวอนสุนทรดี,
จึงมานี้.
- สะเล.   จริงขอรับ; ผมชวนมา;
เพราะมีเหตุสมควรจึงชวนฉะนั้น.

สินยอร์อันโตนิโอได้สั่งข้า
ให้นำเขาทั้งสองนี้มาหา
และผมมีสาราฝากมาไซร์. (ส่งจดหมายให้
บัสตานิโอ.)

บัส. ก่อนจะอ่านของท่านจงบอกมา,
สหายข้าเป็นสุขหรือไฉน ?
ทะเล. ไม่มีโรค, เว้นแต่ที่ในใจ,
ไม่เป็นสุข, เว้นแต่ในอุรา:
อันจดหมายคงขยายข้อความสรรพ.

กรา. เนริสสา, ต้อนรับแขกเถิดหนา;
ช่วยต้อนรับนิรมลและสนทนา.
ทะเลริโยตุข้าขอจับมือ:
มีข่าวอะไรบ้างทางเวนิส ?
อันโตนิโอสถิตสบายฤ ?
เขานั้นเป็นพาณิชกิจดีลือ,
ฉันนับถือ, เชื่อว่าคงพอใจ
ที่ตัวเราทั้งสองสมปองแล้ว,
เหมือนได้แก้วขวลิตพิศมัย.

ทะเล. ฉันเสียดายที่สหายของเกลอไซร์
บมิได้สุขบ้างเหมือนอย่างนาย.

ปอร์. มีข่าวร้ายอย่างไรในสารา,
หน้าบัสตานิโอเมื่อดเลื้อดซีตหาย:
มิตรที่รักคู่กลมสนมมลาย
กระมังหนอ ข้อร้ายจึงบันดาล
ให้เธอเศร้าเสียใจได้ดังนี้.

ดูมากขึ้นทุกที, น่าสงสาร !
 บัณฑิตน้อย, น้องน้อยพลอยรำคาญ,
 ขอรู้ทุกข์ภัยพาลสถานใด.
 น้องประหนึ่งกิ่งตัวของพื้ยา,
 ขอรู้ลักษณะสราให้จงได้,
 ในสราจะมีมาว่ากระไร
 บอกสักกิ่งหนึ่งก็ได้

บัส.
โธ่อดรัก,
ในที่นี้มีคำที่ทำให้
พี่เข้าใจฟูมฟักอกแทบหัก !
ปอร์เซีย, เมื่อพี่แถลงสำแดงรัก,
พี่ได้บอกนางลักษณะทุกสิ่งอัน.
ว่าบรรดาสมบัติของตัวพี่
มีอยู่แต่ในสายโลหิตนั้น,
คือมีแต่ชาติสกุลสูงเท่านั้น,
ทุกสิ่งสรรพอภิปรายเป็นสัจจา;
แต่แม้บอกสายใจว่าไร้ทรัพย์,
ก็นับว่าอวดดีจนเกินหน้า.
เพราะแม้บอกว่าจนพ้นพรรณนา,
ที่จริงจนยิ่งกว่าที่พาที;
เพราะเป็นหนี้แห่งมิตรแล้วมิหนำ
ซ้ำพลอยทำให้มิตรนั้นเป็นหนี้
แห่งศัตรุจัญไรไร้ปราณี,
ทั้งนี้เพื่อตัวพี่ได้ฟูมฟาย.
นี่สาราเพื่อนยาเขียนบอกข่าว,

กระดาษราวเนื้อหนังของสหาย,
 คำทุกคำแน่นแท้ราวแผลร้าย
 ในร่างกายเพื่อน, ไฮโลหิตนอง.
 สะเลรีโย, จริงหรือข่าวลือมา ?
 อันการค้าผิดถวิลสิ้นทั้งผอง,
 หรือได้บ้าง ? ฉันใดเป็นกำยกอง,
 ของไปค้าตรีโปลิส, อังกฤษไกล,
 อีกลิสบ็อน, บาร์บะรีก็พลอยเสีย,
 และอินเดียนหมดหรือไฉน ?
 ไม่มีเรือเหลิสรอดสักลำไซร้
 จากโสโครกหรือไฉน ?

สะเล.

ไม่เหลือเลย.

แต่ถึงแม้มีเงินจะพอใช้,
 อิวจัญไรไม่เมตตา, นิจจาเฮ้ย !
 แต่ไร ๆ ถ้าไซร้ยังไม่เคย
 ได้เห็นเลยเตร์จฉานดูปานนี้,
 รูปเป็นคนแต่กมลยิ่งสัตว์ป่า,
 มันตั้งหน้าจงจิตคิดแต่ที่
 จะกระทำหน้าใจในคราวนี้:
 ทุกทิวาราตรีเฝ้าเร่งรัด.
 ร้องกวนขอพ่อเมืองจรรยา;
 อีกร้องว่าขอยุติธรรมถนัด,
 ถ้ามิได้สมใจเป็นแน่ชัด
 จะว่าขัดนิติประเพณี:
 พาณิชย์สิบนายไม่วายว่าง,

- ทั้งพ่อเมืองและขุนนางมีศักดิ์ศรี,
 ช่วยกันกล่าววิงวอนสุนทรดี,
 ยิวอัปรีย์ก็ปยอมประนอมใจ;
 มั่นยืนยันมั่นมุ่งปรารภนา
 จะเอาตามสัญญาให้จงได้.
- เชส. เมื่อดิฉันยังอยู่ที่บ้านไซร์,
 เคยได้ยินคำพูดของบิดา
 บอกทูบาลและซุสผู้ร่วมชาติ,
 ว่าด้วยแรงพยายามปรารภนา
 เนื้อของอันโตนิโสนั้นยิ่งกว่า
 เงินตราสี่สิบเท่าที่ยึดกัน:
 ดังนี้แม้กำหนดและกฎหมาย
 อีกอำนาจทั้งหลายไม่กางกัน,
 อันโตนิโยคงยากลำบากครัน.
- ปอร์. เขาเป็นมิตรคู่ชีวันฤๅฉันใด ?
 บัส. เขาเป็นคู่ชีวิตของพียา,
 คนใจดียิ่งกว่าหาไม่ได้,
 ทั้งในการบำเรอบำรุงใจ
 บ่มิได้หน่ายจิตระอิดระอา;
 อีกเขานั้นดีจริงทุกสิ่งสรรพ
 เหมือนโรมันโบราณ, การจะหา
 ผู้ใดเทียบเปรียบได้ในอาณา
 อิตาลีสุดหาแล้วทราชมเชย.
- ปอร์. เขาเป็นหนี้ดาวยาวอยู่เท่าใด ?
 บัส. สามพันเหรียญ.

ปอร์.

อะไร, เล่าพี่เอ๋ย!

ใช้เขาเสียหกพัน. แล้วพาลันเลย
 ลงสัญญาให้สบายสบาย;
 ให้สองเท่าหกพัน, แล้วพาลันเรา
 ให้เขาอีกสามเท่าก็ควรให้,
 ดึกว่ายอมให้มิตรสนิทใจ
 ต้องไร่แม่เกศาหรือจาบัลย์.
 ขอเชิญไปสู่โบสถ์โปรดให้การ
 พิธีสมานวิวาห์แล้วเหมาะสม;
 แล้วจงรีบไปเวนิสด้วยฉับพลัน,
 ช่วยมิตรคู่ชีวิตให้พ้นภัย.

การจะนอนพะนอนและคลอเคลีย
ชมปอร์เซียมอารมณ์ระทมใหม่
ไม่สมควร. ส่วนเงินใช้หนี้ไซ้
น้องให้ยี่สิบเท่าด้วยยินดี:
ใช้หนี้สำเร็จเสร็จแล้วไซ้,
จงชวนเพื่อนร่วมใจกลับมา.
ส่วนสาวน้อยเนริสกากับข้านี้,
จะเป็นพรหมจารีมายภรรดา.
เชิญทางนี้! ตัวพี่ควรต้องไป
ในวันที่แต่งงานทีเดียวหนา:
จงต้อนรับมิตรพลาทงทางเรingers,
วันวิวาห์ไม่ควรจะเศร้าใจ:
เธอราคาแพงนัก, จงรักพี่
ให้สมที่มีราคานั้นจงได้.

เออสาราเพื่อนยาวากระไร ?

จงอ่านให้ทราบลักษณะบ้างสักที.

บัส. (อ่านจดหมาย) บัสธานีโยเพื่อนแก้ว, เรือของฉันเสียหมดแล้ว, เจ้าหนึ่ก็ใจดำถนัด, ทวิทย์สมบัติฉันหมดราคา, ครบกำหนดสัญญาของตาวิวแล้ว ณ บัดนี้ ; และในการที่จะทำตามสัญญานั้น, พันวิสัยที่ตัวฉันจะรอดชีวิตได้แล้ว, บรรดาหนี้ระหว่างเพื่อนแก้วกับตัวฉัน เป็นอันลบล้างกันแต่บัดนี้ไป, อยากแต่ให้เพื่อนได้มาเห็นใจในเวลาตายนั้นแล. แต่ถ้าแม่ไม่สะดวกก็อย่าขึ้นใจ : ถ้าความรักของเพื่อนไซร์ไม่เตือนให้เพื่อนมา, ก็ขออย่าให้จดหมายนี้บังคับเลย.

ปอร์. พี่เอื่อยอย่าช้าเร่งคลาไคล !

บัส. เมื่อหล่อนยอมแล้วไซร์ก็ตัวพี่
จะรีบไป ; และในระหว่างนี้
พี่ไม่กินนอนสุขด้วยผู้ใด. (พากันเข้าโรง.)

ตอนที่ ๓

เวนิส, ถนนแห่งหนึ่ง.

ไซลือก, สะละรีโน, อันโตนิโย, กับผู้คุม ออก.

ไซ. นายผู้คุม, คุมไว้, อย่าให้มา
ขอซึ่งความกรุณา, ข้าไม่ให้;
อ้ายคนบ้าอวดดีคนนี้ไซร์
ให้คนกู้เงินอย่างทางเมตตา:
คุมมันไว้.

อันโต. ซายลือกจงฟังฉัน.

ไซ. ขอเพียงตามสัญญาฉัน; อย่าเถียงข้า:
ข้าสาบานแล้วต่อเทวดา
จะยืนตามสัญญาเป็นแน่ชัด.
มีเคยเรียกว่าหมาแต่ก่อนก็:
กูเป็นหมา, เออบัดนี้กูจะกัด,
จงระวังเขี้ยวกู; ผู้ครองรัฐ
ต้องพินิจแน่ชัดให้แก่กู.
นายผู้คุมช่างกระไรหนอไหลหลง,
ตามใจคนโทษประสงค์ได้, ดูดู
พามาเที่ยวนอกคุกสนุกอยู่
หรืออย่างไรก็ไม่รู้, เราขวางตา.

อันโต. ขอจงฟังแถลงถ้อยสักหน่อยเถอะ.

ไซ. เอะไม่ฟัง; ขอตามสัญญาข้า:
พูดทำไม ? ใช้เถิดตามสัญญา:
ข้าไม่ขอฟังคำรำวุ่นวอน

ไม่ยอมเสียหน้าตา, อย่ามุ่งหมาย
จะโยกย้ายอย่างไรให้ใจอ่อน,
ไม่ขอฟังคริสเตียนมาเพียรวอน.
ข้าลาก่อน, อย่าตามตู่ข้ามา;
เป็นอันขาดชาตินี้ไม่ขอฟัง
คริสตังป้อยอ, อย่าง้อข้า
ขอแต่เพียงให้ได้ตั้งสัญญา,
นอกนั้นไม่ปรารถนาสิ่งใด ๆ. (เข้าโรง.)

สะละ. อ้ายนี้เป็นสัตว์ป่าทารุณสุด,
มาเที่ยวปนฝูงมนุษย์อยู่นี้ได้!

อันโต. ช่างเขาเถิด: จะวอนงอนง้อไย,
พูดไปเปลืองปากเปล่าไม่เข้าที.
มันจกล้างชีพฉัน; ฉันรู้ใส่:
มันขัดใจเพราะเมื่อแต่ก่อนก็,
ใครมาออกอ้อนวอนสุนทรดี
ให้ฉันช่วยใช้หนี้, ฉันเคยใช้.
มันเกลียดฉันเพราะฉะนั้น.

สะละ. อันพ่อเมือง
คงยกเอื่องไม่ยอมตามมันได้.

อันโต. พ่อเมืองจะเลียงวินัยได้ฉันใด.
ถ้าเลียงไซ้ราก็จะเสียประเพณี.
ชนต่างชาติค้าขายหมายพำนัก
พึงซึ่งหลักยุติธรรมอย่างเต็มที;
อันเวนิสพิพิรพาณิชนมี
ทุกภาษา. บัดนี้ฉันขอลา;

ความลำบากยากใจในเรื่องนี้,
ทำซุบเซราแทบไม่มีซึ่งมังสา
ถึงหนึ่งปอนด์ที่จะใช้ตามสัญญา
แก่เจ้าหนึ่ปรารถนาซึ่งชีวิต
เชิญเถิดนายผู้คุม, เชิญพาไป.
ขอเพียงให้พระเป็นเจ้าทรงดลจิต
บัลลानิโยเพื่อนผู้คู่ชีวิต
มาหันดูใจกันนิดเป็นพอใจ!(ต่างคนต่างเข้าโรง.)

ตอนที่ ๔

เบ็ลมอนด์, ห้องในเรือนนางปอร์เชียบ.
นางปอร์เชียบ, เนริสตา, ลอเรนโซ, เชสสิก้า,
และบัลละสาร์ออก.

ลอ. ที่ผมกล่าวต่อหน้าครานี้หนอ
เหมือนแสร์ยอ, แต่ไม่แสร์ยพุดมิได้;
คุณหญิงนี้ใจดี, ดีเหลือใจ,
ราวเทวีมีใจรักไมตรี;
แลเห็นชัดครั้งนี้สามีพราก,
ไม่ปริปากบ่นอะไรไม่จู้จี้.
แต่ถ้าแม่ทราบว่ในครานี้
ได้ส่งให้สามีไปช่วยมิตร,
ผู้มีคุณสมบัติถนัดแน่
ประเสริฐแท้เที่ยงธรรมสุจริต,
ทั้งจงรักสามีนางเป็นนิตย์,
นางก็คงมีจิตปลื้มปรีดา,
ยิ่งกว่าการให้ทานปรกติ;
เช่นนี้สัสมศักดิ์เป็นหนักหนา.

ปอร์. ดิฉันนี้ไม่เคยเลยสักครา
เมื่อแสดงเมตตาจะเสียใจ,
และครั้งนี้ก็เหมือนกัน: ดิฉันเห็น
ว่าผู้เป็นเพื่อนสนิทชนิดนี้
เคยพุดจาเที่ยวเล่นเป็นสุขไซ้,
อีกที่ใจมิตรจิตสนิทกัน,

น่าจะมีหลายสิ่งซึ่งละม้าย,
 ทั้งร่างกาย, กริยา, และจิตมัน;
 ดั่งนี้ดีกว่าอันโตนิโยนั่น
 เป็นเพื่อนคู่ชีวิตของสามี,
 คงเหมือนผัวของดิฉันเป็นมันคง,
 ก็ตกลงทรัพย์สินให้ใช้หนี้,
 เหมือนช่วยให้วิญญาณของสามี
 รอดจากที่ทรมานปานกองไฟ!
 พุดเช่นนี้ที่ประหนึ่งจะยอตน;
 ไม่ชอบกล: ขอพุดเรื่องอื่นใหม่
 ลอเรนโซ, ดิฉันขอมอบให้
 เป็นผู้ครองบ้านใหญ่ไปเพื่อพลง
 จนกว่าผัวจะมา: ส่วนข้าไซ้
 ได้ตั้งใจปฏิญาณว่าผัวห่าง
 จะจำศีลสะกดใจไม่เว้นว่าง,
 ให้แต่นางเนริสสาอยู่ด้วยกัน,
 จนกว่าผัวดิฉันและผัวหล่อน
 จะได้จรรกลับมาเกษมสันต์:
 ณ วัดที่ไม่สู้ไกล. ในที่นั้น
 จะไปพักอยู่ด้วยกันวิเวกใจ.
 ขอจงโปรดช่วยบ้างอย่างฉันมิตร,
 อย่าขัดจิตเพราะชอบจึงวานให้
 ช่วยครองบ้านแทนด้วยามผัวไกล.
 ลอ. ผมเต็มใจรับธุระ ณ ครานี้;
 สิ้นทุกสิ่งที่คุณหญิงปรารถนา

จะทำเต็มสติข้าอย่าสงสัย.*

ปอร์. บรรดาพวกบ่าว ๆ และสาวใช้
ทราบอยู่แล้วเจนนใจทุกสิ่งอัน,
คงนับถือเธอกับเช็สสิก้า
เท่าบัสตานีโยและดิฉัน.
ขอลาที, บัดนี้ต้องไปพลัน,
แล้วคงได้พบกันอีกไม่ช้า.

ลอ. ขอจงมีความสบายทั้งกายใจ!

เช็ส. ขอคุณหญิงจงได้สมปรารถนา.

ปอร์. ฉันพอใจ, ขอบใจทั้งสองรา,
เธอกับเช็สสิก้าจงสำราญ. (เช็สสิก้ากับลอเร็นโซ
เข้าโรง.)

นี่แน่, บัลละซาร์, ข้าเคยเห็น
เจ้าเป็นคนสุจริตทุกสถาน,
สำอางดีอีกเถิดหนา, เจ้าอย่านาน,
จงถือสารรีบรัด ณ บัดใจ
อย่ารอร้งไปยังปาตูวา.
และรีบนำสารอันนี้ให้
อาจารย์เบ็ลลาริโยญาติข้าไซ้;
และตั้งใจกำหนดจดจำดี,
อันหนังสือเสื้อผ้าอย่างใด ๆ
เขามอบให้จงรับ, รีบเร็วรี
สู่ท่าข้ามเรือจ้างทางจรลี

ไปธานีเวนิส อย่างอนใจ;
 อย่างัวน้อยเฉื่อยช้ารีบตะปิง:
 ช้าคงถึงที่นัดก่อนจงได้.

บัล. ผมจะรีบจรลีวันนี้ไซ้
 โดยว่องไวตามสั่งทุกสิ่งอัน. (เข้าโรง.)

ปอร์. เนริสสา, มาด้วยกัน, ฉันเตรียมกิจ
 อันหล่อนไม่รู้สักนิดเป็นแม่นมั่น:
 เราจะได้พบผัวตัวสำคัญ
 ก่อนหน้าวันที่เขาคาดหมายไว้.

เนริส. จะพบจริงหรือคุณแม่ ?

ปอร์. แน่เจียวหนา;
 แต่จะแต่งกายาแปลงเสียใหม่,
 จนแลดูไม่รู้ว่ามีใคร.
 เมื่อยามเราสองไซ้แปลงเป็นชาย,
 ฉันเชื่อว่าทำฉันสวยกว่าหล่อน.
 จะกรายกรเหน็บกันหยั่นเดินผ่นผาย,
 และพูดเสียงไม่สู้ห้าวราวเด็กชาย
 ที่ฟุ้งกลายเป็นหนุ่มกระชุ่มกระชวย,
 ทั้งท่วงที่เดินกระมัดกระเมียน
 ก็จะไม่เพี้ยนแก้ให้หาย, เป็นชายสวย,
 ทั้งอวดโป้งโผงเผลว่าเก่งมวย;
 อวดอีกด้วยว่าเราเป็นเจ้าของ,
 ผู้หญิงติดตามพะนอนขอให้รัก
 และเราไม่สมัครจะครองคู่
 หญิงเลยตายเพราะเศร้า: เราเอ็นดู

ร้องว่ารู้จ้แล้วไม่ขัดใจ,
และทำปณสงสารเป็นหนักหนา
เหมือนแสร้งผ่านวลละอองผู้ฟ้องใส;
ฉันจะพูดอวดดีเช่นนี้ไซ้
เพื่อให้คนนึกว่าหนุ่มแล้วกว่าปี.
อันท่วงทีเพทุบายของเจ้าชู้
ฉันก็รู้พอจะเสียได้เต็มที;
มาเถิดรถคอยท่า, อย่าช้าที;
จะต้องไปวันนี้สิบไมล์. (พากันเข้าโรง.)

ตอนที่ ๕

เบ็ลมอนต์. สวน.

ลานชุลีต กับ เช็สลีกา ออกมา.

ลาน. จริง ๆ นะ, คุณนาย ; เพราะโบราณท่านย่อมว่าบาปของบิดาจะต้องตกแก่บุตร ; เหตุฉะนั้น, เชื่อมผมเถอะ, ผมกลัวแทนนาย ผมได้เคยพูดอะไรกับนายตรง ๆ เสมอ, เพราะฉะนั้นผมจึงได้พูดตามความร้อใจในเรื่องนี้ : เพราะฉะนั้นทำใจดี ๆ ไว้เถิด ; ไม่ต้องสงสัยละ, คุณนายนะเป็นตกรรกแน่, ยังมีที่หวังได้อยู่คนเดียวที่พอจะช่วยนายได้ : แต่มันก็เป็นความหวังที่คล้ายลูกไม่มีพ่ออยู่หน่อย.

เช็ส. มีที่หวังอย่างไร ?

ลาน. ก็เป็นแต่หวังว่าพ่อแก่ไม่ใช่พ่อจริง ๆ, และตัวคุณนายไม่ใช่ลูกตายิว.

เช็ส. ถ้าเช่นนั้นก็เป็นความหวังอย่างลูกไม่มีพ่อจริงของเจ้าเจียวละ : ถ้าเช่นนั้นบาปของแม่ก็คงต้องมาตกที่ตัวฉันอีก.

ลาน. ถ้าเป็นเช่นนั้น ผมก็เห็นว่าคุณนายเห็นจะต้องตกรรกเสียเพราะบาปของพ่อและแม่ทั้งสองคนละ : เมื่อผมหนีพ้นซิลลาพ่อ, ก็เลยเข้าคาริบติสแม่ : เหตุฉะนั้น ตัวคุณนายก็เป็นอันล่มทั้งสองข้างละ.

เช็ส. ฉันจะฟังผัวฉันให้ช่วยได้ ; เขาได้แปลงฉันเป็นคริสตังแล้ว.

ลาน. จริงอยู่. และข้อนี้ควรติเตียน : เมื่อก่อนนี้ก็มีคริสตังอยู่มากพอแล้ว ; มากพอ ๆ ที่จะต่างคนต่างอยู่ได้ โดยอาศัยกันและกัน. การที่ทำคริสตังขึ้นใหม่เช่นนี้ ก็จะทำให้หมูขึ้นราคาเท่านั้นเอง : ถ้าชาวเราพากันกลายเป็นชอบกินหมูไปเสียหมดแล้ว, ในไม่ช้าจะหาเนื้อหมูอย่างกินไม่ได้.

(ลอเร็นโซออก.)

- เชส. ลานซุสล็อต, ฉันจะต้องบอกผิวฉันล่ะว่าแก้วอะไร : เขามานั่นแล้ว.
- ลอ. ลานซุสล็อต, ในไม่ช้าข้าจะหึงนะ ถ้าเจ้าขึ้นพามาเมียของข้าเข้ามามุ่มบ่อ ๆ เช่นนี้.
- เชส. ไม่ต้องวิตกกอด, ลอเรนโซ : ลานซุสล็อตกับดิฉันโกรธกันเสียแล้ว. เขาบอกดิฉันตรง ๆ ว่าจะหวังขึ้นสวรรค์ไม่ได้เลย. เพราะดิฉันเป็นลูกสาวยิว : และเขาหาว่าเธอเป็นพลเมืองไม่ดี ; เพราะในการที่แปลงยิว ให้เป็นคริสตัง, เธอทำให้ราคาหมูแพง.
- ลอ. ข้อนั้นฉันเห็นจะแก้ตัวกับบ้านเมืองได้ง่ายกว่าแก้ ที่ทำให้นางแขกดำท้องโต ; อีนางแขกนั้นมันท้องกับเจ้านะ, ลานซุสล็อต.
- ลาน. การที่นางแขกดำอ้วนพีขึ้นเช่นนั้น ควรจะนับว่าเป็นของดีอยู่ : แต่ถ้ามันเป็นคนชั่วละก็มันยังชั่วกว่าที่ผมคาดคะเน.
- ลาน. อ้ายบ้า, ช่างเล่นสำนวนจริงนะ ! ในอีกไม่ช้าคนมีสติปัญญาจะต้องหุบปากเงียบ ; และการพูดจะไม่เป็นข้อควรชม นอกจากสำหรับนกแก้ว ! เข้าไปในเรือน ; ไปบอกเขาให้เตรียมกินข้าว.
- ลาน. เตรียมอยู่แล้วขอรับ ; เขามีพุงอยู่แล้วทุกคน.
- ลอ. เจ้าประคุณเอ๋ย, ช่างเป็นเจ้าถ้อยเสียจริง ๆ ถ้าเช่นนั้นก็ไปบอกให้เขาเตรียมกับข้าว.
- ลาน. นั่นก็เสร็จแล้วเหมือนกันขอรับ ; แต่ควรใช้คำว่า “แต่ง.”
- ลอ. เอ้า, ถ้าเช่นนั้นก็เชิญไปแต่งสิพ่อ !
- ลาน. ไม่ได้อีกละขอรับ : ไม่ใช่หน้าที่ของผม.
- ลอ. ยังจะมาต่อลื้อต่อเถียงอยู่อีกละ ! จะมาสาแดงความฉลาดอวดเสียในรวดเดี๋ยวนี้เทียวหรือ ? เมื่อเขาพูดตรง ๆ ก็ขอให้เข้าใจตรง ๆ สักหน่อยเถิด : กลับเข้าไปหาพวกคนใช้ ; บอกให้เขาจัดโต๊ะ, ยกกับข้าวไปตั้ง, แล้วข้าจะเข้าไปกิน.
- ลาน. ส่วนโต๊ะนั้นหรือขอรับ, ผมจะให้เขาจัดไว้ให้เสร็จ ; ส่วนกับข้าว

นั่น ผมจะให้เขาแต่ง ; แต่ส่วนข้อที่คุณทั้งสองจะเข้าไปรับประทาน
เมื่อไรนั้น, ก็แล้วแต่ใจปรารถนาและความหิวของคุณทั้งสองเถิด
ขอรับ, หาเป็นหน้าที่ของผมไม่. (เข้าโรง.)

ถอ.

อ้ายคนนี่พอใช้, กระจาไรช่าง
พูดต่าง ๆ แพลงพลิกกระดิกได้!
มันอุตส่าห์กำหนดจดจำไว้
จนขึ้นใจช่างจำคำดี ๆ;
ฉันรู้จักคนโง่ ๆ อีกหลายคน
ที่เป็นคนผู้ดีกว่าอ้ายนี้,
เป็นเจ้าของคอยขวางเหมือนอย่างนี้,
และอวดดีจนเปื้อนเสียเหลือใจ.

เช็ท.

เช็สสิกาคู่ชีวิตพี่ขอถาม;
แม่นางงามมิ่งมิตรพิสมัย
เมียบัลลานีโอ นั้นเป็นฉันใด.
เหลือจะหาคำได้พอเชยชม.
บัลลานีโอ โชคดีควรที่จะ
ประพฤติแต่ดีเลิศประเสริฐสม;
เพราะเมียดีเป็นที่สุโขดม
รื่นรมย์ราวอยู่ในชั้นฟ้า;
ถ้าแม้ไม่ทำดีในแดนดิน;
จะถวิลถึงสวรรค์นั้นอย่าหา.
ต่างว่าสองเทวีจากชั้นฟ้า
พัวพันหาหญิงดีในแดนดิน;
และแม้ฝ่ายหนึ่งนั้นสรรปอร์เชย,
อีกฝ่ายหนึ่งคงเอี้ย, แม้ถวิล

- ให้เท่าทันพอรับกับยุพิน,
ต้องหาสินเพิ่มข้างอีกนางไซร;
ในโลกนี้นารีที่ล้ำเลิศ
ประเสริฐเท่าปอร์เซียหาไม่มี.
ลอ. ก็ส่วนผ้าตัวหล่อนนั้นเองไซร
ไม่ชมบ้างหรือไรนะแก้วตา ?
เจ้ส. เมื่ออยากทราบก็ไฉนไฉนไม่ถาม ?
ลอ. ฉันก็อยากทราบความจริง ๆ หนา:
แต่เชิญกินเสียก่อนเถิดดีกว่า.
เจ้ส. กำลังอยากเจรจาอยู่บัดนี้.
ลอ. ก็กินพลางพูดพลางเถิดนางขวัญ;
และถ้อยคำพูดกันเพิ่มพริ้ง,
จะช่วยขุรสอาหารให้อา.
เจ้ส. เอาเถิด, จะสนทนาให้พอใจ. (พากันเข้าโรง.)

องก์ที่ ๔

ตอนที่ •

เวนิส. ศาลยุติธรรม.

พ่อเมือง, กรรมการ, อันโตนิโย, บัสซานิโอ,
กราติยาน, สะเลรีโย, และคนอื่นๆ ออก.

พ่อเมือง. อันโตนิโยอยู่แล้วรึ ?

อันโต.   อยู่แล้วขอรับ.

พ่อเมือง. ข้าสงสารตัวท่านในครานี้
มาเป็นคู่คติเป็นความใหญ่
กับโจทก์ผู้ใจเหี้ยมเป็นพันไป,
ราวอสุราหามีได้กรุณา,
ปราศจากเมตตาจิตสักนิดหนึ่ง,
อย่าพึงหวังจากมัน.

อันโต.

อันทูข้า

ได้ทราบข่าวว่าท้าวพระกรุณา
ได้พยายามยิ่งช่วยวิงวอน;
แต่เขานั้นดันคือถือเฝ้าเรา,
และสุดหาทางธรรมเพื่อผันผ่อน
ให้ข้าพ้นความอิจฉานาทร,
ข้าจะสู้ตั้งสกรด้วยใจดี;
จะยอมทนทุกข์ภัยด้วยใจสงบ
ยามประสบความโกรธเขาเต็มที่.

พ่อเมือง. เรียกยิวโจทก์เข้ามายังศาลนี้.

ทะเล. คอยอยู่ที่ประตูศาล: ผ่านเข้ามา !

(ไซล็อกออก.)

พ่อเมือง. ให้มายืนเฉพาะหน้าเรานี้ไซร์.
 ไซล็อก, พลเมืองโดยทั่วหน้า,
 อีกทั้งเรา, เจาคดีครานี้
 ว่าเจ้าคงจะแสวงทำอุบาย,
 แสวงทำโศรธาพยาบาท
 จนจวบมาตรโม่งสุดแล้วขยาย
 ความเมตตาเสียจิตที่คิดร้าย;
 ไม่มุ่งหมายพยาบาทต่อไป;
 ถ้าเช่นนี้เห็นทีประหลาดกว่า
 ความโศรธาอาฆาตมาดใหญ่;
 แทนที่จะเอาตามสัญญาไซร์
 ซึ่งจะได้เนื้อพณิชนี้หนึ่งปอนด์,
 บางทีเจ้าจะยอมเลิกสัญญา,
 อีกทั้งกอบปรุกรุณาเลยผันผ่อน
 เอาเพียงกึ่งตันทุนัดรุนร้อน;
 กมลอ่อนเฟ่งเฉพาะที่เคราะห์ร้าย.
 พณิชนี้เคราะห์กรรมแสนลำบาก,
 ทุกข์ยากเสียสิ้นสินค้าขาย,
 ทุกข์ทวิทว่หมั้บรับโรคร้าย
 จนร่างกายชুবผอมเพราะตรอมใจ.
 ดั่งนี้แม้ใจแข็งแกร่งเป็นหิน
 หรือใจสิ้นเมตตาเหมือนเหล็กไหล,
 หรือเป็นแขกหรือเป็นตาด, ชาติใด ๆ
 ที่มิได้ศึกษาการุณย์ธรรม,

ไซ.

ก็น่าที่จะสงสารท่านพ่อค้า
 ผู้เคราะห์ร้ายหนักหนาน่าพลอยศัลย์.
 ดังนั้นเราลูกขุนพร้อมกัน
 จงมุ่งมั่นฟังตอบอย่างชอบใจ.
 ข้าได้เรียนแต่ท้าวพระกรุณา
 ว่าตั้งจิตแล้วมันไม่หวั่นไหว;
 ได้สาบานต่อหน้าพระอมตย์
 จะถือให้ครบครันตามสัญญา:
 ถึงแม้ท้าวไม่ประνομยินยอมให้
 ขอบวงภัยพิบัติสหัส,
 จงมีแต่ธานีแห่งนี้,
 ทั้งอิสราธิปไตยอย่ายืดย.
 ท้าวถามว่าเหตุไฉนไม่มั่งสา
 ปอนด์หนึ่งยิ่งกว่าจะประสงค์
 เงินตราสามพัน: ดิฉันจง
 จะตอบตามตรง ๆ บัดนี้ไซ้:
 เพราะชอบเช่นนั้นหนอ: พอแล้วฤ?
 อ้อ. ถ้าเรือนมีหนูวิ่งอยู่ไขว่,
 และดิฉันสละเงินหมื่นเหรียญให้
 เขาจับหนูนั้นไซ้: พอหรือยัง?
 บางคนไม่ชอบหมู ดูเป็นหยาม,
 บางคนยามเห็นแมวแล้วแทบคลั่ง;
 บางคนยินปีเป่าเร้าเสียงดัง
 ปวดท้องเบาแทบหลังไหลออกมา;
 เพราะความชังความรักหักเหลือหาย,

เหมือนเป็นนายดวงจิตินิยต์สั่งข้า
ให้ชอบบ้างชังบ้างต่าง ๆ นานา,
ดังนี้ข้าขอตอบตามชอบใจ,
อันคนชังสุกรดังที่ว่า
จะมีสาเหตุธิบายก็หาไม่;
อีกคนหนึ่งซึ่งแหมเพราะเหตุใด;
อีกคนซึ่งปี่ไฉร์เหตุไม่มี;
ต่างจำใจยอมอายและขายหน้า,
ยอมให้ชนินทาเพราะเหตุที่
ไม่สามารถตัดชัง, เป็นดังนี้;
ดิฉันก็ไม่มีเหตุเช่นกัน,
และไม่ขอแถลงแจ้งเหตุให้,
นอกจากว่ามีใจแสนเดียวดิฉันท์
ชังอันโตนิโยนัก, จักยืนยัน
สู้คดีมิได้พรั่นแก่ผู้ใด.

บัส. อ้ายใจร้าย, อธิบายความทารุณ,
จะได้ตอบเจ้าประคุณก็หาไม่.

ไซ. ข้าไม่จำเป็นตอบให้ชอบใจ.

บัส. อ้อ, ชังใครฆ่าเสียหมดหรือขร้าวตา ?

ไซ. มีหรือคนฆ่าใครที่ไม่ชัง ?

บัส. ล่วงเกินกันเพียงครั้งสองครั้งข้า
ไม่เห็นควรจะผูกซึ่งเวร.

ไซ. จะให้ผูกซ้ำสองครั้งไย ?

อันโต. การผูกกับยิวนี้ไม่มีผล:

เปรียบเหมือนยีนริมชลหาดทรายใหญ่,

แล้วห้ามน้ำมิให้ขึ้นอีกต่อไป;
 คงจะได้ประโยชน์ปาน ๆ กัน;
 หรือไปตามหมาป่าว่าทำไม
 จึงทำให้นางแกะร้องออกสัน;
 หรือห้ามสนตันใหญ่มิให้สัน
 ยามพายุพัดผันกิ่งก้านไกว;
 จะทำการที่ลำบากยากนานา,
 ได้ง่ายกว่าวิงวอนสุนทรให้
 ของที่แข็งที่สุดอ่อนลงไซร์—
 กล่าวคือใจของยิว: ยิ่งศิลา.
 ฉะนี้ข้าขอเตือนพ่อเพื่อนรัก,
 จงอย่าฟักงอนจ้อต่อไปหนา;
 ขอให้รีบเร็วไว, ขอให้ข้า
 รับอาญาเพื่อยิวได้สมใจ.

บัส. นี่แน่หกพันเหรียญแทนสามพัน.

ไซ. แม้เงินนั้นทุกเหรียญแบ่งออกได้
 เป็นหกส่วน, และทุกส่วนเป็นเหรียญไซร์,
 ไม่ประสงค์; ขอตรงตามสัญญา.

พ่อเมือง. ไม่เมตตาแล้วจะหาเมตตาไหน ?

ไซ. ข้ามิผิดอย่างไรหรือดูข้า
 จึงจะต้องยำเียงเกรงอาญา ?
 ขอท้าวพระกรุณาตรองจงดี
 ท่านทั้งหลายเหล่านี้มีข้าทาส
 ที่ซื้อแล้วกลางตลาด, เสือกเกศ
 ไซ้เหมือนหมาล่อบได้มี

ความเมตตาปราณีอย่างใด ๆ,
 เพราะมันมีค่าตัวทั่วทั้งนั้น:
 ถ้าดิฉันจะกล่าวว่าขอให้
 ปลอ่ยเถิดท้าว, ยกลูกสาวให้เป็นไร ?
 ทำไมไม่ใช้ทำงานทุกค่ำเช้า ?
 ทำไมไม่ให้นอนฟูกหมอนไหม ?
 ทำไมไม่ให้กินดี ๆ เล่า ?
 ท่านคงตอบว่า “มันทาสของเรา:”
 ดิฉันตอบได้เท่ากันเช่นนั้น:
 อันมังสาปอนด์หนึ่งซึ่งขอหรือ,
 ข้าได้ซื้อเป็นราคามากแล้วมัน;
 เป็นของข้า, ขอเอามาโดยฉับพลัน,
 ถ้ามิให้ผิดกรรมประเพณี !
 ปวงกำหนดกฎหมายเวเนเซีย
 ก็จะเสียอำนาจไปป่นปี้.
 ขอให้ท่านพิพากษา ณ ครานี้:
 ข้าช้านะคดีหรืออย่างไร ?

พ่อเมือง. ตัวเรามีอำนาจอาจบัญชา
 ให้สภานี้เลิกบัดนี้ได้
 เว้นเสียแต่แม่เบ็ลลาริโอไซร์
 อาจารย์ใหญ่มาทันในวันนี้,
 จะได้ช่วยแก้ลำบากพิพากษา.
 สะเล. มีชายหนุ่มหนึ่งมาอยู่นอกนี้,
 ว่ามาจากปาตูวาธานี,
 มีอักษรสาราจากอาจารย์.

พ่อเมือง. รับสารา, แล้วให้หาเข้ามาพสน.

บัส. อันโตนิโย, ใจดีไว้เถิดท่าน!
อันอ้ายยิวจัญไรผู้ใจพาล,
ฉันให้ท่านเลียดเนื้อเพื่อพอใจ,
ทั้งกระดุกด้วยหนอ, ขอแต่อย่า
ให้เพื่อนยาต้องเจ็บเพราะฉันได้.

อันโต. ฉันนี้เหมือนแกะโรคอยู่ที่ใน
กลางฝูงใหญ่, ควรตายวายชีวัน:
ผลไม้เน่าในเสียก่อนห้าม
ต้องหล่นก่อนแท้ตามวิสัยมัน;
ปล่อยฉันเกิดเพื่อนยาอย่าจาบัลย์:
ตัวเพื่อนนั้นธูระอย่างอื่นมี.
บัสซานิโย, เพื่อนจงคงชีวา
ไว้เพื่อทำศพข้าให้ควรที่,
และแต่งกายอาลัยด้วยไมตรี
เหมือนอนุสาวรีย์เพื่อนร่วมใจ.
(เนริสสา, แต่งกายเหมือนเสมียนทนายนความ,
ออกมา.)

พ่อเมือง. ตัวเจ้ามาจากปาดูวา,
จากเบ็ลลาริโอหรือไฉน?

เนริส. จริงเจ้าข้า, ท่านเบ็ลลาริโอใช้
ให้เคารพแต่ท้าวพระกรุณา. (ส่งจดหมายให้
พ่อเมือง.)

บัส. เหตุไฉนลับมีดกรีดดูคม?

ไซ. เพื่อแลเนื้อคนล้มละลายสิ้น.

กรา. มึงลืบกับหนังกือกเลือกผิดหา,
ลืบกับจิตศัสตราจึงคมหนัก;
โลหะใดก็ไม่คมหรือแข็งปาน,
และแม้ขวานเพชรฆาตที่คมหนัก,
ไม่เท่าความอิจฉาทรลักษณ์.

พูดเท่าใดไม่พักจะนำพา.

ไซ. แกจะพูดเท่าใดไม่โยกย้าย.

กรา. จงจับหายตายโหง, อ้ายชาติหมา !

การที่มึงยืนยงคงชีวา

ข้านี้เฝ้าติเตียนยุติธรรม.

กูออกเชื้อข้อความตามโบราณ

ที่ว่าดวงวิญญาณสัตว์ต่ำ ๆ

อาจสิงในกายมนุษย์สุระระยำ:

ใจมึงดำราวกับหมาป่าแท้ ๆ.

ชะรอยคนจัญไรใจหมาป่า

จะถูกลงอาญาครั้งหนึ่งแน่,

และเมื่อยามวายปราณวิญญาณแร่

ไปเข้าห้องของแม่มึงแน่ละ;

ใจของมึงจึงคล้ายใจหมาป่า,

หยาบซ้ำทารุณวุ่นตะกละ

อยากกินเลือดเนื้อคน, ชอบบกละ.

ไซ. พูดเกะกะดุดันฉันใด ๆ.

แม้ว่าไม่บันดาลให้ดวงตรา

หลุดไปจากสัญญาแล้วไสร,

ก็แสบคอเปล่า ๆ จงเข้าใจ.

- พ่อหนุ่มน้อยสะกตใจให้จงดี;
 ขึ้นพูดมากพ่อเอ๋ยจะเลยบ้า,
 อันตูข้าอยู่ในธรรมอันเต็มที.
- พ่อเมือง. อันสาราจากเบ็ลลาริโอ
 นำหมอนุ่มผู้มีสติปัญญา
 มาสู่ศาลของเรา. เขาอยู่ไหน ?
- เนริส. เขาคอยอยู่ใกล้ ๆ นี่. เจ้าข้า,
 เพื่อกอยฟังว่าท้าวพระกรุณา
 จะบัญชาอนุมัติหรือฉันท.
- พ่อเมือง. เต็มใจแท้. นี่แน่สามสี่ชาย
 จงไปเชิญท่านทนายผู้มาใหม่
 ให้มาโดยทันที. บัดนี้ไซร้,
 เบ็ลลาริโอว่ากระไรจงอ่านมา.
- เสมียน. (อ่านจดหมาย) ขอท้าวพระกรุณาจงทราบฝ่าเท้าว่าเมื่อรับจดหมาย
 นี้ข้าพเจ้าป่วยมาก : แต่หากในขณะที่เมื่อทูตของท้าวพระกรุณามาถึง,
 มีอาจารย์หนุ่มผู้หนึ่งจากโรมนคร มาเยี่ยมข้าพเจ้าด้วยสุนทรไมตรี;
 อาจารย์ผู้นี้มีนามว่า บัลละสาร์. ข้าพเจ้าได้แถลงกิจจาสารคดี อัน
 มีระหว่างยิวกับอันโดนีโยวณิซ : จึงพร้อมจิตช่วยกันพลิกพระ-
 ธรรมศาสตร์ : อาจารย์ฉลาดเห็นพ้องด้วยข้าพเจ้า; ประกอบด้วย
 ปัญญาของเขาคณิศา - ซึ่งข้าพเจ้าไม่สามารถจะแสวงหา คำเรียน
 ท้าวพระกรุณาให้พอได้; ความเห็นของข้าพเจ้าไซร้ได้ฝากมา กับ
 อาจารย์ผู้ปรีชาที่ข้าวาน มาสู่ศาลตามบัญชาแทนข้าพเจ้า. ขออย่าให้
 อายุของเขานั้นต้องประสบความบกพร่องในการเคารพสักทอน
 หนึ่งได้; เพราะข้าพเจ้านี้ไซร้ไม่เคยเห็น ผู้ที่เป็นหนุ่มปานนี้แต่มี
 ปัญญา ประหนึ่งว่าเป็นผู้เฒ่าวิชาชาญ. ขอประทานให้ท้าวพระ-

กรุณา มีเมตตาและรับรอง, เพื่อทดลองปรึกษาสารคดี แสดงถนัด
ณ ครานี้ว่าปรึกษา.

พ่อเมือง. ท่านทั้งหลายได้ฟังสารสนอง,
เบ็ลลาริโอยกย่องเป็นนักหนา :
นี่กระมังอาจารย์ผ่านเข้ามา.
(นางปอร์เซีย, แต่งตัวเป็นเนติบัณฑิต, ออก)
มาจับมือกับข้า ณ บัดนี้.
มาจากเบ็ลลาริโอหรือไฉน ?

ปอร์. เจ้าข้า.

พ่อเมือง. เราพอใจ : จงเข้าที่.
ท่านไชร์ได้ทราบมูลคดี.
อันจะกล่าวบัดนี้แล้วหรือไร ?
ปอร์. ข้าเจ้าทราบครบถ้วนและเข้าใจ.
ไฉนวิช, และยิวคือคนไหน ?

พ่อเมือง. อันโตนิโอ, ไชล์ลอก, อย่ารำไร,
ก้าวออกมาทันใดให้พร้อมกัน.

ปอร์. ตัวท่านชื่อไชล์ลอกหรือไฉน ?

ไช. ตูข้าไชร์ไชล์ลอกเป็นแม่นมั่น.

ปอร์. คดีท่านครานี้เปลี่ยนแปลง;
แต่กระนั้นกฎหมายเวนิสนี้
จะได้ห้ามปรามท่านก็หาไม่.
ส่วนพณีนีไชร์ตกในที่
เสียเปรียบโจทก์เขาไชร์ในคดี
แน่หรือนี้ ?

อันโต. เขาอ้างว่าอย่างนั้น.

ปอร์. ท่านสัญญาเขาจริงหรือไหน ?

อันโต. สัญญาจริง.

ปอร์. ฉะนั้นไซร้เหลือผ่อนผัน,
ขอให้วิวรณาอย่าต้อตัน.

ไซ. จะบังคับดิฉันสถานใด ?

ปอร์. อันว่าความกรุณาปราณี
จะมีใครบังคับก็หาไม่,
หลังมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ
จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน:
เป็นสิ่งที่สองชั้น; พลันปลื้มใจ
แห่งผู้ให้และผู้รับสมถวิล:
เป็นกำลังเลิศพลังอื่นทั้งสิ้น:
เจ้าแผ่นดินผู้ทรงพระกรุณา,
ประดุจทรงวรารมณสุนทรสวัสดิ์
เรื่องจรัสยิ่งมกุฏสุดสง่า;
พระแสงทรงดำรงซึ่งอาญา
เหนือประชาพสกนิกร,
ประดับพระวรเดชวิเศษฤทธิ์
ที่สถิตอานุภาพสโมสร;
แต่การุณยธรรมสุนทร
งามงอนกว่าพระแสงอันแรงฤทธิ์;
เสถียรในหฤทัยพระราชา,
เป็นคุณของเทวาผู้มหิทธิ;
และราชาเทียมเทพอมฤต
ยามบพิตรเผยแผ่พระกรุณา.

ปอร์. อันว่าความกรุณาปรานี
จะมีใครบังคับก็หาไม่,
หลังมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ
จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน :

ฉะนั้นยิว, แม้อ้างยุติธรรม,
จงกำหนดจดจำไว้ด้วยว่า,
ในกระแสนแห่งยุติธรรมา
ยากจะหาความเกษมเปรมใจ:
เราอนขอเทวให้ปราณี
แก่ตัวเราเองนี้ทุกวันไซ้;
อันคำวอนควรสอนและจงใจ
ให้เราเองกรุณาปราณี.

ข้าได้กล่าวถ้อยคำเชิงร่ำวอน,
เพื่อขอผ่อนคำร้องของท่านที่
ขอแต่ยุติธรรม ณ วันนี้;
คิดจงดี, คิดบ้างทางกรุณา.
แต่ถ้าขึ้นยืนกราน, ศาลเวนิส
ธรรมสถิตคงจะพิพากษา
ให้พณชนนี้แพ้แน่เจียวนา;

จะมีความกรุณาหรือว่าไร ?

ไซ. จะบาปกรรมปานใดข้าไม่ว่า !

ข้าขอถือกฎหมายและเป็นใหญ่
ขอเต็มตามสัญญาทุกสิ่งไป.

ปอร์. จะใช้หนี้ไม่ได้หรือครานี้ ?

บัส. ในกลางศาลข้านี้มีเงินใช้
ถึงสองเท่า: แม้ยังไม่พอล้างหนี้,
ข้าจะรับให้เขาสิบเท่านี้,
และสัญญาทันทีด้วยเต็มใจ,
ว่าจะยอมให้มือ, และให้หัว,

ให้ทั้งตัว, ดวงจิตก็ยอมให้:
 แม้เท่านี้ว่ายังไม่พอไซ้,
 เป็นแน่ได้พยาบาทอาฆาตพาล,
 ผูกเวรยิ่งกว่าเคารพธรรม.
 ถ้าเช่นนั้นแล้วหนอขอตัวท่าน
 จงได้พลิกกฎหมายเถิดอาจารย์;
 ขอให้ท่านช่วยเมตตาในคราวนี้:
 ยอมทำผิดสักนิดเพื่อได้ผล
 เป็นกุศลตัดทุกข์เป็นสุข,
 และกำราบอ้ายปิศาจชาติอัปรีช.

ปอร์. อย่าพาทิจะนั้นไซ้, ไม่เป็นธรรม;
 อำนาจใดจะมีใหญ่จนล้างบท
 กฎหมายแห่งเวนิสสถิตมั่น:
 จะเป็นแบบเลยกำหนดจดจำกัน
 ไว้พลิกผันนิติธรรมผิดตำรา,
 แล้วเลยนำความหลวมให้รวมมาก
 มาหลก ๆ ไม่พึงปรารภนา.

ไซ. เออ! แดเนียลมาแท้! แดเนียลมา
 พิพากษาคดีเห็นเช่นโบราณ!
 เยว่บัณฑิตฉลาดเป็นเลิศลบ,
 ข้าเคารพนบนอบระยอบท่าน!

ปอร์. ไหนหนังสือสัญญา? ข้าขออ่าน.

ไซ. นี่เจ้าข้า, อาจารย์ จงตรวจพจน์.

ปอร์. ไช้ลือก, เขาจะใช้สามเท่านั้น.

ไซ. ดิฉันได้ปฏิญาณไว้แม่นมั่น

ต่อพระผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์:
จะให้ทวนสบถนั้นหรือว่าไร ?
ไม่ได้แท้, แม้เพื่อเมืองเวนิส.

ปอร์. ก็จนจิต, เพราะเวลาล่วงแล้วไซ้;
ตามกฎหมายนายยิวผู้นี้ไซ้;
ควรจะได้มั่งสาหนักหนึ่งปอนด์,
จะเชือดจากใกล้หัวใจเป็นได้แท้.

แต่ยิวจงกรุณาและผ้นผ่อน:
ยอมรับเงินสามเท่าตัดเร้าร่อน,
ให้ฉันฉีกสัญญาก่อนเกิดเป็นไร.

ไซ. เมื่อลูกหนี้ได้ใช้ตามใจข้า
ท่านจะฉีกสัญญาก็ฉีกได้.
ท่านเป็นตุลาการเที่ยงธรรมไซ้;
อีกรอปรู้อยู่ในนิติธรรม,
อธิบายขยายอรรถชัดหนักหนา
ข้าขอให้ดำรงธรรมมัน;
ท่านเป็นเนติบัณฑิตชาญฉกรรจ์,
เพราะฉะนั้นวินิจฉัยให้จงดี:
ข้าสบถสาบานกลางศาลว่า,
บรรดาสุนทรพจน์พจันศรี
มีอาจชวนให้ข้าทวนสบถนี้:
ขอยืนยงคงที่ตามสัญญา.

อันโต. ข้าขอวอนงอนง้อต่อขุนศาล,
ขอให้ท่านโปรดรีบพิพากษา.

ปอร์. ฉะนั้นเถา: ท่านจงเตรียมอูรา

ไว้คอยท่ารับมิดอันกริดกราย

ไซ.   ตุลาการประเสริฐ ! เลิศบุรุษ
ปอร์.   ต้องแท้: สุดตามกำหนดกฎหมาย
              ต้องยอมเต็มสัญญาทั้งดีร้าย
              ตรงตามลายอักษรที่ทำกัน.

ไซ.   ถูกต้องแท้: ตุลาการชาญฉลาด !
              ท่านสามารถเกินอายุเป็นแน่นอน !

ปอร์.   จงเปิดอกเถิดนา.

ไซ.   เจ้าข้าจะนั้น:
              มีอยู่มั่นในสัญญา, ว่ากระไร ?
              “ริมหัวใจ” ลายลักษณ์อักษรมี
              อยู่เช่นนี้จริงแล้วหรือหาไม่ ?

ปอร์.   ถูกแล้ว, จงหาตราชูไว้
              ซึ่งมั่งสา.

ไซ.   ข้าไซร์ได้เตรียมมา.

ปอร์.   ไซร์ล็อกจงหาหมอมารอไว้
              เพื่อรักษา, หาไม่เลือดไหลซ่า
              จนไม่หยุดจะม้วยมรณา.

ไซ.   ข้อนั้นมีในสัญญาหรือว่าไร ?

ปอร์.   ไม่มีดอก: แต่ว่าเป็นไรเล่า ?
              เมตตาเขาบ้างมิได้หรือไฉน ?

ไซ.   ไม่มีอยู่ในสัญญาหาทำไม ?

ปอร์.   พณิข, มีอะไรจงกล่าวมา.

อันโต.   มีอยู่น้อย: ข้าคอยพร้อมอยู่แล้ว
              บัลลานิโยเพื่อนแก้วเสนา,

ขอจับมืออีกครั้ง, ทั้งขอลา!
 เพื่อนอย่าเศร้าโศกจาบัลย์;
 ครั้งนี้โชคดีอีกครั้งหนึ่ง,
 เกินกว่าที่คำนึงเป็นแม่นมั่น:
 บางคนก็ต้องทนคงชีวิต
 อยู่ดูสรรพสมบัติกระจาดกระจาย,
 ต้องตากลงหน้าร้อนทุกข้อยู่
 ดูความจนเมื่อชราหน้าใจหาย;
 ส่วนตัวฉันไม่ต้องทนทรมาน,
 จะได้ตายพ้นทรมานไป.

จงเคารพคุณหญิงแทนฉันด้วย:
 เพื่อนจงช่วยชี้แจงแถลงไข
 ว่าอันโตนีโอตายอย่างไร;
 ว่าตัวฉันรักใคร่ในเพื่อนยา;
 ช่วยยกย่องยอสหายผู้ตายแล้ว,
 ขอนางแก้วจงชั่งสินกันขา,
 ว่าบัลล่านีโอผู้ภรรดา
 เคยมีเพื่อนร่วมชีวาหรือว่าไร.
 จงเสียดายแต่สหายวายชีวิต,
 ฉันใช้หนี้แทนแล้วหาโศกไม่;
 ถ้าแม้วเฝ้าดลิกสมนึกไซ้,
 จะใช้ด้วยดวงใจในไม่ช้า.

บัล.

อันโตนีโอ, ฉันนี้มีเมียขวัญ
 ผู้ยิ่งกว่าชีวิตเสนาหา;
 แต่ชีวิต, ทรัพย์สรรพ, และภรรยา,

- ไม่ยิ่งกว่าชีวิตของเพื่อนรัก:
 ยอมสละหมดได้, ยอมให้เป็น
 เหมือนเครื่องเช่นอ้ายอสุรอัปลักษณ์,
 ขอแต่เพื่อนได้พันเงื่อมมียักษ์;
 ยอมเสียรักเสียสินด้วยฉับพลัน.
- ปอร์. แม้เมียท่านฟังคำร่ำเช่นนี้,
 คงไม่พลอยยินดีเป็นแม่นมั่น.
- กรา. ข้าก็มีเมียรักร่วมชีวิต;
 แต่อยากให้ไปสวรรค์ ณ วันนี้,
 เพื่อช่วยวอนเทเวศวิเศษไกร
 ให้ทรงช่วยพลิกใจอ้ายยิวผี.
- เนริส. เคาระห์ดีพูดลับหลังเขาครั้งนี้;
 หาไม่ได้ถึงดีกันแน่นอน.
- ไซ. เออพวกผัวคริสตัง, ชังนักหนา:
 ลูกสาวข้า; เต็มใจให้สมร
 แก่ข้าดีกว่าให้บังอร
 ไปนอนแนบคริสตัง, น่าชังมัน!
 เปลืองเวลาเจ้าข้า, ขอประทาน
 ให้ศาลริบพิพากษาให้ดีฉัน.
- ปอร์. เนื้อปอนด์หนึ่งของพนิชจำเลยนั้น,
 เป็นของโจทก์แม่นมั่นตามสัญญา:
 ศาลยกให้, กฎหมายไซร์ให้สมจิต.
- ไซ. ตุลาการสุจริตเป็นนักหนา!
- ปอร์. ต้องแล้วเนื้อนี้ไปจากอูรา:
 ศาลให้นา, กฎหมายก็ตามใจ.

- ไซ.   ตุลาการเจนจิต ! พินิจเที่ยง !
                  ไม่ต้องเถียง; เตรียมตัวอย่าช้าได้ !
- ปอร์.   ข้าก่อน; ยังมีอีกข้อไซร์.
                  มิได้มีข้อใดในสัญญา,
                  ว่ายอมให้โลหิตติดมังสะ;
                  คำแจ่มจะว่าให้แต่มังสา
                  หนักหนึ่งปอนด์, เท่านั้นแน่เจียวนา;
                  จงทำตามสัญญา, แล่เนื้อไป;
                  แต่เมื่อแล่ถ้าแม้ว่าโลหิต
                  คริสตังหลังจนนิคหนึ่งแล้วไซร์,
                  ตามกฎหมายเวนิสบัญญัติไว้
                  ให้บริบทพย์สมบัติด้วยพลัน,
                  เอาเป็นของเวนิสธานี.
- กรา.   ตุลาการเลิศดีมีธรรมมั่น !
                  ฟังสิยิว: ตุลาการชาญเชี่ยวชาญ !
- ไซ.   จริง ๆ หรือเช่นนั้น ?
- ปอร์.   เป็นแน่นอน;
                  จะดูบทกฎหมายจะพลิกให้:
                  ตัวท่านไซร์ขอธรรมสโมสร,
                  จะรับยุติธรรมอย่าเดือดร้อน,
                  ไม่ผันผวน, คงจะได้เกินต้องการ.
- กรา.   ตุลาการฉลาดสามารถนัก !
                  ฟังสิยิว: แหลมหลักนักละท่าน !
- ไซ.   ข้ายอมตามละหนอ; ขอประทาน
                  เงินสามเท่านั้นละท่าน.

บัส.

นี่เงินตรา.

ปอร์.

ช้าก่อน. ยิวนี้ควรจะให้
รับได้แต่ยุติธรรมจงทุกท่า;
อย่าได้ด่วน: ยิวควรตามสัญญา
ได้แต่เพียงมั่งสาก่อนหนึ่งไป.

กฐา.

ยิวจำ! ตุลาการท่านช่างเที่ยง,
จะล่ำเอียงสักนิดก็หาไม่!

ปอร์.

ตั้งนี้จึงเตรียมแถมังสะไป.
แต่โลหิตอย่าให้ไหลแม้สักนิด;
อย่าแถมามากหรือน้อยกว่าหนึ่งปอนด์:
ถ้าตัดก่อนเนื่อนั้นน้ำหนักผิด,
หนักเบาไปแม้แต่สักนิด,
ผิดแม้แต่ส่วนมาตราไป,
หรือตราฐเอียงไปข้างใดแม้
แต่เพียงเท่าน้ำหนักเส้นเกศา,
ยิวจะต้องถูกประหารซึ่งชีวา
และริบสาระสมบัติด้วยทันที.

กฐา.

แดเนียลมาอีกละแฮ้, แดเนียลมา!
อ้ายมิจนาทิจู, มึงถึงที่.

ปอร์.

ยิวจะรออีกไยในคราวนี้ ?
จงถือเอาตามที่สัญญาไว้.

๗๒.

ขอเพียงเท่าต้นทุน, แล้วขอลา.

บัส.

ฉันเตรียมมาพร้อมๆ, ยินยอมให้.

ปอร์.

ไม่รับแล้วต่อหน้าศาลนี้ไซ้:
ต้องให้แต่ยุติธรรมกับสัญญา.

- กรา. แดเนียลแท้, แดเนียลวินิจฉัย !
ข้าขอบใจ, อ้ายยิว, ที่สอนข้า.
- ไซ. แม้ต้นทุนก็ไม่ให้หรือนัยว่า ?
- ปอร์. ให้แต่ตามตรงสัญญาแน่อนนั้น,
ซึ่งจะเอาได้อย่างไรตามใจท่าน.
- ไซ. ยมบาลช่วยเกิดเกษมสันต์ !
ข้าไม่ขอรออยู่ให้เย้ยกัน.
- ปอร์. ช้าก่อนยิว, อย่าผันพลันด่วนไป:
กฎหมายยังมัดท่านอยู่อีกเปละะ.
เพราะกฎหมายเวนิสบัญญัติไว้,
ว่าถ้าหากชาวต่างภาษาใด
จงใจอาฆาตมาดร้าย,
พยายามโดยอ้อมหรือโดยตรง
เพื่อปลงชีพนาคร, ตามกฎหมาย
ว่าเจ้าทุกข์ผู้จะต้องอันตราย
ควรรับทรัพย์ของผู้ร้ายถึงจำนวน;
อีกก็หนึ่งท่านว่าให้ริบเอา
เข้าคลังกลางของนครจงถึถ้วน;
อีกชีวิตของผู้คิดผิดลามลวน,
ควรสุดแต่พ่อเมืองจะบัญชา
ให้คงไว้หรือให้ปลงประหาร
ท่านมีอำนาจสั่งได้ทุกท่า.
ยิวนี้ตกที่เช่นนั้นนา;
เพราะเหตุว่าปรากฏ ณ ที่นี้,

ปอร์. ช้าก่อนยิว, อย่าผันพลันด่วนไป :
กฎหมายยังมัดท่านอยู่อีกเปลาะ,

ว่าโดยอ้อม, โดยตรง, จ้างนักรบ,
มาดหมายอาฆาตอย่างเต็มที่,
เพื่อให้จำเลยตายวายชีวิ,
ตั้งนี้ยวมีผิดอย่างฉกรรจ์.
จงคุกเข้าเคาะพประจบไหว
ท่านพ่อเมืองขออย่าให้ต้องอาสัญ.

กรา. จงขอความกรุณาว่ามึงนั้น.
จะผูกคอตายชีวันเองเป็นไร:
แต่ถูกริบสารพัดสมบัติหมด,
จะซื้อเชือกสักขคองไม่ได้;
ตั้งนี้เป็นแม่นมั่น, อ้ายจัญไร,
คงต้องให้เพชรฆาตเขาฟาดฟัน.

พ่อเมือง. เพื่อให้เห็นใจตนกับใจเรา
ผิดกันมากไม่เบาเป็นแม่นมั่น,
เอาเถิดเรายอมยกชีวัน
ให้โดยพลันก่อนขอความเมตตา:
สมบัติมึงก็ส่วนควรยกให้
อันโศกโยนีไซ้, ไม่กังขา
อีกก็หนึ่งให้รีบเก็บเอามา
เป็นพินัยนครา ณ บัดนี้.

ปอร์. ถูกแล้ว, เป็นพินัยหรือค่าปรับ
สำหรับเข้าคลังกลางนั้นควรที่.

ไซ. ขอให้ปลงชีวาเถิดครานี้;
จะโปรดยกชีวิให้ทำไม ?
เมื่อท่านถอนเสาไม้ไผ่จนเรือน,

ไซ. ขอประทานลาก่อนได้หรือไม่ ;
ข้าเจ้าป่วย ;

- ก็เหมือนรื้อเคหานั้นเองไสร้;
 เมื่อท่านรีบเอาของเลี้ยงชีพไป,
 ก็เหมือนรีบชีพกษัยด้วยฉะนั้น.
- ปอร์. อันโตนิโย, กรุณาบ้างเป็นไร.
- กรา. ให้แต่เชือกเส้นเดียว, จงเชื่อนั่น.
- อันโต. ข้าขอท้าวพระกรุณาผู้ทรงธรรม
 อิกลูกขุนพร้อมกันโปรดเมตตา,
 ยกการริบสมบัติกึ่งหนึ่งไสร้,
 ข้าก็จะพอใจ; อนึ่งถ้า
 แม้ข้าเจ้าได้รับอิกกึ่งมา,
 จะรักษาไว้กว่าเขาจะตาย,
 แล้วยกให้ผู้ชายนายหนึ่ง
 ซึ่งได้ลักธิดาโฉมฉาย
 ของนายยิวไปคู่เคียงกาย;
 อิกมุ่งหมายขออีกสองกระทง,
 เพื่อตอบแทนคุณไสร้, ให้อียิวเฟียร
 แปลงเป็นคริสเตียนตัดความหลง;
 อิกให้ทำพินัยกรรมโดยมั่นคง
 ต่อหน้าศาลพยานลงนามด้วยดี,
 ว่าเมื่อตนสิ้นชีพลงเมื่อใด
 ทรัพย์สมบัติยกให้โดยถ้วนถี่
 แด่ลอเรนโซผู้เป็นสามี
 แห่งบุตรี, อย่าคิดหวงกัน.
- พ่อเมือง. จงทำตามทันใด, หาไม่ข้า
 จะถอนคำยกชีวาเป็นแม่นมั่น.

ปอร์. ยิว, อย่างไร. พอใจหรือเช่นนั้น ?

หรือจะพูดแผกผันสถานใด ?

ไซ. ข้าพพอใจ.

พ่อเมือง. เสมียนจงเขียนสาร.

ไซ. ขอประทานลาก่อนได้หรือไม่,
ข้าเจ้าป่วย; ช่วยส่งหนังสือไป,
ให้ลงนาม.

พ่อเมือง. ตามใจ, ไปบัดนี้.

กรา. เมื่อแปลงเป็นคริสตังจะช่วยหา
เฒ่าแก่สองคนมาช่วยเต็มที่;
ถ้าถูกเป็นตุลาการในศาลนี้
จะปรานีหาให้อีกสิบนาย,
เพื่อเอามิ่งไปถึงทะเลแวงแกง
แทนช่วยแปลงศาสนา, อ้ายฉิบหาย! (ไซลื้อกเข้าโรง.)

พ่อเมือง. เชิญไปกินอาหารสำราญกาย,
ที่บ้านเราเถิดทนายตัวสำคัญ.

ปอร์. ขอประทานท่านท้าวพระกรุณา
จงได้โปรดเมตตาต่อดิฉัน:
คินนี้จะต้องกลับด้วยจับพลัน
สู่ป่าดง, ดิฉันต้องรีบไป,

พ่อเมือง. เราเสียดายนายมีเวลาน้อย.
อันโตนิโยจงค่อยสำแดงให้
ท่านผู้นี้รักขอบ, ควรขอบใจ,
เพราะเขาไซร์มีคุณเป็นพินัก. (เข้าโรงกับบริวาร.)

บัส. ท่านนี้มีคุณเป็นนักหนา.

สหายและดูข้าเห็นประจักษ์
ว่าได้รอดพ้นภัยอันใหญ่นัก
เพราะปัญญาแหลมหลักของอาจารย์;
อันเงินสามพันเหรียญที่เตรียมไว้
จะใช้หนี้หนี้ไซร้, ขอให้ท่าน
รับเป็นค่ากำนัลพอประมาณ,
ในการที่ช่วยเอื้อเฟื้อวันนี้.

อันโต. ส่วนบุญคุณของท่านนั้นมีมาก,
ยากที่จะคำนวณให้ถ้วนถี่,
ขอสนองคุณนั้นแต่วันนี้,
ถ้าแม้มีกิจประสงค์จงโปรดใช้

ปอร์. อันผู้ใดพอใจอยู่แล้วนั้น
ก็เหมือนได้กำนัลอันยิ่งใหญ่;
ที่ได้ช่วยให้ท่านพ้นพาลภัย,
ข้าพอใจวดยิ่งสิ่งกำนัล:
ข้ามิใช่คนโลภหรือมักได้.
ขอเพียงให้รู้จักข้าอีกหน.
เมื่อพบกันคราวหน้าอย่าหลีกพ้น;
ข้าขอบท่านสองคน, และขอลา.

บัส. ข้าจำวอนงอนง้อขออีกหน:
เมื่อไม่รับกำนัลก็ดูข้า
ขอให้รับสิ่งพลีบัดนี้,
อย่าให้เสียศรัทธาของข้านี้;
ขอจงอย่าขัดข้าผู้เต็มใจ,
อีกทั้งขอภัยที่จู้จี้.

- ปอร์. ข้าข้าควอนมิได้ในคราวนี้,
จะรับของไมตรีเพื่อพอใจ.
(พูดกับอันโตนิโย) ขอถุงมือของท่านไปต่างหน้า;
(พูดกับบัสตานิโอ) ขอบขอแหวนรัตนชาติที่ท่านใส่:
อย่าหัดมือ; ข้าไม่ขอกว่านั้นไป;
ขอท่านจงให้ด้วยไมตรี.
- บัส. แหวนนี้, อนิจจา, ราคาเย่อม!
ข้าจะยอมอายจะนั้นหาควรที่.
- ปอร์. ข้าไม่ขออื่นแทนแหวนวงนี้;
ยิ่งพิศไปยิ่งมีความชอบใจ.
- บัส. แหวนนี้มีสิ่งสำคัญกว่า
ส่วนราคาซื้อขายเสียดยใหญ่.
ข้าจะหาแหวนแพงที่สุดใน
เมืองเวนิสมาให้ในจับพลัน,
จะประกาศหาแหวนให้ท่านใหม่:
ส่วนวงนี้ขออภัยแต่ดิฉัน.
- ปอร์. ท่านช่างพูดจะให้สิ่งนั้น ๆ,
แต่ครั้นขอจริงไซร้ก็เกียจจน:
ท่านช่างสอนจริงหนอให้ขอท่าน,
แล้วสอนให้คัดค้าน, ท่านช่างสอน.
- บัส. แหวนนี้ไซ้ร้ภรรยาอดบังอร
ให้แก่ข้าเมื่อก่อนงานวิวาห์;
เมื่อสวมใส่หล่อนให้สาบานไว้,
จะไม่ขาย, ไม่ให้แก่ใครหนา,
อีกกำชับมิให้หายจากกายา.

บั๊.   แหว่นนี้, อนิจจา, ราคาย่อม !
                           ข้าจะยอมอายุจะนั้นหาควรที่.
 ปอรั.   ข้าไม่ขออื่นแทนแหว่นวงนี้ ;
                           ยิ่งพิศไปยิ่งมีความชอบใจ.

อันวาจาแก้ตัวจะนี้ไซ้,
 สำหรับเป็นคำหวังเพื่อหวังสิน.
 แม้นพิณภรรยาไม่บ้าใหญ่,
 และรู้ว่าข้ามีคุณเท่าใด
 ควรได้แหวนนั้นไซ้เป็นรางวัล,
 หล่อนคงไม่หวงแหนแหวนวงนิต,
 และไม่คิดซึ่งเคียดเคียดจันท์
 ในการที่ให้แหวนแสนงามนั้น.
 ไม่ให้ก็แล้วกัน, ฉันขอลา. (ปอร์เชียกับเนริสตา
 เข้าโรง.)

อันโต. บัสตานิโอ, ให้เขาเถิดเป็นไร:
 ขอจงให้ไมตรีของตุข้า
 กับบุญคุณเขานี้ที่มีมา
 เป็นเครื่องแก้ปฏิกญาที่กล่าวไว้.

บัส. ไป, กราติยาน, จงรีบรี,
 เอาแหวนนี้เร่งตามไปส่งให้;
 แล้วเชิญท่านบัณฑิตนั้นไซ้
 ไปบ้านอันโตนิโย ณ บัดนี้:
 รีบไปไว ๆ! อย่าได้ช้า. (กราติยานเข้าโรง.)
 มาเถิดไปเคหา, รับเต็มที.
 และเวลาयर่ง ณ พรุ่งนี้
 จะได้รีรับกลับสู่เบ็ลมอนด์. (ต่างคนเข้าโรง.)

ตอนที่ ๒

เวนิส. ถนนแห่งหนึ่ง.
 ปอร์เชียบกับเนริสสาออก.

ปอร์. จงเที่ยวหาบ้านยิวอยู่แห่งไหน,
 แล้วจงให้ลงชื่อท้ายอักษร:
 คินนี้ต้องรีบไปด้วยเร่งร้อน
 เพื่อถึงก่อนผิวเราสักหนึ่งวัน.
 อันหนังสือที่ยิวทำนี้ไซ้ไร
 คงพอใจลอเรนโซเป็นแม่นมั่น.
 (กราติยาโนออก.)

กรา. ข้ายินดีนักหนาที่มาทัน:
 บัสซานิโอใช้ดิฉันให้รีบมา.
 ว่าได้ตรอมมองดูโดยถ้วนถี่
 จึงขอให้แหวนนี้ตั้งปรารภนา,
 อีกขอเชิญท่านผู้มีปัญญา
 ไปกินอาหารค่ำให้เข้าใจ.

ปอร์. เสียใจรับไม่ได้เป็นแน่แท้:
 แต่แหวนนี้ยินดีที่เธอให้,
 ฉันขอรับและตอบว่าขอบใจ:
 อนึ่งท่านจงได้ปราณี,
 ช่วยนำเสมียนผู้ถือสาร
 ไปยังบ้านไซล์ลอกขมันขมี.

กรา. ได้สิท่าน.

เนริส. ดูข้าขอพาทิ.

(พูดกับปอร์เซีย) จะลงใจสามีบ้างเหมือนกัน.
โดยแสวงพูดขอแหวนซึ่งเขาว่า
จะรักษาไว้ดีโดยแน่นมั่น.

ปอร์.

(พูดกับเนริสสา) ลองดูเถิด, ดีร้ายได้เห็นกัน.
สองชายนั้นคงสบถเป็นพื้นไฟ
ว่าให้แหวนแก่ผู้ชายไปทั้งสอง;
แต่เราต้องสบถสู้เขาจงได้,
และทำโกรธถึงดันตะบันไป
ไม่ยอมเชื่อว่าจาของสามี.
(พูดดัง) เสมียน, จงรีบไปอย่าได้ช้า:
เราคอยท่าที่ใดเจ้ารู้ที่.

เนริส.

ขอเชิญนายนำไปในบัดนี้
และช่วยชี้นำนิเวศด้วยจับพลัน. (ต่างคนต่างเข้าโรง.)

องค์ที่ ๕

เบ็ลมอนด์. หน้าเรือนนางปอร์เซีย.
ลอเรนโซกับเชสตีกาออก.

ลอ. ศศิธรสว่างกลางเวหา:
ในราตรีเช่นนี้เกษมสันต์,
พระพายพัดรำเพยเชยรุกขพรรณ
โรยอ่อน ๆ ไม่ลั่นเสียงครีนคราน,
ในราตรีเช่นนี้เจ้าตรอยลัส
หน่อกษัตริย์ไตรยามหาคาล,
ได้ขึ้นไปไผ่ผืนบนปราการ
ถึงนางนิมนงคราญเครีสสิตา,
ผู้อยู่ค่ายโยนก, ไอ้อกเอ๋ย,
เป็นเชลย.

เชส. ราตรีเช่นนี้หนา
ทิสบีเร็วรัตต์ดลันหญ้า,
เห็นเงาสีหขวางหน้าแสนตกใจ,
ต้องรีบลี.

ลอ. ราตรีเช่นนี้, โอ
นางไดโดยีนจ้องและร้องไห้,
ที่หาดชายสาครโคกาลัย
โหยหวนให้คู่เสน่ห้กลับคืนมา
ยังคาร์เถจธานี.

เชส. ราตรีเช่น
คืนนี้เห็นเมเดียเที่ยวมองหา

เก็บไอสถบดตำทำเป็นยา,
เพื่อรักษาเอสอนคีนกำลัง
เหมือนเยาว์วัย.

ลอ.   ในราตรีเช่นนี้
เช็สสิกานารีศรีสะพรั่ง,
หนีจากบ้านยิวเศรษฐีมิอรัง
จากเวนิส, เพราะกำลังปลื้มเปรมปรีดี
มาเบ็ลมอนต์.

เช็ส.   ราตรีเช่นนี้ด้วย
ลอเรนโซรูปสำรวบอกโฉมศรี
ว่าแสนรัก, เลยลักดวงฤดี
จากนารีผู้เชื่อจนตายใจ:
แล้วกลับกลอก.

ลอ.   ราตรีเช่นนี้หนา
เช็สสิการูปทองอันผ่องใส,
ทำปากจัดพ้อผิวของตัวไซร์,
แต่ผัวยกโทษให้ไม่เคืองกัน.

เช็ส.   ถ้าไม่มีใครมา ณ ครานี้,
น้องคงหาราตรีมาแข่งขัน
ได้อีกแน่; แต่ใครเดินมานั้น,
ต้องงดหยอกเย้ากันไว้สักครา.
(สเตฟาโนออก.)

ลอ.   เจ้าคือใครที่มาในราตรี ?

สเตฟ.   สหาย !

ลอ.   ชื่อใดมีจงบอกข้า.

- สเตฟ. ชื่อสเตฟาโน; ตูข้ามา
แจ้งกิจจาว่าคุณหญิงนายบ้านนี้
จะกลับมาคืนนี้สู่เบ็ลมอนด์,
ก่อนเวลารุ่งแสงพระสุริย์ศรี:
ได้แวะไหว้ตามไม้กางเขนมี
หว่างวิถิ, คุณเข้าเฝ้าวิงวอน.
ขอให้ไทเทเวศวิเศษศักดิ์
ช่วยพำนักคู่เสน่หส์โมสร.
- ลอ. ใครมาด้วยร่วมทางกับบังอร ?
- สเตฟ. มีนักพรตสุนทรกับสาวใช้.
อึ่งนายผู้ชายของตูข้า
ได้กลับมาถึงแล้วฤาใจน ?
- ลอ. ยังไม่กลับ, มิได้รับข่าวใด ๆ.
ส่วนเราไซร์นะเจ้าเซ็สสิกา,
ควรกลับเข้าไปในเรือนเพื่อเตือนให้
พวกคนใช้รีบรัดจัดเคหา,
เพื่อรับรองคุณหญิงมิ่งสุดา
ให้สมศักดิ์ ณ เวลาคืนวันนี้.
(ลานชุลีตออก.)
- ลาน. นี่แน่! นี่แน่! เจ้าข้าเอ๋ย! นี่แน่! นี่แน่!
- ลอ. นั้นใครตะโกน ?
- ลาน. นี่แน่! ใครเห็นนายลอเร็นโซอยู่ที่ไหน ?
นายลอเร็นโซขอรับ! นายขอรับ!
- ลอ. เลิกตะโกนเสียทีเถิด: ข้าอยู่นี่.
- ลาน. ขอรับ! อยู่ไหนขอรับ? อยู่ไหน?

ลอ. อยู่ที่นี่.

ลาน. เรียนที่เถิดว่ามีคนถือหนังสือมา, มีข่าวดีมาเต็มย่ำมที่เดียว, มาจากคุณนายข้าเจ้า; คุณนายข้าเจ้าจะมาถึงที่นี่ก่อนเวลารุ่งเช้าพรั่งนี้แน่แล้ว !

(ลานซูลี้อดเข้าโรง)

ลอ. ทราชมสวาทเชิญยาตรสู่เรือนใหญ่,
คอยต้อนรับเขาไซร้ให้เต็มที.

แต่จะกลับเข้าไปทำไมมี ?

ต้อนรับเขาที่นี่ได้เท่ากัน.

แน่สเตฟาโนช่วยบอกเขา

ที่ในเหย้าเหมือนอย่างทีบอกฉัน,

ว่าคุณนายจะกลับโดยฉับพลัน;

ส่วนดนตรีพร้อมกันมาที่นี่. (สเตฟาโนเข้าโรง.)

ดูแสงเดือนส่องแจ่มลัมแอร์มชาว

ราวนอนเหนือเนินหญ้าสง่าศรี !

มาเถิดเรานั่งลงที่ตรงนี้,

ให้ดนตรีสู่ไสตปราโมทย์ใจ:

ความสังัดราตรีนี้แสนเหมาะ

สำหรับเพลงไพเราะเสนาะใส.

นั่งเถิดเช้สสิกาผู้ยาใจ.

ดูท้องฟ้านภาลัษณงามอน,

ประดับด้วยดาราหลาก

อีกก่อนเมฆราวกับทองฟุ้งสลอน:

ดาวทุกดวงที่เห็นคเนจร

ราวอมรร้อนพลางทางขับร้อง,

กล่อมทวยเทพบุตรสุดสนิท,
อมฤตรู้ดนตรีดีทั้งผอง:
แต่มนุษย์มีอายินขับร้อง
เพราะกายเราเหมือนกองดินกำบัง.
(นักดนตรีออก.)
จงขับลำพราพร้อมกล่อมจันทรา!
ให้คุณหญิงโสภายินสะพรั่ง
พร้อมดนตรีกล่อมเพลงอันเวงวัง.
(ดนตรีเริ่มเล่น.)

เช็ต.

ดิฉันฟังเพลงเพราะมักเศร้าใจ.

ลอ.

นั่นก็เหตุด้วยมนัสถนัดแน่ว
ฟังเสียงดนตรีแจ้วแว่วเสียงใส;
ดูแต่ฝูงม้าเถื่อนที่กลางไพร,
ซึ่งมิเคยมีใครได้ปรีอปรน,
ต่างกระโดดโลดก้องคะนองศึก
อีกที่กวเร่ร่อนพล่านทุกหน;
ยามไดยินแตรเป่าเร้ากลางพน
หรือวิมลดนตรีกระทบกรรณ,
ก็มักหยุดยืนยังทั้งคณา
และนัยน์ตาเพ่งอยู่ไม่ผายผัน,
เพราะยินเพราะเสนาะศัพท์จับใจมัน:
เหตุฉะนั้นจึงจินตกวี
ว่าออร์เฟียสผู้ฉลาดอาจติดพัน
เรียกก้อนหิน, พฤษภา, วาริศรี;
เพราะสิ่งใดแม้ไม่มีชีวี,

หรือชั่วช้ากาฬีแสนสาบานย์,
ก็แผกผิดธรรมดาเวลาที่
ยินดนตรีบรรเลงเพลงสมาน.
ชนใดที่ไม่มีดนตรีการ
ในสันดาน, เป็นคนชอบกลนัก,
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ,
เขานั้นเหมาะจะคิดขบถอัปลักษณ์
หรืออุบายมุ่งร้ายจมังก;
มโนหนกมีดมัวเหมือนราตรี,
และดวงใจย่อมดำสกปรก
ราวนรก: ชนเช่นกล่าวมานี้
ไม่ควรใครไวใจในโลกนี้.
เจ้าจงฟังดนตรีเกิดขึ้นใจ.

(ปอร์เชียบกับเนริสสาออก.)

ปอร์. ประทีปอยู่ในเรือนเป็นแม่นมั่น.
เทียนน้อยนั้นส่องสว่างกระจ่างใส!
ประหนึ่งการกุศลสว่างใน
กลางโลกซึ่งเต็มไปด้วยชั่วร้าย.

เนริส. เมื่อเดือนแจ่มแสงเทียนหาเห็นไม่.

ปอร์. แสงของใหญ่ข่มน้อยจนเหือดหาย:
ผู้แทนองค์ราชาโอ้อำกาย
จนราชาผู้เป็นนายประเวศวัง;
บัดนั้นจึงผู้แทนพระราช
สิ้นสง่า, ราวน้ำที่ไหลหลัง
หมดจากธารสู่ท้องสาครขลัง.

- เนริส. ฟัง! ฟัง! บรรเลงเพลงดนตรี!
นี่เครื่องสายของคุณนายเองเจ้าคะ.
- ปอร์. จริง ๆ นะ, บรรดาสิ่งมีที่
เหมาะสมแล้วจึงจะเห็นเป็นเลิศดี:
ในราตรีดนตรีเพราะกว่ากลางวัน.
- เนริส. ความสัจแน่ชัดช่วยให้เพราะ.
- ปอร์. กากี่ร้องเสนาะเพราะแม่นมั่น
เท่านกกลิ้ง, หากฟังพร้อม ๆ กัน,
เพราะคงฟังไม่ทันเป็นศัพท์ใด;
อนึ่งนอกจากพรากรหากจะร้อง
ในกลางวัน, ยามก้องเสียงเปิดไถ่,
และฝูงห่านช่วยอิงคะนึ่งไซรั,
เราคงไม่ชมจากพรากรนั้น.
สิ่งใด ๆ ทำให้ถูกเหมาะกาล
มักได้ชมสมประมาณแสนเหมาะมัน!
หยุดเถิด! หยุดกล่อม, ยอมดวงจันทร์
ให้ผายผันเข้านิทรา. (ดนตรีหยุด.)
- ลอ. อ้า! เสียงนี้,
คือเสียงนางปอร์เขี่ยเป็นแม่นมั่น.
- ปอร์. ดุเถิดเขารู้จักฉันเจียวพ่อนี้,
ราวกับคนตาบอดรู้ได้ดี
เมื่อยินเสียงกาเหว่าที่รำคาญกรรม.
- ลอ. ข้ายินดีต้อนรับนางกลับเหย้า.
- ปอร์. ข้างทั้งสองได้เฝ้าวอนสวรรค์
ขอให้ผิวสุชีปรีดานันต์,

ปอร์.   ดิฉันขอส่งแสงแรงชื่นใจ.

แต่ไม่อยากให้เกินกว่าประสงค์;
 หญิงที่งามอร่ามแอร่มองค์
 มักทำผิวให้งมงามไป,
 ดิฉันไม่อยากให้คุณภรรดา
 งงจนไม่รอนำดิฉันได้.
 แต่เทเวศย์อมบันดาลให้เหมาะไซร์!
 ข้าดีใจต้อนรับกลับครั้งนี้.

บัส. ฉันขอบใจ. จงได้ต้อนรับสหาย,
 นายอันโตนิโยคนนี่ที่

มีบุญคุณเป็นพันพันทวี.
 ปอร์. ควรแล้วที่รู้สึกคุณเขานั้น,
 เพราะตามที่ได้ทราบโดยถ้วนถี่
 เขานี้รับทุกข์แทนเธอแม่นมั่น.

อันโต. ไม่มากเกินกว่าที่ตอบแทนกัน.

ปอร์. ส่วนดิฉันต้อนรับด้วยยินดี
 มาสู่บ้านของดิฉันกับภรรดา
 สุดจะหาคำกล่าวให้พอที่,
 ขอสาแดงน้ำใจมุ่งไมตรี
 ดีกว่าพลอยพาที่พรา่เพรื่อไป.

กรา. (พูดกับเนริสตา.) ขอสาบานต่อหน้าศศิธร
 ตัวหล่อนเข้าใจผิดอย่าสงสัย;
 จริงแท้ ๆ จอมขวัญ, ฉันได้ให้
 ไปแต่เสมียนตุลาการ:
 เมื่อยอดรักโกรธฉันเป็นอันมาก
 อยากให้ชายหนุ่มน้อยผู้เหิมหาญ

- กลายเป็นกะเทยวินสันสำราญ !
- ปอร์. ไม่ได้การ ! เถียงกันแล้วหรือไร ?
- กรา. กับปลอกทองวงน้อย, แหวนจ้อยจืด,
ที่หล่อ่นให้, มีลิขิตจารึกใส่
ราวกับกลอนพ่อค้าเขียนมิดไซร์,
ว่า “รักแล้ว อย่าได้ทิ้งที่รัก.”
- เนริส. พุดอะไรถึงกลอนหรือราคา ?
เมื่อยามให้เจรจาอย่างแหลมหลัก,
สาบานว่าจะใส่ไฟพิทักษ์
จนกว่าจักถึงที่สิ้นชีวัน,
แล้วจะให้ติดไปกับศพฝัง:
ยังมีท้นช้านานลืมหำมัน,
ถึงไม่รักเมียแล้วก็แล้วกัน,
แต่แหวนนั้นควรรักษาตามสาบาน.
พุดแล้วคืนคำ, ซ้ำปดได้,
ว่าให้แก่เสมียนท่านขุนศาล !
พ่อเจ้าเอ๋ย, เสมียนนั้นหรือท่าน,
ถึงอยู่นานเท่าใดไม่มีเครา !
- กรา. ถ้าเขานั้นเจริญวัยเป็นชายฉกรรจ์
คงมีเคราแมนมันละนะเจ้า.
- เนริส. ถ้าหญิงกลายเป็นชายได้และเขา
ก็จะได้มีเคราแน่นอนนั้น.
- กรา. สบถได้, ฉันให้แก่หนุ่มน้อย,
เด็กกระจ้อย, หน้าตาไม่คมสัน,
สูงไม่เกินโฉมฉาย, ชายผู้นั้น

แม่นมั่นเป็นเสมียนตุลาการ;
 เขาช่างวอนงอนง้อขอแหวนนั้น
 เป็นรางวัลในการที่ไปศาล:
 เขานั้นเฝ้าเข้าชี้อีฟิราคาญ,
 และสงสารจึงยอมให้แหวนไป.

ปอร์.

ฉันต้องขอพูดตรง ๆ, แหวนวงนั้น
 เป็นของภรรยารักสมัครให้
 ก่อนของอื่น, ไม่ควรให้เขาไป,
 โดยง่าย ๆ ราวกับใจไม่นำพา;
 อหนึ่งแหวนสวมใส่ที่นิ้วหัตถ์
 รัดด้วยคำสาบานแนบมึงสา.
 ฉันให้แหวนวงหนึ่งแก่ภรรดา,
 อีกให้สาบานว่าไม่พรากไป;
 ผัวฉันยืนอยู่นั้น; ฉันนี้กล้า
 สาบานแทนได้ว่าสามีใสร์,
 คงไม่ทิ้งหรือถอดแหวนนั้นไป,
 ถึงแม้ให้สมบัติทั้งโลกา.

จริง ๆ หนา, กราติยาโน, ท่านเอ๋ย,
 ไม่ควรเลยที่จะให้เนริสสา
 ต้องมีเหตุข้อขัดหัตทยา:

ถ้าเป็นฉันก็แทบบ้าเพราะเสียใจ.

บัส.

(พูดป้อง) เช่นนี้ตัดมือซ้ายเสียดีกว่า,
 แล้วกล่าวว่ามีผู้ร้ายอันหยาบใหญ่
 จะชิงแหวนและเราสู่เขาไซร์
 จนมือซ้ายขาดไปเมื่อป้องกัน.

กรา. ท่านบัสसानีโยให้แหวนท่าน
แต่บัณฑิตตุลาการ, เพราะเขานั้น
ได้งอนง้อขอแหวนเป็นรางวัล,
เขามีคุณมากครั้นควรให้ไป;
ส่วนหนุ่มน้อยเสมียนได้เพียรมาก;
อยากจะได้แหวนข้าเจ้า, จึงต้องให้,
ทั้งบัณฑิตและศิษย์ทั้งสองไม่
รับอะไรนอกจากแหวนสองนั้น.

ปอร์. นี่คุณให้แหวนใดไปเจ้าข้า ?
หวังใจว่ามีไซ้แหวนของดิฉัน.

บัส. แม้ผิดแล้วอยากปดด้วยฉะนั้น,
คงตอบพลันว่าไม่ได้ให้ไป.
แต่คุณนี่พี่เถิดมารศรี,
จะได้มีแหวนนั้นก็หาไม่.

ปอร์. โอ้อจรงแท้, อีกแม่ในดวงใจ
เธอก็ไร้สัตย์ธรรม, ผิดสัญญา.
แม้มิได้เห็นแหวนที่แทนรัก
ไม่ขอพักรุ่มห่อ.

เนริส. อ้อจรงหนา !
ดิฉันก็เหมือนกัน.

บัส. เจ้าขวัญตา,
ถ้าแม้ว่าหล่อนรู้ความจริงไซ้,
ว่าชายนั้นคือผู้ใดที่ให้แหวน,
และให้แทนคุณเขานั้นไฉน,
และให้แหวนวงนั้นเพื่อเหตุใด,

ปอร์.

อรทัยคงจะวายซึ่งโกรธา.
 ถ้าแม่เธอรู้ค่าของแหวนรัก,
 หรือรู้จักค่าผู้ให้เสนาหา,
 หรือรู้จักรักแหวนรัตนา,
 แน่ละนางคงไม่พราวจากแหวนนั้น.
 นิจจาเอ๋ย, ใครเลยที่ไม่บ้า,
 เมื่อฟังคำเจรจาอย่างเหมาะมัน
 และจริงจังว่าให้ไม่ได้จะนั้น,
 จะคือตันเอาให้ได้, ไม่มีละ!
 ดิฉันเชื่อตามคำเนริสสา,
 ว่าคงมีหญิงสะอ้างร้างสวยสะ;
 ได้แหวนของผัวแท้ ๆ เป็นแน่ละ;
 เออเจ้าคะหลอกเล่นจนเป็นคว้น !

บัส.

จริง ๆ หนอขอหล่อนจงเชื่อพี่,
 สาบานได้ครานี้ไม่แสรังสรร,
 เนติบัณฑิตหนึ่งซึ่งรู้ธรรม,
 ไม่รับเงินสามพันค่ากำนัล,
 แต่ขอแหวนแทนสิ่งผูกไมตรี;
 พี่ได้ขัดคัดทานเป็นหลายหน
 จนเขาเคืองตัดเรื่องหลีกไปพัน;
 แต่เขามีคุณล้นพันพรรณา,
 เพราะว่าเขานั้นไซ้รู้ได้ช่วยสหาย
 ให้รอดตาย. ตรองดูเถิดหล่อนจำ!
 พี่ต้องส่งแหวนไปไว้อัชฌา,
 ถ้าหาไม่ขายหน้าเป็นพันไป;

เกียรติคุณของพี่ก็มีอยู่
จะลบหลู่คุณคนกระไรได้ ?
ขอโทษเกิดขวิญตอย่าขัดใจ;
เพราะดาวเดือนเคลื่อนในนภาพร
เป็นพยานอยู่แท้, แม้หล่อนไซ้
ได้อยู่ในศาลเวนิสสโมสร,
พี่เชื่อว่าหล่อนเองคงวิงวอน
ให้ให้แหวนวราภรณ์แด่เขานั้น.

ปอร์.

ดีละหนาขออย่าให้อาจารย์
ผู้นั้นมาใกล้บ้านของดิฉัน:
ไหน ๆ ได้แหวนรักนักรแล้วนั้น
ซึ่งเธอกล่าวแก่ดิฉันจะหวังไว้,
ดิฉันจะใจดีเช่นเธอบ้าง;
สิ่งใด ๆ ทุกอย่างจะยอมให้
แก่ออาจารย์ตามประสงค์จำนงใจ,
ถึงแม้ตัวก็จะให้ด้วยไมตรี:
อีกทั้งชวนเขานอนร่วมหมอนผ้า,
อย่าได้กลัว, คงจะรับอย่างเต็มที่:
เธออย่าไกลบ้านหนอตอแต่นี้;
ระวังเมียจงดีเถิดคุณนาย:
มิฉะนั้นถ้าดิฉันอยู่ลำพัง,
อันความดีที่ยังไม่สลาย
จะได้เสียเพราะจะยอบและมอบกาย
ให้อาจารย์ยอชชาย, เชิญแนบนอน.

เนริส.

และดิฉันกับเสมียนก็เช่นกัน;

เหตุฉะนั้นบอกกล่าวให้รู้ก่อน.

กรา. ก็ตามใจ: จับได้จะเดือดร้อน;
คงจะรอนดินสอเสมียนให้เหี้ยนไป !

อันโต. ข้าเองเป็นสาเหตุต้องเคืองกัน.

ปอร์. อย่าเสียใจเลยดิฉันหาขัดไม่.

บัส. ปอร์เซียโฉมงามจงอภัย
ที่พี่ทำขัดใจในคราวนี้;
ต่อหน้าปวงสหายทั้งหลายไซ้,
สบถได้โดยแท้, ถ้าแม้พี่
พูดไม่จริงขอสิ่งซึ่งเลิศดี,
คือสองตามารศรีอันแพรวพรรณ
ซึ่งพี่เห็นหน้าตน,

ปอร์. ขอบกลอยู่ !
ดูคงเห็นสองหัวเป็นแม่นมั่น;
หัวละข้าง: พลงสบถให้เป็นควัน.
ลั่นสองอันใครจะนั่งฟังลั่นใด ?
สบถอย่างนี้หนอ.

บัส. ขอให้หล่อน
ฟังฉันท่อน, แม้วางดอดโทษให้
ครั้งหนึ่งนี้แล้วหนอ, อีกต่อไป
ฉันจะไม่เบี่ยงบิดผิดสัญญา.

อันโต. ครั้งหนึ่งแล้วเคยให้กายของฉัน
เป็นประกันกัณนี้, และดูข้า
ก็ได้รอดชีวีคราวนี้มา,
เพราะปัญญาของบัณฑิตนิตินานาญ

ผู้ที่ขอแหวนจากสามีหล่อน;

จะนี้ขอบังอรศรีสมาน

รับชีวิตเป็นประกันผัวนางคราญ

คงไม่ทวนسابานอีกต่อไป.

ปอร์. ดิฉันยอมให้ประกัน. ฉะนั้นหนอ,
ขอท่านจงส่งแหวนใบนี้ให้
เขารักษาดีกว่าวงก่อนไซร์.

อันโต. บัสซานิโอ, รับไว้และسابาน.

บัส. เอ๊ะ! เป็นแน่แหวนนี้ไม่มีผิด
ที่ให้เนติบัณฑิต ณ กลางศาล!

ปอร์. ดิฉันได้จากเขา: ขอประทาน
ยกโทษเมียเถิดท่านอย่าขัดใจ,
เพราะว่าด้วยอำนาจแหวนวงนี้
จึงมีช่องนอนร่วมบัณฑิตได้.

เนริส. ขอโทษเถิดภัสดาอย่าขัดใจ;
เด็กกระจอยนั้นไซร์ให้แหวนนี้
แต่ดิฉัน, ฉะนั้นจึงสามารถ
อาจนอนพร้อมกับเสมียนได้เต็มที.

กรา. เอ๊ะ! พิกุลหนักหนา ณ ครานี้:
เมียเรามีชู้แล้วหรือฉันใด?

ปอร์. อย่าพูดหยาบเช่นนั้น! พากันงง:
จงอ่านจดหมายนี้คงทราบได้:
เป็นหนังสือเบ็ลลาริโอไซร์
เขียนมาให้จากเมืองปาдуа:
คงจะทราบตามลักษณะอักษรสาร,

ว่าปอร์เซียคืออาจารย์นั่นเองหนา,
 และหนุ่มน้อยเสมียนเขียนสารา.
 คือนวลนางเนริสซานารี:
 ลอเรนโซอาจเบิกพยานว่า,
 ตูข้าได้ไปจากบ้านนี้
 เมื่อเธอรีบตะลี้ตะลั่นจากบ้านนี้,
 กลับเมื่อก็. ยังมีทันเข้าเรือนใน.
 อันโตนิโอ, ข้านี้ยินดีรับ;
 กับมีข่าวที่พอจะนำให้
 ดีกว่าความคาดหมายแน่แล้วไซ้;
 ฉีกจดหมายดูข้างในคงได้ความ
 ว่ากำปั่นอันเต็มด้วยสินค้า
 เป็นโชคดีมีมาได้ถึงสาม:
 ท่านคงนึกประหลาดอยู่มีความ,
 คงอยากถามได้จดหมายมาอย่างไร.

อันโต.

พูดไม่ออกแล้วฉันเพราะตันจิต.

บัส.

หล่อนคือเนติบัณฑิตหรือไฉน?

พี่ไม่รู้จักนาง, ช่างกระไร!

กรา.

อ้อ! ทรามวัยหรือเสมียนตุลาการ?

คนนี้หรือจะเป็นซุ้คูเมียข้า?

เนริส.

ถูกละนา, ฉันคือเสมียนหาญ;

แต่เสมียนไม่คิดมีจนาจาร

กว่าจะพาลผิดแผกแปลงเป็นชาย.

บัส.

เชิญบัณฑิตมาเป็นมิตรเสนาหา

ร่วมหอห้องไสยาเถิดโฉมฉาย,

- และยามฉันท่างห้องพรรณราย
เชิญนอนกับโฉมฉายผู้ภรรยา.
- อันโต. คุณหญิงครานี้เหมือนให้ชีวิต
อีกทรัพย์สรรพพร้อมพริกเป็นนักหนา,
เพราะข้าเจ้าทราบความตามสารา
ว่ากำปั่นถึงท่าหลายลำมี.
- ปอร์. ลอเรนโซ. เสมียนเขาจำเพาะ
มีข่าวเหมาะควรปลื้มอย่างเต็มที่.
- เนริส. และจะให้ข่าวนั้น ณ วันนี้
โดยไม่มีร้องหาคำกานล.
ขอมอบให้นายกับเช็สสิก;
นี้สาราพินัยกรรมอย่างฉงน;
ยิวเศรษฐีมุ่งหมายเมื่อวายชนม์
ให้สองคนรับมรดกพลัน.
- เช็ส. เออ! แม่คุณทั้งคู่ดูเหมือนมา
มุ่งบำเพ็ญกรุณาหาสวรรค์,
เหมือนให้ทานอาหารอันหวานมัน
แก่คนอดแค้นจะนั้น, เป็นบุญดี.
- ปอร์. เวลานี้ก็ดี: นึก ๆ ดู
ก็มีอยู่หลายประการท่านควรที่
จะอยากทราบต่อไปให้ถ้วนถี่,
เพื่อไม่มีกินแค้นเคลือบแคลงใจ.
ขอเชิญขึ้นสู่เรือน; เพื่อนทั้งหลาย
จะสมหมายหมดพะวงสิ้นสงสัย,
ต่างคนต่างถามข้อความใน

คงจะได้สมปองเป็นถ່องแท้.
 กรา. ก็ควรอยู่, ควรรู้ให้พอใจ:
 ส่วนฉันไซร้อยากถามเอาความแน
 ขอเจ้าเนริสสาอย่าผันแปร,
 นวลแขงตอบด้วยจริงใจ.
 จะสมัครไปนอนบัดนี้หนอ
 หรือจะรอนพรั่งนี้เป็นไฉน;
 เพราะอีกสองชั่วทุ่มเท่านั้นไซร้
 ก็จะไม่แสงทองขึ้นผ่องฟ้า.
 แม้สว่างฉันจะครางอยากให้มีด,
 กอดเสมียนคงไม่จืดเลยเจียวหนา.
 แต่สิ่งใดไม่กังวลยิ่งไปกว่า
 ถนอมแหวนเนริสซานารี. (พากันเข้าโรงหมด.)

๑ จบเพียงเท่านี้ ฯ

พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

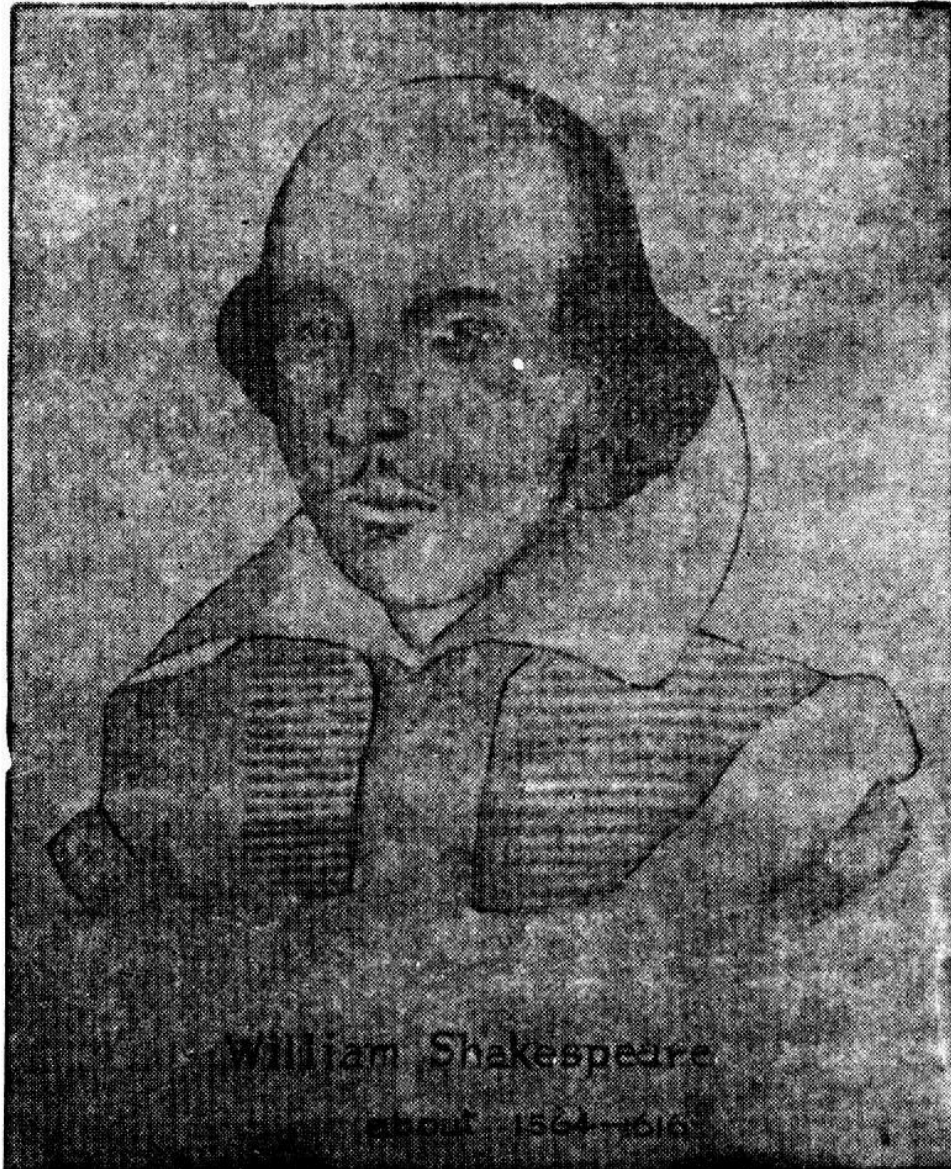
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมยุรี พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๖ ในพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงเป็นพระราชโอรส ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ประสูติเมื่อ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๔ พอพระชนมายุได้ ๑๔ พรรษา ก็เสด็จไปศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ ทรงศึกษาวิชาพลเรือนในมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด วิชาทหารบกที่โรงเรียน แชนด์เฮิสต์ ทรงศึกษาอยู่ในต่างประเทศถึง ๕ ปี จึงทรงแตกฉานในภาษา ต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ทรงได้รับการศึกษาอย่าง กว้างขวางในวิชานิติศาสตร์ อักษรศาสตร์และประวัติศาสตร์ พระองค์เสด็จ ขึ้นเสวยราชย์เมื่อ วันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ขณะเมื่อพระชนมายุ ๓๐ พรรษา กำลังทรงบริบูรณ์พร้อมทั้งพระกำลังกายและพระกำลังปัญญาที่จะสร้าง ความเจริญให้แก่ประเทศชาติอย่างเต็มที่ ตลอดรัชกาลของพระองค์ ทรงปกครอง ประเทศให้ก้าวหน้าทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ ได้ทรงยกฐานะประเทศให้ ขึ้นเทียมป่าเทียมไหล่กับอารยประเทศได้สำเร็จ ครั้นเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ เสด็จสวรรคตด้วยโรคพระโลหิตเป็นพิษในพระอุทร

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ทรงได้รับพระสมัญญาภิไธยว่า “สมเด็จพระ มหาธีรราชเจ้า” ซึ่งมีความหมายว่า ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักปราชญ์ นับเป็นพระสมัญญาภิไธยซึ่งแสดงถึงพระเกียรติคุณและพระปรีชาสามารถเป็น อย่างยิ่ง พระองค์ทรงรอบรู้และทรงพระปรีชาญาณในทางการเมืองและในทาง อักษรศาสตร์ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน ได้พระราชนิพนธ์วรรณคดีไว้ ทุกแขนง ทั้งบทละคร นิยาย สารคดี บทกวี และบทความ แสดงข้อคิดเห็น

ต่าง ๆ โดยทรงใช้พระนามแฝงต่าง ๆ กัน เช่น “ศรีอยุธยา” “รามจิตติ” “พระ-
บรรค์เพชร” “พันแหลม” “ไถ่เขี้ยว” ฯลฯ โดยเฉพาะในด้านบทความแล้ว ทรง
ใช้พระนามแฝงว่า “อศวพาหุ” ดังปรากฏบทความพระราชนิพนธ์ที่มีชื่อเสียง
เช่น “เมืองไทย จงตื่นเถิด” “โคลนติดล้อ” และ “ลัทธิเอาอย่าง”

WILLIAM SHAKESPEARE

ประวัติของเชกสเปียร์

เรื่องราวของเชกสเปียร์เป็นเพียงเรื่องสันนิษฐาน ยังไม่มีใครบอกได้แน่นอนว่าเชกสเปียร์เป็นใคร ภาพของเชกสเปียร์ก็ไม่มีใครรับรองว่าเหมือนตัวจริงแท้ ที่ทราบแน่ก็คือ เขามีชีวิตอยู่ในสมัย Queen Elizabeth I ตรงกับรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชของเรา

เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ค.ศ. ๑๕๖๔ ในบันทึกที่วัดเมือง Stratford-on-Avon ซึ่งอยู่ห่างจากลอนดอนประมาณ ๑๐ ไมล์ เขียนไว้ว่ามีเด็กคนหนึ่งได้มาทำพิธีล้างบาป สันนิษฐานว่า เด็กคนนี้แหละคือ William Shakespeare กวีเอกของอังกฤษ

เชกสเปียร์เป็นบุตรคนที่ ๓ ของ John และ Mary Shakespeare (Mary Arden แห่ง Wilmcote) เชื่อกันว่า John Shakespeare เป็นบุตรของ Richard Shakespeare ครอบครัวนี้อยู่ในตำบล Snitterfield ซึ่งอยู่ห่างจาก Stratford ราว ๓ ไมล์ Richard เป็นชาวนาเช่าที่นาของ Robert Arden ทำ

ราวปี ค.ศ. ๑๕๕๒ John ย้ายไปอยู่ที่ Stratford และ ๕ ปีต่อมาก็ได้แต่งงานกับ Mary Arden ลูกของเจ้าของที่นาที่เขาเช่าทำนนั้นเอง ในปี ค.ศ. ๑๕๕๖ เขาได้ซื้อบ้านที่ถนน Greenhill และที่ถนน Henley แสดงว่าฐานะของเขาดีขึ้น

John เป็นช่างทำถุงมือ บางครั้งก็ขายข้าวบาเลย์ และไม้สัก ในตอนหลังปรากฏว่า เขาเลี้ยงแกะ และวัว ขายทั้งเนื้อ หนัง และขน เมื่อเขามั่งมีขึ้นฐานะในทางสังคมก็ดีขึ้น เขาได้เป็นลูกขุนคนหนึ่งในคณะลูกขุน มีหน้าที่ตัดสินคดีต่างๆ ในปี ค.ศ. ๑๕๕๘ ได้รับเลือกให้มีหน้าที่รักษาความสงบคล้ายตำรวจ เขามีหน้าที่ต่างๆ อยู่ในเมืองนั้นตลอดมา จนในปี ค.ศ. ๑๕๗๑ ก็ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าผู้ที่อาวุโสในเมืองนั้น และมีหน้าที่ตัดสินคดีด้วย

เชกสเปียร์คงจะได้เรียนหนังสือใน Grammar School เหมือนกับเด็กทั่วๆ ไป Grammar School เป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรหนักไปในด้านวิชาการ

เน้นความสำคัญของภาษาต่างประเทศ เป็นการศึกษาที่เตรียมเด็กเข้ามหาวิทยาลัย เพื่ออาชีพชั้นสูง สมัยนั้นโรงเรียนชนิดนี้มีการสอนให้เขียน อ่าน และพูดภาษาลาตินด้วย เชกสเปียร์ได้ใช้ภาษานี้เป็นประโยชน์ในการเขียนบทละครของเขา เราไม่ทราบว่าเขาเรียนหนังสืออยู่ที่ปี ทราบแต่ว่าเขาคงจะได้เลิกเรียนแล้วในปี ค.ศ. ๑๕๗๒ เพราะในปีนั้นเองเขาได้แต่งงานกับ Anne Hathaway ซึ่งแก่กว่าเขา ถึง ๘ ปี (เชื่อกันว่า Anne คือ Agnes บุตรสาวของ Richard Hathaway ชาวนาแห่ง Shutterly) ทั้งสองมีบุตรหญิงคนแรกเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๕๗๓ ชื่อ Susanna และต่อมามีลูกแฝดชายหญิงชื่อ Hamnet และ Judith ในปี ค.ศ. ๑๕๘๕

ต่อมาอีก ๒-๓ ปี เชกสเปียร์ก็จากบ้านที่ตำบล Warwickshire ไปลอนดอน ชีวิตของเชกสเปียร์ต่อไปนี้เป็นเพียงเรื่องสันนิษฐานไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นอย่างใด การที่เขาไปลอนดอนนั้นมีผู้สันนิษฐานว่า เนื่องจากได้ไปขโมยลักกระต่าย และกวางในสวนของ Sir Thomas Lucy ที่ตำบล Charlecote จึงต้องหนีไป บางคนก็ว่าเชกสเปียร์จากไปเพราะได้เล่นละครในคณะละครคณะหนึ่ง แต่บางคนก็ว่า เชกสเปียร์ไปเพื่อสร้างหลักฐานในชีวิต

เชกสเปียร์คงจะรู้สึกสนใจละครตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเคยมีคณะละครของ Earl of Leicester ได้ไปเล่นที่ Stratford ในปี ค.ศ. ๑๕๗๒ - ๑๕๗๓ และปี ค.ศ. ๑๕๗๖ - ๑๕๗๗ ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๕๗๖ ถึง ค.ศ. ๑๕๘๘ คณะละครหลวงของ Queen Elizabeth I ก็ได้ไปแสดงที่ Stratford

เนื่องจากไม่มีเงินเลย เมื่อไปถึงลอนดอนเชกสเปียร์ต้องไปรับหน้าที่ดูแลม้าของคนที่มาดูละคร อาจเป็นโรงละครชื่อ “The Theatre” หรือ “The Curtain” ที่ตำบล Shoreditch โรงใดโรงหนึ่งก็ได้ เพราะสองโรงนี้เท่านั้นที่คนดูจะต้องใช้ม้าเป็นพาหนะไป ในตอนแรก ๆ เขาได้เงินบ้างเล็กน้อย ต่อมากิจการคงจะดีขึ้น เขามีเด็กไว้ดูแลม้าอยู่ในความควบคุมของเขาหลายคน ในตอนนี้ตัวละครบางตัวอาจมาพบเขาเข้า เห็นท่าทางดีก็ชวนให้ไปเล่นละครด้วยกัน

(๖)

ภายหลังปี ค.ศ. ๑๕๕๒ ไปแล้ว เชกสเปียร์จึงได้มีชื่อเสียงขึ้นเกี่ยวกับกิจการละคร เขาคงจะได้อยู่ในคณะละครของ Lord Chamberlain ในปี ค.ศ. ๑๕๕๔ เขาเป็นคนหนึ่งในจำนวน ๓ คนที่เป็นตัวละครชั้นนำในคณะ ภายหลังมีชื่อเสียงมากจนได้เล่นถวาย Queen Elizabeth I นอกจากได้เล่นละครแล้ว เขายังได้แต่งบทละครมากมาย นอกจากนั้นยังได้มีหุ้นส่วนในโรงละครชื่อ The Globe ทำให้เขากลายเป็นคนมั่งคั่งคนหนึ่ง จึงได้ไปซื้อบ้าน New Place ที่ Stratford ในปี ค.ศ. ๑๕๕๗ และในปี ค.ศ. ๑๖๐๒ ได้ซื้อที่ดินและกระท่อมของ Countess of Warwickshire ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับบ้าน New Place ไว้ด้วย ในบั้นปลายของชีวิตเขาก็ได้ไปอยู่ที่ New Place

ในตอนแรกเชกสเปียร์คงจะไม่ได้แต่งละครเลยทีเดียว เขาคงรับจ้างเจ้าของโรงกับบทละครเก่า ๆ เสียก่อน ซึ่งเขาทำเองบ้าง ช่วยกันทำกับ Christopher Marlowe บ้าง เช่น เรื่อง King Henry VI, รวม ๓ ตอน Richard III และ Richard II

ในตอนหลัง ๆ ความมีอายุของเชกสเปียร์ทำให้เขาสุขุม และมีความคิดลึกซึ้งมากขึ้น เรื่อง King John, Julius Caesar, Hamlet, Macbeth, King Lear และ Coriolanus แสดงถึงความมหัศจรรย์ไฝสูงของมนุษย์ และเคราะห์กรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ John Dennis กล่าวว่า Queen Elizabeth I โปรดให้เชกสเปียร์แต่งบทละครล้อเรื่องรักของตัวละคร Sir John Falstaff ในเรื่อง Henry IV ซึ่งทรงโปรดมาก และทรงสั่งให้แต่งเสร็จภายใน ๑๐ หรือ ๑๔ วัน พระนางทรงกระตือรือร้นที่จะได้ทอดพระเนตรการแสดงอย่างยิ่ง เขาได้แต่งละครเรื่อง "The Merry Wives of Windsor" ถวายเป็นที่พอพระทัยมาก

ภายหลังปี ค.ศ. ๑๖๐๓ ไปแล้วไม่ปรากฏหลักฐานว่าเชกสเปียร์ยังคงเล่นละครอยู่ เขาคงจะกลับไปอยู่บ้านเดิมราว ๆ ปี ค.ศ. ๑๖๑๓ เชกสเปียร์ตายในปี ค.ศ. ๑๖๑๗ เมื่ออายุได้ ๕๓ ปี สาเหตุที่ทำให้เขาตายปรากฏอยู่ในสมุดอนุทินของ John Ward หัวหน้าพระของเมือง Stratford ในปี ค.ศ. ๑๖๖๒ ว่า :-

“วันหนึ่ง เชกสเปียร์ ไมเคิล เดรตัน (Michael Drayton) เป็น จอนสัน (Ben Jonson) ได้มาพบปะสนทนากันและดื่มเหล้ากันอย่างครึกครื้น เขาคงจะดื่มเข้าไปมากจึงได้ไม่สบาย และตายในเวลาต่อมา”

งานของเชกสเปียร์

เชกสเปียร์แต่งโคลงประเภท Sonnet (โคลงชนิดที่บทหนึ่งมี ๑๔ บรรทัด) และโคลงสั้น ๆ ไว้มาก แต่งานที่สำคัญของเขาก็คือ บทละครซึ่งมีทั้งเรื่องที่จบอย่างเศร้าโศก (Tragedy) และเรื่องที่จบอย่างมีความสุข (Comedy) ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

The first, second and third part of King Henry VI (1590 - 1592)

King Richard III (1592-1593)

The Comedy of Errors (1592-1593)

Titus Andronicus (1593-1594)

The Taming of the Shrew (1593-1594)

The Two Gentleman of Verona (1594-1595)

Love's Labour's Lost (1594-1595)

Romeo and Juliet (1594-1595)

A Midsummer Night's Dream (1595-1596)

King Richard II (1595-1596)

King John (1596-1597)

The Merchant of Venice (1595-1597)

The first and second Part of King Henry IV (1597-1598)

King Henry V (1598-1599)

Much Ado About Nothing (1598-1599)

Henry V (1600)

Julius Caesar (1599-1600)

As You Like It (1599-1600)

Twelfth Night; or What You Will (1599-1600)

The Merry Wives of Windsor (1600-1601)

Hamlet, Prince of Denmark (1600-1601)

Troilus and Cressida (1601-1602)

All's Well That Ends Well (1602-1603)

Measure For Measure (1604-1605)

Othello, the Moor of Venice (1604-1605)

Macbeth (1605-1606)

King Lear (1605-1606)

Anthony and Cleopatra (1606 - 1607)

Coriolanus (1606 - 1607)

Timon of Athens (1606 - 1608)

Pericles, Prince of Tyre (1608 - 1609)

Cymbeline (1609 - 1610)

The Winter's Tale (1610 - 1611)

The Tempest (1611 - 1612)

King Henry VIII (1612 - 1613)

โคลงที่ทำให้เชกสเปียร์เริ่มมีชื่อเสียงอยู่ในวรรณคดีอังกฤษมีอยู่ ๒ บท คือ Venus and Adonis (๑๕๕๔) และ The Rape of Lucrece (๑๕๕๔) ทั้งสองเรื่องนี้เชกสเปียร์เขียนอุทิศให้ Henry Wriothesley, ผู้มีตำแหน่งเป็น Earl of Southamton, และ Baron of Titchfield ซึ่งได้ช่วยเหลือและอุดหนุนเชกสเปียร์มาก เชกสเปียร์รักและระลึกในบุญคุณของท่านผู้นี้อยู่เสมอ

เชกสเปียร์เป็นทั้งกวี ตัวละคร และนักแต่งบทละครพร้อมเสร็จอยู่ในตัว บทละครที่เขาแต่งจึงไพเราะ และเหมาะสมที่จะใช้แสดงได้เสมอโดยไม่ล้าสมัย

บทละครโศกนาฏกรรม ของเชกสเปียร์แฝงปรัชญาชีวิตไว้อย่างลึกซึ้ง ลักษณะนิสัยของตัวละครก็ดูสมจริง คือตัวละครมีทั้งส่วนดีและส่วนเสียอย่างที่มนุษย์ธรรมดาจะพึงมี มิใช่ดีอย่างเลิศลอย หรือเสียจนหาดีไม่ได้เสียเลย ส่วนบทละครสุขนานุกรมนั้นก็เป็นเรื่องสนุก แฝงการวิพากษ์วิจารณ์สังคมไว้อย่างคมคาย ตัวละครทุกตัวมีลักษณะเฉพาะตัวเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นประเภทฉลาดหรือโง่ ล้วนแต่น่าสนใจทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้บทละครของเชกสเปียร์จึงมีความยิ่งใหญ่และมีลักษณะเป็นสากล ได้รับความนิยมนกย่องอยู่ทุกกาลสมัย

ที่มาของเรื่อง

ในสมัย Henry VI ได้มีผู้แปลเรื่องต่าง ๆ จากหนังสือ Gesta Romanorum ออกเป็นภาษาอังกฤษ คนนิยมอ่านกันมาก มีอยู่เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องทำนองเดียวกับที่นางปอร์เซียได้ช่วยอันโตนิโอไม่ให้ต้องถูกเชือดเนื้อให้ไหม้ และอีกเรื่องหนึ่งเป็นการเลือกคู่ด้วยหีบเสี่ยงทาย ๓ ใบ นอกจากนั้นยังมีนิทาน ซึ่งนักประพันธ์ชาวอิตาลีเขียนไว้ในศตวรรษที่ ๑๔ อีกเรื่องหนึ่ง ที่มีเนื้อเรื่องคล้าย ๆ กัน คือมีผู้หญิงปลอมตัวเป็นชายมาช่วยให้รอดพ้นจากการผิดสัญญาให้ไหม้

เชกสเปียร์คงจะได้อ่านเรื่องเหล่านี้ แล้วชอบใจ จึงได้นำเอาเค้าเรื่องมารวมกันเข้า ดัดแปลง และเพิ่มเติมเป็นเรื่อง “The Merchant of Venice” ด้วยการมออันคมคายของเชกสเปียร์ ทำให้เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า บทละครของเชกสเปียร์เป็นที่นิยมกันแพร่หลาย ได้มีผู้แปลออกเป็นภาษาต่าง ๆ หลายภาษา ยกย่องกันว่าเป็นแบบอย่างที่ดีของกวีนิพนธ์ ในคำนำของหนังสือเรื่องนี้ ทรงเขียนไว้ว่า

“เมื่อคำนึงดูว่า ในภาษายุโรปโดยมากมีเค้าแปลบทละครของเชกสเปียร์แล้ว และในภาษาญี่ปุ่นก็มีแล้ว ข้าพเจ้าก็ออกจะนึกสงสัยว่าในภาษาไทยเราไม่มีบ้างอย่างเขา จริงอยู่ข้าพเจ้าได้ทราบอยู่ว่ามีผู้ได้นิพนธ์เรื่องของเชกสเปียร์ขึ้นแล้ว ๓ ราย คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ ได้ทรงพระนิพนธ์เรื่อง “โรมิโอ และ จูเลียต” เรื่องหนึ่ง กับได้ทรงพระนิพนธ์เรื่อง “กอมเมดิออฟเออร์เรอร์ส” (Comedy of Errors) ซึ่งทรงเรียกนามว่า “หลงโหลได้ปลื้ม” อีกเรื่องหนึ่ง กับ หลวงธรรมาภิมณฑ์ (ดิ๊ก จิตรกรดิ๊ก) ได้แต่งเรื่อง “เวนิสวานิช” คำฉันท์อีกเรื่องหนึ่ง แต่ที่แต่งไว้แล้วทั้ง ๓ รายนี้ ไม่ตรงตามแบบเดิมของเชกสเปียร์สักรายเดียว เพราะเรื่อง “โรมิโอ และ จูเลียต” กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ทรงไว้ เป็นอย่างนิทานร้อยแก้ว เรื่อง “หลงโหลได้ปลื้ม” เป็นคำพูดที่ไม่ได้แปลตรง เป็นแต่แต่ง “ตามเค้า” และแปลงนามตัวละครเป็นไทย และเรื่อง “เวนิสวานิช” ของหลวงธรรมาภิมณฑ์เป็นคำฉันท์ ไม่ใช่เป็นบทละคร

ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้เลือกเรื่อง “เวนิสวานิช” มาแต่งเป็นภาษาไทย คงรูปให้เป็นละครเจรจาได้ตอบกันตามแบบของเชกสเปียร์เดิม”

ชนิดของกำประพันธ์

บทละครเรื่องเวนิสวานิชของเชกสเปียร์เป็นกำประพันธ์ชนิดกลอนเปล่ามีวรรคละ ๑๐ พยางค์ และไม่มีบังคับสัมผัส ในบางแห่งเชกสเปียร์ก็แต่งกลอนมีสัมผัสแทรกไว้ด้วย และบางแห่งก็แต่งเป็นร้อยแก้ว

ในการแปล พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพยายามแปลให้ใกล้เคียงเดิมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ ทรงใช้กำประพันธ์ชนิดกลอนแปด มีโคลง ๔ สุภาพแทรกอยู่บางแห่ง แต่ที่ใดของเชกสเปียร์เป็นร้อยแก้ว ก็ทรงแปลเป็นร้อยแก้วด้วย

เรื่องย่อ

ไอวโล๊ก อาศัยอยู่ในเมืองเวนิส มีอาชีพในทางให้กู้เงิน ไอวโล๊กคิดดอกเบี่ยแพงมาก ใคร ๆ จึงพากันเกลียดชัง โดยเฉพาะอันโตนิโอพ่อค้าหนุ่มแห่งเมืองเวนิส และไอวโล๊กก็เกลียดเขาเหมือนกัน เพราะอันโตนิโอชอบให้คนที่จน ๆ ยืมเงินไปโดยไม่คิดดอกเบี่ยเสมอ

อันโตนิโอเป็นคนที่มีความเมตตากรุณามาก จึงเป็นที่รักของทุก ๆ คน เขามีเพื่อนที่รักมากคนหนึ่งชื่อบัสซานิโอ เป็นคนอยู่ในตระกูลขุนนาง แต่ค่อนข้างยากจน อันโตนิโอต้องคอยช่วยเหลือในเรื่องการเงินอยู่เสมอ

วันหนึ่งบัสซานิโอมาขอยืมเงินอันโตนิโอ ๓,๐๐๐ ดูกัด เพื่อใช้ในการเตรียมตัวและเดินทางไปหานางปอร์เซีย ซึ่งเป็นสุภาพสตรีที่เขารัก และอยากจะแต่งงานด้วย แต่เวลานั้นอันโตนิโอไม่มีเงินอยู่กับตัวเลย แต่คิดว่าในไม่ช้าเขาก็จะได้เงินจากเรือสินค้าของเขา จึงตกลงใจจะไปขอยืมเงินจากไอวโล๊กมาให้เพื่อนไปพลางก่อน

ไอวโล๊กซึ่งหาโอกาสแก้แค้นอันโตนิโมานานแล้ว เพราะอันโตนิโอเหยียดหยาม และด่าว่าเขาต่าง ๆ นานาเสมอ ก็จะได้แก้แค้นสมปรารถนาในคราวนี้เอง จึงให้เงินอันโตนิโอไป และไม่คิดดอกเบี่ย แต่มีเงื่อนไขว่า ถ้าอันโตนิโอไม่ใช้เงินตามกำหนดในสัญญาจะต้องเชือดเนื้อริมหัวใจของคนให้ไอวโล๊ก ๑ ปอนด์

พอได้เงินแล้ว บัสซานิโอก็ออกเดินทางไปหานางปอร์เซียที่เบลมอนด์ตันท์ มีกราติยาโนไปเป็นเพื่อนด้วย

ส่วนนางปอร์เชียนั้น บิดาของนางซึ่งตายไปแล้ว ได้สั่งไว้ว่า ผู้ใดที่สมควรจะมาเป็นคู่ครองของนาง จะต้องเลือกให้ได้หีบที่มีรูปนางปอร์เชียอยู่ข้างใน ในจำนวนหีบ ๓ ใบที่มีอยู่ และก่อนเลือกจะต้องให้สัญญาไว้ ๓ ประการ

๑. เมื่อเลือกแล้วอย่าได้บอกใครว่าหีบไหนมีอะไร
๒. ถ้าเลือกผิด ตลอดชีวิตจะแต่งงานไม่ได้
๓. ถ้าเลือกผิด ให้กลับไปเสียทันที

ได้มีชายหลายคนมาเลือกหีบ แต่ก็ยังไม่มีใครเลือกได้ถูก บัสดานิโยเพิ่ญเลือกได้หีบใบที่มีรูปนางปอร์เชียอยู่ข้างใน จึงได้แต่งงานกับนางปอร์เชีย ถึงแม้เขาจะจน นางปอร์เชียก็รัก เพราะว่าเขาเป็นคนดี ในโอกาสนั้นนางได้ให้แหวนแก่เขาวางหนึ่ง และกำชับให้เขารักหาไว้ให้ดี

ส่วนกราติยานก็ได้อีกกับนางเนริสสา สาวใช้ของนางปอร์เชียจึงขอแต่งงานพร้อม ๆ กับนาย ขณะที่ทุกคนกำลังมีความสุขอยู่นั้น จดหมายบอกข่าวร้ายจากอันโดนิโยก็มาถึง มีใจความว่าเรือของเขาหายไปไหนทะเล จึงไม่มีเงินจะใช้หนี้ไขลือก เขาคงต้องตายแน่ ฉะนั้นจึงอยากจะเห็นหน้าบัสดานิโยเพื่อนรักก่อนตาย

พอนางปอร์เชียทราบเรื่องทั้งหมดจากบัสดานิโย ก็มีความยินดีจะช่วยเหลือ จึงรับแต่งงานกับบัสดานิโย เพื่อเขาจะได้มีสิทธิ์ใช้เงินของนางได้ จะได้นำเงินนั้นไปใช้หนี้ไขลือกเสีย

หลังจากแต่งงานแล้ว บัสดานิโยก็รีบไปพบอันโดนิโยในคุก แต่ไขลือกไม่ยอมรับเงินใช้หนี้ เพราะว่าเลยวันที่กำหนดชำระหนี้ไปแล้ว เขาจะเอาเนื้ออันโดนิโยตามสัญญา เนื่องจากต้องการแก้แค้น เรื่องจึงต้องถึงชั้นศาล

นางปอร์เชียเมื่อบัสดานิโยไปแล้ว ก็คิดเกรงว่าบัสดานิโยจะช่วยอันโดนิโยไม่สำเร็จ จึงคิดจะไปช่วยเหลืออีกทางหนึ่ง เลยเขียนจดหมายไปถึงเบ็ลลาริโอ ขอคำแนะนำในเรื่องนี้ และขอยืมเสื้อเนติบัณฑิตของเขาด้วย

นางปอร์เชียแต่งตัวเป็นชาย สวมเสื้อเนติบัณฑิต ส่วนนางเนริสสาแต่งตัวเป็นเสมียนชายของนางปอร์เชีย พวกกันรีบเดินทางไปเวนิสทันเวลาสอบสวนคดีของอันโดนิโยพอดี นางเอาจดหมายของเบ็ลลาริโอให้พ่อเมืองเวนิสดูว่า เบ็ลลาริโอมาไม่ได้ต้องส่งอาจารย์บัลละสาร์ผู้ฉลาดล้ามาแทน (เป็นชื่อสมมุติของนางปอร์เชีย) เพื่อสอบสวนคดี

ในการสอบสวนคดี นางปอร์เชียพูดเข้าข้างไขลือกว่า ตามกฎหมายเมืองเวนิส ไขลือกมีสิทธิ์ที่จะได้เนื้อของอันโดนิโย แต่ก็ควรจะคิดถึงความเมตตากรุณาบ้าง แต่เมื่อไขลือกไม่ยอมนางก็ยอมให้ไขลือกเชือดเนื้ออันโดนิโยได้ แต่ว่าต้องไม่ให้มีเลือดไหล และจะเชือดเกินกว่า ๑ ปอนด์ ไปไม่ได้เป็นอันขาด เพราะในสัญญาว่าไว้เช่นนั้น ถ้าไม่เป็นไปตามสัญญา ไขลือกจะต้องถูกประหารชีวิต และถูกริบสมบัติทันทีในฐานะที่เจตนาจะฆ่าพ่อเมืองเวนิส

ไซลือกเห็นการณ์กลับกลายเป็นเช่นนั้นจึงจะเอาเงินแทน แต่นางปอร์เซียไม่ยอมให้ เพราะกฎหมายมีอยู่กว่าถ้าชาวต่างประเทศคนใด มีใจพยายามคิดฆ่าใครให้ริบทรัพย์ทั้งหมดของผู้นั้น กิ่งหนึ่งยกให้แก่เจ้าทุกข์ไป และอีกกิ่งหนึ่งรับเข้าท้องพระคลัง ส่วนผู้ผิดแล้วแต่พ่อเมืองจะไว้ชีวิต หรือจะให้ประหารชีวิตก็ได้ พ่อเมืองตกลงไว้ชีวิตไซลือก นอกนั้นให้เป็นไปตามที่นางปอร์เซียว่า แต่อันโดนิโยไม่ยอมรับเงิน กลับยกเงินนั้นให้แก่ลอเรนโซ ผู้ที่ได้แต่งงานกับเชสสิกาลูกสาวของ ไซลือก และถ้าหากไซลือกเปลี่ยนศาสนาเป็นคริสตัง เจ้าเมืองจะไม่ริบทรัพย์อีกกิ่งหนึ่งด้วย ไซลือก จึงยอมตกลงตามนั้น

เมื่อเสร็จเรื่องราวในศาลแล้ว บัซซานิโอ และ อันโดนิโยซึ่งจำนางปอร์เซียไม่ได้ก็พยายาม จะให้เงินแก่นางเป็นการทดแทนคุณ แต่นางปอร์เซียไม่รับ กลับขอแหวนที่นางให้บัซซานิโอไว้แทน ส่วนนางเนริสซาก็อขอแหวนที่นางให้กราดิยาโนไว้เหมือนกัน ฉะนั้นพอกลับไปถึงบ้าน ต่างคน ต่างก็แกล้งทวงแหวน และผลที่สุดบัซซานิโอก็ทราบเรื่องราวที่นางปอร์เซีย และนางเนริสสา ปลอมตัว เป็นชายไปช่วยเหลือทั้งหมด ขณะนั้นพอดีมีข่าวมาว่าเรือของอันโดนิโยที่คิดว่าสูญหายไปนั้นได้ มาถึงแล้ว พร้อมด้วยสินค้ายันมีค่า ในที่สุดทุกคนก็มีความสุข

การศึกษาลักษณะนิสัยของตัวละคร

การศึกษาลักษณะนิสัยของตัวละคร เป็นสิ่งที่จะขาดเสียมิได้ในการเรียนวรรณคดี เราศึกษาลักษณะนิสัยของตัวละครเพื่อให้เกิดสติปัญญา สามารถเข้าใจซึ่งถึงสภาพธรรมต่าง ๆ และธรรมชาติของมนุษย์ในโลกนี้ ถ้าเราศึกษาตัวละครโดยละเอียด จนสามารถวิจารณ์ลักษณะนิสัยของตัวละครเหล่านั้นได้ถูกต้องแล้ว ก็จะทำให้เราได้ความคิดว่าควรจะทำอะไร อย่างไร จึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยดี ทั้งจะซาบซึ้งในหลักศีลธรรมยิ่งขึ้น

หลักในการอ่านลักษณะนิสัยของตัวละคร

ตัวละครในบทละครของเชกสเปียร์แต่ละตัวมีลักษณะนิสัยที่น่าสนใจผิดแผกแตกต่างกันไป ตัวละครบางตัวก็เหมือนคนที่เราเคยพบในชีวิตจริง ๆ ถ้าเรารู้จักอ่านนิสัยของตัวละครเหล่านี้ เราก็จะได้ความคิดในการนำไปเปรียบเทียบกับคนนานาชนิดที่เราพบในชีวิตประจำวัน ทำให้เรารู้จักคนดีขึ้น การที่จะอ่านนิสัยตัวละครได้ถูกต้องนั้น จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา มิใช่เชื่อแต่ความเห็นที่ผู้อื่นเขียนไว้ หลักเกณฑ์ที่จะช่วยในการพิจารณามีดังต่อไปนี้

๑. ในการที่จะลงความเห็นว่าคุณลักษณะใดมีลักษณะนิสัยอย่างไรต้องนำคำพูดที่ตัวละครอื่น ๆ กล่าวถึงตัวละครนั้น ๆ เข้ามาพิจารณาด้วย เราต้องชั่งน้ำหนักคำพูดทั้งของฝ่ายที่เป็นมิตรและฝ่ายที่เป็นศัตรูให้ดีเสียก่อน แล้วจึงลงความเห็น

๒. ในการที่จะอ่านนิสัยของตัวละครตัวใดจากคำพูดของเขาเอง ให้พิจารณาถึงสถานการณ์และสิ่งที่แวดล้อมตัวละครนั้น ในขณะที่กล่าวคำพูดนั้น ๆ ด้วย เช่น บัสซานิโอเมื่ออยู่ที่เบลมอนด์เวลาพูดคุยจะต่างจากบัสซานิโอในฉากแรกเมื่อพูดคุยกับเพื่อน ๆ เพราะสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ อาจมีอิทธิพลทำให้ความประพฤติ หรือคำพูดของตัวละครเปลี่ยนแปลงไปได้ ฉะนั้นต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน

๓. อย่าด่วนตัดสินใจว่า ตัวละครตัวใดมีลักษณะนิสัยอย่างไร โดยพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว ต้องนำเอารายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ เข้ามาช่วยในการพิจารณาด้วย

๔. ให้เปรียบเทียบสิ่งที่แตกต่างกันโดยละเอียดถี่ถ้วน เชกสเปียร์ชอบนำเอาสิ่งที่แตกต่างกันมาไว้ด้วยกันในการสร้างลักษณะนิสัยของตัวละคร เช่น กลุ่มเร็นโซ-เชสสิกา ก็ย่อมจะมีความแตกต่างกับกลุ่มบัสซานิโอ-ปอร์เซียเป็นอย่างมาก แต่ความต่างก็น้อยลงไปเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกลุ่มราติยาโน-เนริสตา ตัวประกอบอื่น ๆ ก็ควรจัดเข้าชุดไว้ และนำมาเปรียบเทียบให้เห็นข้อแตกต่างกัน

๕. ให้สังเกตความเปลี่ยนแปลงของตัวละครตามกาลเวลาที่ล่วงไป เช่น ดูว่า ความรัก มีอิทธิพลก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างแก่ลักษณะนิสัยของปัสตานีย พยายามมองเข้าไป ให้ลึกซึ้งถึงสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในจิตใจของตัวละครแต่ละตัว

๖. ประการสุดท้ายให้อ่านบททวนอีกครั้งอย่างพิถีพิถะห้จริง ๆ อย่างมองข้ามแม้แต่คำพูดของตัวตลก หรือตัวโง่ ๆ เชื้อ ๆ ต้องนำทุกสิ่งทุกอย่างมาช่วยในการพิจารณา แล้วเราก็จะสามารถเข้าถึงความคิดของผู้แต่งบทละครได้ ว่าเขาต้องการสร้างให้ตัวไหนมีนิสัยอย่างไร

ตัวละครสำคัญในเรื่อง

ก่อนที่จะพิจารณาลักษณะนิสัยของตัวละครบางตัวในเรื่องเวนิสวานิช เราควรจะทำความเข้าใจเสียก่อนว่า เชกสเปียร์มีเจตนาอย่างไร จึงสร้างลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัวขึ้นมาให้ มีบทบาทต่าง ๆ กัน ในละครเรื่องนี้ ตัวละครทั้งฝ่ายยิว และฝ่ายคริสเตียนที่เชกสเปียร์สร้างขึ้น นั้น ถ้าจะว่าไปแล้ว ดูเหมือนเชกสเปียร์ต้องการจะใช้เป็นอุทาหรณ์สำหรับเทศนาสั่งสอนคนในสมัยนั้นให้เห็นว่า ผู้ที่นับถือลัทธิศาสนาบางพวกไม่ได้รับความยุติธรรมเท่าที่ควร โดยเฉพาะพวกยิว ถูกพวกคริสเตียนดูหมิ่นเหยียดหยาม อย่างน่าสลดใจด้วยปัญญาอันลึกซึ้ง สุขุม และความรู้เท่าทันธรรมชาติของมนุษย์ที่ยังมากไปด้วยอคติ เชกสเปียร์สามารถทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความอยุติธรรมดังกล่าวแล้วได้เป็นอย่างดี จากบทเจรจาอันเปิดเผยแต่รุนแรงกินใจหลายตอน เมื่อคิดถึงข้อที่ว่า เชกสเปียร์วางตัวเป็นกลางและให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายอย่างสุจริตใจเช่นนี้ เราก็ควรจะยกย่องเชกสเปียร์ว่ามีความคิดก้าวหน้าเกินสมัยไปตั้งหลายร้อยปี และบทละครเรื่องนี้ก็จัดได้ว่าเป็นเรื่องหนึ่งในบรรดาผลงานที่แสดงอัจฉริยภาพอันเลิศของมนุษย์

ตามเหตุการณ์ในเรื่อง ไซล๊อคถูกลงโทษอย่างสาสมกับความผิดในฐานที่มีเจตนาประทุษร้ายต่อชีวิตของอันโตนิโอ และอันโตนิโอก็เป็นฝ่ายชนะ โดยอาศัยความสามารถของปอร์เซียที่ปลอมตัวไปตัดสินความเพราะรู้จัก “เล่นแง่” กับกฎหมายของเมืองเวนิสสมัยนั้น แต่ประชาชนคนดูย่อมอดที่จะรู้สึกสลดใจไปกับไซล๊อคด้วยไม่ได้ในตอนท้าย เพราะเห็นได้ชัดว่ากฎหมายของเมืองเวนิส อยุติธรรมต่อชนชาติยิวมาก มีคำพูดดี ๆ ของไซล๊อคอยู่หลายตอนที่คมคายแทงใจดำของพวกคริสเตียน แม้แต่พวกคริสเตียนเอง ถ้าพิจารณางานชิ้นนี้ของเชกสเปียร์ด้วยความมีใจเป็นธรรมจริง ๆ แล้วก็ต้องยอมรับว่า มิใช่เป็นเรื่องที่กล่าวเกินความจริง หรือเป็นเรื่องที่เจตนาจะทำให้ตลกขบขัน หากเป็นเรื่องที่น่าอัปยศและน่าเศร้าที่ไซล๊อคได้รับความอยุติธรรมอย่างนั้น ไซล๊อคเป็นตัวแทนของชนชาติยิวที่ได้รับความบีบคั้นทางด้านจิตใจมาเป็นเวลาช้านาน เพราะฉะนั้นเชกสเปียร์จึงได้ช่องที่จะทำให้บุคลิกภาพ ของไซล๊อคเด่นเป็นพิเศษในละครเรื่องนี้

๑. ไชลือก

ถ้าจะว่ากันตามจริงแล้ว ไชลือกเป็นตัวละครสำคัญที่สุดในเรื่องเวนิสวานิชสมตามชื่อเรื่อง เพราะห้กรรมที่ไชลือกต้องประสบในตอนท้ายเรื่องทำให้ผู้อ่านสะท้อนใจจนเกือบจะหมดสนุก ในการที่ปอร์เซียสามารถทำเอาไชลือกจนมุมได้ด้วยความสะดวกฉาบฉวยของนาง

ลักษณะนิสัยของไชลือกที่เห็นเด่น ๆ มีอยู่ ๒ ประการ คือ ความรักเงินและความพยายา

๑) ความรักเงิน

ไชลือกถือเงินเป็นมาตรฐานในการวัดความดีหรือไม่ดีของคน อันโตนิโอเป็นคนดีในสายตาของไชลือกตราบเท่าที่เขายังเป็นผู้มีหลักทรัพย์มากพอจะเป็นนายประกันได้ การที่อันโตนิโอเป็นคริสเตียนนั้นเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้ไชลือกเกลียดเขา แต่สำหรับเหตุผลอันแท้จริงนั้น ไชลือกบอกออกมาอย่างเปิดเผยว่า

“พอเห็นหน้าจ้ง ๆ ช้งไม่เบา	เกลียดเขาคริสตังช้งแทบตาย
แต่แท้จริงยิ่งกว่านั้นมันอวดดี	ทำท่วงทีกรูณาชนทั้งหลาย
ให้กู้เงินยกดอกเบี้ยเสียมากมาย	เหมือนมุ้งร้ายเราไรให้เสียที”

(องก์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๒๒)

ถ้าเราเชื่อตามคำพูดของสะลานิโย ก็จะต้องเห็นว่าไชลือกนั้นรักเงินยิ่งกว่ารักลูกสาวของตัวเองเสียอีก เพราะเมื่อรู้ว่าลูกสาวหนีตามผู้ชายไป ความเสียหายลูกสาวยังไม่เท่าความเสียหายเงิน แก่ถึงกับตะโกนออกมาเหมือนคนคลั่งว่า

“ลูกสาวกู ! เงินของกู ! อยู่ที่ไหน	หนีไปกับคริสตังช้งน้ำหน้า
เอาคริสตังเงินทองของกูมา	ยุติธรรม ! เงินตรา, และบุตร”

(องก์ ๒ ตอน ๘ หน้า ๖๖)

ความเสียหายเงินยิ่งกว่าลูกสาวนี้ ถึงกับทำให้ไชลือกแสดงความโหดเหี้ยมผิดธรรมดาพอกับลูก ออกมาว่า

“ฉันอยากให้ลูกสาวมาล้มดาอยู่แค่เท่า ขอแต่ให้เอาเพชรติดหูมาด้วยจะไม่เสียใจเลย ถ้ามันมามีวอยู่ตรงหน้า ขอแต่ให้เงินตรานั้นอยู่ในหีบศพ”

และเมื่อคุบาลเล่าให้ไชลือกฟังว่าได้พบเซสสิกาที่เจนัว และทราบข่าวการเล่นการพนันเสียไปคืนหนึ่งถึงแปดสิบเหรียญ สลับกับข่าวเรื่องเรือสินค้าของอันโตนิโออัปปางกลางทะเล ไชลือกก็บอกว่าคุบาลทรمانจิตใจของคนเหลือเกินที่เล่าเช่นนั้น ทำให้ไชลือกทั้งเสียใจที่ลูกสาวผลาญเงิน และจิตใจที่ศัตรูสิ้นเนื้อประดาตัวไปพร้อม ๆ กัน ดังคำพูดต่อไปนี้

“พูดเช่นนั้นราวกับเอามัดแทงทะเลูก : ข้าคงจะไม่ได้เงินนั้นคืนอีกแล้ว อะไรลูกเสียได้ถึงแปดสิบเหรียญในพักเดียว ! แปดสิบเหรียญ !”

(องก์ ๓ ตอน ๑ หน้า ๘๘)

๒) ความพยายาม

ความเกลียดชังที่ไซล็อกมีต่ออันโตนิโอนั้น ดูเหมือนจะมีน้ำหนักเหนือความรักเงิน ทั้งนี้ เพราะว่าอันโตนิโอเป็นตัวแทนของพวกคริสเตียนที่ดูหมิ่นเหยียดหยามชนชาติยิวอย่างรุนแรง ในข้อนี้เรากงอดเห็นใจยิวไม่ได้ เซกสเปียร์เองก็เห็นอกเห็นใจยิวยู่มาก และเขากงจะหวังให้ผู้ดูละครรู้สึกอย่างเดียวกับเขาเมื่อเขาเขียนบทให้ไซล็อกพูดออกมาอย่างขมขื่นว่า

“นี่แน่ยิวไม่มีตาฤ ? ยิวไม่มีมือ ไม่มีอวัยวะ ไม่มีกายหรือเจ้าคะ หรือไม่มีสัมผัส ตัดฉันทะและโทสะได้สั้นหรือไฉน ? ไม่กินอาหารเหมือนกันหรือไร หรือถูกศาสดราไม่เจ็บไม่บาด หรือไม่มีโรคาพาธ ไม่รักษาด้วยยาเหมือนกัน ไม่ร้อนไม่หนาวเพราะฤดูกาลเหมือนพวกท่านคริสตังละฤไฉน ? ถ้าแทงเราเข้าไซร์ หรือเลือดไม่มี ถ้าแม่ว่าจ้ หรือเราจะไม่หัวเราะ ? เพราะฉะนั้นไซร์ใครทำร้าย จะไม่ให้เราหมายแแก้แค้นหรือว่าไร ? ถ้าเราเหมือนท่านอยู่แล้วไซร์ ก็ต้องเอาอย่างท่านนั้นด้วยนา ถ้าแม่ยิวทำร้ายคริสตัง เขานั้นดั่งตอบแทนอย่างไร ? แแก้แค้นเป็นแน่ ก็แม่คริสตังทำร้ายยิว ยิวจะควรทำอะไรบ้างตามแบบอย่างคริสตัง ? แแก้แค้นนั้นซี ความอปริยัที่พวกท่านทำอย่างมาช้านี้จะทำตามอย่าง ถึงว่าจะลำบากบ้างก็จะทำให้แแก้แค้นครด้วยซ้ำ”

(องกี ๓ ตอน ๑ หน้า ๗๗ - ๗๘)

ในสมัยนั้นผู้ชมละครของเซกสเปียร์คงอดรู้สึกประหลาดใจไม่ได้ที่ได้ยินถ้อยคำเช่นนี้ ออกจากปากยิว แต่เมื่อเวลาล่วงมาถึงสมัยนี้ซึ่งห่างกันถึงสามร้อยกว่าปี เรากลับรู้สึกเป็นถ้อยคำธรรมดาที่เราเข้าใจกันดี เช่นนี้จะไม่เรียกว่าเซกสเปียร์มีความคิดก้าวหน้าล้ำสมัยละหรือ ในสมัยนั้นเราต้องไม่ลืมว่า ชนชาติยิวถูกกดขี่ข่มเหงมิใช่แต่ในเมืองเวนิส แต่ในที่ทุกหนทุกแห่งที่พวกยิวอาศัยอยู่ ฉะนั้นเราจึงควรนำเอาความจริงข้อนี้ เข้ามาพิจารณาด้วยเมื่อจะลงความเห็นเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของไซล็อก

ถ้าเราเห็นไซล็อกเป็นคนโลก เป็นคนชั่วช้าเลวทรามน่ารังเกียจ เราก็ด้องเห็นใจว่าเขาเป็นไปตามอำนาจความบีบคั้นของสิ่งแวดล้อมในสังคม เพราะฉะนั้นก็ด้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้

เราอาจกล่าวได้ว่า ความพยายามอย่างรุนแรงของไซล็อกนี้เองทำให้บทบาทของเขาเข้มข้นเป็นที่ประทับใจของผู้ดูละคร จิตใจของเขาเลี้ยงความพยายามเอาไว้งนทำให้เขาเกือบจะไม่เป็นผู้เป็นคน ดังจะเห็นได้จากคำพูดต่อไปนี้

“ถ้าแม่เราเอาเปรียบได้สักหน
กงจะได้แแก้แค้นสำเร็จดี
เขานั้นช้งชาติของเรา เขาค่าว่า

ลวงด้วยกลให้ถลำจนป้าปี
ให้สมที่พยายามมานาน
แม้อ่อน้ำพาฉิที่กลางย่าน

เคยดำเรา, เผื่อนินทาว่าเราพลาด

ที่จอมสิน, ดิการค่อกำไร”

(องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๒๒)

และเมื่อไชลือกยอมรับคำเชิญไปในงานเลี้ยงที่บ้านอันโตนิโยนั้น ไชลือกมีเหตุผลของ เขาอยู่ว่าไปเพื่อผลาญทรัพย์ของคนคริสเตียนให้หมดเร็วขึ้นเท่านั้น ดังคำพูดต่อไปนี้

“แต่จะไปเพื่อชัง, ชังเป็นไร ไปช่วยผลาญคริสเตียนให้เตียนขอ”

ตอนที่อันโตนิโยถูกจับ ไชลือกก็แสดงความอาฆาตมาดร้ายออกมาอย่างเปิดเผย ดังบท เจริญต่อไปนี้

“ไชลือก: นายผู้คุม คุณไว้ อย่าให้มา
อ้ายคนบ้าอวดคึกคักนี้ไชรี
คุณมันไว้--

ขอซึ่งความกรุณา ข้าไม่ให้
ให้คนกู้เงินอย่างทางเมตตา

อันโตนิโย : ไชลือกจงฟังฉัน

ไชลือก :

ข้าสาบานแล้วต่อเทวดา
มึงเคยเรียกว่าหมาแต่ก่อนก็
จงระวังเขี้ยวกู ผู้ครองรัฐ

ขอเพียงตามสัญญาฉัน, อย่าเถียงข้า
จะยืนตามสัญญาเป็นแน่ชัด
กูเป็นหมา เออบัดนี้ กูจะกัด
ต้องพินิจแน่ชัดให้แท้กู”

(องค์ ๓ ตอน ๓ หน้า ๑๐๓)

ความโหดร้ายทารุณของไชลือก ถึงกับทำให้สะละรีโนบริภาณออกมาว่า :

“อ้ายนี่เป็นสัตว์ป่าทารุณสุด มาเที่ยวป่วนฝูงมนุษย์อยู่ได้!”

(องค์ ๓ ตอน ๓ หน้า ๑๐๕)

และเมื่อถึงตอนตัดสินความอันเป็นตอนสำคัญ ไชลือกก็แสดงความดั่งคั้นที่จะแก้แค้น ให้ได้ทำเดี๋ยว แม้บัสตานิโอ จะขอใช้เงินให้สองเท่าของจำนวนที่เป็นหนี้อยู่ ไชลือกก็ไม่ยอมฟังเสียง

“บัสตานิโอ : นี่แน่หกพันเหรียญแทนสามพัน

ไชลือก :

ได้เป็นหกส่วน, และทุกส่วนเป็นเหรียญไชรี ไม่ประสงค์; ขอตรงตามสัญญา.”

(องค์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๒๑)

ตอนนี้เห็นได้ชัดเจนว่า ไชลือกมีความผูกพยาบาทรุนแรงจนไม่แยแสต่อเงิน ทั้ง ๆ ที่ ไชลือกเป็นคนรักเงินมาก ไม่มีสิ่งใดจะสามารถทำให้จิตใจของไชลือกโอนอ่อนลงได้เลย แต่กลับแสดง ความกระหายเลือดหนักขึ้นโดยไม่คำนึงถึงบาปกรรมดังคำพูดที่ว่า

“จะบาปกรรมปานใดเจ้าไม่ว่า !
ขอเติมตามสัญญาทุกสิ่งไป”

ข้าขอถือกฎหมายและเป็นใหญ่

(องค์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๒๘)

เมื่อปอร์เซียตัดสินใจให้ไซล็อกได้นำเนื้อตรงอกของอันโตนิโอไปตามสัญญานั้น ไซล็อกสำฟองใจ
จนลืมนึกถึงอะไรทั้งสิ้น รับอ้างข้อความในสัญญายืนยันว่า

ไซล็อก : “ริมหัวใจ” ลายลักษณะอักษรมิ อยู่เช่นนี้จริงแล้วหรือหาไม่ ?

ปอร์เซีย : ถูกแล้ว จงหาตราชูไว้ ชั่งมั่งสา

ไซล็อก : ข้าไซรัได้เตรียมมา

ปอร์เซีย : ไซล็อกจงหาหมอมารอไว้ เพื่อรักษาหาไม่เลือดไหลซ่า
จนไม่หยุดจะม้วยมรณา

ไซล็อก : ข้อนั้นมีในสัญญาหรือว่าไร ?

ปอร์เซีย : ไม่มีดอก : แต่ว่าเป็นไรเล่า ? เมตตาเขาบ้างมิได้หรือไหน ?

ไซล็อก : ไม่มีอยู่ในสัญญาหาทำไม ?”

ถึงตอนนี้เองที่ไซล็อกพลาดท่า เพราะมุ่งแต่จะแก้แค้น จนลืมนึกไปว่า ถ้าเชือดเนื้อ
ก็ต้องมีเลือดไหล และในสัญญามิได้ระบุไว้ว่าให้มีเลือดติดไปด้วย ถ้าเลือดติดไป ไซล็อกก็จะถูก
ลงโทษบริบททรัพย์สินสมบัติเป็นของเมืองเวนิสทั้งหมด อันที่จริงถ้าไซล็อกทำตามคำพูดที่กล่าวไว้ตอน
แรกว่า จะขอเอาเนื้อไซรันี้แทนเงินเป็นการล่อกันเล่น (องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๓๐) เขาก็จะไม่รู้สึก
อะไรมากนัก แต่พอถึงตอนตัดสินใจ ไซล็อกจัดหาผิด และตาชั่งมาจริง ๆ เตรียมพร้อมที่จะ
แลกเนื้ออันโตนิโอเช่นนี้ ก็กลับกลายเป็นเรื่องน่าสยดสยองเกินที่เราจะพลอยสนุกไปด้วยได้ หากว่า
ไซล็อกนำคดีขึ้นศาล จนคดีดำเนินมาถึงจุดสุดขั้วโดยอันโตนิโอต้องยอมตามกฎหมาย แล้วไซล็อก
กลับยกเลิกสัญญานั้นเสียและให้อภัยแก่อันโตนิโอ เขาก็คงทုံมเหตความเห็นอกเห็นใจไปที่ไซล็อก
มากกว่าใคร ๆ แต่เมื่อไซล็อกปฏิเสธไม่ยอมปรานีเลยเช่นนี้ เขาก็เลยมองความปรานีไซล็อกขึ้นมา
เหมือนกัน ฉะนั้นในตอนที่ไซล็อกถูกตัดสินลงโทษ เขาก็เลยรู้สึกว่ามันนุ้ยที่ใจร้ายอย่างนั้นก็ควรแล้ว
ที่จะถูกลงโทษอย่างสาสม

นอกจากลักษณะนิสัยเด่น ๆ สองประการดังกล่าวมาแล้ว ลักษณะนิสัยอื่น ๆ ของไซล็อก
ที่น่ากล่าวถึงได้แก่

นิสัยหลบตะแคง

ไซล็อกมักจะพูดอย่างหนึ่ง ใจก็เป็นอย่างหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากหลายตอน เช่น ตอนทักทาย
อันโตนิโอว่า

“อ้อ, อ้อ สนิชอร์ ขอเคารพ ได้พบท่านอินดีหาน้อยไม่
กำลังกล่าวถึงท่านอยู่โว ๆ มาเมื่อไร ตัวดิฉันมีทันรู้”

(องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๒๔)

และตอนที่ทำสัญญากู้เงินสามพันเหรียญ ไซล็อกก็พูดแบบ “ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ”
ดังต่อไปนี้

“ไซล็อก : อ๊ะ ! อ๊ะ นี่โฉนดโยโกรธเกรี้ยว ? ข้าตั้งใจไมตรีเจียวกลับโกรธได้
ตัวข้าเจ้านี้หวังและตั้งใจ จะเป็นไมตรีจิตสนิทกัน
ตั้งใจล้มความหลังตั้งต้นใหม่ ให้ทรัพย์สินพอใจเป็นแม่นมั่น
ดอกเบียดดอกหอยอะไรไม่เอากัน ให้กู้ฉันทนสนิทใจไมตรี”

(องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๒๕)

ขณะที่อันโดนิโยกำลังจะลงชื่อเป็นประกันในหนังสือสัญญานั้น บัสซานิโยเฉลียวใจ ก็
ห้ามไว้ ไซล็อกกลับว่าพวกคริสเตียนเป็นคนขี้ระแวง ดังคำพูดต่อไปนี้

“โอ้อาบรัมบิดาของข้าเอ๋ย	กระไรเลยคริสตังซังหาชั่ว
เพราะใจร้ายใจแข็งระแวงกลัว	ข้าจะคิดการชั่วทุกอย่างไป !
นี่แน่นอน หากสหายไม่สามารถ	อาจหาเงินใช้ตามกำหนดได้
ข้าจะได้ประโยชน์โพธิผลใด	ในการที่จะปฏิบัติตามสัญญา ?
เนือมนุชย์ปอนด์หนึ่งซึ่งว่านี่	มันจะมีค่าอะไรหนา ?
ไม่ดีเท่าเนื้อแกะเนื้อแพะนา	หรือเนื้อโค ดูข้าหวังไมตรี
จึงกล่าวเล่นเห็นพ้อล้อหยอกท่าน	เพราะต้องการมิตรใจไม่เสียศรี
เมื่อท่านไม่พอใจจะไมตรี	ขอลาที แด่อย่าพาโลกัน”

(องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๓๐ - ๓๑)

แต่ครั้งเมื่อไซล็อกรู้สึกตัวว่าตัวเป็นเบี้ยบน ก็ถอดหน้ากากออกและเริ่มทวงสิทธิใน
ฐานะเป็นเจ้าหนี้ทันทีดังที่ปรากฏในฉากตัดสินความนั้น

นิสัยขี้ระแวง

นิสัยอีกอย่างหนึ่งของไซล็อกที่ควรจะต้องกล่าวถึง คือนิสัยชอบระแวงสงสัยคน แม้กระทั่ง
ลูกสาวของตัวเองแก่กระแวง ดังจะเห็นในคำพูดตอนที่แกสั่งเสิร์ฟสีกาให้ดูแลบ้านให้ดี ๆ เพราะ
ระแวงว่าลูกสาวจะมีการติดต่อกับพวกคริสเตียน ดังข้อความต่อไปนี้

“ถ้าเช่นนั้นนี่แน่เชสสิก้า	ปิดประตูเคหาลงลิ้มกลอน
พอได้ยินเสียงกลองและเสียงปี่	เป่าปอดป้อมาทางนี้ละก็หลอน
อย่าปล่อยใจเพลินเพลิดเพลิน	หรือเอี่ยมย่อนดูถนนและหนทาง

อย่าแลดูคริสตังกำลังบ้า   ที่ผัดหน้าผัดตาอำปากกว้าง
 จงอุดหูเรื้อนของพ่อหนอนวณาง   คือหน้าต่างปิดไว้ให้มีคึด
 อย่าให้เสียงเฮฮาเหมือนบ้าหลัง   เข้าสู่ยังเรื้อนของข้าบ้าจะคึด
 พ่อเจ้าเอ๊ย, ไม่อยากไปจนนิด   ยังกิดยังเปื้อนในอุรา”

(องค์ ๒ ตอน ๕ หน้า ๕๒)

ความตระหนี่

ความเป็นอยู่ภายในบ้านของไชลือกคงจะเป็นภาวะอันสุดแสนจะทนทานได้ ลานซุ้ดต
 คนไช้ของไชลือกจึงต้องแสวงหานายใหม่คือ บัสซานิโอ แม้ว่าบัสซานิโอจะมีฐานะยากจนกว่าก็ตาม
 ไชลือกคงเล็งคนไช้ให้อด ๆ อดยาก ๆ และมีความเป็นอยู่อย่างเร้นแค้น ลานซุ้ดตจึงได้เล่าให้
 พ่อของตนฟังว่า

“ฉันอยู่กับแกตายอดตายอดยากเหลือเกิน ; คูทหรือ ซี่โครงจั่นออกไปน ๆ เต็มไปทั้งตัว !
 ที่จริงฉันดีใจที่พบพ่อ ของกำนัลนั้นเอาไปให้คุณบัสซานิโอดีกว่า เพราะท่านให้เครื่องแต่งตัวให้
 คนไช้ของท่านแต่งดีนัก ถ้าฉันไม่ได้เป็นคนไช้ของคุณผู้นี้, ฉันก็จะวิ่งไปเสียจนสุดโลกทีเดียวละ.....”

(องค์ ๒ ตอน ๒ หน้า ๔๑)

แม้เชสสิกาเองก็ไม่เห็นว่าเป็นของหล่อนมีความสุข จึงได้พูดว่า

“บ้านนี้หนอกคล้ายนรก เปื้อนเต็มที”

(องค์ ๒ ตอน ๓ หน้า ๔๖)

ความรักชาติ

แม้ลักษณะนิสัยอื่น ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วจะทำให้เกิดบุคลิกภาพของไชลือกเป็นที่น่ารังเกียจ
 ก็ตาม แต่ก็ยังมีสง่าราศรีอยู่ในตัวไชลือกบ้างเหมือนกัน ไชลือกมีเลือดรักชาติอย่างแรงกล้า เวลา
 พูดถึงชาติแล้ว มักพูดด้วยความรู้สึกรุนแรงเสมอ ไชลือกมีนิสัยตระหนี่ตัวตามแบบยิว ดังคำพูด
 ที่ปฏิเสธไม่ยอมไปกินอาหารร่วมกับบัสซานิโอว่า

“ฉันยอมจะซื้อกับนาย ขายกับนาย พุดกับนาย เดินกับนายและอื่น ๆ ; แต่ฉันไม่ขอ
 กินร่วมกับนาย, ดื่มร่วมกับนาย, หรือสวดมนต์ร่วมกับนาย !”

(องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๒๒)

ความรู้ต่าง ๆ ของไชลือกล้วนเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคัมภีร์เล่มเก่า ดังเรื่องประวัติของ
 ยากบที่ไชลือกเล่าให้อันโตนิโยฟัง

(องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๒๕)

เวลาที่ไชลือกพูดถึงคริสเตียนแล้ว มักจะแสดงความรู้สึกชิงชังออกมาอย่างเปิดเผย
 เป็นการประกาศความเป็นศัตรูระหว่างเชื้อชาติต่อเชื้อชาติยิ่งกว่าระหว่างบุคคลต่อบุคคล เมื่อพูด

ถึงอะไร ๆ ที่เกี่ยวกับชีว มักชอบอ้างถึงชาติ เช่น “ชาติข้า้นั้นอดโกรธได้ทั้งผอง” และ “ยากชนกของชาติข้า” หรือ “โรงสวดของเรา” แต่เมื่อพูดถึงอันโตนิโยหรือคนอื่น ๆ แทนที่จะเรียกชื่อก็มักใช้คำว่า “คริสเตียน” กลุ่มไปหมด เช่น “ไปช่วยพลาญคริสเตียนให้เดียนขอ” หรือ “อย่าแลดูคริสตังกำลังบ้า” หรือ “มันเคยให้คนกู้เงินไปเปล่า ๆ ฐานกรุณาอย่างคริสตัง” สรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า กรณีพิพาทระหว่างบุคคลมักจะเข้าไปรวมเป็นเรื่องกรณีพิพาทระหว่างเชื้อชาติไปเสียสิ้น

ความรู้สึกอย่างมนุษย์ธรรมดา

บทบาทของไอส์ลอค ก่อนข้างจะทำให้กลายเป็นคนที่โหดเหี้ยมผิดมนุษย์ธรรมดา ไม่มีอารมณ์อย่างอื่น นอกจากความโลภ ความเกลียดชังและความพยาบาท แต่กระนั้นก็มีข้อความในคำพูดของไอส์ลอคอยู่ตอนหนึ่งที่แสดงว่า รู้จักมีความรักและมีอารมณ์อ่อนไหวอย่างปुरुชนธรรมดาเหมือนกัน ดังจะเห็นได้ ในตอนที่ดูบาลแจ้งข่าวเรื่องไปพบลูกสาวของแกใช้จ้ายสุรุษสุร่ายที่เจนัว และเอาแหวนปีหรุคของแกไปขาย ไอส์ลอคก็ร้องออกมาด้วยความเสียดายว่า

“อ้อปรี๊! ดูบาล เพื่อนทรمانฉันจริง ๆ หนอ : มันแหละแหวนปีหรุคของฉัน ; ฉันได้มาจากเธอที่ตั้งแต่เมื่อยังเป็นโสคอยู่ : ใครจะมาให้ฉันสักพันเหรียญก็ไม่ขายพลอยสำคัญแม่นี่”

(องก์ ๓ ตอน ๑ หน้า ๘๑)

แต่ความรู้สึกอ่อนไหวแบบนี้ไอส์ลอคไม่ได้แสดงออกให้เห็นอีกเลยในตอนอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในการที่จะสรุปลักษณะนิสัยของไอส์ลอคเราต้องระวังที่จะไม่มองไอส์ลอคแต่ในด้านดึจนเกินไป หรือร้ายจนเกินไป ผู้ที่ได้ชมการแสดงละครเรื่องนี้แล้ว น้อยคนที่จะไม่รู้สึกสงสารไอส์ลอค ที่สงสารก็เนื่องมาจากเหตุที่ไอส์ลอคได้รับความกดขี่เหยียบย่ำต่าง ๆ มากกว่าที่จะสงสารเพราะมีความดีในตัว บทบาทของตาแก่เจ้าที่รู้ที่ด้องกับหน้ารับโทษทัณฑ์ และความอับอายในศาล คงทำความสะเทือนใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ดูอยู่มิใช่น้อย แต่ขณะเดียวกันเราก็ต้องไม่ลืมว่านั่นเป็นผลของการที่ไอส์ลอคมีเจตนาเป็นอกุศลอยู่ก่อนแล้ว

๒. ปอร์เชีย

ปอร์เชียกับไอส์ลอค มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันอย่างตรงกันข้าม ซึ่งเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับไว้ด้วยกันในละครเรื่องนี้ ภาพของตัวละครทั้งสองต่างก็ส่งเสริมซึ่งกันและกันให้อีกฝ่ายหนึ่งเด่นขึ้น ดูเดียวกับภาพสีขาวเด่นอยู่บนพื้นดำฉะนั้น

ในกระบวนนางเอกด้วยกันในละครของเชกสเปียร์ ดูเหมือนปอร์เชียจะเป็นนางเอกที่เด่นเลิศด้วยคุณสมบัติยิ่งกว่าใคร ๆ ปอร์เชียเป็นหญิงที่อุดมด้วยรูป ทรัพย์และปัญญา นางมีความเข้มแข็งกว่าโอฟีเลีย (ในเรื่องแฮมเล็ต) มีความเหนียวรั้งตน ไม่แสดงอารมณ์รุนแรงในเรื่องรักทำยูเลียด (ในเรื่องโรมิโอและยูเลียต)

ลักษณะที่เด่น ๆ ของปอร์เชียมืออยู่ ๒ ประการ คือ อารมณ์ขัน และความสามารถ

๑) อารมณ์ขัน

(ก) ในละครตอนที่ ๑ ตอน ๒ เมื่อปอร์เชียมือสนทนากับเนริสตานันนางได้แสดงอารมณ์สนุกออกมาในคำพูดหลายตอน และปรากฏในที่อื่น ๆ อีกเกือบตลอดเรื่อง ปอร์เชียมือจอมขำขันนี้ มีทั้งความงามและความฉลาดหลักแหลม นางมีกลิ่นลมคมคาย ซึ่งถ้าเป็นตัวละครอื่นที่มีความเป็นผู้หญิงน้อยกว่านี้ก็อาจกล่าวได้ว่าออกจะ “ปากกล้า” ไปสักหน่อย ในการบรรยายลักษณะชายทั้งหลายที่มาเลือกหีบ นางสามารถบรรยายให้เห็นแง่ขันได้ทุกคน แสดงว่านางมีทั้งอารมณ์ขันและความฉลาดหลักแหลม เช่นเมื่อพูดถึง ฟอลคอนบริดจ์ ขุนนางอังกฤษ นางก็บรรยายว่า

“ที่จริงเขานั่นไซ้เหมือนรูปภาพ อันข้างเขียนไว้พอให้ทราบว่าเป็นชายดี แต่ใครเล่าในโลกนี้อาจสามารถสนทนากับหุ่นยนต์, จนปัญญาอีกพิศดูเสื้อผ้าก็พิลึก ! ฉะนั้นก็ว่าเสียเห็นจะซื้อที่อดีดดี, ทางเก่งที่จะซื้อที่เมืองฝรั่งเศส, หมวกประเทศเยอรมันนี้มีราคา, กิริยาเที่ยวเก็บตกทั่ว ๆ ไป”

(องค์ ๑ ตอน ๒ หน้า ๑๘)

สำหรับขุนนางสก๊อต นางกล่าวว่า

“ฉันเห็นว่าชอบหีบขี้มของจากเพื่อนบ้าน เช่นเมื่อวานขี้มกำหมัดจากเพื่อนอังกฤษ แล้วสาบานว่าตั้งใจจะใช้หนี้ ในเมื่อมีโอกาศและกำลัง...ฝรั่งเศสดูเหมือนรับเป็นนายประกัน จะยอมให้กำหมัดอีกอันถ้าต้องการ...”

คำวิพากษ์วิจารณ์ของปอร์เชียมือนั้นมิใช่เป็นคำพูดพล่อย ๆ ตามแบบของหญิงที่งามที่เหลิง เพราะมีแต่คนชม ถึงบทที่นางจะพูดอย่างเอาการเอางานนางก็พูดได้ดี เช่นเมื่อพูดกับเนริสตาถึง บัสตานิโอ นางกล่าวว่า

“ฉันจำเขาได้ดีเหมือนกันและจำได้มันว่าเขาดีสมที่หล่อคนชมไว้”

(องค์ ๑ ตอน ๒ หน้า ๒๐)

ในการที่นางตัดสินใจทำตามคำสั่งในพินัยกรรมของบิดานางนั้น พอถึงตอนเลือกคู่ ปอร์เชียมือก็แสดงให้เห็นว่า นางไม่เพียงแต่จะเป็นลูกที่อยู่ในโอวาทของบิดาและเชื่อตรงต่อคำสั่งเท่านั้น นางยังมี “ตาแหลม” เป็นพิเศษในการ “อ่าน” คนอีกด้วย คุณสมบัติข้อนี้ทำให้นางเด่นอยู่เรื่อยไปตลอดเรื่อง ดูเหมือนปอร์เชียมือเองก็รู้ว่า บิดาประสงค์จะให้เรื่องการเลือกหีบนี้มีความหมายในทางเตือนสติแก่นาง เกี่ยวกับการที่จะเลือกใครมาเป็นคู่ชีวิต อันที่จริงหญิงฉลาดอย่างปอร์เชียมือนี้น่าจะไม่จำเป็นต้องเตือนกันในเรื่องอย่างใดคนหนึ่งแต่ภายนอก

(ข) ตอนที่เจ้าชายมอริออคโค และเจ้าชายอาร์ระคอนมาเลือกหีบนั้น ปอร์เชียมืออารมณ์สนุกแฝงอยู่ในจริตกิริยาอันแจ่มชัดนุ่มนวลตามสบาย นางสามารถ “อ่าน” เจ้าชายทั้งสองได้อย่างทะลุปรุโปร่ง แต่กระนั้นนางก็ได้แสดงกิริยาอย่างใดที่จะทำให้เจ้าชายทั้งสองขุ่นเคือง พอเจ้าชายมอริออคโคออกไปจากห้องแล้ว นางก็แสดงความโล่งอกให้เนริสตาฟังว่า

“สิ้นเคราะห์เหมาะนักหนาในคราวนี้   จงปิดม่านเสียหรือคนใหม่
คนพรรณนี้มีมาอีกคราใด   ของงได้เลือกสรรเช่นวันนี้”

(องค์ ๒ ตอน ๗ หน้า ๖๕)

ในรายของเจ้าชายอารีระคอน ซึ่งมีอาการออกจะฉุนเฉียวเกรี้ยวกราดในการที่เลือกได้
หีบมรุปจำวอดนั้น ปอร์เซียเห็นว่าคนมีกิริยาทรมานเช่นนี้ควรได้รับบทเรียนเสียบ้าง จึงกล่าวตอบ
ไปดังคำพูดต่อไปนี้

“อารีระคอน : ฉันไม่ควรจะได้อะไรดี	กว่ารูปจำวอดนี้หรือจอมขวัญ ?
นี้หรือสิ่งควรป้องกันของรางวัล ?	ฉันไม่ดีกว่านั้นหรือฉันใด ?
ปอร์เซีย : อันผู้ใดพลั้งพลาดกระทำผิด	จะพินิจคดีด้วยใจ
มันแยกกันแท้ ๆ เป็นแน่ไซริ	อย่าขัดใจ.....
พอเจ้าอารีระคอนและบริวารลากลับไปแล้ว ปอร์เซียก็สรุปว่า	
“ดูราวกับแมลงเม่าบินเข้าไฟ	ผู้ที่ไรสติทั่วทั้งผอง
เมื่อยามมาเลือกสรรมักพลันต้อง	เลือกเอาของผิด, จำเพาะเป็นเคราะห์ดี”

(ค) สาเหตุที่ปอร์เซียปลอมแปลงกาย เป็นเนติบัณฑิตหนุ่มไปพิพากษาคดีที่ศาลเมือง
เวนิสแทนเบ็ลลาริโอ นั้น ก็เนื่องมาจากความมีอารมณ์สนุกสนานกับความคิดริเริ่มของนางเอง ที่
ต้องการจะหาทางช่วยอันโดนีโย เมื่อนางสำนึกว่าสิ่งใดเป็นหน้าที่อันพึงกระทำ นางก็ทำทันทีด้วยความ
ความกระตือรือร้นและเต็มอกเต็มใจ เรื่องคอขาดบาดตายแท้ ๆ นางก็ยังทำให้กลายเป็นเรื่องสนุก
ไปได้ ดังจะเห็นได้จากคำพูดที่นางกล่าวกับเนริสสาเมื่อจะปลอมตัวเป็นชายว่า

“ปอร์เซีย : จนแลดูไม่รู้ว่ามีผู้ใด	เมื่อยามเราสองไซริ์แปลงเป็นชาย
ฉันเชื่อว่าทำฉันสววกว่าหล่อน	จะกราบกรานเหินกันหยันเดินผันผาย
และพูดเสียงไม่สู้ห้าวราวเด็กชาย	ที่พึงกลายเป็นหนุ่มกระชุ่มกระชวย
ทั้งท่วงทีที่เดินกระมัดกระเมียน	ก็จะเพียรแก้ไขให้หายเป็นชายสว
ทั้งอวดโป้งโผงแวงว่าเก่งมวย ;	อวดดีด้วยว่าเราเป็นเจ้าชู้
ผู้หญิงติดตามพะนอขอใหรััก	และเราไม่สมควรจะครองคู่
หญิงเลยตายเพราะเศร้า, เราเอ็นดู	ร้องว่ารู้แล้วไม่ขัดใจ,
และทำบ่นสงสารเป็นหนักหนา	เหมือนแสร้งฆ่านวลละอองผู้ผ่องใส ;
ฉันจะพูดอวดดีเช่นนี้ไซริ์	เพื่อให้คนนึกว่าหนุ่มแล้วกว่าปี
อันท่วงทีเพทุบายของเจ้าชู้	ฉันก็รู้พอจะเลียนได้เต็มที่ ;
มาเถิดรถคอยท่า, อย่าช้าที่	จะต้องไปวันนี้ยี่สิบไมล์”

(องค์ ๓ ตอน ๔ หน้า ๑๑๐)

“ช้าก่อน ยว็นั้ควรจะให้
อย่าได้ด่วน ยวควรจะตามสัญญา
รับได้แต่ยุติธรรมจงทุกท่า
ได้แต่เพียงมั่งสาก่อนหนึ่งไป”

(จ) ตัวอย่างที่จะยกมาแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ขันของปอร์เชียยังมีอีกตอนหนึ่ง คือ ขณะที่บัสซานิโอกล่าวว่าเขาจะยอมเสียสละทุกอย่างแม้แต่ชีวิตของเขาเอง ภรรยา และทุก ๆ สิ่งในโลกเพื่อจะช่วยชีวิตอันโดนิโยไวนั้น ปอร์เชียก็ใช้คำพูดซึ่งถ้าฟังดูเผิน ๆ ก็ไม่มีความหมายอะไรมากนัก แต่สำหรับคนที่รู้เรื่องความในอยู่แล้วก็จะรู้สึกว่ามีคามหมายมาก ดังต่อไปนี้

(๓) ความรักสนุกและอารมณ์ขันของปอร์เชียนี่เองทำให้เกิดเรื่องทวงแหวนกันขึ้นในตอนที่ยานจะจบเรื่อง เชกสเปียร์ชอบสร้างบทให้ตัวละครต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ผู้รู้ความจริงว่าเป็นอย่างไรโดยที่ตัวละครไม่รู้ เช่น ตอนที่บัสซานิโอให้แหวนแก่ผู้พิพากษาหนุ่มไปเป็นการตอบแทนความดีที่ได้ช่วยชีวิตอันโตนิโอไว้ โดยหารู้ไม่ว่าผู้ที่ได้แหวนไปนั้นที่แท้คือปอร์เชียภรรยาของตน ส่วนผู้คนที่รู้เรื่องอยู่ตลอดเวลา เช่นนี้นับว่าเป็นศิลปะของการแต่งบทละครอย่างหนึ่งซึ่งเชกสเปียร์ทำได้ดี มีคำพูดของปอร์เชียหลายตอน ที่แสดงถึงโวหาร ปฏิภาณในการพูด “ย้อน” บัสซานิโอทันทีทันควันอย่างคมคาย ดังจะเห็นได้ในบทเจรจาต่อไปนี้

“บัสซานิโอ : ปอร์เซียโฉมงามจงอภัย
 ต่อหน้าปวงสหายทั้งหลายไซ้
 พุดไม่จริงขอสิ่งซึ่งเลิศดี
 ซึ่งที่เห็นหน้าตน

ปอร์เช่ :   ชอบกลอยู่   ดูคงเห็นสองหัวเป็นแม่นมั่น
หัวละข้าง : พลังสบดให้เป็นคว้น   ล้นสองอันใครจะนั่งฟังล้นใจ”

แต่แม่ปอร์เช่จะเป็นคนมีฝีปากคมคาย มีไหวพริบปฏิภาณในการเจรจาเพียงไร เรายังไม่เคยพบคำพูดตอนใดที่กล่าวเยาะเย้ยเสียดสีให้ใครต้องเจ็บช้ำน้ำใจ ปอร์เช่ชอบล้อเลียนคนด้วยการทำท่าเลียนแบบ แต่กับคู่สนทนางของนางแล้ว นางยังคงรักษามารยาทอันดีไว้ได้เสมอ

๒) ความปรีชาสามารถ

สำหรับผู้หญิงทั่ว ๆ ไป ถ้าใครมีสติปัญญาขนาดปอร์เซียก็อาจจะทำให้กลายเป็นคนเอาแต่ใจตัวเองหรือไม่ก็กลายเป็นคนชอบ “อวดรู้” ซึ่งทำให้หมดความน่ารักอย่างผู้หญิงไป แต่ปอร์เซียหาเป็นเช่นนั้นไม่ นางยังคงเป็นคนอ่อนหวานนุ่มนวลอยู่เสมอ ความคิดที่จะไปเวนิสเพื่อช่วยชีวิตเพื่อนรักของสามีนั้น แสดงว่าปอร์เซียมีความเชื่อมั่นในตนเองเหนือผู้หญิงธรรมดาทั่วไป และในตอนที่น่าพิพากษาคดีท่ามกลางบรรยากาศอันเคร่งเครียดเช่นนั้น ก็ต้องนับว่านางเป็นคนมีจิตใจเข้มแข็ง และมีความสามารถจริง ๆ จึงทำได้สำเร็จ การที่ปอร์เซียอาจหาญชาญชัยทำได้เช่นนี้ ทำให้เราเกือบไม่เชื่อว่าเป็นคนเดียวกับปอร์เซียคนสวยผู้มีจิตใจอ่อนโยนนั่นเลย (องก์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๒๖ - ๑๓๔) สำหรับตัวปอร์เซียเอง นางหาได้หยิ่งในความรู้นางไม่ เมื่อพูดถึงตัวเองนางก็ถือว่านางเป็นหญิงที่ยังอ่อนต่อโลก ไม่มีวิชาความรู้อะไร ดังในคำพูดตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ปอร์เซีย :	แต่รวมในตัวฉันอันที่จริง
ก็เป็นเพียงหญิงสาวเปล่าวิชา	รู้ศึกษา, รู้ชำนาญสิ้นทุกสิ่ง
แต่เคราะห์ดีมีอายุยังเยาว์จริง	พอเรียนสิ่งใด ๆ ได้โดยดุษ
อีกทั้งปรกติไซ้ไม่โง่เขลา	เห็นพอเข้าใจเรียนเพียรสมหมาย
ทั้งเต็มใจไม่ถือหรือถือกาย	ยอมโดยดุษก็มราบและกราบกราน
เคารพเธออย่างนายหมายเป็นเจ้า	เหมือนราชาเหนือเกล้าเกษมสานต์”

(องก์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๘๒)

คำพูดของนางตอนนี้แสดงให้เห็นความอ่อนหวานนุ่มนวลแบบหญิงแท้ ๆ ซึ่งจัดว่าเป็นสมบัติอันหายากในหญิงที่มีความสามารถเหนือผู้หญิงธรรมดาทั่วไป

อุปนิสัยอื่น ๆ ของปอร์เซียที่ปรากฏ เช่น

ความสมบูรณ์พูนสุขและความโอบอ้อมอารี

(ก) เมื่อนำบัสซานิโอและปอร์เซียมาเปรียบเทียบกัน เห็นได้ว่าบัสซานิโอเป็นคนใจกว้างขวาง แต่ในขณะเดียวกันเขาก็เห็นเงินเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนปอร์เซียนั้นเป็นผู้ดีอีกประเภทหนึ่งที่ไม่เคยมีความเดือดร้อนเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ นางพูดถึงเงินอย่างคนบุญหนักศักดิ์ใหญ่ที่ไม่เห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญอะไรนัก ดังจะเห็นได้ในคำพูดต่อไปนี้

“ปอร์เซีย : เขาเป็นหนี้ตายอยู่เท่าใด ?

บัสซานิโอ :

สามพันเหรียญ

ปอร์เซีย :

อะไร, เล่าพี่เอ๋ย !

ใช่เขาเสียหกพัน แล้วพลันเลย

ลบสัญญาให้สบายสบายใจ

ให้สองเท่าหกพัน แล้วพลันเรา
ดีกว่ายอมให้มีตรศนาใจ

ให้เขาอีกสามเท่าก็ควรให้
ต้องไร้แม่เกสาหรือจาบัลย์”

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๑๐๐)

นี่เป็นคำพูดของหญิงที่มีน้ำใจอันงาม เห็นคุณค่าของมิตรภาพสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด นางมีทรัพย์ไว้จับจ่ายได้ตามใจชอบ เมื่อถึงคราวจะต้องเสียทรัพย์ไปเพื่อช่วยชีวิตเพื่อนรักของสามี นางก็ยินดีเสียสละให้โดยมิได้คิดเสียดายแม้แต่น้อย

(๖) ในการต้อนรับเจ้าชายมอรรคโค และเจ้าชายอาร์ระคอน ปอร์เชียมี่ท่วงท่าอันสง่างามอย่างนางพญา มารยาทอันงดงามเช่นนั้น ไม่ใช่สิ่งที่จะเรียนกันได้ง่าย ๆ แต่ต้องเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดอบรมกันมาในสายเลือด ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปอร์เชียมี่จัดอยู่ในประเภทผู้มีบุญวาสนา ได้รับพรสวรรค์ให้มีสิ่งแวดล้อมอันดีเลิศทุกอย่าง ทั้งรูปโฉม ทรัพย์สิน ชาติตระกูล ฐานะ และนิสัยใจคอ คนจำพวกนี้ดูราวกับเกิดมาเพื่อเปล่งแสงแห่งความสุขออกไปรอบตัว

ความสงบเสงี่ยมเจียมตัวแบบผู้หญิง

ดังได้กล่าวมาบ้างแล้วว่า ปอร์เชียมี่นั้นแม้จะมีความสามารถมากก็หาได้เป็นคนเย่อหยิ่งทะนงตนไม่ กลับมีความอ่อนน้อมถ่อมตนเท่า ๆ กับความสามารถที่นางมี นางไม่มีจริตกิริยาขวยอายหรือมีอาการเสแสร้งแก่งแย่งทำแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้เวลาที่นางสนทนากับเนริสสาสาวใช้คู่ใจ สิ่งที่ยากที่สุดสำหรับผู้หญิงก็คือการบอกรักผู้ชาย แต่ปอร์เชียมี่ก็สามารถทำให้บัสซานิโยรู้ได้ด้วยถ้อยคำธรรมดาที่สุดเหมือนกับไม่ได้บอก โดยนางแนะนำให้บัสซานิโยคอยไปอีกหน่อยอย่าเพอร์ปรือร้อนที่จะเลือกหีบ ดังคำพูดต่อไปนี้

“ใจดิฉันนี้เด่นเป็นพັນนัก,
ที่ทัดทานครานี้พ้ออย่างข้อง,
ธรรมดานารีที่ยังสาว
ได้แต่นั่งอ้าอึ้งคำนึงใน –
แต่ไม่ว่าก็จะมีเข้าฤทัยผิด,
ใครให้หรือสองเดือนกับสองวัน

หรือรักบอกจะได้คู่สู่สมสอง ;
ถ้าแม่ขังฤจะปองประวิงไว้.
จะปาวความในอุราหาควรไม่,
จะพูดไปก็กระดากแสนยากครั้น
จึงจำจิตจ้านรจว่าดิฉัน
จึงค่อยสรรเสียงเคราะห์จะเหมาะดี”

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๘๒)

และเมื่อบัสซานิโยเลือกถูกหีบที่มีรูปนาง แม้นางจะดีใจที่การันเป็นไปสมปรารถนา นางก็รู้จักสำรวมกิริยา มิให้สำแดงความปรีดาปราโมทย์จนออกนอกหน้า ดังคำพูดต่อไปนี้

“(ป้อง) ความรู้สึกทั้งปวง, เช่นห้วงใย, และเสียใจ, สงสัย, เจ็บใจสิ้นอีกทั้งความหึงหวง, ทั้งปวงบิน สูญไปสิ้น, อยู่ยังคงแต่รัก ! รักเคย, ฝอนไวนา ; อย่าเร่งร้อน ค่อย ๆ ฝอน ฟุ้งช่าน, อย่าหาญหนัก !

ฉันทปลื้มมากจนงง, จนผ่อนพัก, อย่าเผยแพร่เกล็ดเพลนเกินงามไป !”

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๘๘)

ความเอาการเอางานที่ซ่อนอยู่ภายใต้อารมณ์สนุก

คนที่ตลกคะนองแบบผิวเผินอย่างกราดิยาโนในละครเรื่องนี้ เมื่อถึงคราวเอาจริงเข้าก็ไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ แต่สำหรับผู้ที่มีอารมณ์ขันอันแท้จริงนั้นย่อมจะต้องรู้ว่า เมื่อใดควรแสดงอารมณ์ขัน และเมื่อใดไม่ควร ในกรณีนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ปอร์เซียอาจเปลี่ยนกิริยาท่าทางจากสนุกขบขันมาเป็นอาการเคร่งขรึมเอาจริงเอาจังได้ทันที เมื่อประสบเหตุการณ์เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เมื่อได้ข่าวว่าอันโดนิโยซึ่งเป็นเพื่อนรักของสามีต้องคดี และชีวิตตกอยู่ในอันตราย ปอร์เซียก็สละอารมณ์สนุกไร้เรื่องทิ้งเสีย เตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติการในสิ่งอันควรปฏิบัติทันที นางเตือนบัสसानิโอให้รีบไปช่วยเพื่อนว่า

“ขอเชิญไปสุโบสถ์โปรดให้การ
แล้วจงรีบไปเวนีสด้วยฉับพลัน
การจะนอนพะนอนและคลอเคลีย
ไม่สมควร ส่วนเงินใช้หนี้ไชร่

พิธีสมานวิวาห์แล้วเหมาะนั้น
ช่วยมิตรคู่ชีวิตให้พ้นภัย
ชมปอร์เซียยามอารมณ์ระทมไหม้
น้องให้ยี่สิบเท่าด้วยยินดี”

ฯลฯ

และตอนท้ายนางเร่งอีกว่า

“พี่เอ๋ยอย่าช้าเร่งคลาไคล !”

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๙๐๒)

เมื่อถึงคราวเผชิญเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่ต้องการความเข้มแข็งมั่นคงนางก็แสดงความเข้มแข็งให้เห็น เช่นในฉากพิพากษาความ นางอ้อนวอนไซลือกให้มีความกรุณาต่อจำเลยด้วยถ้อยคำอันจับใจว่า

“อันว่าความกรุณาปรานี
หลังมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ

จะมีใครบังคับก็หาไม่
จากปากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน :”

(องค์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๙๒๖)

ความเอาการเอางานกับอารมณ์สนุกไร้เรื่องที่อยู่ร่วมกันได้อย่างน่าประหลาดในตัวปอร์เซียนี้ อาจเห็นได้ชัดในตอนที่น่าเปลี่ยนอารมณ์จากความเคร่งเครียด ตอนตัดสินเกี่ยวกับความเป็นความตายของอันโดนิโยมาเป็นอารมณ์สนุก ตอนที่ขอแหวนเป็นรางวัลจากบัสसानิโอภายหลังที่ตัดสินคดีเสร็จแล้ว ความสามารถที่จะประกอบกิจอันสำคัญให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยกิริยาอันสง่ามุนะวล เช่นนี้แหละเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นความเข้มแข็งอันแท้จริงของปอร์เซียเช่นเดียวกับเมื่อเกิดเรื่องทวงแหวนกันขึ้น หลังจากที่น่าางหลอกล่อให้บัสसानิโอตกอกตกใจได้สมประสงค์แล้ว นางเองก็เป็นผู้ยุติการเล่นตลกนั้นเสียโดยขยายความจริงให้สามีฟัง (องค์ ๕ ตอน ๑ หน้า ๙๖๓) ว่า นาง

คือผู้พิพากษาหนุ่มคนนั้น และมีจดหมายเบ็ดลาริโอเป็นหลักฐานยืนยัน เรื่องก็เลยจบลงด้วยความเข้าใจอันดีของทุก ๆ คน

สรุปนิสัยโดยย่อของปอร์เซียได้ว่า นางมีลักษณะเด่น ๒ อย่างผสมผสานกันอย่างได้สัดส่วน เหมาะเจาะยิ่งนัก ลักษณะทั้งสองนั้นคือ ความฉลาดสุขุมเอาการเอางาน และความร่าเริงแจ่มใส นางมีทั้งความสามารถและความเข้มแข็ง ซึ่งถ้าขาดเสียซึ่งคุณลักษณะอันอ่อนโยนของสตรีแล้ว นางก็จะกลายเป็นคนอวดรู้ไป แท้จริงปอร์เซียเป็นหญิงที่มีจริตกิริยาเป็นเสน่ห์ เพราะได้รับการอบรมจากสิ่งแวดล้อมอันดีงามในครอบครัวที่มีความสุขนั่นเอง ขอให้สังเกตว่าตลอดเรื่อง เซกสเปียร์แสดงให้เห็นความแตกต่างกันราวฟ้ากับดินระหว่างปอร์เซียผู้งดงามและดีพร้อมกับไชล็อกผู้อักพ้อบโชค มีแต่ความชั่วร้ายเลวทรามเป็นที่น่ารังเกียจ

๓. อันโตนิโอ

ลักษณะนิสัยของอันโตนิโอ ก็เป็นแบบพ่อค้าชาวเวนิสผู้มีใจกว้างขวางในสมัยนั้น อันโตนิโอเป็นตัวละครสำคัญตัวหนึ่งในเรื่อง เพราะสัญญาอันพิสดารที่เขาทำไว้กับไชล็อกนั่นเอง จึงทำให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ ตามมาเป็นลำดับ

ความเศร้าหมอง

ลักษณะอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดในตัวอันโตนิโอ คือ ความเศร้าหมอง ดังที่เขากล่าวถึงตัวเองในฉากแรกว่า

“จริงหนอเป็นอย่างไรใจเหี่ยวแห้ง เหตุใดใจเหงาและเร่าร้อน	เหมือนอ่อนแรงอีกเธอก็เหนื่อยอ่อน และอกอ่อนเพื่ออะไรก็ไม่รู้”

และอีกตอนหนึ่งเขากล่าวว่า

“สหายกราเดียโนอย่ากังขา โลกนี้เหมือนละครโรงนิด ๆ ต่างคนมีบททำและทำท่า ส่วนข้าเป็นตัวเศร้าจืดเหงาจืด	ข้าเห็นโลกก็เป็นโลกไม่แปลกผิด คิดว่าเราเป็นละครอยู่ทั่วกัน ต่าง ๆ นานาเหมือนแสวงสรร จบเท่านั้น.....”

นี่คือวาจาของอันโตนิโอผู้มั่งคั่ง และเป็นผู้ที่สังคมชาวเมืองเวนิสสมัยนั้นนิยมยกย่องมาก บางทีอันโตนิโออาจแกล้งทำท่าเป็นคนมีอารมณ์เศร้าไปอย่างนั้นเอง หรือมิฉะนั้นคำพูดเหล่านี้ ก็อาจเป็นศิลปะในการเริ่มเรื่องละครของเซกสเปียร์ คือเริ่มด้วยบทเศร้าของอันโตนิโอเพื่อเป็นการเตือนล่วงหน้าให้ทราบว่า เขาจะต้องประสบชะตากรรมในตอนหลังก็เป็นได้ อย่างไรก็ดี ตลอดเรื่องราวจะรู้สึกได้ว่า อันโตนิโอมีความเศร้าและความท้อถอยในชีวิต โดยไม่คิดจะสู้รบดบมือ แฝงอยู่ในคำพูดเสมอ เมื่อได้ข่าวว่าเรือสินค้าของตัวอัปปาง อันโตนิโอก็ไม่กล้าบอกกับบัสซานิโอ

ทันที เพราะกลัวว่าจะเป็นการทำลายความสุขของเพื่อน และเมื่อถึงตอนขึ้นศาลเขาก็แสดงให้เห็นว่ายอมแพ้ง่าย ๆ ไม่คิดจะดิ้นรนต่อสู้เลย ดังคำพูดต่อไปนี้

“ฉันนี่เหมือนแกะโรคอยู่ที่ใน	กลางฝูงใหญ่, ควรตายวายชีวัน
ผลไม้เน่าในเสียก่อนห้าม	ต้องหล่นก่อนแท้ตามวิสัยมัน
ปล่อยฉันเถิดเพื่อนยาอย่าจาบจี้	ตัวเพื่อนนั้นทรูอย่างอื่นมี
บัสนานิโอ, เพื่อนจงคงชีวา	ไว้เพื่อทำศพข้าให้ควรที่
และแต่งกายอาลัยด้วยไมตรี	เหมือนอนุสาวรีย์เพื่อนร่วมใจ ”

(องค์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๒๒)

ระหว่างที่เพื่อน ๆ และคณะลูกขุนต่างคิดหาทางจะผ่อนผันจากหนักให้เป็นเบา อันโดนิโยกลับแสดงว่าไม่ต้องการจะสู้ความแต่อย่างใด ทั้งหมดที่เขาพูดมีเพียงว่า

“ข้าขอวอนงอน้องต่อขุนศาล ขอให้ท่านโปรดรับพิพากษา ”

(องค์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๓๐)

ความเศร้าหมอง ความมีใจคอท้อแท้ หมดอาลัยตายอยากในชีวิต หรือจะเรียกว่าอะไรก็แล้วแต่ ทำให้อันโดนิโยกลายเป็นคนที่ไม่ค่อยจะน่าสนใจสำหรับเรานัก ลักษณะเช่นนี้อาจทำให้เราสับสนไปได้ถึงอารมณ์ของเชกสเปียร์เองในสมัยนั้นว่า เขาอาจจะต้องประสบเหตุการณ์ในชีวิตที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ จึงได้ระบายความรู้สึกเช่นนั้นเอาไว้ในลักษณะนิสัยของอันโดนิโย หรือเราอาจจะนำความรู้สึกนึกคิดของอันโดนิโยเกี่ยวกับปรัชญาแห่งชีวิต ไปเปรียบเทียบกับความรู้สึกนึกคิดของชาร์คินในเรื่อง “As You Like It” และดักในเรื่อง “Twelfth Night” ก็ได้ หรือถ้าให้ไกลออกไปอีกหน่อยจะเปรียบกับความเศร้าของแฮมเลตก็ได้ ตัวละครที่กล่าวมานี้ล้วนมีอะไรเศร้า ๆ แฝงอยู่ทุกคน

ฐานะทางสังคม

เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่ว่าใครเมื่อพูดถึงอันโดนิโย (ยกเว้นไซล๊อค) จะต้องพูดถึงเขาด้วยความรู้สึกนิยมชมชื่น สะละรีไยยกย่องอันโดนิโยว่า

“บรรดาชายผู้ดีอันมีศักดิ์ จะน่ารักยิ่งกว่าหาไม่ได้”

(องค์ ๒ ตอน ๘ หน้า ๖๘)

โดยเฉพาะบัสนานิโอ ถือว่าอันโดนิโยเป็นเพื่อนรักยิ่งของเขา เขากล่าวถึงอันโดนิโยให้พอรู้เสียฟังว่า

“เขาเป็นคู่ชีวิตของพี่ยา	คนใจดียิ่งกว่าหาไม่ได้
ทั้งในการบำเรอบำรุงใจ	บ่มิได้หน่ายจิตระอิดระอา
อีกเขานั้นดีจริงทุกสิ่งสรรพ	เหมือนโรมันโบราณ การจะหา

ผู้ใดเทียบเปรียบได้ในอาณา

อิตาลีสุดหาแล้วทราชมเชย”

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๑๐๐)

อันที่จริงบัสซานิโอก็น่าจะพูดอย่างนั้น เพราะเขาเป็นหนี้ทั้งบุญคุณและเงินของอันโตนิโอ อยู่มากมาย ความกว้างขวางของอันโตนิโออาจเห็นได้จากถ้อยคำที่สะเรียวบอกแก่บัสซานิโอว่า บรรดาขุนนางและพ่อค้าในเวนิสต่างพากันวิ่งเต้นช่วยเหลืออันโตนิโอ ดังนี้ :-

“พาณิชย์สิบนายไม่วายว่า

ทั้งพ่อเมืองและขุนนางมีศักดิ์ศรี

ช่วยกันกล่าววิงวอนสุนทรดี

ชีวอัปรีภัยก็ยอมประนอมใจ

มันยืนยันทันมุ่งปรารณา

จะเอาตามสัญญาให้จงได้”

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๘๘)

มิตรภาพระหว่างอันโตนิโอกับบัสซานิโอ

อันโตนิโอนอกจากจะเป็นผู้ที่เหล้าขุนนางและพ่อค้าทั้งหลายในเวนิสยกย่องแล้ว เขายังเป็นมิตรแท้ของบัสซานิโออีกด้วย เขาไม่เพียงแต่จะยืนยันด้วยคำพูดที่ว่า “เอาเถิดทั้งเงินทองของ ตูข้า แม้กายาและทรัพย์ซึ่งประสงค์ จะยอมยกให้ได้ตั้งใจ ยอมพลดปลงทุกสิ่งไม่เสียดาย” (องค์ ๑ ตอน ๑ หน้า ๑๒ เท่านั้น) แต่ยังปฏิบัติจริง ๆ ด้วย การยอมสละชีวิตเสี่ยงอันตรายเพื่อให้เพื่อนได้สมปรารถนาในการที่จะไปแต่งงานกับปอร์เซียที่เบลมอนด์ ในฉากศาลเมืองเวนิส เมื่อรู้ว่า ตัวจะต้องตายแน่ เขาก็แสดงความเต็มใจที่จะตายโดยไม่เสียดายชีวิต แถมยังสั่งไม่ให้บัสซานิโอ โศกเศร้าถึงเขา ด้วยคำพูดต่อไปนี้

“จงเคารพคุณหญิงแทนฉันด้วย

เพื่อนจงช่วยชี้แจงแถลงไข

ว่าอันโตนิโอตายอย่างไร

ว่าตัวฉันรักใคร่ในเพื่อนยา

ช่วยยกย่องขอสหายผู้ตายแล้ว

ขอนางแก้วจงซังสั่นกังขา

ว่าบัสซานิโอผู้ภรรดา

เคยมีเพื่อนร่วมชีวาหรือว่าไร

จงเสียดายแต่สหายวายชีวัน

ฉันใช้หนี้แทนแล้วหาโศกไม่

ถ้าแม้ชีวเชิดคลีกสมนึกไซริ์

จะใช้ด้วยดวงใจในไม่ช้า...”

(องค์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๓๒)

ความรักระหว่างเพื่อนชายต่อเพื่อนชายมีมากถึงเพียงนี้ ทำให้เราลงความเห็นได้ว่า อย่าง น้อยบัสซานิโอก็ต้องมีความดีอยู่ในตัวบ้าง จึงทำให้เพื่อนรักเขาได้ถึงขนาดนั้น

ความมั่งคั่งและความไม่เอาใจใส่ในเรื่องการเงิน

เรารู้ได้ว่าอันโตนิโอเป็นผู้มีหลักฐานมั่นคง จากการที่เขาซื้อเรือสินค้า ไปค้าขายต่างประเทศ ในฉากแรกแม้สะเรียวจะเข้าเข้าด้วยคำพูดว่าเขาเศร้าเพราะเป็นห่วงเรือสินค้า เขาก็ตอบด้วย ท่าทางที่แสดงว่าพอใจในฐานะของคนว่า

“หาไม่ได้ ฉันไร้ไม่ประมาท
มิได้รวมวัตถุบรรจุนะภา
มิได้ถ้ำทางเดียวในเทวนี้
เหตุฉะนี้มิได้มีความหวังไข

ฉันมีอาจไวใจไปอย่างเขลา
เพียงลำเดียว, เพื่อนเราอย่าแคลงใจ
หรือลงทุนเต็มทีที่หาไม่
สิ้นคำไร้มิได้ทำเข้าใจเลย ”

(องค์ ๑ ตอน ๑ หน้า ๕)

และอีกครั้งหนึ่ง เมื่อบัสธานีโยเตือนมิให้อันโตนิโยลงนามในสัญญากู้เงินของไซลือก
ที่จะยอมให้เนื้อแทนเงินนั้น อันโตนิโยก็ตอบด้วยความมั่นใจว่า

“เพื่อนจะพักหนักใจไปโยมิ
ในสองเดือนนี้แหละเพื่อนปวงกำปั่น
เดือนหนึ่งก่อนเวลาสัญญาเรา

ฉันไม่ต้องเสียทีละเพื่อนเรา
จะกลับมาครบครันทุกใบเสา
จะมีเงินใช้เขาสามเท่าตัว ”

(องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๓๐)

ความปราศจากขันติธรรมต่อบุคคลในศาสนาอื่น

แม้อันโนนิโยจะมีชื่อเสียงดีเป็นที่นิยมนักใคร่ของคนทั่วไปในเมืองเวนิส เขาก็มีข้อที่น่า
ตำหนิในการที่เขาแสดงอาการดูหมิ่นเหยียดหยามอิวัโดยปราศจากขันติธรรม เป็นการยากอยู่เหมือน
กันที่เราจะนึกवादภาพการกดขี่ข่มเหงระหว่างศาสนาในสมัยนั้นได้ชัดเจน เพราะกาลเวลาก็ห่าง
กันมาก แต่ก็พอจะจับได้จากถ้อยคำของไซลือกที่ว่า

“หรือให้ข้าประนมและก้มหัว
และพูดเสียงกระเส่า ๆ หัวเข้าคู่
ว่า “ได้เท่าบุญเหลือเมื่อวันพุธ
อีกครั้งหนึ่งถีบเล่นกระเด็นไป
อันได้เท่าจะประสงค์ซึ่งเงินทอง

เหมือนข้ามีคำตัดสินท่านอยู่
ไหวเจ้ากูแล้วตอบวาจาไป
ได้ถ่มทุตรดเกศา, ข้าขอไหว
ข้าขอบคุณท่านไร้ไม่รู้วาย
ข้าขอให้ทั้งกองสมมุ้งหมาย ?”

และอันโตนิโยก็ตอบไปอย่างฉุนเฉียวว่า

“ข้าทำแล้วอย่างไรข้าไม่อาย
ถ่มน้ำลายหรือถีบเข่นเคยไร้
ถ้าจะให้กูนี้สมกมล

ไม่ยอบกายไม่ยอมจะถ่อมตน
ต่อไปก็คงทำได้อีกหน
ก็อย่าให้ฉันคนที่ชอบกัน”

จากคำพูดเหล่านี้ทำให้เราไม่ค่อยจะเห็นใจอันโตนิโยนัก ในเมื่อเขาถูกไซลือกแกล้งแค้น
เพราะมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน การกระทำเช่นนั้นก็สมควรแล้วที่ไซลือกจะผูกใจเจ็บถึงขนาด
ทำลายชีวิตอันโตนิโยเสียให้สมแค้น การที่เขารอดตายไปได้อย่างลอยนวลในตอนท้ายออกจะทำ
ให้ผู้ดูผิดหวังไปบ้าง เพราะดูช่างไม่สมกับที่เขาได้เคยก่อกรรมทำเข็ญไว้กับไซลือกผู้เคราะห์ร้ายเลย

๔. บัสดานิโอ

ความสุรุษร้าย

บัสดานิโอเมื่อปรากฏตัวในฉากแรก ดูไม่น่าจะได้รับความเห็นอกเห็นใจจากเราเลย เนื่องจากมีนิสัยสุรุษร้ายฟุ่มเฟือย ลักษณะอื่น ๆ ก็ดูไม่มีอะไรเด่นไปกว่าสะละรีโน และสะลานิโอ ซึ่งเป็นประเภท “เพื่อนกิน” ของอันโดนิโยผู้มั่งคั่ง เขามหาอันโดนิโยด้วยความประสงค์เหมือนคราวที่แล้ว ๆ มา คือประสงค์จะขอยืมเงินเพื่อน โดยที่มีหวังน้อยเหลือเกินว่าจะสามารถยืมเงินที่ขยมนั้นคืนได้ เขาอ้างเหตุผลที่ต้องกู้หนี้ยืมสินด้วยถ้อยคำต่อไปนี้

“อันโดนิโยพี่ชายสหายแก้ว	เพื่อนรู้แล้วว่าทรัพย์ของฉันนี้
ได้ชักไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทวี	เพราะเหตุที่หน้าใหญ่เกินกำลัง
แต่มีใช้จะปันเพราะตนโอด	ใช้จะโทษผู้ใด ; ใจฉันตั้ง
อยู่เพียงที่ตรงจะประทะประทั้ง	ใช้หนี้สินรุงรังที่คั่งค้าง”

แล้วเขาก็พูดถึงฐานะที่ทำให้ต้องมาหาอันโดนิโยว่า

“อันโดนิโยเธอนี้สิมีคุณ	ทั้งให้ทุนให้รักไม่เว้นว่าง
เพราะความรักเพื่อนไซร์ไม่จิตจาง	จึงเป็นทางที่หวังหยิ่งเมตตา
ขอเล่าความตามจริงทุกสิ่งสรรพ	ขอพึ่งเพื่อนเดือนฉันช่วยปรึกษา
ทำโน่นจึงจะได้สมวิญญาณ์	พันบรรดาหนี้สินสิ้นห่วงโย”

(องค์ ๑ ตอน ๑ หน้า ๑๑)

ร้ายยิ่งกว่านั้น บัสดานิโอยังทำให้เราเข้าใจว่า เขาเป็น “นักแสวงโชค” ที่เห็นแก่เงิน เมื่อเขาพูดถึงปอร์เซียว่า

“ที่เบ็ดมอนด์มีนางสาวองค์	อนงค์รับมรดกมากมอลสิน
นางแสนงามอร่ามพร้งทั้งกายิน	อิกงามสิ้นท่วงทิกิริยา”

และเขาสรุปในตอนท้ายว่า

“อันโดนิโยแม้ฉันนั้นมีสิน	จะได้ชมโฉมยุพินประสงค์สม
ฉันเชื่อใจว่าจะได้ตั้งอารมณ์	ลาภอุดมคงจะได้สมใจปอง !”

อย่างไรก็ดี เราารู้สึกว่านิสัยของบัสดานิโยค่อยดีขึ้นเมื่อเขาเริ่มรักปอร์เซียผู้งามพร้อม ทั้งรูปสมบัติและคุณสมบัติ แม้ว่าในตอนต้นเขาจะสนใจนางเพราะมุ่งหวังเงินก็ตาม ความรักและความนับถือที่เขาได้รับทั้งจากปอร์เซียและอันโดนิโย ทำให้เรารู้สึกว่า เขาต้องเป็นกนมีคุณงามความดีเหนือ “นักแสวงโชค” อื่น ๆ อยู่บ้างเหมือนกัน

การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไม่ยั้งคิดของบัสดานิโอเห็นได้ในเรื่องอีกตอนหนึ่ง คือตอนที่เขามั่นใจว่าอันโดนิโยจะให้ยืมเงินแน่ เขาก็จัดการสั่งตัดเสื้อผ้าใหม่ ๆ แจกคนใช้ทันที (องค์ ๒ ตอน ๒ หน้า ๔๒)

ความร่ำรวยของบัสซานิโยนี้เห็นได้ทันทีตั้งแต่เริ่มต้นเมื่อเขาพักทายสะตานิโยและสะละรีโน
ในฉากแรกว่า

(องค์ ๑ ตอน ๑ หน้า ๗)

“เข้าใจแล้วเกลอแก้ว จันทกัณฑ์ขอ
ขอให้เล่นเฮฮา เพราะว่ามี
ให้สนุกเพียงพอนจนถึงที่
สหายที่หวังสนกสขสราญ”

(องค์ ๒ ตอน ๒ หน้า ๔๕)

เราเห็นได้ชัดว่าบัสซานิโยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้นเมื่อไปถึงเบลมอนด์แล้ว เจตนาเดิมที่หวังป้องกันทรัพย์สินมรดกของปอร์เซียก็หายไปกลายเป็นความรักอันแท้จริงเข้ามาแทนที่ และความรักนี้เองช่วยกล่อมเกล้าให้เขาเป็นคนละมุนละไมน่ารักขึ้น เขาปรากฏตัวในฐานะเป็น “ผู้รู้วิชาชาลูนและเป็นทหารกล้า” ทั้งยังมีความสามารถเลือกหีบได้ถูกต้องตามเงื่อนไขที่บิดาปอร์เซียวางไว้อีกด้วย เขาฉลาดพอที่จะรู้ว่าคนเราไม่ควรไว้วางใจแต่รูปลักษณะภายนอก ดังจะเห็นได้ในคำพูดของเขาตอนเลือกหีบว่าดังนี้

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๘๓)

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๘๘)

เพื่อนคนอื่นๆ ของอันโตนิโอ เช่น สะละรีโน และสะลानीโย ไม่ค่อยแสดงความรักใคร่ต่ออันโตนิโอให้เราเห็นมากนัก แต่สำหรับบัสซานิโอ เราเชื่อว่าเขามีความรักอันโตนิโออย่างสุดใจ ดังจะเห็นได้ในคำพูดหลายตอน โดยเฉพาะในตอนที่ยอร์กชี้ชัดกันว่า อันโตนิโอต้องยอมให้เนื้อแก่เขาลูกตามสัญญา นั้น บัสซานิโอกล่าวออกมาด้วยความวิตกกังวลอย่างจริงจังว่า

(องค์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๓๒)

(องค์ ๑ ตอน ๓ หน้า ๓๐)

“ว่าบรรดาสมบัติของตัวพี่
ก็มีแต่ชาติสกุลสูงเท่านั้น
แต่แม้บอกสายใจว่าไร้ทรัพย์
เพราะแม้บอกว่าจนพ้นพรรณนา

มีอยู่แต่ในสายโลหิตนั้น
ทุกสิ่งสรรพก็ปราชเป็นสัจจา
ก็นับว่าอวดดีจนเกินหน้า
ที่จริงจนยิ่งกว่าที่พาที

เพราะเป็นหนี้แห่งมิตรแล้วมีหน้า
แห่งศัตรูจัญไรไร้ปราณี

ข้าพลอยทำให้มิตรนนั้นเป็นหนี้
ทั้งนี้เพื่อตัวพี่ได้พุ่มพ่าย.”

(องค์ ๓ ตอน ๒ หน้า ๕๘)

เราอาจสรุปลักษณะนิสัยของบัสसानโยได้ว่า เขามีความเป็นผู้ที่อยู่ในสายเลือด เป็นคนฉลาด ร่าเริง และใจดี แต่มีข้อเสียที่เป็นคนสุรุษสุรายใช้จ่ายฟุ่มเฟือยจนต้องเป็นหนี้ และพลอยทำให้เพื่อนต้องรับเคราะห์ไปด้วยในตอนต้น เขาประพจน์ตัวแบบ “หนุ่มเจ้าสำราญ” และคิดจะแต่งงานกับผู้หญิงโดยหวังเอาทรัพย์มาใช้นี้ แต่ตอนหลังความรักทำให้เขาเปลี่ยนนิสัยและได้คิดขึ้นมา เขากลับมาหาภรรยาที่เขารักทราบถึงฐานะอันแท้จริงโดยไม่ปิดบัง เขารักเพื่อนจริง เมื่อรู้ว่าเพื่อนต้องตกทุกข์ได้ยากเพราะเขาเป็นต้นเหตุ ก็เป็นทุกข์เป็นร้อนมิได้ทอดทิ้ง แม้ความดีของเขาจะมีได้ปรากฏชัด แต่เขาก็ได้รับความรักอันแท้จริงจากเพื่อนและจากผู้หญิงซึ่งเป็นคนดีทั้งคู่ ฉะนั้นเราก็ต้องยอมรับว่าเขามีคุณสมบัติอยู่ในตัว มิฉะนั้นปอร์เซียซึ่งเป็นคนฉลาดมี “ตาแหลม” คงไม่ยอมแต่งงานด้วย และอันโดนิโยก็คงไม่ถึงกับยอมสละชีวิตให้ได้

๕. กราติยาน

กราติยานเป็นตัวประกอบตัวหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ในละครของเชกสเปียร์ กราติยานทำให้เรื่องดำเนินไปได้อย่างสนุกสนานราบรื่น ไม่ต้องเคร่งเครียดนัก

ความเป็นคนมีอารมณ์สนุก

กราติยานเป็นคนบอกเราเองว่า เขาชอบเป็นตัวตลก ดังในคำพูดจากแรกว่า

“กราติยาน :

ข้าขอเป็นตัวฮา

ขอเป็นตัวตลกหัวเราะเร้า

หน้าเหยียนทนเอาสำราญ

ขอยอมให้กับระบมอมสุรา

ดีกว่าถอนใจใหญ่ใจเหี่ยวตาย”

(องค์ ๑ ตอน ๑ หน้า ๘)

กราติยาน เป็นตัวละครที่มีนิสัยตรงกันข้ามกับอันโดนิโย คนเจ้าทุกข์ เป็นที่น่าสังเกตว่าความครึกครื้นรื่นเริงของเขาไม่ใช่เป็นแบบเห็นแก่ตัวหรือหยาบคาย แต่เป็นความครึกครื้นรื่นเริงชนิดที่เขาพยายามจะแสดงเพื่อช่วยทำให้เพื่อนของเขาหายเศร้า เขาชอบแสดงการมกมายพูดล้อเลียนล้อเร็นโซและเพื่อนทุกคน ลอเร็นโซถึงกับยอมรับว่าตัวสุ์กราติยานไม่ได้ดังนี้

“ลอเร็นโซ : เพราะว่ากราติยานในเชิงปาก สุ์เขาขาก, พูดไม่ทันฉันต้องนั่ง

กราติยาน : เกลือกงเทบไม่ได้ยินเสียงตนเอง ถ้าอยู่กับเพื่อนผู้เก่งสักสองปี”

(องค์ ๑ ตอน ๑ หน้า ๑๐)

ไหวพริบในการเจรจา

กราติยานเป็นคนชอบแสดงการมกมายตลกคะนองตลอดเรื่อง เขาพร้อมอยู่เสมอที่จะแสดงโวหารเมื่อมีโอกาส จนบัสซานิโอต้องพูดเป็นเชิงตำหนิในฉากแรกเมื่อเห็นว่ากราติยานออกจะ “คุย” มากไป บัสซานิโอว่ากราติยานเป็นคน “มักพูดมากปากไม่อยู่สุข พูดพลอดพลอยสนุกๆ ไม่มีสาระอะไร พูดเหลวๆ ได้ยิ่งกว่าใครๆ ในเมืองเวนิส” (องก์ ๑ ตอน ๑ หน้า ๑๐) ภายหลังที่กราติยานได้แสดงการมกมายวิพากษ์วิจารณ์คนที่กำลังทำเป็นขริบ เพื่อจะหลอกให้คนอื่นนับถือว่าเป็นนักปราชญ์ดังนี้ “อยากได้ชื่อว่าเป็นปราชญ์ฉลาดรู้ เพราะหุบปากนั่งอยู่เท่านั้นหนา ; เมื่อใดเผยปากขึ้นสนทนา ถ้อยคำไม่เป็นภาษาอันพึงใจ” (องก์ ๑ ตอน ๑ หน้า ๘) ซึ่งออกจะเป็นคำพูดรุนแรงเกินไป

เป็นความจริงที่ว่า ไหวพริบของกราติยานนั้นหนักไปในเชิง “เล่นคำ” และผิวเผินไป ไม่ได้แสดงความคิดลึกซึ้งอะไรนัก เช่น ในฉากตัดสินความ คำพูดประโยคแรกที่กราติยานพูดกับไซล๊อค คือ

“มึงลับกับหนังเกือกเลือกผัดหว่า ลับกับจิตศัสตราจึงคมนัก”

(องก์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๒๓)

(หนังเกือก แปลมาจากคำ “sole” และจิต แปลจากคำ “soul” sole กับ soul ออกเสียงในภาษาอังกฤษเหมือนกัน แต่ความหมายผิดกัน กราติยานตั้งใจเล่นคำทั้งสองคำนี้ เมื่อเห็นไซล๊อคลับมิดเตรียมจะเชือดเนื้ออันโตนิโอ ประโยคเดิมในภาษาอังกฤษว่า “Not on thy sole, but on thy soul, harsh Jew !”)

คำพูดนี้ทำให้ไซล๊อคโกรธจนต้องตอบโต้ออกมาบ้างว่า “แจะพูดเท่าใดไม่โยกย้าย” และแถมสั่งสอนกราติยานเสียอีกว่า “พูดเกะกะดุดันฉันใด ๆ แม้ว่าไม่บันดาลให้ดวงตรา หลุดไปจากสัญญาแล้วไซ้รั ก็แสบคอเปล่า ๆ จงเข้าใจ พ่อหนุ่มน้อยสะกดใจให้จงดี ข้นพูดมาก พ่อเอยจะเลียบ...” (องก์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๒๓)

แต่ในตอนหลังกราติยานก็ใช้คำพูดของไซล๊อคเองย้อนให้ว่า “แดเนียลแท้, แดเนียลวินิจฉัย ข้าขอบใจ, อ้ายยิว. ที่สอนข้า.” (องก์ ๔ ตอน ๑ หน้า ๑๓๖) คำพูดเยาะเย้ยแบบนี้ ดูเป็นการซ้ำเติมผู้เคราะห์ร้ายมากไปสักหน่อย

๖. เนริสสา

แม้เนริสสาจะเป็นเพียงสาวใช้ของปอร์เซีย แต่ก็ต้องนับว่านางมีความสำคัญอยู่มิใช่น้อย เพราะนางทำหน้าที่เป็นเหมือนเพื่อนของปอร์เซียด้วย

(ก) ในการสนทนาโต้ตอบระหว่างปอร์เซียกับเนริสสา วิเคราะห์ลักษณะของบรรดาชายหนุ่มทั้งหลายที่เสนอตัวเข้ามาเลือกหิบนั้น เห็นได้ว่าปอร์เซียให้ความสำคัญแก่นเนริสามาก และ

ถือว่าเนริสตาเป็นคู่คิดของนาง ทั้งเนริสตาก็อำนาจหน้าที่ให้คำแนะนำหรือรับฟังความในใจของปอร์เซียได้เป็นอย่างดี

(๖) ฐานะของเนริสตาปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้นเมื่อกราดิยาโนซึ่งเป็นสหายผู้ติดตามบัสซานิโอไปเบล์มอนต์ ได้ขอแต่งงานกับนาง ทั้งนี้โดยกราดิยาโนมิได้รู้สึกว่าเป็นความต่ำต้อยน้อยหน้าแต่อย่างใด

ความเก่งกล้าสามารถของเนริสตา

เนริสตามีความเก่งกล้าสามารถพอ ๆ กับปอร์เซียทีเดียว เมื่อเทียบดูตามฐานะของนางนางสามารถพูดจาโต้ตอบกับปอร์เซียได้อย่างทันอกทันใจ และเมื่อปอร์เซียตกใจจะปลอมตัวเป็นหมอกฎหมายหนุ่มไปตัดสินความที่เวนิส นางก็สามารถปลอมตัวไปเป็นเสมียนได้อย่างแนบเนียน แม้กระทั่งเรื่องการทวงแหวน นางก็แสดงบทบาทได้สนิทสนมไม่แพ้ปอร์เซียเลย

๗. ลอเรนโซ

ลอเรนโซเป็นคนมีศิลปะและมีลักษณะนิสัยประณีต ซึ่งนับว่าเหมาะที่สุดที่จะเป็นคู่ครองของเชสสิกา

รสนิยมในทางศิลปะและดนตรีของลอเรนโซ

รสนิยมของลอเรนโซในทางศิลปะและดนตรีเห็นได้ชัดจาก

(ก) คำพูดของเขาตอนหนึ่งที่ว่า

“ดูแสงเดือนส่องแจ่มเวิ้งว้าง
มาเถิดเรานั่งลงที่ตรงนี้
ความสดรাত্রีนี้แสนเหมาะ
นั่งเถิดเชสสิกาผู้ขี้ใจ
และ...“ชนใดที่ไม่มีดนตรีการ
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ

ราวนอนเหนือเนินหญ้าสง่าศรี
ให้ดนตรีสู่โสตปราโมทย์ใจ
สำหรับเพลงไพเราะเสนาะใส
คู่อ้องฟ้านภลัยแสนงามอน”
ในสันดาน, เป็นคนชอบกลั่นกลอง
เขานั้นเหมาะคิดขับกล่อปลั๊กซ์...”

(องค์ ๕ หน้า ๑๕๑ - ๑๕๓)

(๖) ตอนต้นองค์ที่ ๕ ลอเรนโซและเชสสิกาสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกันเป็นอันดีในการกล่าวชมความงามของธรรมชาติในคืนเดือนหงาย แสดงให้เห็นว่าทั้งสองคนนี้มีปฏิภาณทัน ๆ กัน คำพูดของคนทั้งสองเปรียบเหมือนดนตรีประสานเสียงกันอย่างไพเราะ นับว่าสองคนนี้มีรสนิยมอย่างเดียวกันสมที่จะเป็นคู่ครองกันโดยแท้

ความไม่เจนจัดต่อโลก

จากเรื่องราวต่าง ๆ พอจะกล่าวได้ว่า ชายหนุ่มชาวอิตาเลียนผู้นี้เป็นคนมีนิสัยอย่างเด็ก ๆ

ไม่ค่อยจะมีความยังคิดแบบเดียวกับเชษฐิกานั่นเอง จะเห็นได้จากการที่ทั้งสองคนนี้ช่วยกันใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยที่เงินวัดตามที่ดูบาลนำเข้ามาเล่าให้ไขลือกฟัง

คุณสมบัติของลอเรนโซ

(ก) เราพอจะคาดคะเนได้ว่า ลอเรนโซมีฐานะสูงกว่าเชษฐิกา ความมุ่งหมายของเขาเมื่อเริ่มมาติดพันเชษฐิกาจะเป็นประการใดก็ตามที่เถิด แต่ภายหลังเมื่อได้รู้จักสนิทสนมกับเชษฐิกามากขึ้น เสน่ห์ของเชษฐิกาก็สามารถเอาชนะใจเขาได้ เขาจึงยอมรับอย่างเปิดเผยว่า เขารักนางดังในคำพูดต่อไปนี้ :-

“ฉันรักหล่อนเหลือใจไม่แสร้งว่า ;	หล่อนนั้นมีปัญญาย่างพอที่ ;
ส่วนความงาม, ดูไม่พลาดอาจรู้ดี ;	หล่อนรักจริง ครั้นนี้เป็นพยาน
เหตุฉะนี้สาวคำผู้ล้ำเลิศ	โฉมประเสริฐ, ฉลาดนัก, รักสมาน
สมัครแน, แม้ได้ไปเรือนชาน	จะยกยอเดาว่ามาลย์ไว้ยอดใจ.”

(องก์ ๒ ตอน ๖ หน้า ๕๘)

ขอให้สังเกตว่า ภาพของเชษฐิกาที่ลอเรนโซบรรยายไว้นั้นออกจะเลิศลอยเกินจริงไปบ้าง มีคุณสมบัติหลายประการที่ลอเรนโซยกย่องไว้ซึ่งไม่มีในตัวเชษฐิกา

(ข) ปอร์เซียก็แสดงความชอบพอและความไว้วางใจในตัวลอเรนโซด้วย การที่นางฝากฝังบ้านช่องไว้ให้อยู่ในความดูแลของเขาตลอดเวลาที่บัสซานโยจากไป ดังข้อความต่อไปนี้ :-

“ลอเรนโซ, ดิฉันขอมอบให้	เป็นผู้ครองบ้านใหญ่ไปเพื่อพลง
จนกว่าผัวจะมา ส่วนข้าไซ้	ได้จึงใจปญญาว่าผัวห่าง
จะจำศีลสะกดใจไม่เว้นว่าง	ให้แต่นางเนริสสาอยู่ด้วยกัน,
จนกว่าผัวดิฉันและผัวหล่อน	จะได้จรรกลับมาเกษมสันต์
ณ วัดที่ไม่สู้ไกล ในที่นั้น	จะไปพักอยู่ด้วยกันวิเวกใจ
ของงโปรดช่วยบ้างอย่างฉันมิตร	อย่าขัดจิตเพราะชอบจึงวานให้
ช่วยครองบ้านแทนด้วยามผัวไกล	.....”

การที่ปอร์เซียมอบความไว้วางใจแก่ลอเรนโซถึงเช่นนี้ ก็ต้องนับเป็นการให้เกียรติลอเรนโซอย่างมาก

ความรู้ของนักศึกษา

ลอเรนโซชอบแสดงความรู้ของนักศึกษาเหมือนกันในบางโอกาส เช่น ตอนที่พูดถึงทฤษฎีของปลาโตเกี่ยวกับดนตรีสวรรค์ว่า :-

“กล่อมทวยเทพบุตรสุดสนิท
แต่มนุषย์มีอาจินขับร้อง

อมฤตรู้ดนตรีดีทั้งผอง
เพราะกายเราเหมือนกองดินกำบัง”

(องก์ ๕ หน้า ๑๕๒)

๘. เชสสิก้า

ความเป็นเด็ก

เราได้เห็นภาพเชสสิก้าลูกสาวไขลือกในบ้านอันไม่น่าอยู่เพียงแหวงเดียวและจากคำพูดของไขลือกอาจรวมความได้ว่า เชสสิก้าชอบไถลเวลาพ่อไม่อยู่นางชอบ “ปล่อยใจเพลินเพลินเปิดบัญชี หรือเยี่ยมเยือนคุณน้าและหนทาง” เพื่อดูขบขันแสบๆสนุกสนานที่ผ่านหน้าบ้านนางไป คำสั่งห้ามอย่างเข้มงวดกวดขันของไขลือกทำให้เกิดผลร้ายแก่จิตใจของเชสสิก้า คือทำให้นางกลายเป็นคนมีความลับและมีเล่ห์กระเท่ห์หลอกลวงบิดา ทั้งนี้เราจะไปโทษเชสสิก้าคนเดียวก็ไม่ได้

ความเป็นเด็กของเชสสิก้าจะเห็นได้จากคำพูดของคูบาลที่เล่าให้ไขลือกฟังว่า เชสสิก้าและลอเร็นโซไปช่วยกันผลาญเงินในการพนันที่เมืองเจนัวถึงคืนละแปดสิบเหรียญ มีหน้าซำยังเอาแหวนปีหูดของไขลือกไปขายเสียอีก

ความไม่ซื่อสัตย์

แม้จริตกิริยาของเชสสิก้าจะมีเสน่ห์จับใจลอเร็นโซจนถึงกับลอเร็นโซชมนางให้เพื่อนฟังว่าเป็นหญิงดีเลิศเพียงไรก็ตาม แต่นางกลับไม่มีความซื่อสัตย์ต่อบิดา ต่อศาสนา และต่อเชื้อชาติของนางเอง ความไม่รู้จักยั้งคิดของนางก็เป็นข้อที่น่าตำหนิอยู่มาก นางเอาทรัพย์สินสมบัติที่บิดาหวงแหนไปผลาญเสียอย่างไม่รู้จักเสียดาย ตอนที่เชสสิก้าเก็บข้าวของเพื่อหนีตามลอเร็นโซนั้น นางพูดอย่างลึงโลดว่า

	“นี่แน่ จงรับหีบนี้ไป	คงไม่เสียแรงเปล่าที่เราหาญ
	.....	.....
และ	ฉันจะต้องปิดประตูทั่วเคหา	และรวบรวมเงินตราก่อนผายผัน
	จงคอยหน่อยไม่ช้าจะมาพลิ้น	..... ”

(องก์ ๒ ตอน ๖ หน้า ๕๗ - ๕๘)

ข้อที่น่าอภัยสำหรับเชสสิก้า

(ก) เหตุผลสำคัญที่ทำให้เราให้อภัยเชสสิก้าได้ก็คือ ความเป็นคนร่าเริงแจ่มใสซึ่งเป็นเสน่ห์สำคัญของนาง

(ข) เราต้องเห็นใจเชสสิก้าอีกข้อหนึ่ง ในเรื่องความเป็นอยู่ทางบ้านซึ่งนางบ่นให้ลานซลือตฟังว่า :-

(องค์ ๒ ตอน ๒ หน้า ๔๖)

(องค์ ๒ ตอน ๓ หน้า ๔๖)

ความอ่อนนุ่มต่อมดของเซสสิกา เห็นได้จากำพุดที่นางกล่าวกับลอเรนโซตอนปลอมตัว
เป็นเด็กหนุ่มว่า

“ฉันยินดีที่เป็นราตรีกาล, เธอไม่เห็นความหาญของข้าน้อย ;
 เพราะนีกายที่แปลงตกแต่งกาย เป็นผู้ชาย, นีกกระดากมากสักหน่อย :
 แต่ความรักตามัว, ตัวมีค้อย รู้สึกผิด, จิตคอยแต่ชมกัน ;”

แต่คำพูดอย่างนี้อาจพิสูจน์อะไรให้เห็นได้ไม่มากนัก ถ้าเราจะลงความเห็นเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของเซสสิกา เราก็น่าจะพิจารณาถึงวิธีการอันกล้าหาญชาญชัยของนางที่จัดการเกี่ยวกับเรื่องรักให้สำเร็จลุล่วงไปได้ นางเองเป็นผู้ส่งจดหมายไปนัดแนะลอเรนโซให้พาหนี เพราะเห็นว่าลอเรนโซจะเป็นที่พึ่งของนางได้ นางไม่มีเยื่อใยต่อโชลือกเลย เมื่อจะหนีไปก็แสดงความรู้สึกยินดีมากกว่าอาลัย ดังนี้ :-

“ไปดีเถิดบิดา, ลูกมาก่อน ; แม้เคราะห์ไม่มาบรรจบถึงที่
 ลูกจะพรากรบิดาในครานี้, พ่อจะพรากรบุตรในไม่ช้า”

(องก์ ๒ ตอน ๕ หน้า ๕๔)

เซสสิกาตั้งใจว่าเมื่อนางได้แต่งงานกับลอเรนโซแล้วก็จะเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์เสียด้วย แสดงว่านางมิได้มีความรู้สึกผูกพันกับครอบครัว เชื้อชาติ และศาสนาเลย เมื่อแต่งงานแล้ว เซสสิกา ก็ขี้อลอเรนโซเป็นที่พึ่งจริง ๆ ดังคำพูดที่นางพูดกับลานซูลี้อย่างมั่นใจว่า

“ฉันจะพึ่งพิงฉันให้ช่วยได้ เขาได้แปลงฉันเป็นคริสต์แล้ว”

(องก์ ๓ ตอน ๕ หน้า ๑๑๒)

๕. ลานซูลี้ออต ก็อบโบ

ลานซูลี้ออตเป็นตัวละครในเรื่อง แต่ต้องจัดไว้คนละชั้นกับ “ทัชสโคน” ในเรื่อง “ตามใจท่าน” เพราะว่าทัชสโคนเป็นตัวละครที่มีอะไรหลายอย่างสูงกว่าลานซูลี้ออต

นิสัยดี

แม้ว่าลานซูลี้ออตจะเป็นตัวละครแบบบ้านนอก แต่เขาก็เป็นตัวละครที่ทำให้เกิดความสุขแก่ผู้ดูได้ ตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องเวนิสวานิชชอบลานซูลี้ออตทุกคน เซสสิกาไว้วางใจลานซูลี้ออตจนถึงกับใช้ให้เป็นคนนำจดหมายไปหาลอเรนโซ (องก์ ๒ ตอน ๓) ลอเรนโซก็พูดจาสนิทสนมกับลานซูลี้ออต (องก์ ๓ ตอน ๕) เป็นอันดี แม้โชลือกเองก็พูดถึงเขาว่า “มันดีดอกแม่ แต่ตะกลาม” ลานซูลี้ออตแสดงความรักต่อบิดาอย่างเด็ก ๆ เป็นที่น่าขบขันและจับใจในขณะเดียวกัน ดังคำพูดตอนนี้

“ลานซูลี้ออต : นี่แน่พ่อ, อย่าพูดเหลวไหลต่อไปอีกเลย, จะให้ศีลให้พรก็ให้เสียเถอะ :
 ฉันนี่แหละคือลานซูลี้ออต ที่เคยเป็นอ้ายแดงของพ่อ, ที่เดี๋ยวนี้เป็นบุตรของพ่อ, และจะได้เป็นลูกของพ่อต่อไปภายหน้า.

ก๊อบโบ : ฉันเชื่อไม่ได้เลยว่านายเป็นลูกของฉัน.

ลานซูล็อต : ฉันก็รู้ไม่ได้แน่นอนเหมือนกันในขั้นนั้น : แต่ฉันเป็นลานซูล็อต, บ่าวตาฮิว ; และฉันเชื่อแน่นอนว่ามาร์จะรีเมียของพ่อฉันแหละและเป็นแม่ของฉันละ.”

(องก์ ๒ ตอน ๒ หน้า ๔๑)

ไหวพริบ

ไหวพริบในการเจรจาของลานซูล็อต ยังไม่จัดอยู่ในประเภทเฉลียวฉลาดมากนัก อาจเห็นได้ดังต่อไปนี้ :-

(ก) การพูดเล่นตลกกับบิดาของตน (องก์ ๒ ตอน ๒)

(ข) การเล่นคำ

(ค) การพูดตลกเกี่ยวกับการต่อสู้ในใจของตนเอง

(ง) การใช้ศัพท์ยาก ๆ ให้มีความหมายไป เช่น ใช้สนธยา (แทนสนทนา) ปราศนา (แทนปรารภนา) (การใช้ศัพท์ผิด ๆ แบบนี้เรียกว่า Malapropism คำนี้ได้มาจากชื่อตัวละครตัวหนึ่งในเรื่อง The Rivals ของเซอร์แดน ตัวละครตัวนี้ชอบพูดศัพท์ผิด ๆ)

(จ) ความรู้เบ็ดเตล็ดที่เก็บตกได้ ระหว่างที่ออกจากบ้านนายเก่าไปหานายใหม่ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นลักษณะอันน่าขบขันตลกคะนองในตัวของลานซูล็อต จากบทบาทในละครทำให้เรารู้สึกว่า ดูเหมือนลานซูล็อตเองก็เข้าใจว่าตัวเองเป็นคนเจ้าปัญญา และมีความภาคภูมิใจในตำแหน่งตัวตลกอยู่ไม่น้อย

๑๐. เจ้าชายมอริออคโค

สิ่งที่เห็นได้ชัดในตัวเจ้าชายมอริออคโค ซึ่งมาเลือกหีบเพื่อหวังจะได้แต่งงานกับปอร์เซีย แต่กลับผิดหวังกลับไปเป็นคนแรกนั้นก็คือ :-

(ก) ความเย่อหยิ่ง และความขูขโม

(ข) ความลุ่มหลงในอิสตรีตามแบบอนารยะ

ลักษณะข้อแรกเห็นได้จากการขูขโมถึงความกล้าหาญในการรบของตนให้ปอร์เซียฟัง ดังคำพูดนี้ว่า :-

“ด้วยอำนาจดาบสำคัญอันใหญ่นี้,	ที่เคยผลาญโสฬ์ผู้เป็นใหญ่
คือตัวเจ้าอิหร่านชาญฤทธิไกร,	ผู้มีชัยชำนะถึงสามครั้ง
เมื่อยามรบสุดดำนซูลิมาน,	ข้าจะหาญแข่งผู้ที่ฤทธิขลัง
ไม่ขอหลบตาจ้องมองตาจิ้ง,	ทั้งทะนงจงจิตต่อฤทธิ ”

(องก์ ๒ ตอน ๑ หน้า ๓๔)

พรรณแบบตะวันออกที่เจ้ามอริออคโคมิต่อผู้หญิง อาจเห็นได้ในองค์ ๒ ตอน ๗ เจ้ามอริออคโคสสารภาพว่าตนหวังจะแต่งงานกับปอร์เซียก็เพราะปอร์เซียเป็นรางวัลอันยิ่งใหญ่ที่ใคร ๆ ก็อยากได้ฟังคำพูดต่อไปนี้ :-

“เลือกจะได้ของดีมีราคา	เป็นที่พึงปรารถนาแห่งหลายคน.
นั่นหรือคือนางร่างโสหา ;	ผู้ชนยอมปรารถนาทุกแห่งหน ;
ทั้งสี่ทิศทุกอาณาในสากล,	มาชมโฉมณฤมลผู้เลิศฟ้า”

(องค์ ๒ ตอน ๗ หน้า ๖๓)

เพราะเหตุที่เจ้ามอริออคโคมีความคิดค้น ๆ แบบอนารยะ จึงนำเอาปอร์เซียไปเปรียบกับทอง ในที่สุดก็เลือกผิด ต้องก้มหน้ากลับไปอย่างผู้ปราชัย

๔๔. เจ้าอาร์ระคอน

เจ้าอาร์ระคอนเป็นตัวแทนผู้ดีสเปน ซึ่งมีความเยือกหยิ่งทะนงตนอยู่ในสายเลือด เราเห็นได้ชัดว่าเจ้าอาร์ระคอนพอใจในความสำเร็จของตัวเองอยู่มาก จนถึงกับแสดงความดูหมิ่นผู้อื่นออกมาดังนี้ :-

“เราไม่ขอเลือกสิ่งปรารถนา	แห่งประชานกรหมุ่มมากหลาย,
เพราะไม่อยากเอาอย่างสามัญชาย,	จนกลายเป็นทรามไปไม่ชอบกล,”

(องค์ ๒ ตอน ๕ หน้า ๗๒)

ครั้นเมื่อปรากฏว่าตัวเลือกผิด กลับได้รูปจำอวด “ดาแจ้วแห้ว” แทนรูปปอร์เซีย เขาก็แสดงความโกรธงุ่นง่าน และต่อว่าเขากับปอร์เซียว่า

“ฉันไม่ควรจะได้อะไรดี	กว่ารูปจำอวดนี้หรือจอมขวัญ ?
นี้หรือสิ่งควรปองของรางวัล ?	ฉันไม่ดีกว่านั้นหรือฉันใด ?”

(องค์ ๒ ตอน ๕ หน้า ๗๓ - ๗๔)

และก่อนจากไปก็ได้บทเรียนไปจากปอร์เซียว่า

“อันผู้ใดเพเลียงพล้ากระทำผิด, จะพินิจคดีด้วยไฉน ;”

(องค์ ๒ ตอน ๕ หน้า ๗๓)

๔๕. ฌูบาล

ฌูบาลเป็นตัวประกอบที่ไร้ลือกกล่าวถึงว่าเป็นเพื่อนขี้ขลาดผู้มั่งคั่งของแก สิ่งที่เราเห็นได้ชัดในบทของฌูบาลก็คือ ตอนที่เขาทรมาณไร้ลือกด้วยวาจาโดยเล่าถึงโชคร้ายของอันโดนิโย กับความสุรุษสุร่ายของเซสสิกทำให้ไร้ลือกฟังสลับกันไป เหมือนกับจงใจจะยั่วให้ไร้ลือกหัวป่วนเล่นอย่างนั้นเอง (องค์ ๓ ตอน ๑) นอกจากนั้นก็ไม่มีอะไรสำคัญนัก

๑๓. สะเลรีโยกับสะลานีโย

สองคนนี้เป็นเพียงตัวประกอบ ไม่มีอะไรเป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว ดู ๆ ก็คล้ายเป็น “กาฝาก” หรือ “เพื่อนกิน” ของอันโตนิโอเท่านั้น มิตรภาพระหว่างอันโตนิโอกับสองคนนี้เป็นไปอย่างผิวเผิน ไม่ลึกซึ้งเหมือนมิตรภาพระหว่างอันโตนิโอกับบัสซานิโอ

๑๔. พ่อเมือง

พ่อเมืองก็เป็นเพียงตัวประกอบเช่นเดียวกัน ไม่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษเฉพาะตัวเมื่อแสดงบทบาทในฉากตัดสินความ เราได้รับคำบอกเล่าว่า พ่อเมืองและบรรดาพวกผู้ดีชาวเวนิสพากันวิ่งเต้นโดยทางส่วนตัวเพื่อจะให้ไซลักมีความเมตตาต่ออันโตนิโอ และในฉากตัดสินความ พ่อเมืองก็แสดงความประสงค์เช่นนี้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ แต่ในฉากนั้น พ่อเมืองทำหน้าที่เป็นเพียงเงื้อมเท่านั้นเอง คนที่แสดงบทบาทสำคัญในการตัดสินความโดยตลอดคือ ปอร์เชีย

คำอธิบายศัพท์ และ ข้อความ

องค์ที่ ๑

ตอน ๑

คำหรือความ

หน้า ๓ องค์

คำอธิบาย

ชุด; เป็นส่วนแบ่งบทยละคร ในการแบ่งเขาวางเค้าโครงเรื่องให้เรียบร้อยเสียก่อน แล้วจึงแบ่งเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนเรียกว่าองค์ ในองค์หนึ่ง ๆ ก็อาจแบ่งเป็นส่วนย่อยได้อีกเรียกว่าตอน ในบทละครเรื่องเวนิสวานิชนี้ แบ่งเป็น ๕ องค์ แต่ละองค์มีจำนวนตอนไม่เท่ากัน ทั้งนี้แล้วแต่เหตุการณ์ในเรื่อง แต่ละตอนก็ใช้สถานที่ต่าง ๆ กัน เรียกว่าฉาก เช่นในองค์ที่ ๔ ตอน ๑ เป็นฉากศาลยุติธรรมในเมืองเวนิส ตอนที่ ๒ เป็นฉากถนนในเมืองเวนิส ความยาวของแต่ละตอนไม่จำเป็นต้องเท่ากัน

หน้า ๓ เวนิสวานิช

พ่อค้าชาวเมืองเวนิส เมืองเวนิสตั้งอยู่บนหมู่เกาะเล็ก ๆ ในทะเลเอเดรียติก มีคลองและสะพานมาก การสัญจรใช้เรือไปตามคลอง พอออกจากประตูถึงคลอง ท่านองเราออกจากตึกแถวก็ออกถนน คลองนั้นแทนถนนที่เดียว ครั้งเชกสเปียร์ทุกประเทศชมว่าเวนิสเป็นเมืองที่งดงามและไม่มีประเทศใดรักเวนิสมากเท่าอังกฤษ พ่อค้าในเวนิสบูชากันเสมอเจ้าวังก็ราวีมานเมืองสวรรค์ เวนิสเป็นที่สนุกสำราญทุกอย่าง เป็นที่ประชุมแห่งเทศกาลรื่นเริง ไม่มีที่ไหนสนุกเท่า แต่ตกมาถึงทุกวันนี้เวนิสเป็นแต่ชื่อซึ่งเตือนให้ระลึกถึงความหรรษาเมื่อครั้งโน้น เพราะเหตุที่ปัจจุบันนี้โลกได้เจริญขึ้นและเวนิสได้จืดจางลง

คำหรือความ

วาณิช
เกตรา
สาคร
สินธุ์
สโมสร

ศรี
สุนทร
ชลาลัย (ชล + อาลัย)
หน้า ๔ ฟอง
เคารพ อภิวันท์

ธรา
คู่
พรัน
ส่วนตัว...เอาจนไข

นาฬิกาทราย

อับปาง
หน้า ๕ จะเผือดพักตร์....

คำอธิบาย

พ่อค้า
เรือ
แม่น้ำ ทะเล
ชื่อแม่น้ำ ทะเล ในที่นี้หมายความว่า ทะเล
ประชุม แต่มักจะใช้ว่าประชุมอย่างครึกครื้น
ในที่นี้หมายความว่า ครึกครื้น
คำเดียวกับสิริ แปลว่า สง่า มิ่งขวัญ
ดี งาม
ที่อยู่ของน้ำ คือ ทะเล
ลอย
(ที่นี้ควรอ่าน “อบพิวัน”) เคารพ ว่าทำความ
อ่อนน้อม ขำเกรง อภิวันท์ ไหว้
ทางน้ำ กระแสน้ำ ท่อน้ำ
ทาง
กลัว
แม้จะเป่ากับข้าวที่ร้อนให้เย็นลง (เพื่อจะได้
รับประทานได้) ก็ไม่กลัวเพราะกลัวลมที่
ออกจากปากจะไปผสมกับลมในทะเล ทำให้
พัดแรงขึ้นจนทำให้เรือจม ฉะนั้นลมที่ออก
จากปากตัวเองก็น่าจะทำให้ตัวเองเจ็บไข้ ที่
พูดเช่นนี้ แสดงถึงความเปิ่นท่วงกลัวเรือ
สินค้าจะล่มเพราะพายุ
เครื่องกำหนดเวลา เป็นหม้อแก้ว ข้างบนใส่
ทราย ปล่องให้ทรายหม้อบนลงมาหม้อล่าง
นับเป็นชั่วโมงนาฬิกา ๑ ใ้ก่อนเกิดมีนาฬิกาพก
นาฬิกาแขวน ครั้งเชกสุเปียรนาฬิกาทราย
ตั้งไว้ตามโรงสวดข้างธรรมาสน์
ล่ม จม ทำลาย (ใช้สำหรับเรือเดินทะเล)
จะหน้าซัดเมื่อมองเห็นวัด ซึ่งมีผนังทำด้วย

คำหรือความ

.....แรงศिला

แรงศिला

ผา

เครื่องเทศ

หน้า ๖ จำอวด

หน้า ๗ เสมอภาค

ปฐุม

การม

วิญญาน์

ภักษาหาร

แพก

หน้า ๘ กังขา

สรร

ขอเป็น...สำรวจว่า

ขอยอม....เหยี่ยวตาย

เหลือและใจ.....

.....เขากล่าวชม

วัง

หน้า ๙ กวิน

เอาความขริ่ม....

....ของโตกา

หน้า ๑๐ เน้ง

คำอธิบาย

หิน (เพราะจะทำให้คิดไปถึงหินโสโครกที่
จะทำให้เรือได้รับอันตราย)

แรงที่นั่นว่าขลัง ศักดิ์สิทธิ์ หมายความว่าศिला
อันศักดิ์สิทธิ์อย่างเดียวกับพูดว่า แรงกรุ

หิน เขา

เครื่องเผ็ดร้อน เครื่องหอมที่มาจากต่างประ-
เทศ เช่น ผักชีขี้หรีว ฯลฯ ซึ่งคู่กับเครื่อง
สมุนไพร คือเครื่องยาที่ทำได้ในพื้นที่เมือง

คนตลก

เสมอส่วน ส่วนเท่ากัน

เบื้องต้น

ถ้อยคำที่คมคาย

ใจ

อาหาร

แตกต่างกัน ผิดกัน

สงสัย

เลือก

ขอเป็นคนตลกเฮฮา หัวเราะอย่างรื่นเริง ถึง
จะทำให้หน้าเหยี่ยวขยันท้อม

ทั้ง ๒ อย่างนี้ ขอเลือกเอาดั่งระบบอมสุรา
มากกว่าตอนใจใหญ่อย่างคนเจ้าทุกข์

เปรียบคนที่ทำขริ่ม เพื่อให้คนชมว่าคนเช่นนี้
เป็นเหมือนน้ำเน่า ที่แท้ก็ไม่มีความสามารถ
อะไร เช่นเดียวกับน้ำนิ่ง ๆ ที่ขังอยู่ในบ่อ
(คนขริ่ม) มักจะเป็นน้ำเน่า

เว้งแห่งน้ำวน ที่น้ำลึก น้ำนิ่ง

คือ กวี นักปราชญ์ นักประพันธ์

ใช้ความขริ่มเป็นเครื่องชักชวน (เครื่องล่อ)

ให้คนสรรเสริญว่าตนเป็นคนดี

นิ่ง

คำหรือความ

ที่ควร.....ล้นโค
ประหนึ่งว่า...มีราคา

หน้า ๑๑ ไสร์

หน้า ๑๒ และยิง...เดียวกัน

หน้า ๑๓ อารมณ์
จิ้นค์
เบ็ลมอนต์

อนงค์
สิน
มีสกุล
คาโต
นางปอร์เซีย
บรูตัส

คำอธิบาย

เพราะล้นโคเคยเสพแต่หญ้าแห้งไม่มีรสอะไร
บัสดานิโยกล้ำถึงคำพูดของกราดิยาโนว่า
ไม่มีสาระอะไร คติก็แทบจะไม่มีอยู่เลยใน
คำพูดของเขา และแม้ว่าจะค้นหาคติพบ คติ
อันนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร เปรียบเหมือน
กับการพยายามค้นหาข้าวเปลือก ๒ เมล็ดใน
กระบุงแกลบด้วยความยากลำบาก เพราะ
แม้ว่าจะหาพบก็เอาไปทำประโยชน์อะไรไม่ได้
จึงไม่มีค่าควรแก่การค้นหา

ละก็

การยิงศรลูกที่สองซึ่งมีขนาดและน้ำหนัก
เท่ากัน มุ่งไปทางเดียวกัน ลูกศรนั้นมักไป
ตกข้างลูกศรอันแรก

สิ่งที่ใจยึด ที่นี้หมายถึงใจ

คิด

เป็นตำบล เข้าใจกันว่าอยู่แนวถนนระหว่าง
ปาดัวกับฟัวชีนา เพราะว่าลอเรนโซเวลาที่
ถือจดหมายของอันโดนิโยมาจากเวนิสพบ
กับสะเลริโยที่ถนนนั้นและประตูสวนตรงที่
รถของปอร์เซียจอดคอยนางอยู่นั้นคงจะต้อง
อยู่ที่ถนนนั้น หรือใกล้กับถนนนั้นซึ่งสะดวก
แก่การสัญจร

ในที่นี้แปลว่า นางงาม

ทรัพย์ เงิน

มีตระกูลดี

ขุนนางโรมันโบราณ พ่อของนางปอร์เซีย

ภรรยาของบรูตัส

ทหารโรมัน ผู้ฆ่ายูเลียสซีซาร์ตาย และ
ภายหลังประมุขรัฐบาลโรมันตามจับตัว บรูตัส

คำหรือความ

หน้า ๑๔ ธรณี
เรื่องอุไร
ฟูฟ่อง
คึกคางค์ (คึกคัก + องค์กร)
ยุพิน
สรรพ

คำอธิบาย

จึงฆ่าตัวตาย ด้วยการวิ่งเข้าหาดาบให้เสียบ
ตาย เพื่อไม่ให้ตนต้องตกไปเป็นเชลย
แผ่นดิน
เรื่องเหมือนทอง
พองลอยอยู่ พองปลิวอยู่
ท้องฟ้า
ผู้อ่อนอายุ นาง
พร้อม ทั้งสิ้น

ตอนที่ ๒

หน้า ๑๖ โลก
เชื่อว่า...กว่าธรรมดา

รจนา
อัชฌา

หน้า ๑๗ นะโปลี
เคาน์ตี ปะละติน

กะโหลกผีคาบกระดูกขา

หน้า ๑๘ เมสเสียร์
นิวหน้า

ฝูงชน
คนที่มีทรัพย์มากอย่างปอร์เชีย เกิดความกังวล
ด้วยสมบัติกระทำให้แก้เร็ว
ประพันธ์
คือ อัชฌาสัย ใจกอ
เมืองเนเปิลส์ในอิตาลี
จอห์นสันเข้าใจว่าเชกสเปียร์เล็งถึงเคาน์ตีแอล-
เบอตัน อาลาสโก ปะละตินมาจากจังหวัด
โปลี ผู้มาเยี่ยมประเทศอังกฤษครั้งเชกสเปียร์
มีผู้ต้อนรับเป็นอย่างดี ต่อมาฉันนี่สินแล้ว
ลอบหนีไปปะละตินแปลว่าเกี่ยวด้วยวัง แต่
ก่อนใช้เป็นตำแหน่งเนื่องด้วยการวัง ภายหลัง
ใช้เป็นตำแหน่งเนื่องด้วยท้องที่ซึ่งอยู่
ทางตอนต้นแม่น้ำไรน์
กะโหลกผีที่ปากคาบกระดูกไว้
นาย (เรามักเอามาเรียกขานว่ามองสิเออร์)
หน้าเจ้าเป็นอาการแสดงอัชฌาสัยไม่ดีซึ่งผู้
ทำได้สนิทกว่า ก็ร้ายกว่าเคาน์ตีปะละติน
ไปเสียอีก

คำหรือความ

ก็เท่ากับ.....กัน

ฟอลคอนบริดจ์

ละติน

เมื่อวาน.....กำลัง

ฝรั่งเศส....ต้องการ

หน้า ๑๕ สักโซนี่
เจ้าสักโซนี่

สุราโรนี

แห่งผ้า....ผู้นั้น

หน้า ๒๐ มาร์ควิส

แขกทั้งสี่

คำอธิบาย

เพราะเขามีลักษณะของคนทั้งสิ้น แต่ไม่เหมือน
ผู้ใด

ขุนนางตำแหน่งบารอนของอังกฤษ ตำแหน่ง
บารอนเป็นตำแหน่งขุนนางชั้นต่ำที่สุด

ภาษาโบราณของชาวโรมัน ครึ่งเชกสเปียร์
ละตินยังเป็นภาษาที่ใช้ตามโรงสวดเป็นภาษา
วัด ที่กล่าวถึงไม่รู้ภาษาต่าง ๆ นี่เป็นความ
จริงที่อังกฤษแต่ก่อนมักไม่ชอบเรียนภาษา
อื่น ๆ นอกจากภาษาของตน

ถูกคนอังกฤษชกเอาและถึงยอมเขาคี ๆ ก็ยัง
ทำเป็นทีว่าจะตอบแทนสักคราวหนึ่ง

ฝรั่งเศสสัญญาว่าจะช่วยชาวสกอตในเมื่อเขา
ทะเลาะกับอังกฤษอันนี้ ให้ความไปถึงการที่
ประเทศฝรั่งเศสมักรับช่วยเหลือสกอตแลนด์
เมื่อเวลาที่วิวาทกับอังกฤษบ่อย ๆ ด้วยอาณัติ
ในเยอรมนี

ขุนนางแห่งแคว้นแซกโซนี่ในเยอรมัน Duke
เป็นตำแหน่งขุนนางชั้นสูงสุดรองลงมาจาก
Prince

เหล้าอุ้นขาวคล้ายเหล้าฮ็อก ทำในลุ่มแม่น้ำ
ไรน์

คนขี้เมา

ตำแหน่งขุนนางถัดดูลงมา คือเริ่มต้นจาก
บารอน ไวเคานต์ เออล มาร์ควิส ขึ้นไปจน
ถึงตำแหน่งสูงสุดคือ ดยุก

น่าจะผิด เพราะเนวิสตาออกชื่อหกคน ผู้ที่
เห็นว่า เรื่องเวนิสวาณิชนี้ออกจากเรื่องละคร
เก่า กล่าวว่าเรื่องเก่ามี ๔ คนจริง เชกสเปียร์
เติมคนอังกฤษกับชาวสกอตเพื่อให้คนดูขบขัน

คำหรือความ

มอริออคโค
นักบุญ
สัตบุรุษนักบุญ

คำอธิบาย

จึงเป็นหก แต่จำนวนนี้ยังติดอยู่ตามของเก่า
แต่ผู้ไม่เชื่อในความเห็นนี้ลงเอาว่าผิดเพราะ
ผลหรือพิมพ์ผิด
ประเทศในแอฟริกาเหนือ
ผู้ที่สละชีวิตเพื่อประโยชน์แก่โลก
คนที่มีชีวิตอันบริสุทธิ์

ตอนที่ ๓

หน้า ๒๑ เหยียญ

ตรีโปลิส

อินเดีย

หนูปกหนูน้า

ศิลา

คน ๆ นั้น

หน้า ๒๒ เออ....ของนาย

สินยอร์

พอเห็น....ไม่เบา

กลางย่าน

หน้า ๒๔ ยิว

ดุกัดเป็นเหยียญทองคำราคา ๑๐๐ เพนนี ใน
สมัยกลางใช้กันทั่วไปในยุโรป

เมืองท่าริมฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทางทวีป
แอฟริกา

ในที่นี้ คือ อเมริกันอินเดีย เหล่านี้แสดง
ความกว้างขวางแห่งการค้าขายแห่งเมืองเวนิส
โจรสลัด

หินโสโครกได้น้ำ

อันโตนิโย

พวกยิวเกลียดหมู เพราะมีเรื่องพระเยซูขับผี
ออกจากชายสองคน ให้เข้าไปสิงสู่หมูป่า
คำ สาสดานาซาริตของนาย หมายถึง พระ-
เยซู ซึ่งแท้จริงนาซาริตทุกวันนี้หมายความว่า
ผู้ดีคือลไม่กินเหล้า แต่ในสมัยโน้นใช้ปนไป
กับศัพท์นาซารีน คือชาวเมืองนาซาเร็ธ สาสดา
คือครู

นาย (ภาษาอิตาเลียน)

ไซลือกเกลียดชังอันโตนิโยมาก

กลางชุมนุมชน

พวกที่อาศัยอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ
จอร์แดนในซีเรีย

คำหรือความ

หน้า ๒๕ ยากบ
ยากบเป็นบุตรที่สาม

ชั่วที่สาม
ลาบัน
หน้า ๒๗ ไกร
มหาศาล
อัปรีย์
นักธรรม
อันว่าพจน์.....ลงตา

หน้า ๒๘ วิทยาโต
มัจฉาทิฐิ
หมาจินดาร้าย
ชนสาร
สัมฤทธิ์

หน้า ๓๐ มั่งส้าง

หน้า ๓๑ โพธิผล

คำอธิบาย

ยิวถือว่ายากบเป็นบรรพบุรุษของเขา
ในคัมภีร์ไบเบิลกล่าวว่า ยากบเป็นลูกคนที่ ๒
ที่ว่าเป็นบุตรที่ ๓ จึงอาจจะหมายถึงเป็นคน
สืบตระกูลชั้นที่ ๓ ของตระกูลที่พระเจ้าทรง
ไว้วางใจก็ได้ (อับราฮัมเป็นชั้นที่ ๑ ไอแซค
ชั้นที่ ๒ ยากบชั้นที่ ๓)

รุ่นที่สาม
น้องของอาบรัม
ยิ่ง มาก
ผู้เป็นปีกแผ่นแน่นหนา
ไม่เป็นที่รัก
ผู้เรียนธรรม
คำพูดไปปดหมดเห็จมักจะแฝงอยู่ในรูปร่างที่
งดงามเพื่อลวงตาคน
เป็นที่ชุมนุมใหญ่ หรือตลาดเงินตราของพ่อค้า
ผู้เห็นผิด คนนอกศาสนา
หมาที่คิดร้าย
ทรัพย์สินอันเป็นแก่นสาร
เสร็จ แล้ว
คือมั่งสะ เนื่อ
ผลคือความรู้ มักจะใช้เป็นคำสร้อยบทของ
คำ “ประโยชน์” ไม่เล็งใจความนัก

องค์ที่ ๒

ตอนที่ ๑

หน้า ๓๓ รวี
อุดร
แสงแดง

พระอาทิตย์
ทิศเหนือ
เลือดแดงเป็นเครื่องหมายแห่งความกล้าหาญ

คำหรือความ

วนิดา
 หน้า ๓๔ เว้า
 ผอบ
 โสฬี
 เจ้าอิหร่าน
 สุลต่านซูลิมาน
 หน้า ๓๕ เฮอร์คิวลีส
 ดวด
 ลีคัส
 ขุนพล
 ภิรมย์
 หน้า ๓๖ หอพระ....ท่านบิดา

คำอธิบาย

คนขลาดว่ามีดบาดหัวเหมือนส้นน้ำนม (ดู
 หน้า ๘๗ บรรทัด ๒๒)
 หญิงสาว
 พุด
 ในที่นี้หมายถึง หีบ
 ตำแหน่งราชย์ของเปอร์เซีย แปลว่า คนมี
 ปัญญา
 เจ้าเปอร์เซีย
 ซูลิมาน ชื่อนี้มีหลายคนเข้าใจว่าคงจะเป็น
 สุลต่านซูลิมานที่สืบแห่งตุรกีผู้ทำสงคราม
 กับเปอร์เซียเมื่อ พ.ศ. ๒๐๑๗
 นักรบอันมีชื่อเสียง มีกำลังมากเมื่อมรณะ
 แล้ว กริยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่ง
 ชื่อการเล่นชนิดหนึ่ง ใช้เบี้ยทอดแล้วเดินแต้ม
 คนใช้ของเฮอร์คิวลีส ทรรศต่อนายเฮอร์คิวลีส
 จึงจับโยนทะเล แล้วกลายเป็นหินไป
 แม่ทัพ
 อินดีอิง
 เชิญไปที่หอพระ ซึ่งเป็นที่ตั้งศพบิดา เพื่อตั้ง
 ศัสด์สถานในการเสียดาย

ตอนที่ ๒

หน้า ๓๗ มาร
 หน้า ๓๘ สนทนา
 หน้า ๔๐ ปัญจักขันธา รุกข์ขันธ
 ตอม่อ
 หน้า ๔๑ กล้า....ลานซูลิออต

กิเลส หรือสภาวะฝ่ายต่ำ
 สนทนา (พูดอย่างผิด ๆ ถูก ๆ) เพราะเป็น
 คนขาดการเรียนรู้
 เป็นคำที่พระสวดเมื่อเวลาบังสุกุล
 เป็นไถ่สัจสำหรับใช้คำ หรือจุนพินเรือน
 เวลาเล่นละคร ลานซูลิออตนั่งคุกเข่าหันหลัง
 ให้พ่อ พ่อจึงนึกว่าข้างหลังเป็นข้างหน้า

คำหรือความ

ถ้าเช่นนั้น....กระมัง
หน้า ๔๓ มาอยู่.....ตัวข้า

แต่จะ.....ขนนก
หน้า ๔๕ สัมมาคารวะ
คัมภีร์
ยามผู้ใหญ่....ราชการ

หน้า ๔๖ น้ำตาผม....เสียแล้ว
สาโลहित

หน้า ๔๘ หน้า
หน้า ๔๘ ชายป่า
หน้า ๕๐ ขมบาล
มารศรี
อเวจี
อหังการ

หน้า ๕๒ เพราะสิ้นถึง...เต็มที
ปันดีคอยสนทนา

คำอธิบาย

ถือสั้นเข้าแทนที่จะยาวออกมา
มาอยู่กับผู้ดีที่จน อย่างเช่นบัณฑิตโยผู้ที่มี
ใจกว้างขวาง
แต่จะเกือบ ๆ ตายเพราะแต่งงาน
ความอ่อนน้อมนับถือด้วยดี
ตำราอันลึกซึ้ง
ก่อนและหลังอาหาร ผู้ใหญ่เป็นผู้สวดมนตร์
ขอบคุณพระเจ้าในสมัยเชกสเปียร์ ผู้ดีนั่งโต๊ะ
สวมหมวกด้วย เมื่อผู้ใหญ่สวดขอบคุณพระเจ้า
ก็ถอดหมวกกันทุกคน

ตอนที่ ๓

น้ำตาแสดงความรู้สึกซึ่งคอยบอกออกมา
ไม่ได้ รู้สึกตื่นตันจนพูดไม่ออก
ญาติร่วมสายเลือด ญาติโดยตรง “สา” มา
จาก “ส” แปลว่า ร่วม

ตอนที่ ๔

อิม
ชายหนุ่ม
ผู้รักษานรก
นางมิสั่ง่า
ถืออวีจี ชื่อขุมนรกที่ลึกที่สุด
ถือตัว

ตอนที่ ๕

สิ้นถึงเงิน เขาเชื่อกันว่าจะเสียทรัพย์
คาดว่าต้องไปจึงคอยต้อนรับ (จะได้สนทนากัน)
ลานขลุ่ยเป็นคนที่ไม่มีความรู้จึงใช้คำ
ผิด ๆ สนทนา คือสนทนากันเอง

คำหรือความ

การระบำแต่งตัวแปลง

บรรพ์

หน้า ๕๔ บรร

คำอธิบาย

เป็นการเล่นสนุกอย่างหนึ่ง คือคนเล่นใช้หน้ากาก หรือเครื่องแปลงหน้าแปลงกาย เดินเป็นกระบวนไปสู่ว้านที่ม้งาน แล้วเข้าไปรำเต้นเล่นสนุกให้ดู

เก่า เก่าแก่

ข้าศึก เป็นข้าศึก

ตอนที่ ๖

หน้า ๕๕ มักแข่ง.....หญิง

นางรดี

หน้า ๕๖ โสภณ

เพล

หน้า ๕๗ ฉันทินดี...ของข้าน้อย

แต่ความรักตามัว

กามเทพ

ขัน

หน้า ๕๘ หญิงคนนั้นมิใช่

สาวคำ

เขาวมาลย์

หน้า ๕๙ ระบำ

เวลานัดพบกับหญิง ใจมักเร็วเกินไป อยากให้ถึงเวลาที่นัดไว้เสียเร็ว ๆ

เมียของกามเทพ มีชื่อเป็นภาษากรีกว่า โซฟี ทั้งสองนี้ร่วมพาหนะกัน คือรถเทียมด้วยนกพิราบ

หญิงงามเมือง หญิงหาเงิน หญิงคนชั่ว ไม่สำหรับชิงใบเรือ

ความมืดแห่งกลางคืนปิดซ่อนความลับ คือการหนีตามชายไป

ความรัก ทำให้มองไม่เห็น ข้อบกพร่อง เจ้าแห่งความรัก มีชื่อเป็นภาษากรีกว่า คิวปิด เป็นลูกของวินัสซึ่งเป็นเทพีแห่งความงาม เห็นขบขัน

เพราะมาสมักรักใคร่กับคริสตังซึ่งดีเกินยวเสียแล้ว

แม่เนื้อทอง

หญิงสาวสวย

การเรียงชนิด ๑ ผู้เล่นสวมหน้ากาก (ดูคำอธิบาย “การระบำแต่งตัวแปลง” หน้า ๕๒ บรรทัด ๑๔)

คำหรือความ

คำอธิบาย

ตอนที่ ๗

หน้า ๖๑	พิลาศ	งาม
	พิศ	เพ่งดู
	ลิขิต	หนังสือ
	กมล	ใจ
	สาระ	แก่นสาร ประโยชน์
หน้า ๖๒	อารักษ์	ผู้คุ้มเกรงรักษา
	เลขา	เขียน
	สกา	ขาว
หน้า ๖๓	นางพะงา	นางงาม
	อาณา	คืออาณาเขต ประเทศ
	สากล	คือสากล ทั้งสิ้น ทั้งหมด
	นฤมล	ไม่มีมลทิน
	เถื่อน	ป่า
หน้า ๖๔	นาริน	คือนารี นาง
	ผนัง	ฝาตึกที่ก่ออิฐหรือปูน
	รัชดา	เงิน
	รัชดาถูก....สับเท้า	ในสมัยเชกสเปียร์ ทองคำราคาสับหนักของเงิน
	รัตนา	แก้ว
	วิจิตร	งาม
	เทพนฤมิต	เครื่องหมายรูปเทวดา
	รูปีย์	เงินตรา หมายความว่าเครื่องวัดราคา ในที่นี้จึงใช้สำหรับเหรียญทอง
หน้า ๖๕	บอกตา	กระบอกตาแห่งกะโหลกผี
	วาว ๆ ปิไซเนื้อ คำดี ท้วน	อะไรที่เราเห็นแวววาวนั้นหาใช่ทองคำเสมอไป
	คำ	ทอง

คำหรือความ

วิชากร
ฉิหนุ่ม...เปรียบเถ้า

มลาย
โถมนัสสา
ปราชัย

คำอธิบาย

บ่อเกิดแห่งวิชา เป็นนักปราชญ์
แม้ร่างกายจะยังหนุ่มแน่น แต่มีสติปัญญา
(ในการตัดสินใจ) เหมือนคนแก่
แตก
ความเสียใจ
(ปราชัย) แพ้

ตอนที่ ๘

หน้า ๖๖ ตายิว.....เกตรา

เรือคอนโคลา
พิสมัย
ลูกสาวกู

แสดงความยุติธรรมของการปกครองที่เอื้อเพื่อ
ต่อชาวต่างประเทศคือ ยิวไม่น้อยกว่าชาวเมือง
ถ้าเป็นชาวเมืองบางที่พ่อเมืองจะไม่ถึงลงไป
ด้วยตนเองในเหตุเพียงเท่านั้นเสียอีก
เรือสำหรับเที่ยวเล่นที่ใช้ในเวนิส
ความรัก
เอ่ยถึงลูกสาวก่อนเงิน แสดงน้ำหนักรักที่พ่อ
รักลูก และแค้นมากเพราะลูกตามผู้ชายที่
เป็นคริสตังไป แต่ประเดี๋ยวก็ไปง่วนงานเรื่อง
ทรัพย์สินสมบัติ แสดงความโลภของไซลือก
คือกลี ชั่ว ร้าย

หน้า ๖๗ กาลี

มณี

หน้า ๖๘ บรรดาชายผู้ดี....

บริกัณธ
ชลนัยน์

แก้ว เพชร หรือพลอย
ตอนนี้ตลอดจนถึงหน้า ๘๓ บรรทัดที่ ๓
แสดงอริยาสัยของอันโตนิโยว่าเป็นคนรัก
มิตรมากกว่าตน และยอมสละตนเพื่อประ-
โยชน์ของเพื่อน
หนังสือสัญญา
น้ำตา

ตอนที่ ๙

หน้า ๗๐ อารีระคอน

อาณาจักรในสเปน

คำหรือความ

สุนทรขันธ์
สรร
ทศนา
อาวาท

บพิตร
ปฏิจญา
กษัย

หน้า ๗๑

กรรไล

บุพา

นุสนธิ์

โสภณ

พินิจ

หน้า ๗๒

ประชาณิกร

สิริภาพ

กิตติคุณ

นาย.....ข้า

ชน.....ราคา

หน้า ๗๓

ดูซ้ำจริง....จับไว

ทราวมวัย

พิศวาส

อันผู้ใด....ใจน

หน้า ๗๔

คนงง.....แห่งสุข

คำอธิบาย

เขตดี เขตอุดม

เลือก

ดู

การแต่งงาน คติโบราณเรียกการแต่งงาน
ที่หญิงไปอยู่บ้านชายว่า “อาวาท” ที่ชาย
มาอยู่บ้านหญิง เรียกว่า วิวาท

ผู้มีทรัพย์ เป็นคำเรียกผู้มีบุญ

การนัดหมาย ข้อสัญญา

สิ้นไป

ไป

หญิงอ่อนอายุ ผู้เป็นสาว

ถืออนุสนธิ์ เนื้อความที่มีต่อเนื่องกันไป

งาม

พิเคราะห์ ตรวจตรา

หมู่ชาวเมือง

ความสง่า

คุณที่เลื่องลือไป

นายจะต้องกลับนอนน้อมบ่าว

ราคาของคนสามัญก็จะสูงขึ้น

เป็นคำและไคว่เห็นรูปจำอาวดแล้วยังไม่เข้าใจ
ได้เร็ว ทั้งนี้เพราะเจ้าอาร์ระคอนตะลึงด้วย

ผิดคาด

นางผู้อ่อนอายุ

ความคุ้นเคย ความสนิทสนมกัน

ผู้ทำผิดเท่ากับจำเลยจะตั้งตัวเป็นตระลาการ
ไม่ได้ ควรสังเกตว่ารายนี้ผิดแล้วยังมีปัญหา

ไม่คุ้นเหมือนรายมอหรือคโค นางจึงตัดด้วย
ถ้อยคำเช่นนี้

เป็นคำว่าเปรียบอาร์ระคอนว่าตนนี้ดีกว่าตน

คำหรือความ

ฉายา
วนิดา
เลือก.....ดี
หน้า ๙๕ วสันต์
ฤคุมิหะ
ราววสันต์...คิมพะมา
ทูต

คำอธิบาย

ฉลาดที่หาว่าคนหมู่มากเป็นคนเขลา แต่แท้
จริงก็เป็นแต่ความนึกฝันของคนเท่านั้น หา
ฉลาดจริงไม่
เงา
นาง
ผู้ไร้สติเลือกเอาของผิดก็เป็นเคราะห์ดีของนาง
ฤคุโบไม่ผลิ
ฤคุร้อน
ราวฤคุโบไม่ผลินำหน้าฤคุร้อน
ทูตของเจ้าแห่งความรัก เพราะบัสสถานโย
เป็นผู้นำความรักมา

องค์ที่ ๓

ตอนที่ ๑

หน้า ๙๖ นามกร
สันทรายภูควิน

คุณศัพท์
สวม.....ยิว
หน้า ๙๗ งา
เหล่าขาว
สุรุษสุร่าย
ให้มัน.....เถิด

ชื่อ
สันทรายได้น้ำ ผั่งไต้ของมณฑลเคนต์ใกล้
ปากน้ำเทมส์ในอังกฤษ ที่เรือเคยอับปางมา
มาก มีตำนานกล่าวไว้ว่าแต่เดิมเป็นเกาะของ
เออลภูควิน ภายหลังกระแสนสมุทรทำลาย
เสียเมื่อ พ.ศ. ๑๖๔๒
คำประกอบชื่อ
คือ ขมบาล หรือตัวปิศาจมาเกิดเป็นไซลือก
สิ่งข้าง
เหล่าองุ่นชนิดหนึ่งสีขาว เรียกว่า เหล้าฮ็อก
ให้มิตรยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย ซึ่งตาม
คติธรรมจะไม่ดี
จงสังเกตว่ากล่าวซ้ำถึง ๓ ทน ด้วยความ
เคียดแค้น

คำหรือความ

เอาไปทำเหยื่อตกปลา
ก็ได้....เก่งเกินครูด้วยซ้ำ

ชัด....ล้าน

เย้ย.....ได้

สัมผัส

ฉันทะ

โทสะ

หน้า ๘๘ กรอก

เจนัว

ฟรังค์ฟอร์ต

หน้า ๘๘ ฉันทะ...หีบศพ

อักโข

หน้า ๘๑ แหวนปีหูด

คำอธิบาย

คำพูดของไซลือก ตอนนี้แสดงความสามารถ
ของผู้แต่งและผู้แปลในทางร้ายยาวหรือร้ายแก้ว
ด้วย (ไม่เฉพาะแต่ทางโคลงกลอน) ความ
ซึ่งเหตุผลเฉียบแหลม กินใจ ฟังเพราะ ทั้ง
เหมาะแก่บทที่แสดงธรรมชาติให้เห็นเด่น
ชัดเมื่อตัวละครตี ๆ เป็นผู้แสดง จะอาจ
บันดาลให้คนดูเกิดสงสาร สยดสยอง และ
ตื่นเต้นเพียงใด แม้ตัวละครโนหรือสะตานีย
เองก็ปราศจากคำโต้

ทำให้ขาดทุนครั้งล้านเหรียญโดยให้ยืมเงิน
เปล่า ๆ มิฉะนั้นคนเหล่านี้จะต้องมาถูโดย
เสียดอกเบี้ยแรง

เวลาขาดทุนก็เย้ย เวลาได้กำไรก็เยาะ

ความรู้สึกลึกทางกาย

ความพอใจ

ความโกรธ

ลูกของทาสที่เกิดในเรือนเบี้ย

เมืองที่ตั้งอยู่ที่อ่าวเจนัวในอิตาลี

เมืองในเยอรมัน ในเวลานั้นการค้าขายระหว่าง
เวนิสกับเยอรมันเจริญมาก

นี้แสดงว่าอยากให้ลูกสาวตาย แต่กล่าวถึง
ทรัพย์สินให้ติดศพมาด้วยนั้น ไม่ใช่ด้วยโลก
เจตนาเป็นใหญ่ ความแค้นเป็นสาเหตุ เพราะ
เมื่อลูกสาวไปแต่งงานกับคนนอกศาสนา
เท่ากับตายแล้ว

ละมาจากอักโขภินิห์ ชื่อจำนวนนับอย่างมาก
ใช้กันว่า มาก

แหวนหัวพลอยตุรกีสีน้ำเงินขุ่น หรือน้ำเงิน
แกมเขียวอ่อน ขิวถือกันว่าเป็นของเสี่ยงทาย
ถ้าพลอยสุกโชคจะดี ถ้าโชคร้ายพลอยจะ

คำหรือความ

เลอาห์

ปิดประตูคำ

ไปพบฉันที่โรงสวด

คำอธิบาย

หมอง คำพูดของไซลือกตอนนี กลับความ
พยาบาทเป็นความอาลัยอย่างฉับพลัน ความ
รู้สึกหวนไปหวนมาต่าง ๆ กันทันที เช่นนี้
เป็นทางสำแดงอย่างอุกฤษฏ์ ในเชิงนาฏศาสตร์
ภรรยาของไซลือก

ผูกขาดทำลายคนเดียว คือให้กู้เงินเอาดอกเบี้ย
แรง ๆ เสียคนเดียว

ในสมัยนั้น โรงสวดเป็นที่พบปะพูดคุยจากกิจการ
กันด้วย อีกนัยหนึ่งเชกสเปียร์คงปรารถนา
จะแสดงกิเลสของไซลือกที่ทำให้เป็นคนใจบุญ
บาเพ็ญบาป ได้แก่ ภาวนาคาถาพยาบาท
เป็นต้น

ตอนที่ ๒

หน้า ๘๒ จ้านรรจา

หน้า ๘๓ จะโทษ.....ไม่

หน้า ๘๔ ถ้าเมื่อใดโมตรมีขึ้นได้

ระหว่างไฟ.....

...แม่ดวงใจ

นครบาล

หน้า ๘๕ เสียงหงส์

ถ้าเลือก....ไรกัน

พสก

พูด

คำนี้สื่อให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าจะไม่บอกให้เลือก
นางก็ช่วยให้ทางในการเลือก บทขับร้องซึ่ง
ให้สติว่ารักแต่ผิวไม่ยั่งยืนนั่นเอง ได้เตรียมไว้
เป็นทางช่วย

ระหว่างไฟกับหิมะจะเป็นเพื่อนกันไม่ได้
เพราะไฟย่อมละลายหิมะ

ข้อความนี้หมายความว่า บัณฑิตนิยักรักนาง
ปอร์เซียอย่างสุดจิตใจ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองบ้านเมือง ในที่นี้หมายถึง
เอานางปอร์เซีย

มีนิยายโบราณของฝรั่งว่า หงส์ร้องครั้งเดียว
ในชีวิต คือเมื่อจะตาย

ถ้าเลือกถูกแล้วเพลงจะขับอย่างไรกัน

ผู้อาศัยอยู่ ชาวเมือง

คำหรือความ

ภักดี
เกษม
สันต์
วราษ
ฤทธิ์อนันต์
เถลิง
ถวัลย์
ราไชยวรยา
อุษา
วิวาท
อัลกิเดส

กัลยา
ยุพาพัทธ์
ตรอย
แต่เธอ....ปางก่อน

อัสตร
โตรยะ

หน้า ๔๖ ประชานันต์ (ประชา+อนันต์)

คำอธิบาย

จงรัก
ความปราศจากภัย
ความระงับทุกข์
พระเจ้าแผ่นดินผู้ประเสริฐ
อำนาจไม่มีที่สุด
ขึ้น
ครอง
ราชสมบัติ
เวลาแสงเงินแสงทองขึ้น เวลาเข้ามิด
การแต่งงาน
เป็นอีกชื่อหนึ่งของเซอร์คูลิส นิทานที่อ้างถึง
นี่คือเรื่องที่เซอร์คูลิส ช่วยชีวิตนางเฮลิโอนี
ราชธิดาของกษัตริย์แห่งเมืองทรอย ในเวลา
ที่จะต้องเสียสละนางให้เป็นอาหารแก่มังกร
กษัตริย์แห่งทรอยสัญญาจะให้ม้าวิเศษเป็น
บำเหน็จแล้วก็ได้ให้ การเสียสละหญิงสาว
นี้ต้องมีปอຍ ๆ เพราะเหตุไม่ให้ค่าก่อกำแพง
เมืองทรอยแก่เจ้าทะเล เจ้าทะเลโกรธจึงใช้
มังกรมาแก้แค้นเช่นนี้
นางงาม
ผู้มีหน้าอันสาว
นครในเอเชียไมเนอร์
เพราะอัลกิเดสช่วยเฮลิโอนีด้วยอยากได้ม้า
วิเศษ แต่บัสตานีโยช่วยนางด้วยอยากได้
ตัวนางเอง
ม้า
ตรอย
ประชาชนเป็นจำนวนมาก

คำหรือความ

ประดาตาย
 อำไพ
 รดี
 อาสัญ
 หน้า ๘๗ ถึงผวนอก...สุดสง่า

 ส่วนคำแก้...ทราบได้

 ส่วนในกิจ...รอบกายา

 กุศล
 วินล
 อัปลักขณั
 สัตบุรุษ
 เพรา
 พิลาส
 เซอร์คูลิส
 เทพบุตร...เจ้าสงคราม

 รุทธิ์

 คนเช่นนี้...ราวนมโค
 หน้า ๘๘ ดังนี้ปวงอาภรณ์....
 .....กลิ่นใหญ่

 หน้า ๘๘ ศิลป์

คำอธิบาย

ปางตาย เกือบตาย
 งาม
 ความรัก นางรดี เมียของกามเทพ
 ตาย
 ของที่ภายนอกสดใส ข้างในมักจะไม่มีความ
 แต่ชาวโลกก็ยังถูกหลอกลวงด้วยการตกแต่ง
 ภายนอกให้สวยงามอยู่
 ในทางความแม้ว่าคำแก้ นั้นจะชั่วช้า แต่เมื่อ
 ทนายอภิปรายดี ก็ยังสามารถที่จะปกปิดความ
 ทราบนั่นไว้ได้
 ในทางศาสนาก็เช่นเดียวกัน อาจหาคำพูด
 มาพลิกแพลงให้ความผิดกลายเป็นถูกไปได้
 ซึ่งมีอยู่ทั่วไป ๆ ไป
 ความดี
 ปราศจากมลทิน
 มีลักษณะชั่ว
 ผู้ระงับจากบาป
 งาม
 งาม
 คูหน้า ๓๕ บรรทัด ๕ ในคำอธิบาย
 คือ เทพเจ้าแห่งสงคราม ในนิยายโบราณ
 ของกรีก
 น่ากลัว น่าสยดสยอง เทพเจ้าแห่งการสงคราม
 ของเขาคือ Mars
 คนเช่นนี้ชั่วช้ามาก
 เครื่องประดับ เปรียบเหมือนผั่งที่ลงดา
 เมื่ออยู่ในทะเลที่เต็มไปด้วยอันตรายจากลูกคลื่น
 ทำให้รู้สึกเหมือนไม่มีคลื่น
 นายช่าง

คำหรือความ

	มุกดา
หน้า ๕๑	วจี
	ฉายา
	สิรินาฏ
	อวยชัย
หน้า ๕๒	ไกววัล
	สุภลักษณ์
	คุณะ
	ชนะ
	สุขะ
	พลึง
หน้า ๕๓	โดยดาด
	सानต์
	พัสดาน
	สมบัติพัสดาน
	อิสริย์
หน้า ๕๔	นันท์
หน้า ๕๕	นวลจันทร์
	นุมนต์
หน้า ๕๗	กิติ (มาจากคำว่ากิตติ)
หน้า ๕๘	น้องประหนึ่ง...พี่ยา
	ลักษณะ
หน้า ๕๙	ลิสบอน
	บาร์บารี (Barbary)
	นิติ

คำอธิบาย

ไข่มุก
คำพูด
เงา ในที่นี้หมายถึงรูปภาพ
นางผู้สง่า
ให้ความชนะ
ทั้งสิ้น ทั้งหมด
ลักษณะงาม
ความดี
ทรัพย์
ความสบาย
(พะ-ลึง) กำลัง
อย่างง่ายดาย
คือสันต์ความระงับทุกข์
เป็นสร้อยคำของสมบัติ ไม่มีใจความ
หลักฐานทางทรัพย์
ความเป็นใหญ่ ความทำอะไรทำได้ ไม่อยู่ใน
บังคับใคร
ความเพล็น
สีนวลดั่งแสงจันทร์
คืออนุมนต์ ความเห็นด้วย
คำสรรเสริญ
ปอร์เซียปลงใจเป็นภรรยา แบ่งทุกข์สุขทุก
อย่าง เช่นเราเรียกว่า “คู่ชีวิต” หรือ “ลุ่มหัว
จมท้าย” ด้วยกัน
หนังสือ จดหมาย
นครหลวงของโปรตุเกส
อาณาจักรทั้ง ๔ ในแอฟริกาเหนือ มีโมร็อกโก
แอลจีเรีย ตูนิสและตรีโปลี
แบบแผน กฎหมาย

คำหรือความ

	มุกดา
หน้า ๕๑	วจี
	ฉายา
	สิรินาฏ
	อวยชัย
หน้า ๕๒	ไกรวัล
	ศุภลักษณ์
	คุณะ
	ธนะ
	สุขะ
	พลัง
หน้า ๕๓	โดยดาย
	สานต์
	พัสดาน
	สมบัติพัสดาน
	อิสริย์
หน้า ๕๔	นันท
หน้า ๕๕	นวลจันทร์
	นุมนต์
หน้า ๕๖	กิติ (มาจากคำว่ากิตติ)
หน้า ๕๗	น้องประหนึ่ง...พี่ยา
	ลักษณะ
หน้า ๕๘	ลิสบอน
	บาร์บารี (Barbary)
	นิติ

คำอธิบาย

ไข่มุก
คำพูด
เงา ในที่นี้หมายถึงรูปภาพ
นางผู้สง่า
ให้ความชนะ
ทั้งสิ้น ทั้งหมด
ลักษณะงาม
ความดี
ทรัพย์
ความสบาย
(พะ-ลัง) กำลัง
อย่างง่ายดาย
คือสันต์ความระงับทุกข์
เป็นสร้อยคำของสมบัติ ไม่มีใจความ
หลักฐานทางทรัพย์
ความเป็นใหญ่ ความทำอะไรทำได้ ไม่อยู่ใน
บังคับใคร
ความเพลिन
สีนวลดั่งแสงจันทร์
คืออนุมนต์ ความเห็นด้วย
คำสรรเสริญ
ปอริเชยปลงใจเป็นภรรยา แบ่งทุกข์สุขทุก
อย่าง เช่นเราเรียกว่า “คู่ชีวิต” หรือ “ลุ่มหัว
จมท้าย” ด้วยกัน
หนังสือ จดหมาย
นครหลวงของโปรตุเกส
อาณาจักรทั้ง ๔ ในแอฟริกาเหนือ มีโมร็อกโก
แอลจีเรีย ตูนิสและตรีโปลี
แบบแผน กฎหมาย

คำหรือความ

จะว่าชัด...ประเพณี
ประเพณี
หน้า ๑๐๐ บอกตูปาล...ร่วมชาติ
หน้า ๑๐๑ ดีกว่ายอม...แม่เกศา
แม่เกศา
จาบัลย์
พรหมจารี
ม่ายภรรดา

คำอธิบาย

คือไม่จริงอย่างที่ว่า ประชาชนทั้งหลายมี
อิสรภาพเสมอกันในเวนิส
ชนบธรรมเนียม
ชื่อคนชาติเดียวกับตูปาล
ดีกว่ายอมให้เพื่อนที่รักต้องเสียผมไปแม้แต่
เพียงเส้นเดียว
แม้ผมเพียงเส้นเดียว
ความห้วนไหว ความสะทกสะท้าน ไข้ว่า
โศกเศร้าก็ได้
หญิงที่ยังบริสุทธิ์
ไม่มีสามี

ตอนที่ ๓

หน้า ๑๐๕ ทารุณ
พูดไป..ไม่เข้าที่
พิพิธพาณิชย์

หยาบช้า
พูดไปก็เสียเวลาพูดเปล่า ๆ ไม่ได้เรื่องราว
อะไร (ไม่สามารถจะเปลี่ยนใจไขล็อกได้)
พ่อค้าต่าง ๆ

ตอนที่ ๔

หน้า ๑๐๘ วิเวก
หน้า ๑๐๘ จะทำ...อย่าสงสัย
ปาควา

สงัด
จะทำอย่างเต็มความสามารถจริง ๆ
เป็นตำบล ห่างจากท่าเรือที่ใกล้ที่สุดแห่งเมือง
เวนิสประมาณ ๑๒๐ เส้น มหาวิทยาลัยแห่ง
ปาควาเคยมีชื่อทางกฎหมาย ว่าทนายที่ฉลาด
มาจากมหาวิทยาลัยนั้น
มีดปลายแหลมสองคม ส่วนของใบมีดตั้งแต่
ก้านถึงปลายใหญ่เท่ากัน เป็นอาวุธสำหรับ
เหน็บ
ทำเลี่ห่กล ทำอุบาย

หน้า ๑๑๐ กันหยั่น

หน้า ๑๑๑ เพทุบาย

คำหรือความ

คำอธิบาย

ตอนที่ ๕

หน้า ๑๑๒ บาบ.....บุตร
ชิลลา
การิบดีส
ผมหันหัน...แม่

ก็จะ.....นั่นเอง
หน้า ๑๑๓ เข้ามูม

เขามี....ทุกคน
หน้า ๑๑๔ เจ้าถ้อย

สุขุขดม
อีกฝ่ายหนึ่งคงเอ๋ย
หน้า ๑๑๕ โอชา

بابที่บิดาทำชั่วจะต้องตกแก่เชสสีกา
ผาร้ายที่อยู่ริมฝั่งอิตาลี
ที่น้ำวนใกล้เกาะชิลลี
ชิลลาเป็นผาร้ายอยู่ริมชายทะเลฝั่งอิตาลี และ
การิบดีส เป็นที่น้ำวนใกล้เกาะชิลลี เรือเดิน
ผ่านหว่างนี้ ถือว่าฝ่าอันตรายอย่างสำคัญ
ภาษิตว่า “ระหว่างชิลลาและการิบดีส” จึง
คล้าย ๆ ภาษิตไทยว่า “หนีเสือปะจระเข้”
นั่นเอง
เพราะเพิ่มจำนวนคริสตังขึ้น
ด้อนให้เข้ามูม หมายความว่า พุดให้จ้านน
ไม่มีทางจะได้เถียงได้
เขาหัวทุกคน
สำนวนไทยว่า เจ้าถ้อยหมอลความ หมายถึง
ผู้ใช้ถ้อยคำพลิกแพลงไปในทางกฎหมาย
คือ สุขุขดม สุขอย่างสูง
อีกฝ่ายหนึ่งคงสู้ไม่ได้
อรรอย

องก์ที่ ๔

ตอนที่ ๑

หน้า ๑๑๖ อสุรา

ท้าวพระกรุณา
อนาทร
ดัสกร

พวกเทวดาที่แพ้พระอินทร์ หมายถึงคนที่
ใจร้าย โหดร้าย
เป็นคำเรียกขุนนางผู้ใหญ่
ความไม่เอื้อเพื่อ
ข้าศึก

คำหรือความ

โจทก์
หน้า ๑๑๗ พยาบาท
เสียจิตใจที่คิดร้าย
อาฆาต
พนิช
แขก.....ตาด

การุณย์ธรรม
หน้า ๑๑๘ ศัลย์

พระอมตย์
พิบัติ
สหสา
อิสราธิปไตย

หน้า ๑๑๘ เดียดฉันท
จะให้รู้....ครั้งใด

หน้า ๑๒๐ แล้วห้าม...อีกต่อไป

หน้า ๑๒๑ เวเนเซีย

หน้า ๑๒๒ ฉันทน์เหมือน...
.....ฝูงใหญ่

คำอธิบาย

ผู้กล่าวหา ผู้ฟ้อง คู่กับจำเลย ผู้ถูกฟ้อง
ความปองร้าย
ทั้งจิตใจที่คิดร้ายเสีย

ความผูกใจเจ็บ
พ้อคำ

แขก หมายถึง ชาวตุรกีซึ่งในสมัยนั้นกำลังทำ
สงครามศาสนากับยุโรปจึงเป็นชาติมีจลาจล
ชาวตารตาร์ในไซบีเรียครั้งกระนั้นว่ายังเป็น
ชาติที่โหดร้าย

ธรรม คือ ความเมตตากรุณา

ลูกศร หมายถึงความว่า โศกเหมือนลูกศรเสียบ
อก

อมรรตย์ (อมร ตย) ผู้ไม่ตาย พระผู้เป็นเจ้า
ฉิบหาย

โดยเร็ว ทันใจ โดยแรงยั้งนัก

คืออิสระ ความเป็นใหญ่ อธิปไตยก็ความ
เป็นใหญ่เหมือนกัน เป็นคำใช้ควบอย่างคชสาร
ไม่พอใจ เกียงงอน

ท่านจะยอมให้ถูกตัดท่าน ๒ ครั้งหรือ ก่อนที่
ท่านจะบันดาลโทษพอที่จะฆ่ามันเสีย

การห้ามน้ำทะเลไม่ให้ขึ้น ก็เช่นเดียวกับการ
ที่จะทำให้ไขลือกเปลี่ยนใจ เป็นสิ่งที่เป็นไปได้
ไม่ได้

เวนิส

อันโศกนิโยเห็นว่า ตัวเองไม่มีประโยชน์อัน
ใดแล้ว เหมือนแกะที่เป็นโรค สมควรจะตาย
เพื่อมิให้โรคไปติดแกะตัวอื่น ๆ แกะตัวอื่น ๆ
จะได้มีชีวิตอยู่ต่อไป หมายความว่า เขายอม
ตายคนเดียวเพื่อ巴士ธานีโยและคนอื่น ๆ จะ
ได้อยู่ต่อไปอย่างมีความสุข

คำหรือความ

หน้า ๑๒๓ มึงกับ...ทรลักษณ์

เพชฌฆาต

ทรลักษณ์

น้ำพา

จัญไร

วายุปราณ

หน้า ๑๒๔ พระธรรมศาสตร์

ข่อยย่า....หนึ่งได้

หน้า ๑๒๖ สุราลัษ

พลั้ง

วรภรณ์

สุนทรสวัสดิ์

พสก

นิกร

วรเดช

สโมสร

อานุภาพ

เสถียร

มหิทธิ (มหา + อิทธิ)

เทพอมฤต

หน้า ๑๒๘ กระแส

หน้า ๑๒๙ ปัสาง

พาที

คำอธิบาย

กราติยาโนพุตเสียดส์ไซลือกในเรื่องความ
ริษยาว่า ไซลือกอย่าไปลับมิดกับสันรองเท้า
เลย ให้ลับกับวิญญาณของตัวเองดีกว่า มิดจะ
ได้คมกว่าคมโลหะใด ๆ แม้แต่คมขวานของ
เพชฌฆาตก็คมไม่เท่าความริษยาของไซลือก
ผู้ชำนาญโทษ

ลักษณะชั่ว

เอาใจใส่

ชั่วร้าย เลวทราม

สิ้นลมหายใจ หมายถึง ดาย

คัมภีร์ หลักกฎหมาย

ขอให้ทุกคนเคารพเขา อย่าแสดงความไม่
เคารพเพียงเพราะเห็นว่าอายุเขายังน้อย

ที่อยู่แห่งเทวดา เมืองฟ้า

กำลัง

เครื่องประดับอันประเสริฐ

สะดวกดี

ชาวเมือง พลเมือง

หมู่

อำนาจอันประเสริฐ

รวมกัน

อำนาจ

มั่นคงอยู่

มีฤทธิ์มาก

เทวดาผู้ไม่ตาย

ทาง

ผี

พูด

คำหรือความ

แดเนียล

หน้า ๑๓๐ นิติธรรม

พจี

หน้า ๑๓๒ กังขา

ภรรดา

หน้า ๑๓๓ อปลักษณ์

วิเศษไกร

สมร

หน้า ๑๓๕ มิจลาทิจู

หน้า ๑๓๖ นาคกร

หน้า ๑๓๘ พินัย

เมื่อท่าน....จะนั้น

หน้า ๑๔๐ ชีพภักย์

หน้า ๑๔๑ เฒ่าแก่

อีกสิบนาย

ตะแลงแกง

หน้า ๑๔๒ กำนล

คำอธิบาย

คือ เซลยิวที่ฉลาดที่สุดในแบบิลอน ในนิยาย
เรื่องสุแสนนาว่า สุแสนนาถูกตัดสินผลิตให้
ประหารชีวิต แต่โดยความฉลาดของแดเนียล
ได้แก้สุแสนนาพ้นจากผิดได้โดยสิ้นเชิง

กฎหมาย

ถือวจี คำพูด

สงสัย

สามี่

เลวทราม

วิเศษยิ่ง ดียิ่งขึ้น

นางงามซึ่งเป็นที่รัก

คนที่มีความเห็นที่ผิด

ชาวเมือง

เงินค่าปรับเป็นภาคหลวง

ไซลือกเปรียบเทียบให้ศาลฟัง เมื่อถูกริบทรัพย์
ซึ่งเป็นเครื่องยังชีพไป ก็เท่ากับเอาชีวิตไป
ด้วยเพราะถ้าไม่มีเงินเลี้ยงชีพ ตัวก็ต้องตาย
เหมือนกับถอนเสาเรือนเสียแล้วตัวเรือนก็จะ
พังลงมาเอง ไม่พังกต้องไปเสียเวลารื้อ

สิ้นชีวิต ตาย

พ่อทูนหัว เวลาทำพิธีล้างบาปตอนแรกเกิด
หรือตอนเปลี่ยนศาสนาเป็นคริสตัง ต้องมี
พ่อทูนหัว (เป็นพ่อในทางศาสนา พวกคริสตัง
ทุกคนมีพ่อทูนหัว และแม่ทูนหัว)

หมายถึง กรรมการ คหบดีผู้ตัดสินความ
อาญาอุกฉกรรจ์ซึ่งมี ๑๒ คน

ทางสี่แพร่ง ต่อมาเลื่อนไป หมายถึงที่สำหรับ
ฆ่านักโทษ

ของรางวัล

คำหรือความ

ก้านัล

หน้า ๑๔๕ ปฏิจญา

คำอธิบาย

ของรางวัล

การให้คำมั่นสัญญา

องค์ที่ ๕

หน้า ๑๔๘ ศศิธร....เวหา

พระพาย

รุกขพรรณ

เจ้าตรอยลัส

ชุดนี้แสดงความสงัดงามในท่ามกลางแสง
จันทร์ ดนตรี และเสียงสนทนาแห่งคู่รัก
ตรงข้ามกับชุดชำระความซึ่งกึกก้องในท่าม
กลางความสง่าและเหตุการณ์ซึ่งชวนให้ขวัญ
หนีดีฝ่อ เป็นการเปรียบที่แยบคายยิ่งนัก
ศศิธร แปลว่า ผู้ทรงรูปกระต่าย คือ พระ-
จันทร์

ลม

ชนิดต้นไม้

เรื่องเจ้าตรอยลัสกับเกร์สสิดา หาใช่เรื่อง
คลาสสิกแท้ไม่ เป็นแต่นิทานในสมัยยุคกลาง
ที่ชอบเล่ากันมาก ตรอยลัสกับเกร์สสิดา
ได้มีกล่าวในนิยายประวัติศาสตร์และกาพย์
เช่น ตรอยลัสกับคริสตีดีฉบับของซอเซอร์
หนังสือเรื่องตรอยของลิดเกด และหนังสือ
เรื่องความพินาศแห่งตรอยของแกลซ์ตัน
คำแปลในสมัยยุคกลาง ฉบับแรกที่สุดของ
เบอนัวเดอแซงต์มอร์ ในหนังสือนิยายของ
ตรอยได้กล่าวว่า พระแคลแคลสชาวโตรจัน
เมื่อได้ละทิ้งบุตรสาวของตัวเองไว้ข้างหลังค่าย
กรีกจนตรอยแล้วได้ชักชวนให้กรีกเลกนักรบ
แอนติมอร์ชาวโตรจันกับนาง ดิออมิดีจึงนำ
นางไปให้กรีก มาภายหลังนางกลับใจชอบ
ซุ้รักเก่าของนางซึ่งเป็นชาวโตรจัน ชื่อว่า
ตรอยลัสเป็นบุตรเพรียมราชาแห่งตรอย โดย

คำหรือความ

คำอธิบาย

เหตุนี้นางจึงเป็นหญิงไร้ศักดิ์ มีฉายาในนิยาย
นี้ว่า บริติดาเซลยของอาคิลลิส เมื่อบอกคา-
ซิโอ ได้เรียบเรียงเรื่องนี้ขึ้นใหม่ ในหนังสือ
ฟีโลสตราโตได้เปลี่ยนชื่อบริติดาเป็นกริสตา
ซอเซอร์ได้ผูกคำภาพย้งจากหนังสือฟีโลสตราโต
ใช้ว่ากริสตี ซึ่งไม่ไกลจากกริสตานัก

ตรอย นครตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือ
ของเอเชียไมเนอร์

ดูที่ตรอย หน้า ๑๔๘

กรีก

นางสาวงามชาวแบบิโลนรักกับปรัมัส บิดามารดา
ขัดขวางมิให้ทำการวิวาห์กัน คู่รักทั้งสอง
จึงลอบนัดมาพบกันในวันหนึ่งที่หลุมฝังศพ
นินิส ทิสปี มาถึงก่อนพบสิงโตตัวเมียฉีก
เนื้อโคจิ้งจิ้งหนี่ ขณะที่วิ่งเครื่องนุ่งห่มของ
นางหล่นมาที่อนหนึ่ง สิงโตตะครุบไว้ โลहित
ที่ปากสิงโตจึงติดผ้านั้น เมื่อปรัมัสมาพบผ้า
เปื้อนโลหิตเข้าสำคัญว่านางตาย จึงฆ่าตัวเอง
ตายบ้าง สักครู่ทิสปีจึงเดินกลับไปทีเก่า เมื่อ
เห็นปรัมัสสมรณะจึงฆ่าตัวเองตายตามไป

เมื่อนครตรอยได้ถึงความล่มจม เอนีสได้ไป
อยู่ในสำนักของไดโด ราชีนีแห่งคาร์เธจ ไดโด
ทรงปฏิบัติเอ็นีส เมื่อเอ็นีสได้ละทิ้งนาง
เล่นไบหนี่ไปอิตาลีนางไดโดจึงตรอมใจเผา
ตัวตาย

ร้องไห้

เมืองท่าบนฝั่งแอฟริกาเหนือตรงข้ามกับเกาะ
ซิซิลี

โตรยา

เกร์สตีดา

ค่ายโยนก

ทิสปี

นางไดโด

โศกาลัย

คาร์เธจ

คำหรือความ

เมเดีย

หน้า ๑๔๘ เอสอน

น้อง....แข่งขัน

หน้า ๑๕๐ ได้แะ....วิงวอน

นักพรต

สุดา

หน้า ๑๕๑ ทรามสวาท

โสด

ปราโมทย์

นานาเนก (นานา + อเนก)

คเนจร

ดาวทุก....ขับร้อง

อมร

หน้า ๑๕๒ อมฤต....กำบัง

คำอธิบาย

ภรรยาของเจสอนชำนาญในทางเวทมนตร์ เมื่อนางเก็บผักกลางแสงจันทร์เสร็จแล้วจึงนำผักนั้นมาทำยาจีนขนานหนึ่ง แล้วปลุกเสกเจาะเส้นโลหิตดำตรงหลังเอสอนให้โลหิตออก เทน้ำยาที่ปลุกเสกลงไปทิ้งให้กินด้วยเอสอนเผลอก็กลับเป็นหนุ่ม จึงถือกันว่าแสงจันทร์มีอำนาจต่อต้านไม้ทั้งปวง ถ้าเก็บเมื่อเดือนหงายจึงจะมีคุณ

บิดาของเจสอน มีนิยายกล่าวไว้ว่า เมื่อเจสอนกลับจากการเดินเรือแล้ว เมเดียได้เสกเอสอนให้กลับเป็นหนุ่ม

น้องงหาตราตรึงปรากฏในนิยายต่าง ๆ มาเปรียบเทียบประชันกันอีก

ในเมืองที่ถือลัทธิโรมันคาทอลิก ตามข้างถนนมักจะมีไม้กางเขนปักไว้สำหรับผู้ผ่านไปมา ได้แสดงความเคารพเป็นที่หมายที่ เกิดและที่ตายของวีรชน

นักบวช ผู้ทรงศีล

หญิงสาว นาง

นางผู้น่ารัก

หู

ความบันเทิงใจ

ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

เที่ยวไป

คติเก่าเขาเชื่อกันว่าดาวนพเคราะห์ที่หมุนไปรอบโลก (ไม่ใช่รอบพระอาทิตย์) และหมุนเป็นเสียงดังเข้าเป็นเสียงดนตรี ในคัมภีร์ศาสนาของเขาก็มักกล่าวถึง ดาวขับร้องกันเมื่อยามครุผู้ไม่ตาย เทวดา

เทพดาทั้งหมด ได้ยินเสียงขับร้องในอากาศ

(๗๔)

คำหรือความ

จับสำ

วิมล

กรรม

คณา

ศัพท์

จินตกวี

ออร์เฟียส

หน้า ๑๕๓ เมื่อ....หาเห็นไม่

ประเวศ

บัดนั้น...สาครขลัง

หน้า ๑๕๔ นกลัก

คำอธิบาย

แต่มนุษย์เราไม่ได้ขึ้น เพราะร่างกายเราหนา
เหมือนกองดินกำบังเสียงนั้นเสีย

ขับร้องเป็นทำนอง

ปราศจากมลทิน

หู

ห่ม

เสียง

นักปราชญ์ทางประพันธ์ ในที่นี้เชกสเปียร์
คงหมายถึง ผู้แต่งเรื่องออร์เฟียสและอื่น ๆ
นักดนตรีมีชื่อ มีนิยายกล่าวไว้ว่าเป็นบุตร
ของเทพธิดาแคลลิโอเพอ ออร์เฟียสได้รับพิณ
ทองของอะปอลโลเทพธิดาแคลลิโอเพอ จึงสอน
ออร์เฟียสให้ดัดพิณด้วยความจับใจแห่งเสียง
พิณของออร์เฟียสได้ทำให้สัตว์ ด้นไม้และ
หินที่ภูเขาโอลิมปัส (ในเมืองเทรสถ์เขาอยู่)
วิ่งมาฟังเสียงพิณทอง

สิ่งที่เล็กย่อมถูกสิ่งที่ใหญ่กว่าข่มหมดใน
ทำนองเดียวกัน สิ่งที่มีค่าน้อยย่อมหมดค่า
ไปทันที เมื่อมีของที่มีค่ามากกว่ามาเคียง
เช่นเดียวกับแสงเทียนเมื่อแสงเดือนสว่าง
ก็จะถูกข่มเสียหมด หาเห็นแสงเทียนไม่

เข้าถึง

เมื่อพระราชาเสด็จมาถึง ความสง่าของผู้แทน
พระราชาก็จะหมดสิ้นไป ดั่งน้ำในสำธารเล็ก
ไหลไปสู่สายน้ำใหญ่หมด

นกชนิดหนึ่ง จำพวกนกกระจอก เล็บเท้า
หลังยาว ตรงปากยาวมีหงอนสีดำแดงเป็น
จุด ๆ ร้องเวลาที่บินตรงขึ้นไปในอากาศ เสียง
ได้ขึ้นไกล

คำหรือความ

- นจากพราก
 ขอมดวง...นิทรา
 ปริดานันต์
 หน้า ๑๕๕ ทิวา
 แมก
 ประภา
 หน้า ๑๕๗ ปลอกทอง
 เขียนมิด
 ถึงอยู่....เกรา
 หน้า ๑๖๐ อรทัย
 วาย
 ไว้อัชฌา
 หน้า ๑๖๑ เกียรติ...กระไรได้
 นภาพร
 หน้า ๑๖๒ บัณฑิตนิตีชำนาญ
 หน้า ๑๖๔ ทรามวัย
 มิงฉาจาร (มิงฉ + อาจารย์)
 หน้า ๑๖๕ พรรณราย
 หน้า ๑๖๖ นวลแข

คำอธิบาย

- นกชนิดหนึ่งซึ่งร้องในเวลากลางคืน
 พระจันทร์ลับเมฆ
 อมใจไม่มีที่สิ้นสุด
 เวลากลางคืน
 แอบ
 แสง
 แหวนทอง
 สมัยบูรณเขามักจารึกในแหวนด้านข้างใน
 ให้กัน มิดก็จารึกอย่างแหวน
 คือหญิงที่ท่านให้แหวนนั้น ขอมจะไม่สามารถ
 มีเกราได้
 นาง
 ลั่น
 เป็นการแสดงอิทธิยาชัยไมตรี
 กตัญญูกตเวที บังคับให้ให้แหวนแล้วต่อไป
 ก็ว่า ถ้าปอร์เซียอยู่ในศาลด้วยก็คงอ่อนนวย
 ให้ให้เหมือนกัน การที่เชกสเปียร์เอาแหวน
 และสัญญาเข้าแทรกเรื่องเช่นนี้ ในเชิงนาฏย-
 ศาสตร์ย่อมทำให้การเข้าใจกันในเรื่องปลอม
 ตัวสนุกและแบบคายขึ้นยิ่งกว่าจะบอกกัน
 ตรง ๆ
 ท้องฟ้า
 อ่าน นิด-ช้า-นาน บัณฑิตผู้ชำนาญทาง
 กฎหมาย
 มีวัยงาม หรือหญิงสาว
 ประพฤติผิด
 งดงาม
 นวลจันทร์ หมายถึง นางที่มีใบหน้างาม
 เหมือนนวลจันทร์

พิมพ์ที่ ๑๐๖ พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
นายวิเวก ปางพุฒิพงศ์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

01131900175

๖๓๖ : ๓๑-๓๒ (๓)